ព្រះភិក្ខុពះនេចរ

- គូដៃពិសេសសម្រាប់មនុស្សគ្រប់ភេទ,
- បង្កើតគំនិតប្រាជ្ញាបានយ៉ាងទូលាយ,
- ស្គាល់ព្រឹត្តិការណ៍ជីវិតច្បាស់លាស់,
- ឱសថរម្ងាប់រោគចិត្តយ៉ាងសក្តិសិទ្ធិ,
- យល់តម្លៃពុទ្ធសាសនាយ៉ាងងាយ,
- ចោទនិងដោះស្រាយបញ្ហាជីវិតប្រចាំថ្ងៃ,
- សាងសំដីថ្មីមាត់បានយ៉ាងពិសេស ,

ដោយ

ឱម - ណារត្រី

សាស្ត្រាចារ្យភាសាខ្មែរ

ព.ស. ២៥០៩ គ.ស. ១៩៦៦

បណ្ណាគារ ទៀតរតន៍

ព្រះភិក្ខុវនេចរ

មានប្រយោជន៍ ៖

- គូដៃពិសេសសម្រាប់មនុស្សគ្រប់ភេទ,
- បង្កើតគំនិតប្រាជ្ញាបានយ៉ាងទូលាយ,
- ស្គាល់ព្រឹត្តិការណ៍ជីវិតច្បាស់លាស់,
- ឱសថរម្ងាប់រោគចិត្តយ៉ាងសក្តិសិទ្ធិ,
- យល់តម្លៃពុទ្ធសាសនាយ៉ាងងាយ,
- ចោទនិងដោះស្រាយបញ្ហាជីវិតប្រចាំថ្ងៃ,
- សាងសំដីថ្វីមាត់បានយ៉ាងពិសេស,

ដោយ

ឱម - ណាត្រី

សាស្ត្រាចារ្យភាសាខ្មែរ

ការផ្សាយរបស់ ,

បណ្ណាគារត្រៃរតន៍

ផ្ទះលេខ១៣៦E() វិថីខេមរភូមិន្ទ, រាជធានីភ្នំពេញ

សូមនិមន្ត និង អញ្ជើញដោយមេត្រីភាព

ព្រះភិក្ខុពេស្ឋិន

ឌិម. ណាក្រី

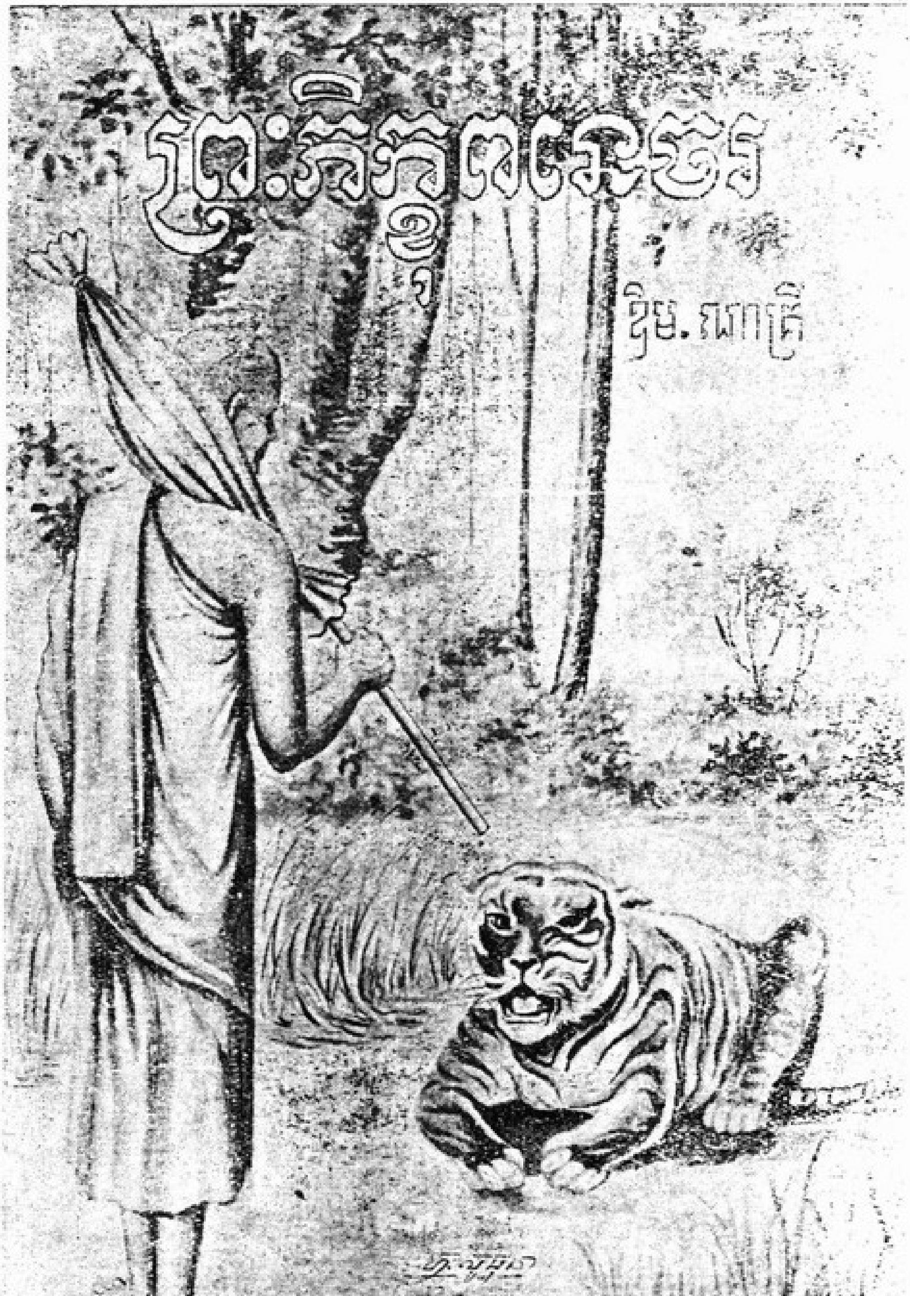

អារម្ភកថា

អ្នកស្គាល់ យល់-ចេះនូវគតិកា នៃការលេងកីឡា កាលបើមើលការប្រកួតប្រណាំងប្រជែងនៃការលេងកីឡាផ្សេងៗ រមែងបានទទួលសេចក្ដីសប្បាយរីករាយជាងអ្នកដែលមិនស្គាល់គតិកាកីឡា យ៉ាងណាមិញ ។ អ្នកស្គាល់គតិការបស់លោក ឬកីឡាជីវិត មានជីវិតនៅក្នុងលោក រមែងបានប្រៀបជាងអ្នកមិនស្គាល់ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

“ពុទ្ធធម៌ ពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ អប់រំចិត្តមនុស្សឲ្យស្គាល់គតិការបស់ពិភពលោក, ដឹងសេចក្ដីពិតរបស់លោក, អ្នកស្គាល់-យល់-ចេះនូវពុទ្ធធម៌ គឺអ្នកស្គាល់យល់ចេះនូវរឿងរ៉ាវជីវិត-រឿងរ៉ាវលោក គេលេងនឹងលោកដោយចិត្តអ្នកកីឡា គឺញញឹមជានិច្ច ទាំងគ្រាចាញ់និងគ្រាឈ្នះ ទាំងគ្រាសុខនិងគ្រាទុក្ខ” ។

“ព្រះភិក្ខុពនេបរ” ជាការស្ដែងពុទ្ធធម៌ បែបនិទានរឿង ដោយអ្នកអានមិនបាច់ប្រើគំនិតគិតគូរណាស់ណា ក៏អាចយល់បានងាយ គិតជ្រៅដៅបានឆ្ងាយ អាចឈានទៅដោះស្រាយបញ្ហាជីវិត ក្នុងកាលជួបព្រឹត្តិការណ៍ផ្សេងៗ បានមួយចំនួន ហើយជាព្រឹត្តិការណ៍ដែលគេជួបញឹកញាប់ប្រចាំថ្ងៃថែមទៀតផង ហើយសក្ដិសិទ្ធិពិតប្រាកដផង ។

ជនមួយចំនួនដែលមិនស្គាល់ មិនយល់ច្បាស់នូវតម្លៃគម្ពីររបស់ព្រះពុទ្ធសាសនា ព្រោះគេមិនបានសិក្សា ឬមិនបានពិចារណាឲ្យចេះយល់ស្គាល់ច្បាស់នូវព្រះពុទ្ធសាសនាថា មានអ្វីខ្លះ នៅក្នុងនោះ គេមានគំនិតគិតផ្ទុយនឹងគំនិតរបស់ជីដូនជីតាយើង ចិត្តគំនិតរបស់គេកំពុងសាត់អណ្តែតសែតអញ្ជន់ វិលវល់ក្នុងរឿងផ្សេងៗទៀតច្រើនសែនច្រើន គេបែរជាឃើញការកាន់សាសនា ប្រព្រឹត្តធម៌អាថ៌ ចរិយាប្រសើរថាជាអំពើហួសសម័យ ការទៅវត្តទៅវាំ ជារឿងគួរអៀនខ្មាស ឃើញថាស៊ូនៅតាមកេងកាតយន្ត ឬក្រើសមោសរ ដែលមានពួកនារីល្អៗ គុបតែងតួឆើតឆាយ ប្រកបដោយស្ទូរស័ព្ទតន្ត្រីទំនើបរៀងប្រលោមកាម ព្រមទាំងស្ទូរស័ព្ទនៃវិស្រោ បើមាននរណាទៅនិយាយធម៌អាថ៌-សាសនាក្នុងទីនោះ គេទាំងនោះ ក៏មិនត្រូវការស្តាប់ ឯអ្នកនិយាយអាចនឹងត្រូវគេចំអកឡកឡឺយ ពេបជ្រាយឲ្យថា ខួរក្បាលបុកណាខ្លះ ថាជឿឆោតៗខ្លះ ព្រមទាំងដៀលត្មះធម៌អាថ៌ឬពុទ្ធសាសនា ដោយប្រការផ្សេងៗ សំដែងសំដីថាខ្លួនប្រសើរគ្រាន់បើជាងព្រះពុទ្ធនោះទៅទៀត ។ ខ្ញុំនិយាយយ៉ាងនេះ មិនមែនមៅដៅថា មនុស្សទាំងអស់សុទ្ធតែមានលក្ខណៈយ៉ាងនេះឡើយ សេចក្តីពិត ដែលគេមិនយកចិត្តទុកដាក់ក្នុងរឿងសាសនាឬធម៌អាថ៌ ឈប ទាក់ទងមកពីគេ មិនមានសេចក្តីចេះដឹងគ្រប់គ្រាន់ល្មមនឹងស្រាវជ្រាវរក

រកសេចក្ដីពិតតាមសាសនា ក៏គាប់ថាបាន ។ តាមពិតព្រះពុទ្ធសាសនា ឬធម៌គាថា ដោយចង់ដោះស្រាយបញ្ហាជីវិតត្រូវតាមហេតុផលរបស់មនុស្ស គ្រប់វ័យ គ្រប់ភេទ មិនថាក្នុងអតីតៈ បច្ចុប្បន្នឬអនាគត មិនរើសកាលវេលា នរណាប្រតិបត្តិបានក្នុងវេលាណា ក៏ឲ្យផលក្នុងវេលានោះ មិនបាច់រើសជាតិមុខឬជាតិណា ៗ ។ ពាក្យថា "ព្រះពុទ្ធ" ប្រែថា "អ្នកភ្ញាក់ហើយ = Eveillé » (Qui a pris conscience de l'état véritable des choses par l'ouverture de l'esprit) ។ ព្រះពុទ្ធ គឺជាអ្នកស្រាវជ្រាវរកឃើញនូវសេចក្ដីពិត ដែលប្រកបដោយហេតុផល និងជាអ្នកប្រកាសផ្សាយនូវសាសនា ឬព្រះធម៌ ដែលហៅថា ព្រះពុទ្ធសាសនានេះឯង ។ ព្រះធម៌ឬព្រះពុទ្ធសាសនា ជាការដោយចង់ដោះស្រាយបញ្ហាជីវិត ដូច្នេះ ព្រះធម៌គឺជាគោលនៃជីវិត យ៉ាងណាមិញ? យ៉ាងនេះគឺ ៖

ជីវិតដែលប្រាសចាកធម៌ ដូចសត្វ ជីវិតនោះក៏វិកលចរិត ប្រាសចាកប្រយោជន៍, បើប្រាសចាកធម៌ ហិរិឱត្តប្បៈ (Lé sens de la honte et la crainte morale) ក៏ជាជីវិតខ្មៅសៅហ្មង ពុករលួយ ច្រើនប្រកបដោយទោស, បើប្រាសចាកធម៌ បញ្ញា (L'intelligence, la connaissance, la sagesse) ក៏ជាជីវិតងងឹតងងល់មិនស្គាល់ច្បាស់នូវអ្វី

ជាប្រយោជន៍និងមិនមែនជាប្រយោជន៍, បើប្រាសចាកធម៌ សេចក្តីព្យាយាម (Effort) ក៏ជាជីវិតថយក្រោយ គ្មានជំហានឈានទៅរកសេចក្តីចំរើន មិនអាចដកខ្លួនចាកកណ្តាប់ទុក្ខបាន, បើប្រាសចាកធម៌ មេត្តាករុណា ក៏ជាជីវិតសាហាវយង់ឃ្នងឃោរឃៅក្រៅមនុស្សធម៌ ។ល។

ព្រះធម៌នោះ រមែងមាននៅក្នុងជីវិតនៃមនុស្សសត្វគ្រប់គ្នា តែជីវិតខ្លះក៏ប្រើព្រះធម៌បានច្រើន ព្រោះជឿព្រះធម៌បានទូលំទូលាយ ។ ជីវិតខ្លះ ក៏ប្រើព្រះធម៌បានតិច ព្រោះជឿព្រះធម៌មិនទូលំទូលាយ តែទោះយ៉ាងណាក៏ដោយ គ្រប់ជីវិតត្រូវប្រើព្រះធម៌ដូចគ្នាទាំងអស់ ។ ជីវិតខ្លះប្រើព្រះធម៌ផង ជឿព្រះធម៌ផង, ជីវិតខ្លះប្រើព្រះធម៌ តែមិនជឿព្រះធម៌ ដូចមនុស្សដែលបរិភោគអាហារ តែមិនស្គាល់ឈ្មោះអាហារ មិនចេះចាត់ចែងអាហារ តែក៏ត្រូវបរិភោគអាហារ ។

អ្នកប្រើព្រះធម៌បានច្រើន ក៏បានទទួលផលល្អមានសេចក្តីសុខសេចក្តីចំរើនច្រើន ព្រោះស្គាល់ផ្លូវត្រូវផ្លូវខុសហើយ ធ្វើដំណើរតែក្នុងផ្លូវដែលគួរ អាចនាំហេតុដែលជាប្រយោជន៍ខ្លួន និងប្រយោជន៍អ្នកដទៃមកសាបព្រោះបានច្រើន, អ្នកប្រើព្រះធម៌បានតិច ក៏បានទទួលផលថយទៅវិញ, អ្នកប្រាសចាកព្រះធម៌ សូម្បីមានជីវិតរស់នៅ

កំដូចមនុស្សស្លាប់ហើយ ព្រោះខ្វះសេចក្ដីសុខ សេចក្ដីចំរើននិងគុណ
សម្បត្តិ ។

រួមមក ព្រះធម៌ឬព្រះពុទ្ធសាសនា ជាការពោធន៍ដោះស្រាយ
បញ្ហាជីវិត តាមហេតុផលពិតត់និងយុត្តិធម៌, ការដែលអ្នកខ្វះ ពោល
ជៀសគ្នាថាយ៉ាងនេះ យ៉ាងនោះ ព្រោះតែមិនបានសិក្សា មិនបានពិចារ-
ណាឲ្យស្គាល់យល់ច្បាស់នូវព្រះធម៌, បើគេស្គាល់យល់ច្បាស់នូវព្រះធម៌
ឬព្រះពុទ្ធសាសនា បានក្រេបសេចក្ដីព្រះធម៌គេមុខជារីកយស្រឡាញ់
ព្រះធម៌ស្មើជីវិតពិតប្រាកដមិនខាន ។

អ្នកខ្វះ ដែលផត់ក់ដោក តែនឹងលោភៈ ទោសៈ មោហៈ ហើយ
ដែលមានគោលបំណងចង់ពង្រឹងពង្រីក ក្រុមតាំង ៗនេះ ឲ្យកាន់តែ
ធំរីករាលដាលផង រមែងមើលមិនឃើញ យល់មិនកើតនូវតម្លៃ
របស់សាសនា-ធម៌ការ ដែលជាបញ្ហាចំបាច់របស់មនុស្ស គេនិយាយមិន-
យោយលើកទោសសួសដំណើរ បន្ទាបបន្ថោកសាសនាធម៌ការ តាម
គោលការរបស់គេ ខ្វះគិនិយាយកនឹងយថា សាសនា-ធម៌ការ គ្មានសារ
ប្រយោជន៍អ្វីសម្រាប់ជីវិតមនុស្សទេ ដូចសំដីមួយឃ្លារបស់ ហ្សូ-សេ-
ហ្វ-ហ្គឺបែលស៍ (Joseph — Gœbbels) រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងឃោសនា-

ការ គាល់ឡើមីងឹង ដែលជាសំឡេងសំខាន់របស់ ហ៊ីត្លែរ (Hitler) ហៅនោះថា "នយោបាយជាបញ្ហារបស់លោកនេះ សាសនាជាបញ្ហារបស់លោកខាងមុខ!" ។

"នយោបាយជាបញ្ហារបស់លោកនេះ" ត្រូវពិតហើយ! មិនមែនខុសទេ តែនយោបាយប្រាសចាក សីលធម៌-ឧត្តមគតិ របស់សាសនា ជានយោបាយហោរហៅ នយោបាយសាងសេចក្តីចំរើនលើសេចក្តីហិនហោចខ្លោចផ្សារបស់អ្នកដទៃ ។

ឯពាក្យថា "សាសនាជារបស់លោកខាងមុខ" នោះ ហ៊ីត្លេរ. លស់ បង់និយាយថា សាសនា-ធម៌គាថា គ្មានប្រយោជន៍អ្វីសម្រាប់លោកមនុស្សទេ សម្រាប់តែទៅស្រុកខ្មោចប៉ុណ្ណោះ ដោយលោកយល់យ៉ាងនេះ បានជាពួកលោក គិតតែប្រើនយោបាយសម្លាប់កាប់សម្លេះជីវិតមនុស្សគ្មានមេត្តាប្រណី, លុះចប់ផុតទៅ ពួកលោកមួយចំនួនក៏សម្លាប់ខ្លួនឯង មួយចំនួនទៀត ក៏ត្រូវគេត្បូរក ប្រទេសជាតិប្រជាជនទ្រព្យធនទាំងឡាយ ក៏វិនាសហិនហាយ៍ហិនហោចខ្លោចផ្សាដោយសារពួកលោកដែរ នេះព្រោះតែលោកយល់ថា "សាសនាជាបញ្ហារបស់

លោកខាងមុខ" សំដីនេះ ខ្ញុំសូមថែមថា "សាសនាពិសេសគឺព្រះពុទ្ធសាសនា ជាបញ្ញារបស់លោកនេះ ដើម្បីវឌ្ឍនភាពនិងសន្តិភាព និងជាបញ្ញាសម្រាប់លោកខាងមុខផង"។

ខ្ញុំសូមបញ្ចប់ការម្ដុបទ ដោយនាំយកអត្ថបទរបស់**ព្រះនរោត្តម-សីហនុ សម្ដេចឪ** របស់ពួកយើងដែលទ្រង់ព្រះលិខិតក្នុង "លទ្ធិសង្គមនិយមពុទ្ធសាសនារបស់យើង" មកបញ្ជាក់ថែមទៀតថា៖

"ព្រះពុទ្ធបរមគ្រូ ទ្រង់ខំប្រឹងយ៉ាងពេញទំហឹងពុំបាននឹកគិតដល់ព្រះវរកាយព្រះអង្គ ដើម្បីប្រៀនប្រដៅមនុស្សលោក អំពីលក្ខណ៍សព្វយ៉ាង ដែលមនុស្សលោកត្រូវជៀសវាង កុំឲ្យជួបប្រទះនឹងអំពើទុច្ចរិតចំពោះសង្គម ចំពោះគ្រួសារខ្លួន ចំពោះមិត្តភក្តិខ្លួន ឬចំពោះខ្លួនឯង ។

ក្នុងវគ្គបំណាននេះ ព្រះអង្គទ្រង់ប្រទានព្រះឱវាទដ៏ឆ្ងាយយល់បំផុត ដើម្បីជួយមនុស្សលោកគ្រប់រូប ដែលជាហេតុនាំឲ្យមានការកោតសរ-សើរ ។ ឧទាហរណ៍ដូចជាព្រះអង្គទ្រង់ទូន្មានមហាក្សត្រទាំងឡាយ ឲ្យទ្រង់យកព្រះហឫទ័យទុកដាក់ នៃនឹងសុខមង្គលនៃប្រជារាស្ត្រព្រះអង្គ ជាងការសប្បាយរីករាយរបស់ព្រះអង្គផ្ទាល់ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ទេសនា

ទូន្មានពាណិជ្ជករទាំងឡាយ កុំឲ្យពេញចិត្ត តែនឹងប្រាក់កាស តែនឹង ការចំណេញពេក ជាងសេចក្ដីសុចរិតចំពោះអ្នកដទៃ ហើយនឹងជាង អំពើកុសលចំពោះជនក្រីក្រ ព្រះអង្គទ្រង់ទូន្មានមហាសេដ្ឋីទាំងឡាយ ឲ្យនឹកគិតដល់សេចក្ដីទុក្ខព្រួយរបស់ខ្លួនផង ប្រសិនបើខ្លួនត្រូវគេធ្វើទុក្ខ បុកម្នេញ ដូចជាកូនឈ្នួលរបស់ខ្លួននោះ ៗ ព្រះអង្គទ្រង់ទេសនាប្រដៅ ពួកចោរទាំងឡាយ ឲ្យត្រិះរិះពិចារណានូវអំពើអកុសល ដែលពួកខ្លួនបាន ប្រព្រឹត្ត ហើយដែលខ្លួនទុកជាជា " មុខរបរធម្មតា ដូចអ្នកដទៃនោះ "

មួយវិញទៀត ដើម្បីពិចារណាឲ្យឃើញថា ព្រះពុទ្ធសាសនា-ធម៌គាថិ តោចនិងដោះស្រាយបញ្ហាជីវិត បញ្ហាសង្គមនៃមនុស្សទេនោះ គប្បីរំលឹក ព្រះសន្ទិជា នៃសម្ដេចផុ ក្នុងមហាសន្និបាតមួយថា :

" សន្តិភាពស្រួនិយមរបស់យើង បានយកទាក់ទងនៃព្រះពុទ្ធបរមគ្រូជា គោលការណ៍ ដោយទិតទំរក្សាព្រះពុទ្ធសាសនា និងដឹកនាំពលរដ្ឋខ្មែរ ឲ្យបានប្រកបនូវសេចក្ដីចំរើនចំរើន សន្តិភាព ត្រជាក់ត្រជុំ ដូចសព្វថ្ងៃ ៗ ពុទ្ធទាក់ទ គឺមានមកមុនសាសនាដទៃ មុនមនោគមវិជ្ជាឯទៀត ។ " ។

ដូច្នេះ ដើម្បីជាជំនួយជួយពន្យល់នូវ ពុទ្ធធម៌ ឬព្រះពុទ្ធសាសនា-ធម៌គាថិ ដែលតោចនិងដោះស្រាយបញ្ហាជីវិតពិត ៗ ខ្ញុំសូមជូនរឿង "ព្រះកិត្តមេខប " សម្រាប់បង្កើនប្រាជ្ញាស្មារតីនៃលោកអ្នកនិយមអានសៀវភៅទាំងឡាយ ។

បើបុណ្យកុសលណាៗ ដែលកើតឡើង ពីការផ្សាយពុទ្ធធម៌ ក្នុងរូបរឿង "ព្រះភិក្ខុកានេបរ" នេះ ខ្ញុំសូមឧទ្ទិសកុសលនោះ ជូនចំពោះវិញ្ញាណក្ខន្ធ នៃមាតាបិតារបស់ខ្ញុំ ដែលជាព្រះបានបង្កើតនិងចិញ្ចឹមខ្ញុំមក! និងជូនចំពោះគ្រូបាធ្យាយទាំងឡាយ ដែលលោកជាព្រះបានបណ្ដុះបណ្ដាល ប្រាជ្ញាស្មារតីចំណេះវិជ្ជាចំពោះខ្ញុំ ។

សូមអ្នកអានទាំងឡាយ បានក្រេបនូវរសព្រះពុទ្ធធម៌ ដោយសប្បាយរីករាយចុះ ។

"សូមអក្សរ- សាស្ត្រសិល្បៈ ភាសាជាតិ
បានល្អលាស់ ដុះល្អលាត ភាតវែងឆ្ងាយ
សូមសកល មណ្ឌលលោក សុខសប្បាយ
រលត់ពាយ រលាយប៉ើង ភ្លើងសង្គ្រាម ។
សូមលំអាន ជាលំអរ ព្រះធម៌ថ្លៃ
ចូលជ្រួតជ្រាប ដួងហឫទ័យ សរសៃឈាម
គែសព្វសត្វ ឲ្យបានសេព ក្រេបធ្វើតាម
ផ្លូវសំណាម ពុទ្ធសាសនា ថ្លៃថ្លាអើយ!"

ភ្នំពេញ ថ្ងៃច័ន្ទ ១៤ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ១៩៦៦

ឱម-ណាវគ្រី

ក្រុងសាវត្ថី

ឆ្ងាយពីភ្នំហិមាល័យ ចុះទៅខាងត្បូងនៃដែនដីនៃភារតវស្សភាគខាងជើង មានក្រុងមួយនាមថា គោរក្ខបុរៈ, ពីក្រុងនេះទៅបច្ឆិមទិសឆៀងខាងជើង តាមផ្លូវរថភ្លើងជារយៈផ្លូវប្រមាណ ២ យោជន៍, អ្នកតាមរកស្វែងបុណ្យនឹងបានដល់ឆ្នេរស្ទឹង រ៉ាប្ទី ដែលក្នុងអតីតសម័យឆ្ងាយមកហើយ ធ្លាប់មាននាមថា អចិរវតី ដែលជាចំណែកមួយ ក្នុង ៤ មហានទី ដែលធ្លាប់ឲ្យសេចក្ដីត្រជាក់ត្រជុំ ចំពោះមជ្ឈិមប្រទេស លើឆ្នេរខាងក្រោមរបស់នទីនេះឯង មានភាពបាក់បែកនៃព្រះនគរសាវត្ថីដ៏រុងរឿង ក្នុងអតីតកាល បានត្រូវស្រាវជ្រាវរកឃើញដោយអ្នកបុរាណវត្ថុនៃអង់គ្លេសប្រទេស ។

អ្នកបានអាននិទាន-ជាតក ធម្មបទ នៃព្រះពុទ្ធសាសនា រមែងជួបពាក្យថា «ក្រុងសាវត្ថី» រឿយ ៗ មែន ! ក្រុងសាវត្ថី កាលជាង ២៥០០ ឆ្នាំកន្លងមកហើយ ជាព្រះរាជធានីដ៏រុងរឿងក្នុងប្រទេសកោសល នៃមជ្ឈិមប្រទេស ឬ មហាប្រទេសឥណ្ឌា ។

ក្រុងសាវត្ថីនេះឯង សម្ដេចព្រះបរមសាស្ដាសម្មាសម្ពុទ្ធ បានទ្រង់គង់នៅអស់កាលវេលាជាង ២០ វស្សា ច្រើនជាងទីដទៃ ៗ ទាំងអស់ ព្រះអង្គបានអាស្រ័យក្រុងសាវត្ថី ជាទីប្រកាសផ្លូវនៃសេចក្ដីសុខដ៏ប្រសើរ

ចំពោះវេទនាឥតរាប់ចំនួនមិនបាន អ្នកសាវត្ថីចំនួនច្រើនដែលប្រតិបត្តិតាមផ្លូវដែលព្រះអង្គទ្រង់ប្រៀនប្រដៅចូលដល់សុគតិហើយ ។

ឥឡូវនេះ ព្រះនគរសាវត្ថី បានក្លាយជានគរនៃអតីតៈទៅហើយ វិមាន, ប្រាសាទ, រាជមន្ទីរ, ទេវាល័យ បានក្លាយជាដុំឥដ្ឋរកប្រយោជន៍គ្មាន សាវត្ថីធ្លាប់គ្រឹកគ្រេងដោយសំឡេងទាំង ៦, និងបរិបូណ៌ដោយសេដ្ឋី គហបតី សមណព្រាហ្មណ៍ ពាណិជ និង ប្រជាជនគ្រប់វណ្ណៈ បានត្រឡប់ក្លាយជាព្រៃរហោឋាន ជាទីលំនៅរបស់បិសាចនិងសត្វព្រៃ ។

“របស់ណាកើតឡើង របស់នោះរមែងរលត់ទៅ”

នេះជាកំពូលពាក្យប្រៀនប្រដៅនៃព្រះពុទ្ធ ក្រុងសាវត្ថីបានកើតឡើងហើយ និងរលត់ទៅហើយ តាមសភាពរបស់សង្ខារ តែក្នុងអតីតកាល សាវត្ថីជាអណ្ដូងកើតនៃនិទានគ្រប់ប្រភេទ ខ្ញុំនឹងនាំតែរឿងខ្លះមកនិយាយឲ្យស្ដាប់ សូមអ្នកចង់ដឹងផ្ទៀងត្រចៀកស្ដាប់តទៅ ក្នុងពេលឥឡូវនេះ ។

សេចក្ដីខាងដើម

តក្កសិលា ជាឈ្មោះនគរមួយដ៏ល្បីល្បាញ ក្នុងបុរាណសម័យនៃរដ្ឋគន្ធារៈ ព្រោះមានសាកលមហាវិទ្យាល័យ ដែលក្នុងសម័យមុនហៅថា "សាលាអាចារ្យទិសាបាមោក្ខ" មានមហាសាស្ត្រាចារ្យ សម្រាប់បង្រៀនសាស្ត្រវិជ្ជានិងសាស្ត្រវិជ្ជាចំពោះនិស្សិតទាំងឡាយ ដែលក្នុងសម័យបុរាណ និយមហៅថា "អាចារ្យទិសាបាមោក្ខ" ឬ "ទិសាបាមោក្ខាចារ្យ" ។

អ្នកប្រទេសដទៃៗ មានអ្នកនគរពារាណសី, សាវត្ថី, វេសាលី ជាដើម ទាំងក្សត្រ, ព្រាហ្មណ៍, សេដ្ឋី, គហបតីធំៗ និយមបញ្ជូនបុត្រធីតាឲ្យទៅសិក្សាឯក្រុងតក្កសិលា ក្នុងសំណាក់អាចារ្យទិសាបាមោក្ខ ៗ កុលបុត្រទាំងឡាយ អាចជ្រើសរើសវិជ្ជាមួយមុខ ឬ ច្រើនមុខ តាមចំណង់សម្រាប់សិក្សាបាន ព្រោះលោកសាស្ត្រាចារ្យ អាចបង្រៀនវិជ្ជាគ្រប់ផ្នែក ចំពោះនិស្សិតឥតរើសតាល់ ។

ក្រោយពីបញ្ចប់កិច្ចសិក្សារបស់ខ្លួនហើយ កុលបុត្រទាំងឡាយ ក៏ត្រឡប់ទៅកាន់ប្រទេសជាតិមាតុភូមិរបស់ខ្លួនវិញ បានទទួលមុខការនាទីតាមសមត្ថភាពរបស់ខ្លួន ខ្លះជាព្រះរាជបុត្រ ក៏បានទទួលដំណែងជាមហាឧបរាជ ឬបើជារដ្ឋទាយាទ ក៏បានទទួលរាជាភិសេកជំនួសព្រះបិតា,

កុលបុត្រនិស្សិតក្រៅពីនេះ ខ្លះបានជាវេជ្ជមន្ត្រី, ខ្លះជាមេទ័ព, នាយកង, ខ្លះជាសាស្ត្រាចារ្យ, ខ្លះជាវិស្វករ, ស្ថាបនាករ, រចនាករ, ខ្លះជាកវីបុរោហិតបណ្ឌិតហោរ, ខ្លះជាវេជ្ជបណ្ឌិត, ខ្លះក៏យកវិជ្ជាមកពង្រីកពង្រឹងកិច្ចការជាកេរ្តិ៍មតិកឲ្យចំរើនឡើង និងតាំងខ្លួននៅក្នុងកិត្តិយស កេរ្តិ៍ឈ្មោះពិរោះល្បីៗ

ខ្លួនខ្ញុំ ឈ្មោះ សុជាត ជាសេដ្ឋីបុត្រតោលតែម្នាក់ឯង របស់លោក ខ្សេនសេដ្ឋី និងទេវីសេដ្ឋិនី លោកបានបញ្ជូនខ្ញុំឲ្យទៅនៅសិក្សាក្នុងសំណាក់គណាចារ្យទិសាបាមោក្ខ តាំងពីខ្ញុំមានអាយុ ១០ ឆ្នាំ លុះអាយុ ២០ ឆ្នាំ ខ្ញុំក៏បញ្ចប់ការសិក្សា, បិតាមាតាខ្ញុំ ឲ្យខ្ញុំជ្រើសរើសរៀនគណនាសិប្បៈ សិល្បៈឬវិជ្ជា ក្នុងការគិតតាមលេខគណិតសាស្ត្រ ខ្ញុំខំរៀនវិជ្ជាផ្នែកនេះ ដោយយកចិត្តទុកដាក់ រហូតមានចំណេះជំនាញជាពិសេស ក្រៅពីគណិតសាស្ត្រ ខ្ញុំក៏បានសិក្សាល្មមប្រើការបានដែរខ្លះវិជ្ជាដទៃទៀត ដូច:

ធនុសិប្បៈ: វិជ្ជាក្នុងការបាញ់ធ្នូ

សង្ខានសិប្បៈ: វិជ្ជាក្នុងការពិចារណាដោយប្រាជ្ញាក្នុងប្រទេស គឺនយោបាយ

កាវេយ្យសិប្បៈ: វិជ្ជាក្នុងកាព្យឃ្លោង

លោកាយតសិប្បៈ: វិជ្ជាក្នុងផ្លូវលោក មានវិជ្ជាពេទ្យ វិជ្ជាផ្សំធាតុជាដើម

ខត្តិយវិជ្ជាសិប្បៈ វិជ្ជានីតិធម្មសាស្ត្រ យុទ្ធសាស្ត្រ ។

លុះបញ្ចប់ការសិក្សាហើយ ខ្ញុំក៏គោរពលាលោកមហាសាស្ត្រាចារ្យ ត្រឡប់មកមាតុភូមិវិញ ជាមួយនឹងមិត្តនិស្សិតទាំងឡាយ ។

មាតាបិតារបស់ខ្ញុំ និងក្រុមញាតិ សំដែងសេចក្ដីអបអរជាទីរំភើបចិត្តពន់ពេក ។ ក្នុងពិធីទទួលការជប់លៀងជាកិត្តិយសចំពោះខ្ញុំនោះ ព្រាហ្មណ៍, គហបតី, សេដ្ឋី, មន្ត្រី, កុដុម្ពិកៈ ទាំងឡាយ ព្រមទាំងភរិយាបុត្តធីតារបស់ខ្លួន បានមកជួបជុំជាច្រើន តាមសេចក្ដីអញ្ជើញ ។ ខ្ញុំភ្លេចពុំបាន ទៀតដែលពិសេសនោះ គឺព្រះភិក្ខុសង្ឃចំនួន ៦៨០ អង្គ ដែលមាតាបិតាខ្ញុំបាននិមន្តមកទទួលចង្ហាន់ ព្រមទាំងសូធ្យព្រះពុទ្ធមន្ត ដើម្បីជាសិរីជ័យមង្គលផលល្អចំពោះខ្ញុំ តាមសណ្ដាប់ធ្នាប់ នៃអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា ។ មាតាបិតាខ្ញុំ បាននាំខ្ញុំទៅក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះសង្ឃ មានព្រះមហាថេរជាប្រធាន ព្រមទាំងទូលលោកឲ្យជ្រាបថា ខ្ញុំជាកូនតែមួយដែលទៅសិក្សាសិល្បសាស្ត្រ ឯនគរតក្កសិលា ទើបនឹងត្រឡប់មកវិញ, ក្រោយពីនេះ បិតាមាតាបាននាំខ្ញុំទៅគោរពទៀត ឥស្សរជននិងញាតិមិត្តទាំងឡាយ ។

ក្នុងពិធីនេះ រឿងមួយដែលនាំឲ្យខ្ញុំចាប់អារម្មណ៍ គឺលោកសុធនមហាសេដ្ឋី នាំបុត្រីតែមួយរបស់លោកទៅក្នុងពិធីនោះដែរ នាងឈ្មោះសុន្ទរី ។ សេដ្ឋីធីតានេះ មានរូបល្អឆើតឆាយគួរឲ្យប្រតិព័ទ្ធណាស់

ខ្លួនខ្ញុំដែលមិនសូវយកចិត្តទុកដាក់នឹងបញ្ហាស្នេហានៅឡើយ តែស្រាប់តែផុះពន្លកកកកក្លនូវសេចក្ដីស្នេហាចំពោះកញ្ញាសុន្ទរីយ៉ាងលើសលុប ចង់បាននាងជាគូជីវិតមិត្តជិត ៗ ខ្ញុំយល់ថា កាលបើនាងមិនទាន់មានគេស្ដីដណ្ដឹងទេ រឿងស្នេហារបស់ខ្ញុំមិនជាពិបាកពេកឡើយ ព្រោះលោកសុធនមហាសេដ្ឋី និងមាតាបិតាខ្ញុំជាមិត្តភក្ដិ មានមេត្រីចិត្តមិត្តភាពចំពោះគ្នាណាស់ បើមាតាបិតាខ្ញុំនិយាយស្ដីដណ្ដឹងនាង លោកមុខជាព្រមស្រុះស្រួលមិនខាន វៀងតែនាងមិនយល់ព្រម ព្រោះមិនស្រឡាញ់ខ្ញុំ ៗ ខ្ញុំយល់ថា នាងប្រហែលមិនយល់ទាស់ទេមើលទៅ ព្រោះខ្ញុំជាបុត្រពាលដែលត្រូវទទួលមហាមតិកពីវង្សត្រកូល, ខ្ញុំជាអ្នកបានទទួលការសិក្សាអប់រំមកហើយ, រូបឆោមរបស់ខ្ញុំក៏នៅក្មេងកម្លោះល្អ; ចរិយាមារយាទខ្ញុំក៏ល្អគួរសម គឺថា ខ្ញុំមានទាំងទ្រព្យសម្បត្តិ រូបសម្បត្តិ វិជ្ជាសម្បត្តិ ចរិយាសម្បត្តិយ៉ាងសមសួន ទាំងបួនមុខ ល្មមជាធ្លាក់ទាក់ចិត្តផ្ចិតអារម្មណ៍នៃនាងក្រមុំសុន្ទរីបាន ៗ

ថ្ងៃក្រោយ ខ្ញុំបាននិយាយរឿងសេចក្ដីស្រឡាញ់ពេញចិត្តរបស់ខ្ញុំចំពោះកញ្ញា សុន្ទរី ឲ្យលោកឪពុកម្ដាយជ្រាប លោកអ្នកដ៏មានគុណទាំងពីរក៏យល់ព្រម ថែមទាំងរីករាយចំពោះបំណងរបស់ខ្ញុំ ដែលសមប្រកបនិងបំណងរបស់គាត់ដែរ តែគាត់មានប្រសាសន៍ថា ការដែលខ្ញុំបានសិក្សាលោកវិជ្ជាទាំងឡាយ ជាមធ្យោបាយសាងទ្រព្យធន ឬ យស-

សក្តិ ក៏ល្មមល្មៃហើយ តែត្រូវបំពេញកិច្ចមួយទៀតសិន មុននឹងមានគ្រួសារ គឺបំណាច់កើតទាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា ថែមទាំងមានព្រះពុទ្ធអង្គគង់ព្រះជន្មនៅផង ត្រូវបួសសិក្សាអប់រំពុទ្ធសាសនវិជ្ជាយ៉ាងតិចណាស់មួយវស្សាសិន ព្រោះព្រះពុទ្ធសាសនាជាមូលដ្ឋាននៃការប្រព្រឹត្ត កាយ វាចា ចិត្ត ឲ្យឋិតនៅក្នុងផ្លូវត្រឹមត្រូវ ទាំងជាគោលគំនិតក្នុងការកសាងខ្លួនឲ្យជួបជួននឹងប្រយោជន៍ត្រជាក់ត្រជុំក្សេមក្សាន្តក្នុងជីវភាព . . . ។ លោកឪពុកមានប្រសាសន៍បញ្ជាក់ថា បើខ្ញុំយល់ព្រមបួស គាត់នឹងដណ្តឹងសុន្ទរី ទុកឲ្យ ។ ខ្ញុំក៏យល់ព្រមតាមគាត់ដោយរីករាយ ព្រោះចិត្តខ្ញុំក៏មិនជាតក់ក្រហល់ជ្រមុលពុលជ្រមុជអន្ទះអន្ទែងនឹងរឿងស្នេហា រហូតអត់ទ្រាំមិនបាននោះទេ ពិតមែនតែខ្ញុំស្រឡាញ់យ៉ាងខ្លាំងនូវនាងសុន្ទរីក៏ដោយ ខ្ញុំក៏នៅក្មេងដែរ អាយុជាង ២០ ឆ្នាំប៉ុណ្ណោះ អាយុ ២២-២៣ ឬ ២៤-២៥ សឹមមានគ្រួសារ ក៏ល្អដែរ ឲ្យតែនាងសុន្ទរីបានជាភរិយាខ្ញុំ ក្នុងអនាគត ។

កាលខ្ញុំយល់ព្រមហើយ លោកឪពុកម្តាយ ក៏បានទៅទាក់ទងបងដណ្តឹងនឹងសុធនមហាសេដ្ឋី ។ ក៏យល់ព្រមដោយសេចក្តីពេញចិត្ត ថែមទាំងបើកសេរីភាពឲ្យខ្ញុំនិងសុន្ទរីបានសន្ទនា ភ្ជាប់សេចក្តីស្រឡាញ់ ដឹងចិត្តដឹងថ្លើមគ្នាទៀតផង តែយើងទាំងពីរនាក់ បានរក្សាប្រវេណីយ៉ាងល្អ។

មិនប៉ុន្មានថ្ងៃក្រោយមក ខ្ញុំក៏បានឧបសម្បទាជាភិក្ខុតាមពុទ្ធវិន័យ ។

ខ្ញុំធ្វើវត្តបដិបត្តិ ចំពោះព្រះមហាថេរជាឧបជ្ឈាយ៍ ហើយផ្ដើមសិក្សាធម៌វិន័យពីសំណាក់លោក ៗ ដោយខ្ញុំធ្លាប់សិក្សាវិជ្ជាផ្លូវលោកមកហើយ លុះមកសិក្សាព្រះពុទ្ធសាសនាដ៏ប្រកបដោយហេតុផលពិត ក៏ឆាប់យល់ឆាប់ចេះចាំ នាំឲ្យរឹតតែក្ដីស្ដាយចំពោះវិជ្ជាដែលខ្ញុំធ្លាប់សិក្សាមកហើយទៀតផង ៗ សេចក្ដីរីករាយសប្បាយ និងភេទសមណៈ ព្រមទាំងបានក្រេបរសជាតិព្រះធម៌ នាំឲ្យខ្ញុំមិនសឹកក្នុងវស្សាទី ១ នោះទេ ខ្ញុំនៅមួយវស្សាទៀតដោយតាំងចិត្តនឹងសឹកនៅរដូវប្រាំង ព្រោះខ្ញុំមិនបានបួសដោយតាំងចិត្តដើម្បីរកមគ្គផលជាពិសេសនោះទេ បួសដើម្បីជាឧបនិស្ស័យ និងតាមបំណងរបស់មាតាបិតា តែទោះយ៉ាងហ្នឹងក៏ដោយ ក្នុងរយៈពីរវស្សា ខ្ញុំខំសិក្សា-ប្រតិបត្តិយ៉ាងត្រឹមត្រូវ និងបានសេចក្ដីសុខស្ងប់យ៉ាងច្រើន តែចិត្តជាបុថុជ្ជន ក៏នៅតែនឹករើ ប្រែទៅរកកាមារម្មណ៍ម្ដង ៗ ។

ខ្ញុំប្រុងប្រៀបដោយកំណត់ថ្ងៃលាចាកសិក្ខាបទហើយ មុនកំណត់មួយថ្ងៃ លោកសេដ្ឋីបិតាខ្ញុំ នាំដំណឹងមកប្រាប់ថា សុន្ទរី បានទាក់ទងនឹងសេដ្ឋីបុត្តម្នាក់ ហើយបានលួចលាក់រួមរ័ករហូតមានគភ៌ទៅហើយ ។ ដំណឹងនេះ នាំឲ្យចិត្តខ្ញុំក្ដួលក្ដុកចុកសៀតក្ដៅក្រហាយយ៉ាងខ្លាំងមកពីខ្ញុំសង្ឃឹម និងស្រឡាញ់នាងខ្លាំងនោះឯង ។

សេចក្ដីទុក្ខក្រៀមក្រំនេះ បានញាំញីចិត្តខ្ញុំជាច្រើនថ្ងៃ ខ្ញុំយកពុទ្ធដាក់ទមក់លក់លោយក៏បានសោយទុក្ខ ខ្ញុំសម្រេចចិត្តថា ខ្ញុំនឹងកាន់ភេទ

បញ្ជិតរហូតមួយជីវិត ហើយទឹងចេញពីក្រុងសាវត្ថី ធ្វើតានេបរបន្ទប់ទុក្ខនេះ ទាល់តែអស់ទុក្ខព្រួយសឹមត្រឡប់មកវិញ ។ ដូច្នេះ ខ្ញុំក៏ផ្តើមធ្វើដំណើរចេញពីក្រុងសាវត្ថីក្នុងថ្ងៃព្រឹកឡើង ដែលខ្ញុំរៀបរាប់ឲ្យស្តាប់ដូចតទៅ ៖

ខ្លួនធីពីខ្លួន

អ្នកគានទាំងឡាយ! ការទុរយសរបស់សុន្ទរ ធ្វើឲ្យខ្ញុំអស់សេចក្តីអាល័យក្នុងអ្វីៗទាំងអស់ រួមទាំងជីវិតរបស់ខ្លួនផង ខ្ញុំស្ពាយបាត្រធ្វើជនបរទេសត្រដាត់ទៅដូចមនុស្សដែលខូចវិញ្ញាណ វេលាខ្លះឥតទៅប៉ុន្មានថ្ងៃ ប៉ុន្មានខែខ្ញុំមិនបានទឹកដល់ រយៈផ្លូវដែលត្រាច់មកហើយប៉ុន្មានយោជន៍ ខ្ញុំក៏មិនយកចិត្តទុកដាក់ នាទីរបស់ខ្ញុំគឺការធ្វើដំណើរដើរតទៅមុខទៀតរហូតអស់កម្លាំងស្ពន ត្រាច់ទៅយ៉ាងមានសេរីភាព ដូចត្រីហែលហែលតាមចិត្តក្នុងមហាសមុទ្រដ៏ធំទូលាយ ដូចបក្សីដែលហើរហើរនាអាកាសដ៏ពិសាល រហូតរយៈផ្លូវដ៏វែងឆ្ងាយដែលកន្លងមក ខ្ញុំបានជួបនឹងភូមិប្រទេសផ្សេងៗ បានពិចារណាប្រទះនឹងសេចក្តីលំបាកយ៉ាងយ៉ាប់ជាអនេកប្បការ បានជួបនឹងមនុស្សច្រើនជាន់ច្រើនវណ្ណៈ ច្រើនទំនៀមទម្លាប់, ព្រឹត្តិការណ៍ទាំងនេះ ដូចជាទុសជួយផ្សះរបួសក្នុងបេះដូងរបស់ខ្ញុំឲ្យសន្សើមៗស្រួលឡើង របស់ដែលចូលមកជំនួសគឺសេចក្តីស្រឡាញ់ពេញចិត្តក្នុងការធ្វើដំណើរទេសន្តរម្មជាតិថ្មីៗ ក្នុងលោកដ៏ធំទូលាយ

សេចក្តីស្រឡាញ់ពេញចិត្តដ៏ត្រជាក់ត្រជុំក្នុងធម្មជាតិរបស់ព្រៃភ្នំលំនៅព្រៃ ដែលប្រាសចាកស្នៀតបោកប្រាសផ្សេងៗ ។

ភូមិ ឃុំ ស្រុក ក្រុង តូច ធំ រាប់ចំនួនមិនបានដែលខ្ញុំឆ្លងកាត់មក ហើយ គ្មានកន្លែងណារីករាយមនោរម្យស្មើនិងល្អាន, ក៏មិនដូចព្រៃដ៏ស្ងប់ស្ងៀមនៃជនបទដែលឆ្ងាយ សម្រាប់ខ្ញុំក្នុងវេលានោះផែនថ្មីកបស្មើ និងព្រឹក្សជាតិស្ងប់ត្រជាក់ មានសេចក្តីសំដៅត្រូវចិត្តខ្ញុំក្រៃលែងជាងគ្រឹះ-ស្ថានវិមានប្រាសាទក្នុងទីក្រុង សូរស័ព្ទសំឡេងទឹកហូរព្រោះតាមប្រក ក្រហែងថ្ម និង សូរស័ព្ទចង្រិត, ខ្យល់ហៀន, រៃក្នុងព្រៃស្តាប់ពិរោះជាង សំឡេងតូរ្យតន្ត្រី ចម្រៀងដែលគេដេញប្រគំក្នុងរង្គសាល និង កន្លែង មហោស្រពនានា គន្ធព្រឹក្សនិងតាកករក្នុងរាត្រីកាល ហាក់ដូចជា ត្រជាក់ក្រៃក្លួនខ្សែទេសន្តោជាងគន្ធប្រទីបផ្កាលាក្នុងព្រះរាជឋាន ម្រឹគាម្រឹគ ក្នុងព្រៃ បើយើងសេពគប់និងវាដោយចិត្តពេញដោយមេត្តា មើលដូច ជាគ្នាសេពគប់រាប់រកមិនអន់ជាងមនុស្សអ្នកចំរើនដោយវិទ្យាធម៌ឡើយ ។

ខណៈដែលគ្រូបន្តាក់ទៅនោះ ខ្ញុំក៏ឆ្លៀតប្រៀនប្រដៅប្រជាជនផង ការប្រៀនប្រដៅអ្នកដទៃ ក៏គឺការប្រៀនប្រដៅខ្លួនឯង ចិត្តរបស់ខ្ញុំល្អ ឡើងរាល់ៗថ្ងៃដែលកន្លងផុតទៅ កាលដល់លំនៅភូមិស្រុកខ្ញុំក៏ឈប់ សម្រាកក្នុងព្រៃជិតៗភូមិស្រុកនោះ ព្រឹកឡើងចូលទៅបិណ្ឌបាតក្នុងភូមិ ស្រុក បានអាហារល្មមចិញ្ចឹមជីវិតឲ្យប្រព្រឹត្តទៅក្នុងមួយថ្ងៃៗ ហើយ ក៏

ត្រឡប់មកធាន់ទៅទីសំណាក់វិញ បើមានអ្នកស្រុកតាមមកសន្ទនាផង ខ្ញុំក៏សន្ទនានឹងគេ ប្រៀនប្រដៅគេឲ្យយល់ក្នុងគោលធម៌របស់ព្រះបរម-សាស្តា បើអ្នកស្រុកនិមន្តឲ្យស្នាក់នៅច្រើនថ្ងៃ និងបើបានទទួលសេចក្តីស្រួលសប្បាយខ្ញុំក៏ស្នាក់នៅយូរ តែមិនដែលនៅទីណាច្រើនជាង ៥ ថ្ងៃ រឿងរបស់អ្នកស្រុក ជារឿងរវល់ខ្វល់ខ្វក់គ្មានទីបំផុតបើខ្ញុំនៅយូរជាងនោះ ខ្ញុំក៏នឹងរវល់ខ្វល់ខ្វក់ជាមួយនឹងគេផង ដើម្បីកុំឲ្យផុតពីកង្វល់ខ្វល់ខ្វក់ ខ្ញុំក៏ធ្វើដំណើរតទៅ ។

របស់មួយ ដែលខ្ញុំត្រូវតស៊ូរហូតក្នុងរយៈការធ្វើដំណើរ ក៏គឺលទ្ធិជំនឿជឿកាន់របស់ប្រជាជនក្នុងតំបន់ផ្សេងៗ ប្រការខ្លះក៏ជាជំនឿចាស់ៗដែលខ្វះហេតុផល និងតប់ជ្រៅទៅក្នុងខួរក្បាលរបស់អ្នកស្រុកមកជាវេលាច្រើនសតវត្សរ៍ ទម្រាំខ្ញុំពន្យល់បញ្ជាក់ហេតុផលឲ្យគេយល់ចូលចិត្តគោលធម៌ក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនាបាន ក៏ត្រូវប្រើពេលវេលា និងសេចក្តីនឿយហត់មិនតិចទេ ។

មានភូមិស្រុកមួយ តាំងនៅលើឆ្នេរទន្លេ គង្គា ក្នុងខេត្តមួយនៃមគធរដ្ឋ ខ្ញុំទៅដល់ភូមិស្រុកនេះនាថ្ងៃរសៀលក្នុងថ្ងៃមួយ លុះបានដឹងថាសមណៈថ្មីកម្មុខមកស្នាក់ជិតភូមិស្រុក អ្នកភូមិស្រុកព្រមដោយប្រធានភូមិស្រុកក៏ចេញទៅសន្ទនានឹងខ្ញុំភ្លាម កាលសាកសួរសុខទុក្ខគ្នាតាមសុជីវធម៌ហើយ ការសន្ទនាលទ្ធិ ជំនឿក៏ចាប់ផ្តើមឡើង៖

“ម្នាលឧបាសក លោក-អ្នកតាំងឲ្យយកប់តាមអ្វីជាទីពឹង?” ខ្ញុំផ្ដើមសួរ នាយស្រុកដែលធ្វើនាទីជាដំណាងអ្នកស្រុកបានឆ្លើយថា

“ពួកយើងខ្ញុំ កប់តាមមុនីទាំង ៧ ជាទីពឹង”

“មុនីទាំង ៧ ដែលលោកថានោះគឺនរណា? នៅទីណា?” ខ្ញុំសួរ

“មុនីទាំង ៧ គឺ កស្សបៈ, អត្រី, ភារទ្វាជៈ, គោតមៈ វិស្វាមិត្រៈ, ជមទគ្និ, វសិដ្ឋ មុនីទាំង ៧ នេះ កើតមុនព្រះវេទទៅទៀត វេលានេះនៅលើស្ថានសួគ៌ ក្នុងយប់ខែងងឹតដែលផ្ទៃមេឃស្រឡះ បើលោកសំឡឹងមើលទៅលើមេឃនឹងឃើញផ្កាយ ៧ ដួងនៅរៀងក្បែរគ្នាជារូបរាងដូចសត្វខ្លាឃ្មុំ នុ៎ះឯងគឺមុនីទាំង ៧ របស់ពួកខ្ញុំ”

“មុនីទាំង ៧ ជាទីពឹងចំពោះពួកលោកបានយ៉ាងណា?”

“មុនីទាំង ៧ ចុះមកពិនិត្យមនុស្សលោកម្ដងៗ បើនរណាមានភក្ដីភាពចំពោះលោកយ៉ាងមាំមួន តាំងចិត្តក្រាបសំពះបូជាលោកដោយគោរព លោកក៏បណ្ដាលឲ្យអ្នកនោះមានសេចក្ដីសុខជួបជោគលាភ កាលស្លាប់ហើយក៏នឹងបានឡើងឋានសួគ៌” ថាហើយនាយស្រុកក៏លើកដៃសំពះព្រះភាទិទេពរបស់គេ និងពោលនាមមុនីទាំង ៧ យ៉ាងចាំស្ទាត់ សំដែងឲ្យឃើញនូវភក្ដីភាពដ៏មាំមួនស្មិតស្មាញរបស់គេ បើខ្ញុំបញ្ជាក់ហេតុផលកាប់បំបាក់ជំនឿជឿកាន់របស់ពួកគេក្នុងខណៈនោះភ្លាមទៅ ពួកគេមុខជាខឹងនឹងខ្ញុំ ខ្ញុំទើបអង្គុយនៅស្ងៀម ។

"បពិត្រលោកសមណៈ លោកកាន់អ្វីជាទីពឹង?" មេស្រុកសួរខ្ញុំ ។

"អាត្មាមិនកាន់អ្វីជាទីពឹង មិនកាន់អ្នកណាជាទីពឹង អាត្មាទីពឹងខ្លួនឯង ព្រះបរមគ្រូរបស់អាត្មាប្រដៅទុកថា អត្តា ហិ អត្តនោ នាថោ "ខ្លួននោះឯងជាទីពឹងរបស់ខ្លួន" កោ ហិ នាថោ បរោ សិយា "អ្នកដទៃណាទីនឹងមកជាទីពឹងបាន" អាត្មាជឿពាក្យប្រៀនប្រដៅព្រះបរមគ្រូទើបកាន់ខ្លួនជាទីពឹងរបស់ខ្លួន" ។

នាយស្រុកធ្វើមុខធ្ងល់ចំពោះសំដីរបស់ខ្ញុំ ហើយនិយាយឡើង "គឺលោកជាមនុស្សមិនមានអំណាចបាដិហារ្យអ្វី មិនមានឫទ្ធិតេជៈអ្វី ទីនឹងពឹងខ្លួនឯងបានយ៉ាងណា?" ។

"គឺព្រោះអាត្មាគ្មានឫទ្ធិតេជៈអ្វីនេះឯង ទើបត្រូវតែពឹងខ្លួនឯង បើអាត្មាមានឫទ្ធិដូចមុនទាំងពីរ អាត្មាក៏មិនបាច់ពឹងខ្លួនឯង វេលានេះអាត្មាប្រៀបដូចបុរសដែលហែលនៅកណ្ដាលទន្លេ ព្រោះលិចទូក អាត្មាត្រូវអាស្រ័យដៃជើងនិងកម្លាំងកាយរបស់ខ្លួនឯង ហែលទឹកទៅឲ្យទាល់តែដល់ច្រាំង អាត្មាត្រូវតែស៊ូនឹងរលកនិងក្រពើឆ្លាមមករដោយខ្លួនឯង មិនមានអ្នកណាមកហាមឃាត់រលកទុកបាន មិនមានអ្នកណាមកចាប់ចងឆ្លាមមករក្រពើទុក មិនមានអ្នកណាមកចាប់ដៃចាប់ជើងរបស់អាត្មាឲ្យហែល

ទឹក អាត្មាត្រូវធ្វើខ្លួនឯងគ្រប់យ៉ាង លោកដ៏ធំទូលាយនេះឯង គឺផ្ទៃមហាសាគរ យើងកើតមកក្នុងលោក ក៏ដូចជាធ្លាក់ចុះទៅនៅក្នុងមហាសាគរ យើងត្រូវតស៊ូដើម្បីឲ្យជីវិតយើងរស់នៅ យើងត្រូវរកអាហារមកបរិភោគដើម្បីចិញ្ចឹមរាងកាយ យើងត្រូវរកលំនៅមកការពារកំដៅ, ខ្យល់, ភ្លៀង យើងត្រូវរកសំពត់អាវមកស្លៀកពាក់ យើងត្រូវរកថ្នាំការពារពេលកាលមានជម្ងឺ របស់ទាំងនេះ មិនមានព្រះអាទិទេពអង្គណា នាំមកប្រគល់ឲ្យយើងទទេៗ សូម្បីបួងសួងបន់ស្រន់បូជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏មិនដែលឃើញថាបានសម្រេចដូចប្រាថ្នាឡើយ ធ្លាមមករក្រពើនិងរលកក្នុងទន្លេ ក៏គឺសេចក្ដីលំបាកយ៉ាកយ៉ាប់ទាំងឡាយដែលឆ្លងចូលមកក្នុងជីវិតរបស់យើងមួយគ្រាៗដូចជម្ងឺផ្កាត់ផ្សេងៗ ទឹកលិចស្រូវក្នុងស្រែ ឬស្រែគ្មានទឹក កើតរោគអាសន្ន ចោរលួចប្លន់ ភ្លើងឆេះផ្ទះ ឧបសគ្គទាំងនេះត្រូវតស៊ូជួយខ្លួនឯងមុនដទៃ នឹងបួងសួងបន់ស្រន់ឲ្យទេពតាណាមកជួយមិនបាន" ។

"សម្រាប់តែខាងក្រៅ យើងកែខ្លួនឯង ទនេះជាសេចក្ដីពិត", អ្នកស្រុកម្នាក់ពោលឡើង "តែសម្រាប់សេចក្ដីសុខខាងក្នុងចិត្តនោះ យើងមិនអាចរកខ្លួនឯងបាន សេចក្ដីសុខជាតពិសេសដែលមុនីទាំង ៧ ប្រទានឲ្យចំពោះអ្នកមានការកែក្ដីកាតក្នុងលោក" ។

“ម្នាលឧបាសក! សេចក្ដីសុខមានពីរយ៉ាង គឺសុខទាក់ទងដោយវត្ថុ បានដល់សុខដែលកើតពីការមានអាហារបរិភោគគ្រប់គ្រាន់ មានគេហដ្ឋាននៅយ៉ាងសប្បាយ មានសំលៀកបំពាក់និងប្រដាប់តាក់-តែងកាយយ៉ាងគ្រប់គ្រាន់ មានថ្នាំសម្រាប់បំបាត់រោគភ័យ ឈឺចាប់, មានបុត្រភរិយាញាតិមិត្ត សម្រាប់ជាទីកក់ក្ដៅចិត្តនេះ១ សេចក្ដីសុខមិនអា-ស្រ័យវត្ថុ បានដល់សេចក្ដីសុខដែលកើតពីការលះបង់វត្ថុទាំងពួង ចេញទៅបួសជាបព្វជិតនិត្យនៅក្នុងព្រៃដ៏ស្ងាត់ ធ្វើសេចក្ដីព្យាយាមកំចាត់កិ-លេសផ្សេងៗ ចេញចាកចិត្តនេះ១ ដែលលោកថា មុនីទាំង៧ឲ្យសេចក្ដីសុខដល់លោកនោះ ឲ្យសេចក្ដីសុខប្រភេទណា?» ។

អ្នកស្រុកម្នាក់នោះ ធ្វើអាកប្បកិរិយាស្ងាក់ស្ងើរបន្តិចហើយឆ្លើយ “ខ្ញុំសំដៅដល់សេចក្ដីសុខទាំងពីរយ៉ាង» ។

«សំដៅសេចក្ដីថា សេចក្ដីសុខទាំងពីរយ៉ាង មុនីទាំង៧ ជាអ្នកប្រគល់ឲ្យលោកយ៉ាងហ្នឹង?» ខ្ញុំសួរផ្ទួនទៀត កាលគេឆ្លើយទទួល ខ្ញុំទើបនិយាយតទៅ ៖

«លោកជ្រាបហើយថា សេចក្ដីសុខប្រភេទទី១ កើតពីទ្រព្យ កាលមានទ្រព្យគ្រប់គ្រាន់ សុខប្រភេទនេះក៏កើតឡើង លោកព្រមទទួលហើយថា ទ្រព្យទាំងឡាយដែលមាននេះ ព្រោះលោករកខ្លួនឯង ទើបបានមក មិនមែនទេវតាអង្គណាហុចឲ្យ កាលលោករកទ្រព្យខ្លួនឯង

បានសេចក្ដីសុខផុះបេះ ទើបជាមុនីចាំង ៧ ជាអ្នកប្រទល់ឲ្យ តើសមហេតុផលឬ ? ” ។

សំនួររបស់ខ្ញុំ ធ្វើឲ្យអ្នកស្រុកភូមិគ្រប់គ្នានៅស្ងៀមស្ងាត់ កាលឃើញបានការ ខ្ញុំទើបបញ្ជាក់តទៅ “ម្នាលឧបាសក! សេចក្ដីសុខប្រភេទទី ២ មិនទាក់ទងនិងវត្ថុជាសុខកើតពីសេចក្ដីបរិសុទ្ធនៃចិត្ត កាលលោកធ្វើចិត្តលោកឲ្យបរិសុទ្ធស្អាត ប្រាសចាកសេចក្ដីហ្មងហែង សេចក្ដីកង្វល់ សេចក្ដីលោភ សេចក្ដីក្រោធ សេចក្ដីវង្វេងបានយ៉ាងដាច់ខាតហើយ សេចក្ដីស្ងប់–សុខត្រជាក់ត្រជុំក៏កើតឡើង ចិត្តរបស់លោកនឹងបរិសុទ្ធបាន គឺព្រោះការជំរះសំអាតរបស់លោកខ្លួនឯង លោកត្រូវជំរះជុះខាត់សំអាតចិត្តរបស់លោកខ្លួនឯង កាលដៃរបស់លោកប្រឡាក់របស់ស្មោកគ្រោក លោកត្រូវប្រើទឹកជំរះលាងដៃទើបបានស្អាត ពោះលោកធ្វើការបូជាចំពោះព្រះអាទិទេព បន់ស្រន់ឲ្យដៃរបស់លោកស្អាតយ៉ាងណា ៗក្ដី ដៃរបស់លោកក៏មិនអាចស្អាតបានឡើយ របស់ស្មោកគ្រោកនោះនឹងមិនប៉ើនហើរចេញទៅពីដៃរបស់លោកជាដាច់ខាត” ។

កាលខ្ញុំបញ្ជាក់ហេតុផលតទៅទៀត អ្នកស្រុកក៏កើតសេចក្ដីជ្រះថ្លា គ្រប់គ្នាប្រគល់កាយថ្វាយខ្លួនជាសិស្សរបស់ខ្ញុំ ។ គេទូលថា “ម្នាលឧបាសកទាំងឡាយ! ឆ្ងាយពីទីនេះទៅខាងបច្ឆិមទិស មានក្រុងមួយឈ្មោះសាវត្ថីជារាជធានីរបស់កោសលរដ្ឋ រាជធានីនោះសម្ដេចព្រះបរមសាស្ដា

សម្មាសម្ពុទ្ធជាម្ចាស់គង់នៅ ព្រះអង្គជាព្រះបរមគ្រូរបស់ទេវតានិងមនុស្ស ទាំងឡាយ អាត្មាគ្រាន់តែជាសិស្សរបស់ព្រះអង្គ លោកអ្នកទាំងឡាយ ចូរតាំងចិត្តរលឹកដល់ព្រះអង្គ កាន់យកព្រះអង្គជាគោលប្រចាំចិត្តនិងប្រ-តិបត្តិតាមពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះអង្គចុះ លោកអ្នកទាំងឡាយនឹង ជួបប្រទះសេចក្តីសុខតាមសមគួរដល់ការប្រតិបត្តិរបស់ខ្លួន» ។

តអំពីនោះ ខ្ញុំបានបញ្ជាក់ផ្លូវដំណើរជីវិតតាមបែបព្រះពុទ្ធសាសនា ឲ្យជាទីយល់ច្បាស់ដល់ពួកគេ ហើយរលឹកថា «កុំភ្លេចថា អ្វីគ្រប់យ៉ាង គ្រប់ប្រការត្រូវធ្វើខ្លួនឯង លោកអ្នកត្រូវធ្វើដំណើរខ្លួនឯង ទើបនឹងបាន ដល់ទិសដៅជាគោលបំណង ។ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធក្តី អាត្មាក្តី អ្នកឯទៀតៗ ក្តី គ្រាន់តែជាអ្នកបញ្ជាក់បង្ហាញផ្លូវប៉ុណ្ណោះ» ។ ខ្ញុំស្នាក់នៅទីនោះ ៣ថ្ងៃ តាមពាក្យនិមន្តរបស់អ្នកស្រុក ហើយក៏ចេញដំណើរធ្វើតនេបរ តទៅ ។

គ្រាមួយ ខ្ញុំបានទៅដល់តំបន់ឈ្មោះកណ្តិតគ្រោម ក្នុងដែនមគធៈ ប្រជាជនក្នុងភូមិស្រុកនេះ គោរពបូជាព្រះអាទិត្យជាសរណៈនិងជឿមាំ ក្នុងសេចក្តីសក្តិសិទ្ធិ របស់មន្តមួយបទ ដែលហៅឈ្មោះថា គាយាត្រី គេជឿថា មន្តគាយាត្រីនេះសក្តិសិទ្ធិណាស់ សូម្បីទេពតាកាលបានឮមន្ត នេះ ក៏ត្រូវញ័រខ្លួន មនុស្សវណ្ណៈព្រាហ្មណ៍ប៉ុណ្ណោះ ទើបមានសិទ្ធិស្វា-ធ្យាយមន្តបទនេះបាន និងត្រូវស្វាធ្យាយដោយសំឡេងតិចៗ មិនឲ្យមនុស្ស

វណ្ណៈសូទ្រៈបានឮជាដាច់ខាត សូម្បីតែកិរិយាគុនពេញមានផ្លូវ ក៏មិនឲ្យបានឮ លុះខ្ញុំទៅដល់គេមកនិយាយប្រាប់សេចក្ដីសក្ដិសិទ្ធិរបស់គយាត្រីឲ្យខ្ញុំស្ដាប់ កាលខ្ញុំសូមឲ្យគេស្វាធ្យាយឲ្យស្ដាប់ គេក៏សាកសួរដល់វណ្ណៈរបស់ខ្ញុំជាការធំ ខ្ញុំប្រាប់គេថាជាបព្វជិត គេយល់សំគាល់ថាខ្ញុំជាព្រាហ្មណ៍ ទើបស្វាធ្យាយមន្តគយាត្រីឲ្យស្ដាប់ដូចតទៅនេះ ៖

តត៑ សាវិត្រៈ វរេណយ៉ម ភារគោ ទេវសយៈ ធិមហិ ធិយោ យោ ណ ប្រចោ ទយ៉ាត

«ពួកយើង សូមបង្អោនខ្លួននមស្ការទៅរស្មីដ៏ខ្ពស់របស់ព្រះសុរិយទេព អ្នកជាធំលើវត្ថុទាំងអស់ អ្នកគាបនាំយើងឲ្យកើតសេចក្ដីដឹង សេចក្ដីយល់ ជាអ្នកដូចដួងនេត្រនាពិតាននៃសួគ៌» ដូច្នេះ

កាលបានស្ដាប់មន្តដ៏សក្ដិសិទ្ធិរបស់អ្នកស្រុកហើយ ខ្ញុំក៏មើលមិនឃើញថា ពាក្យត្រឹមប៉ុណ្ណោះនឹងធ្វើឲ្យទេពតាខ្លាចបានយ៉ាងណា តែខ្ញុំក៏នៅអង្គុយស្ងៀមស្ងិន មិនបាននិយាយជំទាស់គេឡើយ ។

«លោកមានមន្តសម្រាប់ការពារខ្លួនខ្លះទេ ?» អ្នកស្រុកម្នាក់សួរឡើង «បើគ្មានខ្ញុំនឹងបង្រៀនឲ្យ លោកធ្វើដំណើរដើរទៅតែម្នាក់ឯង មានភយន្តរាយនៅជុំវិញ បើគ្មានមន្តការពារខ្លួន ក៏គួរខ្លាចថានឹងមិនរួចពីភយន្តរាយ» ។

“ មាន ” ខ្ញុំឆ្លើយភ្លាម ឧកសរសើរក្នុងគោលបំណងល្អរបស់គេ “បើលោកចង់ស្តាប់ អាត្មានឹងសាធ្យាយឲ្យស្តាប់” កាលឃើញពួកអ្នកស្រុកសំដែងបំណងចង់ស្តាប់ ទើបខ្ញុំលើកយកឱវាទបាដិមោក្ខ ដែលជាភាសិតប្រមូលពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះពុទ្ធ ឬពាក្យប្រៀនប្រដៅព្រះពុទ្ធចុះក្នុងឱវាទនេះ មកសាធ្យាយ ។

“សព្វបាបស្ស អករណំ ការមិនធ្វើសេចក្តីអាក្រក់គ្រប់យ៉ាង

កុសលស្សូបសម្បទា ការធ្វើអំពើល្អគ្រប់យ៉ាង

សចិត្តបរិយោទបនំ ការជំរះចិត្តរបស់ខ្លួនឲ្យស្អាតផូរផង់ ។

នេះជាមន្តរបស់អាត្មា អ្នកណាប្រតិបត្តិបានតាមនេះ អ្នកនោះនឹងមានសេចក្តីសុខក្សេមគ្រប់កាល” ។

ខ្ញុំបានខំប្រឹងប្រែងសំដែងពន្យល់សេចក្តីសក្តិសិទ្ធិរបស់មន្តខ្ញុំ ឲ្យពួកអ្នកស្រុកស្តាប់ រហូតគ្រប់គ្នាកើតជ្រះថ្លា ជឿនឹងចង់រៀនយកទុកការពារខ្លួន មនុស្សម្នាក់សួរឡើងថា “មន្តនេះ មានវិធីរក្សាយ៉ាងណាខ្លះ ? ” ។

“មានវិធីរក្សាដូច្នេះគឺ មុនដែលលោកនឹងគិតអ្វី នឹងនិយាយអ្វី នឹងធ្វើអ្វី សូមឲ្យគិតមើលឲ្យជុំវិញស្រួលបួលជាមុនសិនថា ការធ្វើ ការនិយាយរបស់ខ្លួន ជាការបង្កបង្កើតសេចក្តីទុក្ខឲ្យដល់ខ្លួននិងអ្នកដទៃឬទេ

បើឃើញថាជាការបង្កទុក្ខបង្កើតទោស កុំនិយាយ កុំគិត កុំធ្វើអំពើនោះជាដាច់ខាត បើឃើញថា ការធ្វើ និយាយ គិត នោះនាំបង្កបង្កើតសេចក្ដីស្ងប់-សុខ ចំរើនឲ្យដល់ខ្លួននិងអ្នកដទៃ មិនខុសសីលធម៌និងច្បាប់របស់រដ្ឋ ក៏ប្រធ្វើចុះ បើរក្សាបានដូច្នេះ មន្តរបស់លោកនឹងខ្លាំងពូកែ តែបើរក្សាមិនបាន មន្តរបស់លោកនឹងសាបរលាប អាត្មាធ្វើដំណើរមកតែម្នាក់ឯងដោយមិនមានអាវុធអ្វីជាប់មកនឹងខ្លួនឡើយ បានពើបពះនឹងសត្វសាហាវខ្មោចបិសាច និងចោរចិត្តឃោរឃៅ តែមន្តនេះជួយឃុំគ្រង ឲ្យអាត្មារួចពាក់ភ័យជានិច្ចមក គ្រណាមដទៃក្រៅពីនេះគ្មានទេ ពួកលោកអាចស្វាធ្យាយដោយសំឡេងខ្លាំងប៉ុន្មានក៏បាន នឹងអាចប្រាប់នរណា ៗ តទៅទៀតក៏បាន បើប្រាប់ព្រមទាំងពន្យល់អ្នកដទៃឲ្យយល់ន័យបានច្រើនត្រឹមណា មន្តរបស់លោកក៏ពូកែសក្តិសិទ្ធិរច្រើនឡើងត្រឹមនោះ» កាលខ្ញុំបានបង្រៀនពុទ្ធមន្ត ដល់អ្នកស្រុកកណ្ដិកក្រោមហើយ ខ្ញុំក៏ធ្វើដំណើរតទៅ ។

ប្រគេនដំណឹង

សៀវភៅ «បរាភវសុត្តធម្មទេសនា» ប្រកបដោយអាហារជូនរណ្ដំ នឹងផ្សាយចេញក្នុងពេលឆាប់ៗនេះ ។

ឌិម-ណាគ្រី

ស្ត្រីជរា

លោក-អ្នកអានទាំងឡាយ! ល្ងាចថ្ងៃមួយ ខណៈកំពុងដើរនៅកណ្ដាលព្រៃ ខ្ញុំបានឮសំឡេងទ្រហោយំខ្ញូញរៀបរាប់ចេញមកពីក្នុងព្រៃ ទើបឈប់ឈរស្ដាប់ដោយយកចិត្តទុកដាក់ សំឡេងនោះជាសំឡេងរបស់ស្ត្រី ឮមកយ៉ាងគួរខ្លោចផ្សាពីព្រៃខាង ១ ផ្លូវ ធ្វើឲ្យសេចក្ដីមេត្តាករុណាកើតឡើងក្នុងចិត្តរបស់ខ្ញុំភ្លាម ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ប្រៀនប្រដៅឲ្យមានសេចក្ដីមេត្តាករុណា អាណិតអ្នកដទៃ និងរកផ្លូវជួយអ្នកដទៃ បើល្មមនឹងជួយបាន គិតដល់ព្រះពុទ្ធវចនៈត្រង់នេះហើយ ទើបកាត់ចិត្តដើររុកព្រៃតម្រង់ទៅត្រង់សំឡេងនោះ ។

ភាពដែលនៅខាងមុខខ្ញុំ គឺស្ត្រីជរាម្នាក់កំពុងអង្គុយយំខ្ញូញ នៅជិតគំនរភ្លើងធំ ខ្ញុំអាចកាត់ស្មានបានភ្លាមថា គាត់កំពុងយំរលឹកដល់បុគ្គលជាទីស្រឡាញ់ណាម្នាក់ដែលស្លាប់ទៅ និងពេលនេះកំពុងត្រូវភ្លើងឆេះនៅលើជើងថ្ករ «អ្នកមីង! អ្នកមីងកំពុងយំរលឹកដល់នរណា ?»

គាត់ងើបមុខដ៏ទទឹកជោគដោយទឹកភ្នែក សំឡឹងមើលខ្ញុំ ហើយឆ្លើយទាំងខ្សឹកខ្សួល "ខ្ញុំកំពុងយំរលឹកដល់កូន ខ្ញុំមានកូនប្រុសតែម្នាក់ គេក៏ស្លាប់ចោលខ្ញុំទៅ កូនអើយ! កូនមិនអាណិតម៉ែខ្លះឡើយ" ឆ្លើយប្រាប់ខ្ញុំបានប៉ុណ្ណោះ ស្ត្រីជរាក៏យំរៀបរាប់តទៅដោយសំឡេងខ្លាំងជាងមុន ខ្ញុំបណ្ដោយឲ្យគាត់យំទាល់តែឃើញថាគាត់នឿយ ល្វើយ សំឡេងខ្សោ

ស្អែកហើយ ទើបខ្ញុំផ្ដើមសំដែងធម៌ល្បួងលោមគាត់ដោយងាយ ៗ

"អ្នកម៉ង! អាត្មានឹងនិយាយរឿងចម្លែកឲ្យស្ដាប់មួយរឿង បើអ្នកម៉ងចង់ស្ដាប់ អាត្មាជឿថា កាលបានស្ដាប់រឿងនេះហើយ ជួនកាលអ្នកម៉ងគាប់នឹងសប្បាយចិត្តឡើងខ្លះ"

"ព្រះគុណជាម្ចាស់ និយាយអ្វីក៏និយាយមកចុះ" ស្រីផកាឆ្លើយដោយមិនសូវជាយកចិត្តទុកដាក់ នៅតែខ្សឹកខ្សួលអង្គុយមើលកង់កើង ដោយដួងភក្ត្រទទឹកជោគដោយទឹកភ្នែក ខ្ញុំទើបនិយាយរឿងដែលខ្ញុំគិតឃើញឡើងបានក្នុងខណៈនោះថា "ពីម្សិលមិញ ពេលដែលធ្វើដំណើរមកដល់ឆ្នេរទន្លេគង្គា អាត្មាបានជួបស្ត្រីម្នាក់កំពុងឈរយំ ខ្សឹកខ្សួលនៅលើឆ្នេរទន្លេគង្គា ដូចជាអ្នកម៉ងកំពុងយំក្នុងឥឡូវនេះដែរ អាត្មាបានចូលទៅសួរនាងថា យំធ្វើអ្វី? នាងឆ្លើយថា នាងបានមកឈរនៅច្រាំងទន្លេនេះតាំងតែពីព្រឹក ទំហាមប្រាមទឹកក្នុងទន្លេមិនឲ្យហូរទៅក្រោម នាងបានល្បួងលោមអង្វរដោយពាក្យផ្អែមល្ហែមខ្លះ កំហែងកំរាមខ្លះ ជេរប្រទេចខ្លះ តែទឹកក៏មិនស្ដាប់សំឡេងរបស់នាង ចេះតែហូរទៅមិនឈប់ឈរតាមនាទីរបស់ខ្លួន នាងខូចចិត្តស្រែកហាមទឹកមិនស្ដាប់ ទើបឈរយំកន្ទក់កន្ទេញ អ្នកម៉ង! បើអ្នកម៉ងបានជួបស្ត្រីនោះដូចអាត្មា តើអ្នកម៉ងគិតថា ស្ត្រីនោះជាមនុស្សឆ្កួតឬមនុស្សមានស្មារតីល្អ?"

‘‘ កុំឆ្កួតនោះឯង ព្រះគុណម្ចាស់ ,, ស្ត្រីចាស់ឆ្លើយ ‘‘ វាដែលមានពីណា ទឹកហូរតាមធម្មតាប្រក្រតីរបស់វា ខឹងទៅហាមឲ្យវាឈប់ហូរបានដូចម្តេចកើត បើហាមវាមិនស្តាប់ ហើយយំខូចចិត្ត ក៏ជាមនុស្សឆ្កួតពិតៗនោះឯង ,, ។

កាលយាយគាត់បង្ហើបផ្លូវដូច្នេះ ខ្ញុំក៏ផ្តើមលុកចូលភ្លាម ‘‘ បើស្ត្រីនោះឆ្កួតអ្នកមីងក៏ឆ្កួតដូចគ្នាដែរ ,,

‘‘ ខ្ញុំឆ្កួតយ៉ាងម៉េច ? ’’ ស្ត្រីចាស់បែរមកសួរខ្ញុំដោយសេចក្តីមិនពេញចិត្តភ្លាម ។

‘‘ ឈប់សិន កុំទាន់ខឹង ស្តាប់ហេតុផលរបស់អាត្មាសិន មនុស្សយើងគ្រប់គ្នា កើតមកហើយត្រូវស្លាប់មិនមាននរណាហាមសេចក្តីស្លាប់បាន ព្រោះជាធម្មតារបស់សត្វ, ដូចនឹងរបស់ទាំងពួង កាលកើតឡើងមកហើយ ត្រូវប្រែប្រួលសាបសូន្យទៅ មិនមានធម្មជាតិណានៅគង់វង្សរហូតទេ កើតមកហើយក៏ស្លាប់ទៅតាមធម្មតារបស់វា ដូចខ្សែទឹកក្នុងទន្លេគង្គាដែលហូរទៅមិនឈប់ឈរ កូនប្រុសរបស់អ្នកមីងកើតមកហើយក៏ស្លាប់ទៅតាមធម្មតារបស់គេ អ្នកមីងមិនចង់ឲ្យគេស្លាប់ ព្រោះសេចក្តីស្រឡាញ់គេ ចង់ឲ្យគេនៅនឹងអ្នកមីងរហូតទៅ តែកាលគេមិននៅនឹងអ្នកមីង គេស្លាប់ចោលទៅ អ្នកមីងក៏យំតន្ទក់តន្ទេញ កាលបើដូច្នេះ

អ្នកមីង ក៏មិនខុសប្លែកអ្វីពីស្ត្រីដែលហាមប្រាមទឹកក្នុងទន្លេគង្គាមិនឲ្យហូរ កាលមិនសម្រេចតាមបំណង ក៏ខូចចិត្តខ្ញាល់ ដូច្នោះអាត្មាទើបពោលថា មីងក៏ឆ្កួតដូចស្ត្រីនោះដែរ » ។

ហេតុផលរបស់ខ្ញុំ ធ្វើឲ្យស្ត្រីផាកឈប់យំ គាត់អង្គុយឈោកមុខនៅស្ងៀមដោយប្រើគំនិត តែក៏នៅសឹកនឹកខ្សឹកខ្សួលម្តងៗ « ញោមស្រី ! » ខ្ញុំពោលតទៅ « មនុស្សយើងជាសត្វមានហេតុផល ទង់ធ្វើអ្វីទៅគួរគិតឲ្យល្អជាមុនថា អំពើនោះអាចឲ្យប្រយោជន៍ឬសេចក្តីសុខដល់ខ្លួននិងមនុស្សដទៃឬទេ បើឃើញថាធ្វើទៅហើយគ្មានប្រយោជន៍ក៏មិនគួរធ្វើ ការយំខ្សួញកន្ទក់កន្ទេញដល់កូនដែលស្លាប់ទៅហើយនេះ ញោមស្រីបានប្រយោជន៍សុខអ្វីខ្លះ ? អាត្មាមិនឃើញញោមបានអ្វីមកឡើយ ពោះញោមស្រីយំឲ្យទាល់តែទឹកភ្នែកក្លាយជាឈាម កូនប្រុសរបស់ញោមក៏មិនត្រឡប់រស់ឡើងវិញដែរ មិនមាននរណាយកមាសពេជ្រកែវកងមកឲ្យញោម ព្រោះការយំខ្លួញនេះ ញោមត្រូវខូចទឹកភ្នែក ខូចកម្លាំងចិត្ត ខូចសុខភាពអនាម័យ ការយំខ្លួញមានតែផ្លូវខូចខាតតែម្យ៉ាង មិនមានផ្លូវបានឡើយ ជាអំពើដែលគ្មានបានអ្វីទាំងអស់ មនុស្សយើង បើធ្វើអ្វីៗ ប្រាសចាកប្រយោជន៍ដូច្នេះ នឹងឈ្មោះថាជាសត្វមានហេតុផល មានវិចារណញ្ញាណយ៉ាងណាបាន ! »

«មែនព្រះគុណម្ចាស់» ស្ត្រីផកនិយាយឡើងដោយសំឡេងដែលផ្ដើមច្បាស់លាស់ជាប្រក្រតី «ពាក្យនិយាយរបស់ព្រះគុណម្ចាស់ ជួយបន្ធូរបន្ថយសេចក្ដីទុក្ខសោកក្នុងចិត្តរបស់ខ្ញុំបានច្រើន ជាព្រះគុណូបការៈយ៉ាងក្រៃលែង ដែលព្រះគុណជួយឲ្យពន្លឺភ្លឺស្វាងដល់ខ្ញុំ តែសម្រាប់កូនប្រុសម្នាក់នេះ ខ្ញុំស្រឡាញ់វាណាស់ កាលវាស្លាប់ទៅ ទើបហួសវិស័យនឹងហាមប្រាមសេចក្ដីសោកទុក្ខបាន»

«ញោមស្រី ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ត្រាស់ថា សេចក្ដីសោករមែងកើតពីសេចក្ដីស្រឡាញ់ ដែលមិនសមបំណង ស្រឡាញ់ច្រើនក៏សោកច្រើន ស្រឡាញ់តិចក៏សោកតិច បើមិនស្រឡាញ់សោះ ក៏មិនសោកសោះ កូនអ្នកដទៃៗ ស្លាប់មួយថ្ងៃៗ ច្រើនៗនាក់ ញោមស្រីក៏នៅព្រងើយៗ ព្រោះញោមស្រីគ្មានសេចក្ដីស្រឡាញ់គេនោះឯង បើញាតិឆ្ងាយៗរបស់ញោមស្លាប់ ញោមក៏កើតទុក្ខសោកខ្លះ ព្រោះមានសេចក្ដីស្រឡាញ់គេខ្លះ កាលកូនប្រុសរបស់ញោមស្លាប់ ញោមកើតទុក្ខសោកសៅយ៉ាងខ្លាំងបំផុត ព្រោះញោមស្រឡាញ់គេយ៉ាងច្រើនបំផុត ព្រោះដូច្នោះ ព្រះពុទ្ធអង្គទើបប្រៀនប្រដៅមិនឲ្យប្រកាន់មាំក្នុងរបស់អ្វីឲ្យច្រើនកើនពេក មិនឲ្យស្រឡាញ់ហួសវង្វេង មិនឲ្យតាំងសេចក្ដីសង្ឃឹមពិតស្អិតជាប់ក្នុងរបស់ណា ព្រោះកាលខុសបំណងក៏នាំឲ្យកើតទុក្ខ ញោមនឹងតាំងចិត្តគិតសង្ឃឹមទៅក៏បាន តែត្រូវត្រៀមខ្លួនឲ្យសព្វគ្រប់ទុកសម្រាប់តទល់នឹងផល

ទាំងពីរយ៉ាងរបស់វា គឺសេចក្ដីសមបំណងនិងសេចក្ដីខុសបំណង ការងារគ្រប់យ៉ាងមានគតិជាពីរ គឺបានសម្រេចនិងរលំរលាយ កីឡាគ្រប់យ៉ាងមានផលពីរ គឺចាញ់និងឈ្នះ បើស្រឡាញ់ការលេងកីឡា យើងត្រូវព្រមទទួលផលពីរយ៉ាង មិនមាននរណាបានទទួលតែរសជាតិផ្អែមល្ហែមតែម្យ៉ាង រហូតមួយជាតិទេ ឬជូរចត់តែម្យ៉ាង រហូតមួយជាតិ ត្រូវបានទទួលផលទាំងពីរយ៉ាងឆ្លាស់ប្ដូរគ្នាជាដរាបទៅ ត្រូវរិះពិចារណាឲ្យឃើញសភាពនៃសេចក្ដីពិតរឿងនេះ ហើយប្រុងប្រៀបខ្លួនទុកឲ្យស្រេច អ្នកមិនប្រុងប្រៀបខ្លួនទុក កាលជួបប្រទះរសផ្អែមល្ហែមរបស់ជីវិត រមែងឆ្កួតចិត្តឡើងជោរ ព្រោះត្រេកអរសប្បាយ កាលជួបប្រទះរសជូរចត់ ក៏ឆ្កួតទៀត ព្រោះខូចចិត្ត។ អ្នកប្រុងប្រៀបខ្លួនទុករមែងញញឹមជានិច្ច ទាំងក្នុងគ្រាបានសេចក្ដីសុខ ទាំងក្នុងគ្រាជួបទុក្ខ ទាំងក្នុងគ្រាសមបំណងនិងខុសបំណង ចិត្តរបស់គេរឹងប៉ឹងដូចថ្មភ្នំហិមាល័យ ដែលមិនញាប់ញ័រព្រោះខ្យល់បក់បោកមកពីទិសទាំង ៤ ”

“ញោមស្រី ធម្មតាមនុស្សយើង កាលស្រឡាញ់គ្នា ក៏រមែងធ្វើល្អចំពោះគ្នា កាលស្អប់គ្នា ក៏រមែងប្រទូសរ៉ាយគ្នា ញោមស្រឡាញ់កូនរបស់ញោម និង ប្រាថ្នាល្អចំពោះកូនប្រុសរបស់ញោមមិនមែនឬ?”

“មែនពិតហើយ ព្រះគុណម្ចាស់ ខ្ញុំស្រឡាញ់គេក្រៃលែងជាងខ្លួនឯងទៅទៀត បើមានវិធីណាដែលអាចធ្វើឲ្យគេមានសេចក្ដីសុខបាន ខ្ញុំ

នឹងធ្វើឲ្យទាល់តែអស់សមត្ថភាព តែពេលនេះ គេស្លាប់ទៅហើយ ខ្ញុំនឹងជួយគេបានយ៉ាងណា?"

"ញោមស្រី មានផ្លូវជួយបានមួយផ្លូវ គឺការទទួលកុសលទៅឲ្យគេ ញោមបូរឲ្យទានដល់បដិគ្គាហកៈ (អ្នកទទួល) អ្នកមានគុណធម៌ ឬតាំងចិត្តរក្សាសីលក្នុងថ្ងៃឧបោសថ ឬធ្វើគុណសេចក្តីល្អយ៉ាងដទៃ ៗ ហើយតាំងចិត្តផ្សាយចំណែកបុណ្យទៅឲ្យកូនប្រុសរបស់ញោម កាលគេបានទទួលហើយ គឺមានសេចក្តីសុខសមប្រាថ្នារបស់ញោម"

"ព្រះគុណម្ចាស់ដ៏ចំរើន! ខ្ញុំនៅមិនទាន់យល់ពាក្យនិយាយរបស់ព្រះគុណទេ កូនខ្ញុំស្លាប់ទៅហើយ ទៅនៅទីណាក៏មិនដឹង"

"ញោមស្រី អាចមិនដឹងមែន" ខ្ញុំជជែកឡើង "តែកូនប្រុសរបស់ញោម រមែងដឹងជានិច្ចថា ញោមនៅទីណា សន្មតថា ថ្ងៃមួយ ញោមចេញពីផ្ទះដោយមិនប្រាប់ឲ្យនរណាដឹងមុន ស្វាមីរបស់ញោម រមែងមិនដឹងថា ញោមទៅនៅទីណា តែញោមខ្លួនឯង ទោះទៅនៅទីណា ឆ្ងាយប៉ុនណា ក៏រមែងដឹងប្រាកដក្នុងចិត្តថា ស្វាមីរបស់ញោមនៅផ្ទះនោះ ភូមិស្រុកនោះ មែនឬមិនមែន?"

ស្ត្រីដកឆ្លើយក៏ចរើថា មែន តែក៏នៅសង្ស័យសាកសួរខ្ញុំថា "បើសន្មតថា ខ្ញុំត្រូវការនឹងបញ្ជូនម្ហូបអាហារទៅឲ្យកូនប្រុសខ្ញុំ តើត្រូវធ្វើយ៉ាងណា"

"ញោមត្រូវឲ្យអាហារជាទានដល់យាចក ស្មូម ឬ សមណព្រាហ្មណ៍ ហើយក៏ឧទ្ទិសចំណែកបុណ្យទៅឲ្យ"

"អេ!" ស្ត្រីដកបន្លឺឡើងដោយសេចក្តីសង្ស័យ "កាលខ្ញុំយកអាហារទៅថ្វាយសមណព្រាហ្មណ៍ លោកក៏បរិភោគអស់ទៅ ហើយអាហារនឹងទៅដល់កូនប្រុសខ្ញុំបានយ៉ាងណា?"

"អាត្មាមិនបាននិយាយថា អាហារនោះនឹងអណ្តែតទៅកាន់កូនប្រុសរបស់ញោម តាមពិតគ្មានវត្ថុអ្វីទៅកាន់កូនប្រុសរបស់ញោមបាន ព្រោះគេបានចាកចេញពីលោកនេះ ទៅលោកមួយទៀត ដែលជាលោកនៃចិត្ត ជាលោកដែលល្អិតសុខុម ពាល់តែមិនអាចនឹងទទួលវត្ថុគ្រោត ៗ ដុំ ៗ ដូចអាហាររបស់មនុស្សបាន ព្រោះដូច្នោះ អាហារនិងវត្ថុដទៃ ៗ មិនអាចនឹងសម្រេចប្រយោជន៍ដល់កូនប្រុសរបស់ញោម ដោយគ្រាន់បានការដែលអាត្មាណែនាំឲ្យញោមយកអាហារទៅថ្វាយសមណៈ គឺដើម្បីឲ្យអាហារគ្រោតគ្រាតនោះក្លាយជារបស់ល្អិតសុខុមគឺបុណ្យកុសល ដែលចិត្តដ៏ល្អិតសុខុមរបស់កូនប្រុសញោមអាចនឹងទទួលបាន ពិតហើយកាលញោមយកអាហារទៅថ្វាយព្រះសង្ឃ លោកក៏ឆាន់អស់ទៅ តែខាងក្រោយការថ្វាយ ការបរិភោគ និង ការអស់ទៅនោះ មានរបស់មួយកើតឡើង របស់នោះគឺ "សេចក្តីល្អ" ឬ «បុណ្យកុសល» ហើយញោមក៏ឧទ្ទិសកុសលនេះឯងឲ្យដល់កូនប្រុសរបស់ញោម សំដៅសេចក្តីថា កូន

របស់ញោមជាវិញ្ញាណល្អិត មិនអាចទទួលរបស់គ្រោតគ្រាតបាន ញោមទើបត្រូវយករបស់គ្រោតគ្រាតទៅផ្ទៃឲ្យល្អិត បញ្ជូនទៅឲ្យគេ អាត្មានឹងលើកតួយ៉ាងឲ្យស្តាប់ សន្មតថា កូនរបស់ញោមទៅជួបទុក្ខលំបាកនៅទីឆ្ងាយ ញោមគណិតគេ ប្រាថ្នានឹងបញ្ជូនផ្ទះទៅឲ្យគេមួយខ្នង ញោមនឹងបញ្ជូនផ្ទះទាំងខ្នងទៅឲ្យគេរមែងធ្វើមិនបាន ដែលស្រួលនោះ ញោមត្រូវលក់ផ្ទះនោះ ហើយផ្ញើប្រាក់ដែលជារបស់តូចនិងស្រាលជាងទៅឲ្យគេ កាលគេបានទទួលប្រាក់ពីញោមហើយ គេអាចនឹងយកទៅទិញផ្ទះបានតាមបំណង ផ្ទះប្រៀបដូចអាហារគ្រ ដែលញោមប្រើធ្វើបុណ្យ ការលក់ផ្ទះគឺការនាំយកអាហារគ្រនោះទៅថ្វាយដល់អ្នកមានសីល ប្រាក់ដែលញោមបានពីការលក់ផ្ទះ គឺបុណ្យកុសល ដែលបានពាក់ការធ្វើបុណ្យកុសលនោះ បុណ្យកុសលនេះឯង ញោមអាចបញ្ជូនទៅឲ្យកូនប្រុសរបស់ញោមបាន ព្រោះបុណ្យកុសលជារបស់ល្អិតមិនមានរូបកាយ ដូចគ្នានឹងវិញ្ញាណដ៏ល្អិតនៃកូនប្រុសរបស់ញោម”

“ខ្ញុំផ្តើមយល់ខ្លះហើយ តែក៏នៅមានចំណុចសង្ស័យខ្លះទៀត សូមសួរផង គឺការផ្ញើប្រាក់ទៅឲ្យបុគ្គលអ្នកមានជីវិតរស់នៅនោះ តាមប្រក្រតីក៏ច្រើនតែមានមនុស្សនាំយកទៅ ព្រោះប្រាក់មាសជារបស់មានរូបមានខ្លួន តែបុណ្យកុសលជារបស់មិនមានខ្លួន យើងនឹងផ្ញើទៅយ៉ាងណា នរណានឹងជាអ្នកនាំទៅឲ្យដល់អ្នកដែលយើងមានបំណងនោះ?”

«ញោមស្រី ការធ្វើកុសលទៅឲ្យដល់អ្នកស្លាប់នោះ តាមសភាពសេចក្ដីពិតហើយ មិនមានអ្វីទៅមិនមានអ្វីមក មិនមានមនុស្សនាំទៅ អាត្មាប្រៀបធៀបនឹងការផ្ញើប្រាក់ ត្រឹមតែដើម្បីឲ្យងាយយល់ចំពោះកាលបើដូច្នេះ បុណ្យកុសលទៅដល់អ្នកស្លាប់បានយ៉ាងណា អាត្មានឹងអធិប្បាយប្រៀបធៀបឲ្យស្ដាប់ ។

សន្មតថា ញោមបញ្ជូនកូនប្រុសរបស់ញោមទៅកាន់សំណាក់អាចារ្យទិសាបាមោក្ខនៃក្រុងតក្កសិលា ដើម្បីឲ្យសិក្សាសិល្បវិទ្យា ញោមស្រឡាញ់កូនប្រុសនោះណាស់ គិតដល់គេជានិច្ច យកចិត្តទុកដាក់រង់ចាំស្ដាប់ដំណឹងពីគេរាល់ថ្ងៃ តមកញោមបានដំណឹងថា កូនប្រុសរបស់ញោមផ្ទុយពីតាំងចិត្តសិក្សារៀនសូត្រ បែរជាទៅប្រព្រឹត្តផ្ដេសផ្ដាសដោយប្រការផ្សេងៗ រហូតអាចារ្យទិសាបាមោក្ខដេញចេញចាកសាលាមិនឲ្យនៅសិក្សាតទៅទៀត កាលបានដំណឹងដូច្នេះ តើញោមមានអារម្មណ៍យ៉ាងណា ជាសុខឬជាទុក្ខ?»

«ខ្ញុំមានអារម្មណ៍ជាទុក្ខច្រើន» ស្ត្រីតបឆ្លើយ

«ញោមស្រី! អ្វីហ្នឹងធ្វើឲ្យញោមកើតទុក្ខ?»

«ការប្រព្រឹត្តអាក្រក់របស់កូនប្រុសខ្ញុំនោះឯង»

«ឥឡូវសន្មតថា តមកញោមបានដឹងដំណឹងថ្មីថាកូនប្រុសរបស់ញោមកែប្រែខ្លួនបានហើយ គេបានចូលរកអាចារ្យសូមសេចក្ដីអភ័យ

ទោស ហើយតាំងចិត្តសិក្សារៀនសូត្រដោយល្អ ប្រព្រឹត្តត្រឹមត្រូវហូត បានជាទីស្រឡាញ់របស់អាចារ្យនិងមិត្តភក្តិទូទៅ នរណាៗក៏នាំគ្នាលើកដំកើងសរសើរកូនប្រុសរបស់ញោម កាលបានទទួលដំណឹងដូច្នេះ ញោមទទួលអារម្មណ៍យ៉ាងណា ជាសុខឬជាទុក្ខ ?"

"ជាសុខព្រះគុណម្ចាស់"

"អីហ្ន៎ ធ្វើឲ្យញោមជាសុខ ?"

"ព្រោះកូនប្រុសរបស់ខ្ញុំ ត្រឡប់ខ្លួនជាមនុស្សល្អបាននោះឯង"

"ញោមស្រី ការធ្វើល្អឬអាក្រក់នៃកូនប្រុសរបស់ញោមដែលនៅឆ្ងាយដល់ក្រុងតក្កសិលា អាចឲ្យសុខនិងទុក្ខដល់ញោមបានយ៉ាងណា ការធ្វើល្អនិងអាក្រក់របស់ញោមក្នុងលោកនេះ អាចឲ្យសុខនិងទុក្ខដល់កូនប្រុសរបស់ញោមនៅក្នុងលោកដទៃបានយ៉ាងនោះ បើញោមគិតដល់កូនប្រុសដែលស្លាប់ទៅហើយ ប្រាថ្នាឲ្យគេមានសេចក្តីសុខ ក៏ចូរធ្វើតែសេចក្តីល្អ ហើយតាំងចិត្តឧទ្ទិសទៅឲ្យគេ ការតាំងចិត្តឧទ្ទិសចំពោះគេជាពិធីការសំដែងថា ញោមនៅគិតរលឹកនឹកដល់គេ នៅទុកគេជាកូនជានៅ, សេចក្តីពិត ត្រឹមតែញោមធ្វើសេចក្តីល្អប៉ុណ្ណោះ គេក៏ជាសុខល្មមហើយ តែបើគេដឹងថាញោមធ្វើល្អ ដើម្បីគេដោយចំពោះ គេមុខជាត្រេកអរ និងរឹតតែមានសេចក្តីសុខក្រៃលែងឡើង"

“ព្រះគុណជាម្ចាស់ដ៏ចំរើន! លោកបានឲ្យសេចក្ដីភ្លឺស្វាងដ៏ធំក្រៃលែងចំពោះខ្ញុំដោយពិត លោកជាអ្នកបញ្ចាក់ផ្លូវដល់ខ្ញុំដែលកំពុងវង្វេងផ្លូវ ជាអ្នកស្ទួយខ្ញុំឡើងមកពីរណ្ដៅនៃសេចក្ដីល្ងង់និងសេចក្ដីទុក្ខសោក ខ្ញុំនឹងតាំងចិត្តប្រតិបត្តិតាមពាក្យ ណែនាំរបស់លោកតទៅរហូតអស់សានជីវិត ព្រះគុណដ៏ចំរើន។ ខ្ញុំមិនមានអ្វីបូជាគុណរបស់លោកក្រៅពីរបស់បន្តិចបន្តួចនេះ”

ជាហើយស្ត្រីផកក៏លូកទៅក្នុងការ យកគ្រឿងប្រដាប់កាយធ្វើដោយមាសចំនួនមួយហុចមកឲ្យខ្ញុំក្មាយហើយពោលថា “អលង្ការនេះមានតម្លៃច្រើន ខ្ញុំថែរក្សាទុកតាំងចិត្តនឹងឲ្យកូនប្រុស តែកាលគេស្លាប់ទៅហើយខ្ញុំសូមថ្វាយដល់ព្រះគុណម្ចាស់ សូមមេត្តាប្រោសទទួលយកចុះ”

“ញោមស្រី! អាត្មាជាសមណៈអ្នកលះបង់ហើយនូវលោកិយទ្រព្យទាំងពួង អាត្មាមិនត្រូវការរបស់អ្វីក្រៅពីអាហារចិញ្ចឹមជីវិតត្រឹមមួយថ្ងៃៗ និងសំពត់ចីវរប៉ាំងកាយប៉ុណ្ណោះ ដូច្នោះអាត្មាទើបមិនអាចទទួលរបស់ញោមបាន យកទុកវិញចុះញោម”

ស្ត្រីផកមិនព្រមស្ដាប់ បង្ខំខ្ញុំឲ្យទទួលឲ្យទាល់តែបាន “ខ្ញុំបានតាំងចិត្តដាច់ខាតហើយ ដែលនឹងថ្វាយរបស់នេះចំពោះព្រះគុណម្ចាស់ ដើម្បីឧទ្ទិសកាតកុសលដល់កូន បើមិនឃើញដល់ខ្ញុំក៏ចូរឃើញដល់កូនរបស់ខ្ញុំ

ផងចុះ ”

“ បើយ៉ាងនោះ ចូរដាក់ទុកលើដីខាងមុខអាត្មាចុះ ” ស្រីផក លើករបស់នោះបន្ទួលលើក្បាលគងជ្ជានអ្វីហើយ គឺដាក់ចុះតាមខ្ញុំបង្គាប់ ៗ

“ អាត្មាទទួលយកទានរបស់ញោមស្រីហើយ បុណ្យកុសលផលបានកើតដល់ញោមហើយ ចូរឧទ្ទិសចំណែកកុសលនេះ ដល់កូនប្រុសរបស់ញោមចុះ ញោមស្រី ទាក់ទងនឹងមាសបំនួននេះគ្មានប្រយោជន៍អ្វីសម្រាប់អាត្មា ព្រោះដូច្នោះអាត្មាសូមឲ្យជាទានបង្វិលដល់ញោម និងសូមឧទ្ទិសចំណែកកុសលនេះ ចំពោះកូនប្រុសរបស់ញោមផង ”

កាលទេសនាប្រៀនប្រដៅស្ត្រីផកហូតវេលាសៀលហើយ ខ្ញុំក៏លាគាត់ចេញធ្វើដំណើរតទៅ ៗ

សង្គមធម្មទេសនា

ជាឈ្មោះសៀវភៅមួយយ៉ាងពិសេស សម្រាប់ជាឧបករណ៍យ៉ាងសំខាន់នៃព្រះធម្មកថិក និងអ្នកសិក្សា-ប្រតិបត្តិទាំងឡាយ

ឌុម-ណាត្រី

អគ្គិភ័យ

លោកអ្នកអានទាំងឡាយ! គ្រាមួយ ខ្ញុំទៅនៅតាំងស្សានាស្រុក គោកកិលាគ្រោម តំបន់មួយនៃក្រុងកជគ្រឹះ អ្នកស្រុកបានអើពើ ជួយធ្វើកុដិតូចមួយខ្នងឲ្យខ្ញុំ នៅជើងភ្នំជិតជារទឹក ខាងក្រោយកុដិជាកំពូលភ្នំខ្ពស់ឡើងទៅ ខាងមុខកុដិមានលានថ្មធំទូលាយរាបស្មើល្អ បរិវេណជុំវិញមានដើមឈើផ្សេងៗធំៗ លាតមែកបែកសន្ធឹតគ្របបាំងពីលើ ធ្វើឲ្យផែនថ្មមានម្លប់ត្រជាក់គួរអោយសម្រាកពន់ពេកណាស់ រមៀន ផែនថ្មនេះចុះទៅជាលានដីទូលាយល្មមប្រមាណ ទីលានដីនេះ មានកុដិតូចមួយខ្នងសម្រាប់ជាទីនៅរបស់ឧបាសកម្នាក់ ដែលអ្នកស្រុកចាត់ឲ្យមកនៅចាំបំរើខ្ញុំ ឥតពីនោះទៅជាដុំថ្មខ្ពស់ខ្ពះទាបខ្ពុះរៀងរាយតគ្នាចុះទៅដូចជាជណ្ដើរធម្មជាតិរហូតដល់ផ្លូវទឹក ដែលផ្លូវទឹកនេះមានដើមឈើខ្នាតធំមួយដើមដួលរលំដោយកំឡាំងខ្យល់កាលយូរមកហើយ ទៅគងនឹងត្រើយម្ខាងផ្លូវទឹកក្លាយជាស្ពានធម្មជាតិ សម្រាប់ឆ្លងទៅបិណ្ឌបាតក្នុងភូមិស្រុក ដែលនៅឆ្ងាយប្រមាណ ៥០០ម៉ែត្រ, បរិវេណនោះឧត្តមសម្បូណ៌ដោយសត្វព្រៃប្រភេទនានា តាំងពីសត្វតូចៗ ដែលយំសំឡេងមុតយាមកត្រើរហូតដល់មាន់ព្រៃនិងទាដែលតែងដើររកចំណីស៊ីជិតៗកុដិខ្ញុំ ដោយមិនបានសំដែងសេចក្ដីតក់ស្លុតរន្ធត់ខ្លាចអ្វីឡើយ ហាក់ប្រហែលដឹងថា ខ្ញុំជា

សមណៈ អ្នកវៀរដាច់ខាតហើយនូវការបៀតបៀនសត្វដទៃ អ្នកមានចិត្តពេញប្រៀបដោយមេត្តាធម៌ ខ្ញុំបាចបាយដែលសល់ពីឆាន់ទៅទាំងៗ បណ្ដោយឲ្យសត្វទាំងនោះមកចឹកស៊ីតាមសប្បាយ ក្នុងវេលាថ្ងៃ ទីនៅរបស់ខ្ញុំពេញដោយជីវិតជីក តែក្នុងវេលារាត្រីក៏ស្ងៀមស្ងាត់ដូចព្រៃខ្មោច ទោះដូច្នោះ ក៏មិនធ្វើឲ្យខ្ញុំហួតហែងចំបែងចិត្តគិតខ្លាចអ្វីទេ ឧបាសកម្នាក់ មានព្រៃ ១៣ រៃ ឧទ្ទិសព្រឹក្សជាតិដ៏មានម្លប់ត្រជាក់គ្រប់គ្រាន់ ហើយសម្រាប់ឲ្យសេចក្ដីកក់ក្ដៅដល់ចិត្តក្នុងវេលានោះ អ្នកស្រុកគ្រប់គ្នាកាលមកឃើញលំនៅរបស់ខ្ញុំ នាំគ្នាលាន់មាត់សរសើរថាស្ងប់-សប្បាយគួរនៅ ខ្ញុំឆ្លើយប្រាប់ថា វនក៏លំនៅព្រៃគឺស្រុកដើមរបស់មនុស្ស កាលមនុស្សបានត្រឡប់មកឃើញស្រុកដើមម្ដងទៀត ទើបដឹងថាគួរនៅ ។

ក្នុងរវាងកណ្ដាលវស្សានោះឯង ហេតុការណ៍ដ៏គួរសោកសៅមួយបានកើតឡើង យប់ជ្រៅនៃរាត្រីមួយ ខណៈដែលខ្ញុំកំពុងពិចារណាធម៌នៅលើផែនថ្មមុខកុដិខ្ញុំ បានសង្កេតឃើញអណ្ដាតភ្លើងឆេះសន្ធោសន្ធៅក្រហមឆ្អៅឡើងត្រង់ភូមិស្រុកគោកលាក្រោម ព្រមដោយសំឡេងស្រែកវ៉ូសវ៉ាសរបស់អ្នកស្រុកឮឡើង ខ្ញុំគិតក្នុងចិត្តថាមុខជាមានកើតអគ្គិភ័យឡើងនៅផ្ទះនរណាម្នាក់ពិតប្រាកដ ភ្លើងឆេះសន្ធោអស់វេលាជាយូរទើបស្ងប់បាត់អណ្ដាត ថ្ងៃព្រឹកឡើងមេស្រុកបានមករកខ្ញុំព្រមដោយទឹកភ្នែក ហើយរាយការណ៍ថា "លោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន! យប់មិញបានកើតភ្លើង

ឆេះផ្ទះរបស់ខ្ញុំ ផ្ទះនិងទ្រព្យសម្បត្តិត្រូវភ្លើងឆេះបំផ្លាញអស់រលីងហើយ ខ្ញុំក្លាយជាទុគ៌តខ្សត់ក្រហើយ ព្រះគុណជាម្ចាស់មេត្តាជួយខ្ញុំផង ”

“ កុំព្រួយបារម្ភអី អាត្មានឹងជួយយ៉ាងពេញសមត្ថភាព ”

“ សូមមានមេត្តាជួយឲ្យបានឆាប់ផង បើមិនដូច្នោះ ខ្ញុំនិងប្រពន្ធកូន មុខជាអត់ស្លាប់មិនខាន ” មេស្រុកពោលយ៉ាងក្រវល់ក្រវាយចិត្ត

“ អាត្មានឹងផ្តើមជួយឥឡូវនេះឯង តែសូមឲ្យឧបាសកស្ងប់ចិត្តបំភ្លេចរឿងឆេះផ្ទះទុកមួយគ្រាសិន ” មេស្រុកអង្គុយឈ្ងោកមុខ ដោយអាការៈសង្រួមដ៏ល្អ ហើយខ្ញុំក៏ផ្តើមជួយគេដោយធម្មោសថធម្មទានដូចតទៅនេះ

“ ម្នាលឧបាសក! ចូរតាំងចិត្តឲ្យស្ងប់ស្ងាប់ ហើយប្រុងស្តាប់រឿង អាត្មានឹងនិយាយឲ្យស្តាប់ ក្នុងវេង ដែលអាត្មាធ្វើដំណើរមកដោយលំដាប់នោះ ថ្ងៃមួយបានទៅស្នាក់នៅក្នុងភូមិមួយព្រឹកឡើងក៏ចូលទៅបិណ្ឌបាតក្នុងស្រុកតាមវិស័យសមណៈ ខណៈដែលកំពុងដើរទៅតាមផ្លូវបានសង្កេតឃើញហ្វូងមនុស្សកំពុងតោមរោមមើលអ្វីជាហ្វូងធំ ទើបដើរតៀងចូលទៅជិតៗ ដើម្បីនឹងមើលថា មានរឿងអ្វីកើតឡើង អាត្មាបានឃើញមនុស្សពីរបីនាក់ កំពុងចាប់មនុស្សប្រុសម្នាក់ទាញចេញមកពីកុម្ភការដ្ឋានរបស់កុម្ភការ (ស្មូនឆ្នាំង) ម្នាក់ បុរសដែលត្រូវទាញអូសមកក៏ទំរើបម្រះគេស៊ីត្រឡប់ចូលទៅរកឆ្នាំងនោះវិញ ព្រមទាំងស្រែកថា

ខ្ញុំមិនទៅ! ខ្ញុំមិនទៅ! នេះកុម្ភការដ្ឋានរបស់ខ្ញុំ ទ្រព្យសម្បត្តិគ្រប់យ៉ាងជារបស់ខ្ញុំ ខ្ញុំនឹងទៅធ្វើម៉េច ៗ ចំណែកមនុស្សទាំងឡាយមិនស្តាប់គាត់នោះ ទំប្រទាញប្រទង់គេចេញទៅ ព្រមទាំងស្រែកថា ឯងជាមនុស្សឆ្កួតៗ ។

បានឃើញហេតុការណ៍ដ៏ចម្លែកនោះហើយ តថាគតទើបសួរបុរសម្នាក់ថាកើតរឿងអ្វី? គេនិយាយឲ្យស្តាប់ថា បុរសម្នាក់ដែលត្រូវគេអូសទាញចេញមកនោះជាមនុស្សថ្លៃកម្មមកពីណាក៏មិនដឹង កាលពីយប់មិញបានទៅសូមសំណាក់នៅនឹងនាយសុខនាំង ប្រាប់ថាព្រឹកឡើងក៏នឹងសូមលាធ្វើដំណើរតទៅ សូមអាស្រ័យនៅតែមួយយប់ប៉ុណ្ណោះ; នាយសុខនាំងក៏ពេញចិត្តទាក់ទិស្វាក់ឲ្យដោយអធ្យាស្រ័យមេត្រី រករបស់ប្រើប្រាស់ផ្សេងៗមកឲ្យ លុះព្រឹកឡើងបុរសថ្លៃកម្មនោះ បែរជាកៀចក្រាញថាកុម្ភការដ្ឋានទាំងអ្វីៗ គ្រប់យ៉ាងខាងក្នុងនោះជាទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ខ្លួន មិនព្រមចេញពីកុម្ភការដ្ឋានរបស់នាយសុខនាំង អ្នកស្រុកគិតថាគាត់នោះឆ្កួតហើយ ទើបនាំគ្នាចាប់អូសទាញចេញមកដូចដែលបានឃើញនេះ" ។

"ម្នាលឧបាសក! បើលោកទៅជួបហេតុការណ៍ដូច្នោះ លោកនឹងគិតយ៉ាងណា លោកគិតថាបុរសនោះ ជាមនុស្សឆ្កួតឬមនុស្សជា?"

មេស្រុកឆ្លើយក្លាមថា "បុរសនោះ ប្រាកដជាមនុស្សឆ្កួត ព្រោះទៅយោយករបស់គេថាជារបស់ខ្លួន ទាំងដែលខ្លួនមិនមានសិទ្ធិអ្វីឡើយ"។

"បើបុរសនោះឆ្កួត មនុស្សទូទៅក៏ឆ្កួតដែរ អាត្មានឹងបញ្ជាក់ហេតុផលឲ្យស្តាប់ លោកនេះគឺកម្មការដ្ឋានរបស់នាយស្ទូនតាំង មនុស្សគ្រប់គ្នាជាអ្នកមកសូមអាស្រ័យនៅមួយជន្មមួយគ្រា កន្លងមិនយូរ ក៏ត្រូវបែកឃ្លាតទៅ យើងមកកាន់លោកនេះ ដោយខ្លួនទទេ សម្បត្តិមួយចំណិតតូចក៏គ្មានជាប់តាមខ្លួនមក ទ្រព្យសម្បត្តិផ្សេងៗ ដូចផ្ទះសម្បែង ស្រែចំការ ច្បារដំណាំ ប្រាក់កាស យើងទើបនឹងរកពេលក្រោយ កាលដល់គ្រាយើងនឹងចេញចាកលោកនេះទៅ យើងត្រូវចោលទ្រព្យសម្បត្តិទាំងនេះទុកខាងក្រោយ ទោះមានច្រើនមានតិចត្រឹមណា ក៏យកទៅជាមួយផងមិនបាន បើសន្មតថា គ្រប់មនុស្សស្លាប់អស់ ទ្រព្យសម្បត្តិទាំងនៅក្នុងលោកនេះឯង វាក៏ត្រឡប់ទៅរកលោកដែលជាម្ចាស់ដើមរបស់វា មនុស្សយើងគ្រប់គ្នាមិនមែនជាម្ចាស់របស់ យើងជាអ្នកមកសូមអាស្រ័យនៅមួយជន្មមួយគ្រា កន្លងមិនយូរត្រូវបែកឃ្លាតទៅ ពោលរបស់ផ្សេងៗឲ្យអ្នកមកអាស្រ័យក្រោយប្រើប្រាស់ទៅ កាលសេចក្តីពិតមានដូច្នេះ ទ្រព្យរបស់យើងនៅឯណា? របស់យើងមិនមាន តែមនុស្សភាគច្រើន គឺនិយមយ៉ាងស្អិតស្អាញថា ផ្ទះរបស់យើង ប្រាក់មាសរបស់យើង សំលៀកបំពាក់របស់យើង ស្រែចំការរបស់យើង ជាប់នៅនឹងតែទាំងនេះ មិនបង់ឲ្យ

ខ្លួនព្រាត់ចាករបស់ទាំងនេះ មិនចង់ឲ្យរបស់ទាំងនេះព្រាត់ចាកពីខ្លួន កាលកើតការព្រាត់ប្រាសចាកហើយ ក៏កើតសេចក្តីសោកសៅ ខ្លោចចិត្តក្រៀមក្រំរៀចកប់កុំរៃ ដូចគ្នានឹងបុរសថ្លៃកម្មខដែលចូលទៅសូមស្នាក់ក្នុងកុម្ភ-ការដ្ឋានរបស់កុម្ភការី ហើយកៀចក្រាញថាជារបស់ខ្លួន ត្រូវគេអូសទាញចេញក៏មិនព្រមចេញ ដូច្នោះគាថា ទើបពោលថា មនុស្សចំណែកច្រើនក៏ធ្លាក់ដូចមនុស្សថ្លៃកម្មខនោះ ។

ម្នាលឧបាសក! កុំខ្លោចចិត្តឡើយដែលលោកត្រូវសូន្យបង់នូវផ្ទះសម្បែងនិងទ្រព្យសម្បត្តិព្រោះហេតុត្រូវភ្លើងឆេះ ព្រោះរបស់ទាំងនេះមិនមែនជារបស់យើង យើងខ្ចីគេមកប្រើមួយរយៈកាលប៉ុណ្ណោះ ឥឡូវនេះដល់វេលាដែលគេចង់ត្រូវហៅរករបស់គេវិញ យើងក៏គួរប្រគល់ឲ្យគេដោយសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងកាលជីវិតក្នុងកាយរបស់យើងនៅមាន យើងក៏រកជាថ្មី ដូច្នេះកុំសោកសៅខ្លោចចិត្តអី ធ្វើចិត្តឲ្យរឹងប៉ឹង ក្នុងមិនយូរលោកពាចសានឋានៈរបស់លោកឲ្យស្តុកស្តម្ភបានដូចមុន ”

មេស្រុកគត្តិយត្រិះរិះអស់វេលាដ៏យូរ ទើបក្រាបសំពះខ្ញុំ ហើយពោលដោយសំឡេងច្បាស់លាស់ជាងមុន ‘‘លោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន! ធម្ម-ទេសនារបស់លោកឲ្យពន្លឺភ្លឺស្វាងច្បាស់លាស់ដល់ចិត្តខ្ញុំច្រើន ខ្ញុំមិនធ្លាប់បានស្តាប់ហេតុផលដូច្នេះមកពីមុនឡើយ ទើបសំគាល់ដាច់ខាតថា ទ្រព្យ

ទាំងឡាយជារបស់ខ្លួនពិត ៗ តែដែលពិតក៏គ្រាន់តែជាវត្ថុធាតុ ដែលយើងសូមខ្ចីប្រើមួយដងមួយគ្រា ក្នុងកាលដែលមកអាស្រ័យនៅក្នុងលោកនេះប៉ុណ្ណោះឯង កាលចូលចិត្តយល់ហេតុផលនេះហើយ ធ្វើឲ្យខ្ញុំស្រាលស្រាកពាកទុក្ខ បានសុខសប្បាយចិត្តច្រើនឡើង" ថាហើយគេក៏ក្រាបសំពះខ្ញុំដោយសេចក្ដីគោរពម្ដងទៀត ។

"ម្នាលឧបាសកា! មនុស្សសាមញ្ញគ្រប់គ្នា រមែងធ្លាក់នៅក្រោមអំណាចនៃមោហៈ គឺសេចក្ដីវង្វេង សេចក្ដីភាន់ច្រឡំ ឬសេចក្ដីចូលចិត្តខុសឃ្លាតពាកសេចក្ដីពិត សេចក្ដីពិតនោះមួយយ៉ាង គេយល់ឃើញមួយយ៉ាងផ្សេងទៅវិញ ហើយក៏ប្រកាន់មាំថាជារបស់ពិត តាមសេចក្ដីយល់សំគាល់ខុសរបស់ខ្លួននោះ គេសំគាល់ខុសក្នុងរឿងអ្វីខ្លះ ? គេសំគាល់ខុសក្នុងរឿងទ្រព្យថា ទ្រព្យជារបស់ខ្លួនពិត ៗ តាំងដែលទ្រព្យត្រឹមតែជាវត្ថុធាតុ មាននៅក្នុងលោកប៉ុណ្ណោះ កាលគិតថាទ្រព្យជារបស់ខ្លួន ក៏ជាប់នៅក្នុងទ្រព្យត្រវល់ក្រវាយនៅនឹងទ្រព្យ ធ្វើអាក្រក់ព្រោះទ្រព្យហើយក៏កើតទុក្ខព្រោះទ្រព្យ មនុស្សខ្លះបានយសហើយក៏វង្វេងនឹងយសគិតថាយសជារបស់គង់វង្សពិតប្រាកដ ជាប់ស្អិតនៅក្នុងយស ក្រវល់ក្រវាយព្រោះយស ធ្វើអាក្រក់ព្រោះយសហើយក៏បានទុក្ខព្រោះយសនោះ, តាមសេចក្ដីពិតយសបណ្ដាសក្ដិ គ្រាន់តែជារបស់ដែលសន្មតគ្នាឡើង មិនមែនកើតឡើងដោយខ្លួនឯង សន្មតតាំងគាបយកដងទៅសន្មតជា

ផ្ទាំង ខាន បង្កើន តែង ប៉ាំង ជារូបសត្វផ្សេងៗ ទៀត តែក្នុងទីបំផុត ក៏កើតទៅជាជីកាមដើមនោះឯង មនុស្សយើង គេសាបសន្មតឲ្យជាព្រាហ្មណ៍ ជាវេស្ស: ជាសូទ្រ: ជាចណ្ឌាល ជាមេស្រុក ជាទាហាន ជាសេនាបតី ជាព្រះរាជា និងជាអ្វីផ្សេងៗ ទៀត តែក្នុងទីបំផុតគេជាមនុស្សម្នាក់ ដូចមនុស្សទាំងឡាយក្នុងលោក ដែលត្រូវកើតចាស់ ឈឺ ស្លាប់ផងគ្នា យសទាំងឡាយត្រឹមតែជាការសន្មតិ យសដែលពិតរបស់មនុស្សគ្រប់គ្នា គឺគឺ “សត្វលោក” ដែលស្រឡាញ់ជីវិត មិនគិតចង់ស្លាប់ ប្រាថ្នាសេចក្តីសុខសប្បាយ ស្អប់ជិនណាយសេចក្តីទុក្ខ បើមនុស្សយើងគិតជានិច្ចថាខ្លួនត្រឹមតែជា “សត្វលោក” មួយ គេនឹងមិនវង្វេង នឹងយសសក្តិខាងក្រៅដែលមនុស្សសន្មតឲ្យ គេនឹងមិនត្រអឹតឡើងក្រកោងប៉ោងចិត្ត គេនឹងឃើញចិត្តឃើញថ្លើមមិត្តមនុស្សជាតិ ហើយក៏ធ្វើតែសេចក្តីល្អ ផលគឺសេចក្តីសុខស្ងប់ក៏កើតមានឡើងក្នុងសង្គមមនុស្ស ។

ម្នាលឧបាសក! ក្រៅពីទ្រព្យសម្បត្តិនិងយសដែលពោលហើយ មនុស្សយើងនៅវង្វេងប្រឡំបូលចិត្តខុសក្នុងរបស់ផ្សេងៗទៀតច្រើនណាស់ តែល្មមនឹងសរុបបានថា អ្នកណាមានរបស់អ្វី ក៏ច្រើនតែវង្វេងប្រឡំក្នុងរបស់នោះ មួរម៉ៅក្តៅក្រហាយនឹងរបស់នោះ” ។

“លោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន!” មេស្រុកនិយាយឡើង “ហេតុផលរបស់ព្រះគុណម្ចាស់ឲ្យសេចក្តីភ្លឺស្វាងដល់ខ្ញុំ ច្រើនណាស់ ខ្ញុំនៅវង្វេង

ប្រទាំងគ្នា ៗ ច្រើនទៀត សូមមេត្តាសំដែងបញ្ជាក់វិធីកែសេចក្ដីវង្វេងដល់ខ្ញុំផង" ។

"ម្នាលឧបាសក! វិធីកែសេចក្ដីវង្វេង-ប្រទាំង អាចធ្វើបាន មិនជាពិបាកណាស់ណាទេ កាលលោកដឹងខ្លួនថាជាអ្នកវង្វេងហើយដូច្នេះ ក៏កាន់តែងាយនឹងកែ ដូចបុរសដែលវង្វេងផ្លូវ បើដឹងថាខ្លួនវង្វេងផ្លូវ មុខជារកឃើញផ្លូវត្រូវក្នុងពេលមិនយូរ បើមិនដឹងថាខ្លួនវង្វេងផ្លូវ ក៏ចេះតែដើរតាមផ្លូវខុសជានិច្ចទៅ មិនមានថ្ងៃដល់គោលដៅចុងបំផុតបានឡើយ ។

លោកជ្រាបហើយថា សេចក្ដីវង្វេងគឺការមិនដឹងសេចក្ដីពិត ហើយចូលចិត្តខុស ហេតុដែលមិនដឹងសេចក្ដីពិត ព្រោះមានចិត្តងងឹតងងល់ព្រោះមានអ្វីខ្លះ ចូលជ្រៀតជ្រែកនៅក្នុងចិត្ត ដូចទឹកដែលពេញដោយធូលីកករល្អក់ រមែងមិនថ្លាល្អ ឬដូចមនុស្សដែលសម្រាមចូលភ្នែក ធ្វើឲ្យឈឺឲ្យស្រវាំងភ្នែក មើលអ្វីមិនឃើញច្បាស់ហើយក៏សំគាល់ខ្សែថាជាពស់ ខ្សែគឺសេចក្ដីពិត ពស់គឺសេចក្ដីមិនពិត ធ្វើយ៉ាងណា យើងទើបដឹងសេចក្ដីពិត ? ចម្លើយគឺថា យើងអាចធ្វើបានដោយវិធីពីរ វិធីមួយដោយការសិក្សាពិសោធសាកសួររបស់ដែលយើងចូលចិត្តថាជាពស់នោះយ៉ាងល្អិតល្អន់គ្រប់គ្រាន់ ដោយយកឈើគ្កឹះមើលខ្លះ យកឈើសូកលើកឡើងខ្លះ បើឃើញថាមិនកម្រើកយើងនឹងកើតសេចក្ដីដឹងថ្មីថាពស់ស្លាប់ធម្មតាពស់ស្លាប់ហើយ រមែងពឹងនរណា ៗ មិនបាន បើដឹងដូច្នេះ យើង

ក៏ចាប់មកពិសោធមើលដោយដៃស្ទាបមើល ក្នុងទីបំផុតសេចក្ដីដឹងច្បាស់លាស់ ដែលកើតឡើងក្នុងចិត្តនោះគឺខ្សែ លុះដឹងថាជាខ្សែត្រឹមប៉ុណ្ណោះ សេចក្ដីខ្លាចសេចក្ដីសង្ស័យស្ទាក់ស្ទើរក៏បាត់អស់រលីង ៗ វិធីទី ២ ដោយយកសម្រាមចេញពីភ្នែកជាមុន ព្រោះកាលសម្រាមចេញពីភ្នែកហើយ ការស្រវាំងក៏បាត់ទៅ ដួងភ្នែកក៏ថ្លាជ្រះ មើលឃើញអ្វីបានច្បាស់ តាមសេចក្ដីពិតជាទិដ្ឋ វិធីនេះល្អជាងវិធីទី ១ ព្រោះជាការកែដើមហេតុដ៏ពិត កាលភ្នែកថ្លាជ្រះស្រឡះហើយ អាចនឹងមើលអ្វីឃើញច្បាស់ទាំងអស់ មិនធ្វើឲ្យកើតសេចក្ដីចូលចិត្តខុសទៀត, វិធីដំបូងជាវិធីកែចុងហេតុ ទោះចូលចិត្តត្រូវក្នុងរឿងពស់ក៏អាចនឹងសំគាល់ខុសបាន ក្នុងរបស់ដទៃទៀត ត្រូវពិសោធសាកសួរទៀត មិនមានវេលាចប់បាន តែសូម្បីយ៉ាងនោះ ក៏នៅល្អជាងមិនធ្វើសោះដែរ ។

ម្នាលឧបាសក! មនុស្សភាគច្រើនដែលវង្វេងច្រឡំនូវអ្វីផ្សេងៗ កល់ថ្ងៃនេះ ព្រោះដួងភ្នែកគឺចិត្តរបស់គេ ពេញដោយធូលី ធ្វើឲ្យចិត្តកករល្អក់មួហ្មងមើលអ្វីមិនឃើញច្បាស់ ទើបសំគាល់យល់ខុស កាលសំគាល់យល់ខុស ក៏ធ្វើខុស និយាយខុសទៅផង ផលដែលកើតខុសក៏គឺទុក្ខ កាលចូលចិត្តខុសហើយ នៅមិនដឹងថាខ្លួនខុស មិនគិតពិសោធរកសេចក្ដីពិត ហើយក៏ដើរតាមផ្លូវខុសជាទិដ្ឋទៅ, ធូលីដែលធ្វើចិត្តឲ្យ

កករល្អក់ខ្វក់ខ្វល់នោះតើអ្វី ? លោកគ្រូប្រាប់លក្ខណៈរបស់ចិត្តជាមុន ចិត្តរបស់មនុស្សយើងក្នុងវេលាប្រក្រតីមានលក្ខណៈថា ត្រជាក់ស្ងប់ នឹងគិតអ្វីក៏ធុះធ្លាយ ជាគំនិតដែលល្អ បើនិយាយអ្វីចេញមកក្នុងខណៈនោះ ក៏ជាសំដីដែលល្អ ធ្វើការងារអ្វី ក៏ជាការងារដែលល្អ កាលគិតល្អ និយាយល្អ ធ្វើល្អ ផលល្អក៏កើតឡើង ។

ម្នាលឧបាសក! វេលាសេចក្តីបង់ប៉ាន សេចក្តីក្រហល់ក្រហាយនឹងចូលមកជ្រៀតជ្រែកចិត្តធ្វើឲ្យចិត្តក្រវល់ក្រវាយអន្ទះអន្ទែង ប្រហែលនិងខ្លាស្តុមដែលជាប់នៅក្នុងទ្រុង, ដូចកាលកំហឹងខឹងក្រោធចូលមកជ្រៀតជ្រែកចិត្ត ធ្វើឲ្យចិត្តមួម៉ៅក្តៅផ្សាដូចត្រូវចាក់ដោយដែកស្រួច, ដូចកាលតម្រេកត្រេកត្រអាលចូលមកគ្រប់គ្រងចិត្ត ធ្វើចិត្តឲ្យខ្វះខ្វាតដូចដំរីចុះប្រេងដែលក្អែកខ្វាក់ ចំណាន់, កំហឹង សេចក្តីឫស្យា សេចក្តីត្រេកត្រអាល សេចក្តីសោកជាដើម ទាំងនេះគឺធូលីរបស់ចិត្ត ធ្វើចិត្តឲ្យងងឹតមួហ្មង មើលអ្វីឃើញមិនច្បាស់ ដូចធូលីផ្ទុសម្រោមចូលភ្នែក ។

វិធីកែ ត្រូវមានសតិ ភ្ញាក់ខ្លួន ប្រើសតិជាអ្នកយាមល្បាត មើលចិត្តរបស់ខ្លួន ត្រួតត្រាពិនិត្យមើលចិត្តជានិច្ចថា ជ្រះស្អាតថ្លាជាប្រក្រតីឬកករល្អក់ បើកករល្អក់ព្រោះមានអ្វីមកជ្រៀតជ្រែក សេចក្តីក្រោធឬសេចក្-តីស្អប់ សេចក្តីលោភឬសេចក្តីធុញថប់ សេចក្តីឫស្យាឬសេចក្តីស្រឡាញ់

កាលដឹងថាអារម្មណ៍ប្រភេទណាមួយកំពុងគ្របគ្រងចិត្ត ដូចសេចក្ដីក្រោធ ឲ្យតាំងស្មារតីទុកឲ្យមាំមួន កុំបណ្ដោយជាប់តាមសេចក្ដីប្រព្រឹត្តទៅរបស់វា គ្រប់ខណៈជាសេចក្ដីក្រោធនោះ ទើបនឹងមកដល់រណ្ដាប់ណាហើយ ខឹងបន្តិច ៗ ត្រឹមថ្នាំងថ្នាក់អាក់អន់ខ្ពុកម៉ួម៉ៅក្ដៅក្រហាយអន្ទះអន្ទែងពេញទី បើឃើញថាក្ដៅក្រហាយពេញទី ត្រូវសង្កត់ចិត្តទុក កុំឲ្យចិត្តគិត ព្រោះចិត្តដែលពេញដោយកំហឹង រមែងគិតក្នុងផ្លូវអាក្រក់ សង្កត់មាត់ទុកកុំឲ្យមាត់និយាយ បើមាត់និយាយក្នុងខណៈចិត្តកំពុងក្រោធ ពាក្យសំដីដែលនិយាយ ក៏ជាពាក្យសំដីដែលអាក្រក់ សង្កត់ដៃជើងទុកកុំឲ្យធ្វើការ បើធ្វើការក៏ជាការអាក្រក់ ផលដែលហុចមកគឺសេចក្ដីទុក្ខ សេចក្ដីអន្តរាយ ក្ដៅក្រហាយស្ដាយក្រោយ, បើមានសតិដឹងខ្លួនជុំវិញយ៉ាងនេះ ក្នុងមិនយូរសេចក្ដីក្រោធនឹងរម្ងាប់រលាយ ចិត្តនឹងត្រឡប់ជ្រះស្អាតតាមដើម គតិនោះ នឹងគិត និងនិយាយនឹងធ្វើអ្វី ក៏គិត និយាយ ធ្វើ មិនបានផលអាក្រក់អ្វីឡើយ ។

ម្នាលឧបាសក! អារម្មណ៍ប្រភេទដទៃ ៗ ដូចសេចក្ដីលោភ សេចក្ដីស្នេហាជាដើម ក៏អាចនឹងរម្ងាប់បានដោយវិធីនេះដូចគ្នា មនុស្សចំនួនច្រើនខ្វះសតិគ្រប់គ្រងចិត្ត កាលសេចក្ដីក្រោធជាដើម កើតឡើងហើយ ក៏បណ្ដោយឲ្យវារុករានខ្លួនទៅបានតាមស្រួល តាំងតែពីចិត្ត

ហេតុដល់កាយ ចិត្តដែលត្រូវសេចក្ដីក្រោធគ្របសង្កត់ រមែងក្ដៅរោល រាលទន្ទឹងទន្ទល់ មិនឃើញហេតុផលត្រូវទាំងអស់ក្លាយជាចិត្តយក្សចិត្តមារ ចិត្តដូច្នេះបណ្ដាលឲ្យមាត់ជេរ បណ្ដាលឲ្យកាយយកដំបងដាក់ សម្លាប់កាប់សម្លេះយ៉ាងទារុណ ដូចកាលសម្លាប់បានហេតុមាតាបិតាកើតខ្លួនថែមទៀត ដូចកាលកំទេចខ្ចាយកាយសំគន់ទ្រព្យរបស់ដ៏មានតម្លៃ ដែលខ្លួនធ្លាប់ស្រឡាញ់ កាលសេចក្ដីក្រោធស្ងប់ កាលហេតុផលត្រឡប់មកកាន់ចិត្តហើយ ទុះឯង គេនឹងខូចចិត្តគិតស្ដាយក្រោយយ៉ាងពន់ពេក ខូចចិត្តគិតស្ដាយក៏គ្មានប្រយោជន៍ ព្រោះជ្រុលជ្រួសហួសទៅហើយ នេះគឺទោសរបស់ការខ្វះសតិគ្រប់គ្រងចិត្ត តាមបង្កទុកទោសច្រើនប្រការ,

ម្នាលឧបាសក! កាលលោកជ្រាបដូច្នេះហើយ ចូរព្យាយាមគ្រួតត្រាចិត្តជានិច្ច មានសតិប្រចាំចិត្ត ក្នុងកាលមានអារម្មណ៍ផ្សេង ៗ ជ្រែកចូលមក ព្យាយាម រក្សាចិត្តឲ្យនៅក្នុងសភាពដូចដើមស្អាត ហើយលោកនឹងបានសុខសប្បាយចិត្តជាដរាប ” ។

ខ្ញុំបានទេសនា ប្រៀនប្រដៅមេស្រុកឲ្យមានចិត្តជ្រះថ្លា ស្រាយសេចក្ដីសោកសៅហើយ ក៏ខ្ញុំចិតចូលទៅក្នុងស្រុកជាមួយមេស្រុក គាតដែលបានឃើញកាលមកដល់ភូមិស្រុក ក៏ឃើញផ្ទះរបស់មេស្រុក បានក្លាយជាផ្សែង-ផេះអស់ទៅហើយ កូនប្រពន្ធរបស់មេស្រុកកំពុងអង្គុយយំសំឡឹងមើលគំនរផ្សែងផេះ នៅក្រោមម្លប់ឈើជិតៗនោះ មានអ្នកស្រុក

មកមើលហេតុការណ៍ និងសំដែងសហាគតុក និងមេស្រុកយ៉ាងច្រើនៗ

«លោកនាយ» អ្នកស្រុកម្នាក់និយាយឡើង «ខ្ញុំបាទខូចចិត្តណាស់ ក្នុងគ្រោះកម្មរបស់លោក តែនឹងធ្វើយ៉ាងណាបាន ណ្ហើយចុះលោកមិនត្រូវព្រួយបារម្ភអ្វី ពួកយើងពេញចិត្តនឹងជួយទំនុកបំរុងលោក»ៗ

"អរគុណច្រើន ដែលមានបំណងល្អចំពោះខ្ញុំ" មេស្រុកតបទៅនិយាយនឹងគេដោយសំឡេងប្រក្រតី "តែមិនត្រូវខូចចិត្ត ខូចថ្លើមទេព្រោះវាជារបស់ធម្មតា ផ្ទះនេះមិនមែនរបស់យើង ប្រាក់មាសនិងទ្រព្យសម្បត្តិគ្រប់យ៉ាង ដែលត្រូវភ្លើងឆេះជាមួយនឹងផ្ទះនេះ ក៏មិនមែនរបស់យើង យើងខ្ចីលោកមកប្រើមួយដងមួយគ្រា ក្នុងវេលាដែលយើងមកស្នាក់អាស្រ័យនៅក្នុងលោកនេះប៉ុណ្ណោះ ម្ចាស់របស់គេគឺផែនដី គេត្រូវការយករបស់គេទៅវិញ គេទើបប្រើភ្លើងមកយក យើងក៏ប្រគល់ឲ្យគេវិញទៅហើយ នឹងនៅរវល់ខូចចិត្តខូចថ្លើមធ្វើអ្វី ជីវិតនៅមាន ក៏រកបានថ្មីទៀតនោះឯង"

ពាក្យនិយាយដ៏គួរស្តាប់របស់មេស្រុក ធ្វើឲ្យពពួកមហាជន ដែលមកមើលហេតុការណ៍ ស្តាប់កាំងកាំងអស់គ្នា «លោកនាយ! ប្រសាសន៍លោកនិយាយគួរស្តាប់ចាប់ចិត្តណាស់» កូនស្រុកម្នាក់និយាយទម្លាយសេចក្តីស្ងៀមស្ងាត់ឡើង,

«មិនមែនសំដីរបស់ខ្ញុំទេ ជាសំដីរបស់លោកម្ចាស់នៃយើងទាំងឡាយអង្គនេះ» មេស្រុកនិយាយព្រមទាំងចង្អុលមកខ្ញុំ.

«មិនមែនសំដីរបស់អាត្មា» ខ្ញុំនិយាយឡើងខ្លះ «តែជាព្រះវាចារបស់ព្រះបរមសាស្តាសម្មាសម្ពុទ្ធជាម្ចាស់ ព្រះអង្គជាអ្នកត្រាស់ដឹងសេចក្តីពិត ធម្មតារបស់សេចក្តីពិត រមែងត្រូវស្លាប់ជានិច្ច» ខ្ញុំបានទេសនាណែនាំអ្នកស្រុកក្នុងសាមគ្គីធម៌ ល្មមសមគួរហើយ ក៏វិលត្រឡប់ទៅកុដិវិញ ។

កតិពេចន៍

— សុខនិងទុក្ខ មាននិងក្រ ជាគូគ្នា
ជួបវេលា គ្រាបានសុខ កុំជឿស៊ប់
ជាសុខពិត និត្យនឹងនួន កប់រយក្ស័យ
គង់ត្រឡប់ ប្រែត្រឡប់ ជាទុក្ខវិញ ។
— យើងត្រូវប្រាស និកសព្រាត់ សត្វស្នារ
ទីស្នេហា អនិច្ចា កុំសង្ស័យ
ដឹងខ្លួនមុន ជាគុណតាប់ មិនសៅស្រី
ដល់សម័យ ថ្ងៃផលះទៅ ទៅតាមកាល ។

ឌុំ ម. ណាត្រី

អហឹសាធម៌

លោកអ្នកអានទាំងឡាយ ! រហូតវេលាបីខែដែលនៅស្រុកគោកិលាគ្រាម ខ្ញុំបានជួបប្រទះនឹងហេតុការណ៍ជាច្រើន សូម្បីជាភូមិស្រុកតូចច្រកចដោយគ្រួសារមិនច្រើនជាងចំនួនរយ តែពេញដោយមនុស្សប្រើគំនិត មានបុរសចាស់ម្នាក់ឈ្មោះ ត្រម្តកា: អាយុប្រមាណ ៦០ ឆ្នាំ នៅក្នុងភូមិស្រុកនេះ កាលវ័យកម្លោះធ្លាប់ទៅនៅក្រុងកផគ្រឹះ ដែលមានគេសម្បូណ៌ដោយមេលទ្ធិម្ចាស់សាសនាច្រើនឆ្នាំ ពេលក្រោយបានមកតាំងទីតខ្លួននៅស្រុកភូមិនេះ ត្រម្តកា: បានទទួលសេចក្តីគោរពកោតកានយ៉ាងខ្ពស់អំពីអ្នកស្រុក ព្រោះសំដីថ្វាត់ប្រាជ្ញារបស់គាត់ ត្រម្តកា: ជាអ្នកនាំផ្លូវចិត្តរបស់អ្នកស្រុក កាលខ្ញុំធ្វើដំណើរមកដល់ភូមិស្រុកនេះនិងនៅប្រចាំរហូត ៣ ខែនៃវស្សាកាល គាត់ក៏បានក្លាយជាគូសន្ទនាគួរខ្ចាប់របស់ខ្ញុំភ្លាម ត្រម្តកា: ព្រមដោយកូនប្រុសគាត់ម្នាក់ ចូលចិត្តទៅរកខ្ញុំស្ទើរគ្រប់ថ្ងៃរសៀល ហើយក៏សន្ទនាគ្នាក្នុងបញ្ហាផ្លូវធម៌ រហូតល្ងាចត្រជាក់ទើបលាត្រឡប់ទៅផ្ទះ ។

ក្នុងដើមដំបូងដែលខ្ញុំទៅដល់ ត្រម្តកា: សំដែងអាការៈមើលងាយក្រអឺតក្រអោងដាក់ខ្ញុំយ៉ាងច្បាស់ណាស់ ព្រោះធម្មតាមនុស្សចាស់ដែលមានប្រាជ្ញា កាលឃើញមនុស្សកម្លោះប្រហែលកូនប្រហែលក្មួយដូចរូបខ្ញុំ រមែងគិតកាត់តម្លៃបន្ទាបមុនជាដំបូង ដោយគិតតាមស្មានថាមិនដល់ខ្លួន

តែក្រោយពីបានសន្ទនានឹងខ្ញុំមកជាពេលប្រហែលកន្លះថ្ងៃ គាត់ក៏កើតសេចក្តីស្រឡាញ់និងគោរពខ្ញុំយ៉ាងពិតប្រាកដ ទាំងនេះមិនមែនព្រោះខ្ញុំបានប្រើកលល្បិចៗ បាយអ្វីឬក៏និយាយផ្អែមផ្អបសម្រេចពាក់ចំណោយអ្វី តែព្រោះខ្ញុំនិយាយសេចក្តីពិត តាមក្រមក្រឹត្យពុទ្ធធម៌និងគេប៉ុណ្ណោះ តាមពិតសេចក្តីត្រៅថ្លៃប្រសើរមានជាដរាប តែមនុស្សមិនយល់មិនស្គាល់សេចក្តីពិត ទើបជជែកប្រកែកគ្នា ខ្ញុំមិនជជែកប្រកែកប្រកាន់នឹងកុម្ភការៈ ខ្ញុំមិនសរសើរបញ្ជោរ កុម្ភការៈ ព្រោះការជជែកប្រកែកនិងជំទាស់ កើតពីការប្រកាន់ទិដ្ឋិមានះ ខ្ញុំមិនសរសើរបញ្ជោរគេ ព្រោះសេចក្តីសរសើរបញ្ជោរកើតពីការខ្លាច តែខ្ញុំនិយាយទៅតាមសេចក្តីពិត នេះគឺគោលសន្ទនាធម៌ដែលព្រះពុទ្ធអង្គទ្រង់អនុវត្តមក ។

«ព្រះគុណម្ចាស់» បុរសជក កុម្ភការៈ ផ្តើមសន្ទនានឹងខ្ញុំក្នុងថ្ងៃរសៀលមួយ «ការសម្លាប់សត្វតើបាបឬទេ?» សំនួររបស់គាត់ ធ្វើឲ្យខ្ញុំនឹកប្លែកក្នុងចិត្ត ព្រោះគាត់មិនគួរនឹងសួរប្រស្នាងាយ ៗ យ៉ាងនេះ ការសម្លាប់សត្វនរណា ៗ ក៏មែនឃើញថាជាបាបទាំងអស់ តែជួនកាលគាបជារណ្តៅឆ្នាក់ ពាក់ខ្ញុំឲ្យធ្លាក់ក៏គាបថាបាន ព្រោះ កុម្ភការៈ វាងវៃណាស់ មនុស្សក្នុងភូមិស្រុក មិនមាននរណាហ៊ានជជែកយកឈ្នះគាត់បានឡើយ តែក្នុងទីបំផុតខ្ញុំក៏ឆ្លើយទៅតាមគោលថា «ការសម្លាប់សត្វជាអំពើបាបពិតប្រាកដ» ។

“ សន្មតថា យើងមិនបានចុះដៃសម្លាប់ខ្លួនឯង តែប្រើឲ្យអ្នកដទៃសម្លាប់ តើបាបឬទេ ? ”

“ បាបដូចគ្នា ”

“ សន្មតថា យើងមិនបានសម្លាប់ខ្លួនឯង ទាំងមិនប្រើឲ្យនរណាសម្លាប់ តែយើងធ្វើការខ្លះដែលជាអំពើទំនុកបំរុងឲ្យគេសម្លាប់ដោយផ្លូវអមយ៉ាំងនេះ តើបាបឬទេ ? ”

“ បាបដូចគ្នា ” ខ្ញុំឆ្លើយ

កុម្ភការ: ញញឹមយ៉ាំងបានការ ហើយក៏ពោលយ៉ាំងម៉ឺងម៉ាត់ថា “ បើយ៉ាំងនោះ លោកម្ចាស់គឺធ្វើបាបរាល់ថ្ងៃនោះឯង ”

“ អាត្មាធ្វើបាបយ៉ាំងម៉េច ? ” ខ្ញុំសួរយ៉ាំងមិនយល់

“ គឺលោកជាអ្នកបរិភោគសាច់សត្វរាល់ថ្ងៃនេះឯង ”

“ ការបរិភោគសាច់សត្វជាបាបផងឬ ?

“ ជាបាបយ៉ាំងពិតប្រាកដ ”

“ បាបយ៉ាំងណា សុំពន្យល់ឲ្យអាត្មាស្តាប់បន្តិចមើល អាត្មាបរិភោគសាច់មកយូរហើយ តែមិនធ្លាប់គិតសោះឡើយថាជាអំពើបាប ”

“ លោកម្ចាស់ គឺព្រមរាប់រងហើយមិនមែនឬថាការសម្លាប់សត្វខ្លួនឯងក្តី ប្រើឲ្យគេសម្លាប់ក្តី គឺសុទ្ធតែបាប ការបរិភោគសាច់សត្វនេះជាការជួយទំនុកបំរុងឲ្យគេសម្លាប់សត្វយ៉ាំងពិតប្រាកដ ” កុម្ភការ:

និយាយយ៉ាងមុតមាំប្រាកដក្នុងចិត្ត ។

"អាត្មាទៅមើលមិនឃើញសោះទៀតថា ជាការជួយទំនុកបំរុងគេឲ្យសម្លាប់"

បុរសចាស់សើចយ៉ាងបានផ្សួរ ហើយពោល "កំលោកម្ចាស់មិនគិតឬទេថា ព្រោះមានការស៊ីទើបមានការសម្លាប់ ព្រោះលោកឆាន់សាច់ទើបគេសម្លាប់ បើគ្មានអ្នកស៊ី ក៏គ្មានអ្នកសម្លាប់ ព្រោះដូច្នោះ ការស៊ីទើបជាការទំនុកបំរុងការសម្លាប់ ដូច្នេះលោកម្ចាស់ដែលឆាន់សាច់សត្វក៏ឈ្មោះថាត្រូវបាបដែរ"

"ម្នាលឧបាសក! ក្នុងរឿងនេះ មានមនុស្សពាក់ព័ន្ធគ្នា ៣ នាក់ គឺអ្នកសម្លាប់ម្នាក់ អ្នកទទួលទិញយកទៅស៊ីម្នាក់ អ្នកទទួលគតិនោះយកទៅស៊ីម្នាក់ សូមហៅតាមៗថា មនុស្សទី ១ មនុស្សទី ២ មនុស្សទី ៣; បើមនុស្សទី ៣ ទៅប្រាប់ប្រដៅព្រមព្រៀងមនុស្សទី ២ ហើយមនុស្សទី ២ ទៅប្រាប់ប្រដៅព្រមព្រៀងនឹងមនុស្សទី ១ យ៉ាងនេះ មនុស្សទាំង ៣ នាក់បាបពិតប្រាកដ ព្រោះព្រមព្រៀងគ្នាយ៉ាងច្បាស់លាស់ តែបើមនុស្សទី ២ ទៅទំនុកបំរុងឲ្យមនុស្សទី ១ សម្លាប់សត្វ ហើយទិញយកសាច់នោះមកធ្វើស៊ីជាចំណែកខ្លួននិងគ្រួសារ មនុស្សទី ៣ មិនដឹងរឿងរ៉ាវអ្វី ដើរៗទៅមនុស្សទីពីរឃើញនឹកករុណា ទើបចែកសាច់នោះមកឲ្យតាខ្លះ មនុស្សទី ៣ ក៏ទទួលទៅបរិភោគល្មមសមួយពេល យ៉ាងនេះ អាត្មា

អាត្មានិងព្រះភិក្ខុទាំងឡាយក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ប្រៀបបាននឹងមនុស្សទិញ ក្នុងវេលាព្រឹក អាត្មាស្ពាយបាត្រដើរទៅតាមបន្ទោះផ្ទះ ដោយតាំងចិត្តថា នឹងទទួលអាហារពីអ្នកចិត្តបុណ្យមកបរិភោគ ល្មមញ៉ាំងជីវិតឲ្យប្រព្រឹត្តទៅមួយថ្ងៃ ៗ អ្នកស្រុកនាំអាហារប្រភេទណាមកដាក់ក្នុងបាត្រ ក៏ទទួលយកដោយការសង្រួម មិនដែលគិតថា សូមឲ្យអ្នកស្រុកនាំអាហារប្រភេទនោះ ៗ មកដាក់បាត្រ កាលបានអាហារល្មមសមគួរហើយ ក៏ត្រឡប់ចេញមកឆាន់ បានរបស់ណាក៏ឆាន់របស់នោះ បានអាហារល្អក៏មិនត្រេកអរ បានអាហារអាក្រក់ក៏មិនខូចចិត្ត តាំងចិត្តបរិភោគតែល្មមតែសេចក្ដីស្រេកឃ្លាន ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ត្រាស់ថា សេចក្ដីឃ្លានជារោគធំមួយ ថ្នាំកែរោគឃ្លាន គឺអាហារ អាត្មាបរិភោគអាហារដូចគ្នានឹងបរិភោគថ្នាំ កាលរោគឃ្លានបាត់ហើយក៏ឈប់ក្លាយ ។

អាត្មាមិនដឹង មិនឃើញ មិនបានឮឡើយថា គេសម្លាប់សត្វនៅទីណា ពីកាលណា តាំងមិនបានគិតថា គេនឹងសម្លាប់ដើម្បីអាត្មាដោយចំពោះ កាលអាត្មាបានឃើញគេសម្លាប់ បានឮគេសម្លាប់ និងដឹងថាគេសម្លាប់ដើម្បីអាត្មាដោយចំពោះ អាត្មានឹងមិនបរិភោគដោយដាច់ខាត បើនៅតែបរិភោគនឹងខុសពុទ្ធបញ្ញត្តិពិតប្រាកដ កាលអាត្មាប្រតិបត្តិខុសដូច្នេះ នឹងហៅថាជាប់បាបយ៉ាងណា ?» ។

«ណ្ហើយចុះ សូម្បីលោកម្ចាស់ មិនទាក់ទងនឹងបាប ព្រោះមិនបានធ្វើបាបដោយកាយ វាចា ចិត្ត ដោយត្រង់ក៏ដោយ លោកម្ចាស់ក៏ត្រូវ

ឈ្មោះថាបាបកម្មនៃការបរិភោគរបស់ដែលមិនបរិសុទ្ធ» បុរសចាស់ ក៏នៅការពារគៀបក្រាញនឹងយោបល់របស់គាត់ ។

«របស់មិនបរិសុទ្ធយ៉ាងម៉េច ?» ខ្ញុំសួរ

"សន្មតថា បុរសម្នាក់ទៅប្លន់សម្លាប់ម្ចាស់ទ្រព្យយករបស់គេ មកប្រគេនលោកម្ចាស់ លោកម្ចាស់ក៏ដឹងហើយថា របស់នោះ គេបានមកពីការប្លន់ មិនបរិសុទ្ធ តែលោកក៏នៅតែទទួលរបស់មិនបរិសុទ្ធនោះ យ៉ាងនេះឯងឈ្មោះថា លោកប្រតិបត្តិត្រូវដែរឬ ? លោកម្ចាស់នឹងរួចពីបាបឬ ?" ។

«បើដឹងថា របស់នោះគេប្លន់សម្លាប់ម្ចាស់ទ្រព្យ នាំយកមកឲ្យ ហើយនៅតែទទួលដោយចិត្តត្រេកអរក៏មិនរួចពីបាប ព្រោះដូចគ្នានឹងការជួយទំនុកបំរុងចោរកម្ម ត្រេកអរក្នុងបាបកម្មនោះ" ។

"បើយ៉ាងនោះ ការដែលលោកម្ចាស់បរិភោគសាច់ក៏បាប ព្រោះជារបស់មិនបរិសុទ្ធ ជារបស់បានមកពីការប្លន់ សម្លាប់ជីវិតកងកាយរបស់សត្វដទៃ មិនមានសត្វណាព្រមប្រគល់សរីរៈកងកាយរបស់ខ្លួន ឲ្យដល់មនុស្សឡើយ ។ កាលមនុស្សនឹងសម្លាប់វាបាន វាតស៊ូ រើបំរះរហូតអស់សមត្ថភាព កាលទ្រាំនឹងកម្លាំងរបស់មនុស្សមិនបាន ទើបត្រូវស្លាប់ដោយកំហឹង ដោយគំនុំព្យាបាទចងអាឃាតប្រចាំចិត្តយ៉ាងខ្លាំងក្លា ព្រោះដូច្នោះ សាច់សត្វគ្រប់ប្រភេទ ដែលលោកបរិភោគ ទើបឈ្មោះថា

បានមកដោយការប្លន់ ជារបស់មិនបរិសុទ្ធ កាលលោកម្ចាស់ទាន់របស់មិនបរិសុទ្ធដូច្នោះ ទើបមិនឈ្មោះថាបាបដូចម្ដេចកើត?" ។

ហេតុផល របស់បុរសចាស់ទុំមុតគួរស្ដាប់ណាស់ តែបើមិនធ្លាប់គិតពីមុនមក ក៏គាបទិនទាល់ច្រកចំពោះហេតុផលរបស់គាត់បាន តែបញ្ហាដូច្នេះ ជាទីច្បាស់លាស់ចំពោះខ្ញុំមកឃើញហើយ ទើបឆ្លើយទៅគាត់បានយ៉ាងងាយស្រួល ។

ម្នាលឧបាសក! បាបឬបុណ្យនៅទីចិត្តជាសំខាន់ បើចិត្តមិនត្រេកអរក្នុងបាប សូម្បីត្រូវតែបង្គាប់បង្ខំឲ្យធ្វើបាប ក៏មិនជាបាបឬបាបតិចចុះ តែបើចិត្តត្រេកអរក្នុងបាប សូម្បីមិនធ្វើបាបខ្លួនឯង បានដឹងដំណឹងថាគេធ្វើបាបហើយត្រេកអរតាមគេ ក៏ជាបាបដែរ ។

ពិតមែនហើយ សាច់ដែលអាត្មាបរិភោគជារបស់បានមកពីការប្លន់បំបាត់ជីវិតគេ ជារបស់ចោរ អាត្មាក៏ដឹងហើយថា គេប្លន់មកពីសត្វ តែអាត្មាមិនដែលត្រេកអរក្នុងការបានទទួលសាច់នោះ មិនដែលត្រេកអររីករាយចិត្តក្នុងការបរិភោគសាច់នោះ ទាំងមិនដែលពេញចិត្តចំពោះការដែលគេសម្លាប់យកសាច់នោះមកបាន មិនដែលពេញចិត្តកោតសរសើរអ្នកសម្លាប់ ផ្ទុយទៅវិញអាត្មាតែងនឹកអាណិតសត្វដែលជាម្ចាស់សាច់នឹងតក់ស្លុតរន្ធត់រំភើបចំពោះការធ្វើទារុណកម្មរបស់អ្នកសម្លាប់ តែត្រូវ

បរិភោគដោយសេចក្តីចាំបាច់ បរិភោគដោយសេចក្តីសង្វេគស្លុតចិត្តដូចមាតាបរិភោគសាច់កូនរបស់ខ្លួនក្នុងកន្តារមាគ៌ា ។

ម្នាលឧបាសក! អាត្មានឹងនិទានរឿងមួយឲ្យស្តាប់ ក្នុងអតីត-កាល មានប្តីប្រពន្ធពីរនាក់ធ្វើដំណើរឆ្លងកាត់សមុទ្រខ្សាច់ ច្រើនថ្ងៃកន្លងផុតទៅ ក៏មិនមានផ្លូវនឹងចេញផុតសមុទ្រខ្សាច់នោះ ស្បៀងអាហារក៏អស់រលីង សេចក្តីស្រេកឃ្លានព្រោះគ្មានអាហារចូលពោះបានគ្របសង្កត់ ធ្វើឲ្យបុរសជាបិតាគិតនឹងសម្លាប់កូនរបស់ខ្លួនស៊ី កាលពិគ្រោះពិភាក្សានឹងភរិយាៗ ក៏ជំទាស់យ៉ាងម៉ឺងម៉ាត់ព្រោះមាតាចិត្តទន់ករុណាកូនមិនហ៊ានធ្វើដូច្នោះ សូម្បីខ្លួនត្រូវស្លាប់ក៏ដោយចុះ តែគំលានមិនអាចធ្វើឲ្យស្វាមីអត់ធន់តទៅទៀតបាន យប់មួយកាលភរិយាដេកលក់លង់ហើយ បុរសប្តីបានសំឡាប់កូនតូចតាសាច់ទុក កាលភរិយាភ្ញាក់ឡើងឃើញកូនតូចបាត់ទៅ ទើបឃើញសាច់យ៉ាងច្រើនក៏តក់ស្លុតរន្ធត់ចិត្ត មើលទៅជុំវិញខ្លួន មិនឃើញកូន ឃើញតែសមុទ្រខ្សាច់ដាច់កន្ទុយភ្នែក នាងក៏ដឹងបានភ្លាមថា ស្វាមីបានសម្លាប់កូនតូចទៅហើយ នាងក៏ទៅជាខ្យល់ដួលសន្លប់ភ្លាម កាលភ្ញាក់ឡើង ក៏យំរៀបរាប់ដល់កូនស្ទើរដាច់ខ្យល់ស្លាប់ ដំបូងនាងមិនព្រមបរិភោគសាច់កូន ស្វាមីបរិភោគតែម្នាក់ឯង កាលត្រូវគំលានគ្របសង្កត់ខ្លាំងទើបព្រមស៊ី តែគ្រប់គ្រាដែលលើកសាច់កូនមកនឹងស៊ីនាងក៏

យំរៀបរាប់បណ្ដើរ ដោយសេចក្ដីស្រឡាញ់អាណិតអាល័យកូន ស៊ីសាច់កូនដោយទឹកភ្នែកស្រក់ស្រា រហូតឆ្លងផុតសមុទ្រខ្សាច់ ។

ម្នាលឧបាសក! ក្នុងខណៈ ដែលបរិភោគសាច់ អាត្មាបណ្ដុះការដឹងឲ្យកើតឡើងដូចគ្នានឹងការដឹងរបស់ម្ដាយ ដែលស៊ីសាច់កូនក្នុងសមុទ្រខ្សាច់នោះបរិភោគដោយសេចក្ដីអាណិតសង្វេគ បរិភោគដោយសេចក្ដីចាំបាច់ខានមិនបានតែ ។ កាលបើដូច្នេះ ចិត្តរបស់អាត្មាក៏មិនត្រេកអរក្នុងបាបសម្បត្តិមួយ តើឲ្យអាត្មាទទួលបាបយ៉ាងម៉េច? »

ពាក្យអធិប្បាយ ព្រមទាំងនិទានរបស់ខ្ញុំបានផល បុរសចាស់យល់ឃើញស្របគ្នាម « ខ្ញុំមិនដែលស្ដាប់អត្ថាធិប្បាយប្រកបដោយហេតុផលច្បាស់លាស់ងាយយល់យ៉ាងនេះ មកពីមុនទេ ទើបសំគាល់យល់យ៉ាងស៊ិតស្លាញថា ការស៊ីសាច់សត្វសុទ្ធតែបាបដោយប្រការទាំងពួង តែដែលពិតនោះស៊ីឲ្យបាបក៏បាន ស៊ីមិនឲ្យបាបក៏បាន រស់ទាន់នៅត្រង់ចិត្តនេះឯង » តាំងពីនោះមក ព្រាហ្មណ៍ៈ បុរសជាអ្នកនាំផ្លូវចិត្តរបស់អ្នកស្រុក គោករាលាគ្រាម ក៏បែរមកគោរពគប់រកខ្ញុំដោយសុទ្ធចិត្ត ។

ចាកកោកិលាក្រោម

លោកអ្នកអានទាំងឡាយ ! ក្នុងទីបំផុតខ្ញុំក៏ចេញចាក ភូមិស្រុក កោកិលាក្រោម ពួកអ្នកស្រុកតាមជូនដំណើរខ្ញុំអស់រយៈផ្លូវប្រមាណកន្លះយោជន៍ ហើយក៏លាត្រឡប់ទៅវិញ គ្រប់គ្នាមានទឹកភ្នែកហូរជោគមុខ ដោយសេចក្ដីរលឹកនឹកអាល័យដល់ខ្ញុំ តាមពិត ខ្ញុំមិនមែនជាញាតិសាលោហិតបងប្អូនពង្សផៅរបស់គេទេ តែមនុស្សគ្រប់គ្នាក្នុងភូមិស្រុកនេះក៏ស្រឡាញ់គោរពរាប់អានខ្ញុំដោយសុទ្ធចិត្ត មិនព្រមឲ្យខ្ញុំចេញចាកឃ្លាតពីគេ ចង់ឲ្យខ្ញុំនៅជាមួយរហូតអស់អាយុជីវិត តែខ្ញុំនៅនឹងពួកគេរហូតទៅមិនបាន ព្រោះនាទីរបស់ខ្ញុំ គឺការធ្វើដំណើរទៅក្នុងលោកដ៏ធំទូលាយដូចបក្សីតូចដែលហើរទៅក្នុងអាកាស ដូចត្រីហែលមុជទៅមកក្នុងមហាសមុទ្រ សេរីភាពក្នុងការធ្វើដំណើរដើរត្រេចចរ គឺកំពូលសេចក្ដីប្រាថ្នារបស់ខ្ញុំ សេចក្ដីក្លាហានដាច់ខាតមិនខ្លាចស្លាប់ គឺជាពា-ហនៈ (យានជំនិះ) នាំខ្ញុំទៅ, “សេចក្ដីល្អ” ជាគ្រឿងក្រោះ ឬអាវុធ ដែលខ្ញុំប្រើការពារខ្លួនរហូតមក ព្រោះ “សេចក្ដីល្អ” នេះឯងមនុស្សដែលមកស្គាល់ខ្ញុំ ទើបស្រឡាញ់ខ្ញុំ សុខកាយសប្បាយចិត្តកាលខ្ញុំនៅជាមួយផង អាល័យស្រឡាញ់កាលខ្ញុំបែកឃ្លាតទៅ សេចក្ដីល្អនៅទីណា? សេចក្ដីល្អនៅក្នុងខ្លួនមនុស្សគ្រប់គ្នា សេចក្ដីអាក្រក់ក៏នៅក្នុងខ្លួនយើងគ្រប់គ្នា គ្រប់មនុស្សមានសេចក្ដីល្អ សេចក្ដីអាក្រក់ប៉ុនគ្នា តែ

ហេតុអ្វី ទើបមនុស្សនេះល្អ? មនុស្សនេះអាក្រក់? ព្រោះមនុស្សល្អ គេឆ្លាត គេលាក់ទុកសេចក្តីអាក្រក់ ហើយគេយកតែសេចក្តីល្អចេញមកប្រើ យកតែសេចក្តីល្អចេញមកអួតអ្នកដទៃ គេគិតល្អចំពោះអ្នកដទៃ និយាយល្អចំពោះអ្នកដទៃ ធ្វើល្អចំពោះអ្នកដទៃ អ្នកដទៃទើបស្រឡាញ់គេ, មនុស្សអាក្រក់ជាមនុស្សល្ងង់ គេលាក់សេចក្តីល្អទុក យកតែសេចក្តីអាក្រក់សាមាន្យចេញមកប្រើ បញ្ចេញតែសេចក្តីអាក្រក់មកអួតអ្នកដទៃ គិតអាក្រក់ចំពោះអ្នកដទៃ និយាយអាក្រក់ចំពោះអ្នកដទៃ ធ្វើអាក្រក់ចំពោះអ្នកដទៃ មនុស្សទាំងឡាយទើបស្អប់ខ្ពើមគេ គេក្លាយជាបន្លាក្នុងសង្គមមនុស្ស ។

លោកអ្នកអាន! មនុស្សគ្រប់គ្នាចង់ឲ្យអ្នកដទៃស្រឡាញ់ខ្លួន ចង់ឲ្យអ្នកដទៃនិយមសរសើរចូលចិត្តខ្លួន ហើយក៏ធ្វើឲ្យគេស្រឡាញ់ខ្លួន និយមខ្លួនដោយវិធីផ្សេងៗ ប្រើអំណាចបង្ខិតបង្ខំខ្លះ ប្រើទ្រព្យលួងលោមខ្លះ ប្រើគាថាអាគមបង្ខិតខ្លះ បួងសួងទេពតាអាទិទេពឲ្យជួយបណ្តាលចិត្តគេខ្លះ តែមិនបានលទ្ធផលដោយបរិបូណ៌ទេ ព្រោះវិធីទាំងនោះ ជាវិធីខាងក្រៅ សេចក្តីស្រឡាញ់ដែលកើតពីវិធីទាំងនោះ ជាសេចក្តីស្រឡាញ់ស៊ើៗ ស្រាលៗ ឃ្លេងឃ្លោង មិនគង់វង្សឋិតថេរ, វិធីដែលល្អយ៉ាងបំផុត គឺ "សេចក្តីល្អ គិតល្អចំពោះគេ និយាយល្អចំពោះគេ ធ្វើល្អចំពោះគេ ហើយគេនឹងស្រឡាញ់ គោរពកោតខ្លាចយើងយ៉ាង

ជ្រាលជ្រៅ និងនៅស្ងិតស្ងៀមដកចរទៅ ខ្ញុំប្រើសេចក្ដីល្អនេះឯងជាអាវុធ
ការពារខ្លួន បានទទួលសិរីសួស្ដីមង្គលលទ្ធផលល្អហូតរយៈផ្លូវដ៏ឆ្ងាយនិង
វែងឆ្ងាយ ដែលខ្ញុំធ្លងកាត់ត្រេចចរមក ។

លោក-អ្នកអាន! កាលដែលឃ្លាតពីអ្នកស្រុកកោកិលាគ្រាមមក
ខ្ញុំក៏នៅគិតដល់ពួកគេ តាំងនេះក៏ព្រោះ " សេចក្ដីល្អ " របស់ពួក
គេនោះឯង តែទោះយ៉ាងហ្នឹងក៏ដោយ ខ្ញុំក៏ខំសង្កត់ចិត្តបំភ្លេចពួកគេ
ព្រោះសេចក្ដីអាល័យគិតដល់ មិនថាគិតដល់មនុស្ស គិតដល់ទឹកដី ឬ
គិតតែ រមែងធ្វើចិត្តឲ្យស្ទិតស្រពោនក្រៀមក្រំ មិនសប្បាយ ក្នុងទីបំផុត
ពាក្យថា " កោកិលាគ្រាម " ក៏សន្សឹមៗ ហើរបាត់ទៅពីសេចក្ដីចងចាំ
ចាំ ខ្ញុំធ្វើដំណើរតទៅយ៉ាងមានសេរីភាព ថែមទាំងសំដៅទៅកាន់នគរ
រាជគ្រឹះ ជាព្រះរាជធានីនៃមគធរដ្ឋដ៏ល្បីល្បាញ ។

ក្នុងរយៈផ្លូវ ខ្ញុំបានជួបនឹងមនុស្សច្រើនបំផុត ខ្ញុំបានឈប់សន្ទនា
នឹងគេ សំដែងព្រះធម៌ដល់គេ ញុំាងគេឲ្យកែកាយក្នុងសម្មាបដិបត្តិ ហើយ
ក៏ធ្វើដំណើរតទៅ ។

ព្រះអាទិត្យជ្រេបន្តិច ថ្ងៃមួយក្នុងដើមរដូវគិម្ហន្តនោះឯង ខណៈ
ដែលខ្ញុំកំពុងធ្វើដំណើរទៅយ៉ាងប្រញាប់ប្រញាល់ ដើម្បីឲ្យដល់ភូមិស្រុក
មុនវេលាព្រលប់, អាកាសក្ដៅគន់គេត ដូចជាព្រះអាទិត្យបន្ថែមកំ-

ខ្លួន ៣ ដងទៀត សូម្បីមានខ្យល់បក់បោកមកខ្លះ ក៏ជាខ្យល់ពេញដោយចំហាយក្តៅរបស់កំដៅព្រះអាទិត្យ ព្រមទាំងការស្រេកទឹកធ្វើឲ្យអស់កម្លាំងខ្លាំងណាស់ ទើបគេចូលទៅសម្រាកនៅក្រោមម្លប់ឈើក្បែរផ្លូវ លុះអង្គុយមិនយូរប៉ុន្មានក៏ងោកងុយអង្គុយលក់ទៅ ដោយខ្សោយកម្លាំង កាលភ្ញាក់ឡើងក៏ដឹងថាថ្ងៃល្ងាចណាស់ហើយ ក្រោកឡើងមើលទៅជុំវិញខ្លួន ក៏បានឃើញភាពដ៏គួរតក់ស្លុតខ្លត់ខ្លាចនៅចំពោះមុខតែម្តង គឺខ្លាធំ មួយកំពុងក្រាបហាមាត់នៅខាងមុខខ្ញុំ ចំងាយប្រហែលបីម៉ែត្រប៉ុណ្ណោះ ។

លោកអ្នកអានជាទីមេត្រី! ខ្ញុំប្រាប់មិនកើតដែរថា វេលានោះខ្ញុំមានសតិអារម្មណ៍យ៉ាងណា តែដែលពិតយ៉ាងបំផុតនោះ គឺតក់ស្លុតខ្លត់ខ្លាច ពាល់តែរាងខ្លួន កាំបិតតូចមួយក៏គ្មានជាប់នឹងខ្លួន នឹងរត់គេចទៅក៏មិនទាន់ គិតថាវារៈចុងបំផុតរបស់ខ្ញុំមកដល់ហើយ ក្នុងទីបំផុតទៅក្នុងមាត់ខ្លានេះឯង ខ្លាធំនោះអង្គុយហាមាត់សំឡក់សម្លឹង មើលខ្ញុំយ៉ាងស្រេកឃ្លាន កាលមិនឃើញមានផ្លូវដោះ ដែលនឹងយករួចខ្លួនបាន ទើបខ្ញុំប្រើវិធីដែលព្រះអរិយបុគ្គលទាំងឡាយ ប្រតិបត្តិ តៗគ្នាមក ខ្ញុំខំប្រមូលប្រមុំផ្តុំសេចក្តីរឹងប៉ឹងទាំងអស់មកទុកនៅក្នុងចិត្ត តាំងចិត្តនឹងខ្លួន ហើយអធិដ្ឋានក្នុងចិត្តថា "ខ្ញុំលះភេទឃរាវាស ចេញបួសក្នុងព្រះពុទ្ធ-

សាសនា ឧទ្ទិសចំពោះព្រះបរមសាស្តា ខ្ញុំលះបង់ហើយនូវរបស់គ្រប់យ៉ាងរួមទាំងជីវិតក្នុងកាយនេះ បើក្នុងជាតិមុន ខ្ញុំធ្លាប់សាងកម្មជាប់ពៀរនឹងខ្លាធំនេះ សូមឲ្យខ្លាធំនេះ ចូលត្របាក់កាច់កខ្ញុំស៊ីជាអាហារចុះ ខ្ញុំពេញចិត្តផ្ដើតលើកម្មជីវិតសងបំណុលចាស់ឲ្យអស់ទៅ តែបើជា ខ្ញុំមិនធ្លាប់មានកម្មមានពៀរពាក់ព័ន្ធនឹងខ្លានេះពីជាតិមុន សូមឲ្យខ្លានេះ ចូរគេចវៀសវៀសទៅតាមផ្លូវរបស់ខ្លួន ខ្ញុំក៏នឹងតាមផ្លូវរបស់ខ្ញុំតទៅ »

លោក-អ្នកអានប្រិយមិត្តទាំងឡាយ! លុះខ្ញុំអធិដ្ឋានចប់ត្រឹមប៉ុណ្ណោះ ខ្លាធំនោះ ក៏លោតបាត់ទៅក្នុងព្រៃដូចជាអស្ចារ្យណាស់ ខ្ញុំដកដង្ហើមធូរដោយសេចក្តីត្រេកអរ ដូចមានអ្នកមកយកភ្នំធំចេញពីខ្លួន ខណៈនោះ ខ្លួនខ្ញុំដូចជាស្លាប់ហើយកើតថ្មីទៀត ស្រាប់បានបាត្រមកស្ពាយហើយ ខ្ញុំក៏ប្រញាប់ធ្វើដំណើរតទៅ ដោយមិនបែរមើលខាងក្រោយឡើយ នេះជាគ្រាដំបូងដែលខ្ញុំបានជួបប្រទះសត្វសាហាវ និងយករួចខ្លួនបានយ៉ាងមហាស្ចារ្យ តែក្នុងវេលាតមក ការកើតតះប្រទះភ័យដូច្នេះ ក៏ក្លាយជារឿងធម្មតាសម្រាប់ខ្ញុំ ។

កាលខ្ញុំមកដល់តំបន់មួយ គឺជាវេលាព្រលប់ហើយ ដោយសេចក្តីហត់នឿយ ខ្ញុំក៏កាត់ចិត្តស្នាក់នៅមួយយប់ក្នុងភូមិស្រុកនេះ មានខ្ទមដ៏មួយខ្នង តាំងនៅក្បែរផ្លូវខាងស្តាំដៃ មានពន្លឺភ្លើងចាំងចេញមកតាមទ្វារដែលបើក ខ្ញុំដើរតម្រង់ទៅកាន់ខ្ទមនោះ ដើម្បីសុំទឹកនានបំបាត់

សម្រេក ហើយនឹងទៅរកទីស្នាក់ខាងក្រៅភូមិ បុរសម្ចាស់ខ្ទមអាយុកណ្ដាលមនុស្ស មុខមាំបែបក្អេងក្អាងបន្តិច តែគាត់ទទួលខ្ញុំដោយសេចក្ដីទន់ភ្លន់ពន់ពេក « សូមនិមន្តលោកម្ចាស់ ចូលមកសម្រាកខាងក្នុងសិន ខ្ញុំពេញចិត្តនឹងទទួលលោកតាមមានតាមបាន សូមនិមន្តគង់លើគ្រែនេះ ខ្ញុំនឹងទៅចាត់ចែងអ្វីមកទទួលលោក » ថាហើយគេក៏ដើរបាត់ទៅខាងក្រោយខ្ទម ហើយក៏ត្រឡប់មកព្រមដោយចានអាហារ ។

« សូមលោកបរិភោគអាហារទាំងនេះតាមសប្បាយ » គេថាហើយក៏ដាក់ចានអាហារខាងមុខខ្ញុំ « ខ្ញុំមិនមានឱកាសបានទទួលសមណ-ព្រាហ្មណ៍មកយូរហើយ គប់ថាជាលាភដ៏ប្រសើររបស់ខ្ញុំ ដែលលោកចូលមកកាន់ខ្ទមខ្ញុំ » ។

« អរគុណច្រើនឧបាសក! តែលោកប្រហែលមិនជ្រាបទំនៀមទម្លាប់របស់សមណៈទេ ធម្មតាសមណៈរមែងមិនបរិភោគអាហារក្នុងវេលាវិកាល គឺតាំងពីថ្ងៃត្រង់រហូតថ្ងៃរះឡើង អាត្មាជាសមណៈ ទើបមិនអាចបរិភោគអាហារឆ្ងាញ់សព្វារបស់លោកបាន ក្នុងវេលាយប់ជ្រៅនេះ » ។

បុរសម្ចាស់ផ្ទះ សំឡឹងមើលខ្ញុំយ៉ាងមិនពេញចិត្ត ហើយពោលថា « តែលោកក៏នឿយហត់នឹងឃ្លានច្រើន ខ្ញុំគិតថាទោះលោកបរិភោគអាហារក៏មិនជាខុសឆ្គងខូចខាតអ្វីឡើយ » ។

“តរ ម៉ែន! ការបរិភោគអាហារ មិនមានសេចក្ដីខូចខាតអ្វី សេចក្ដីខូចខាតមានត្រង់ថា ការល្មើសវិន័យរបស់សមណៈ ដែលព្រះបរមសាស្ដាទ្រង់បញ្ញត្តិទុកមក” ។

“លោកម្ចាស់ដូចជាម៉ឺនម៉ាត់បំពានរបៀបវិន័យហួសពេកហើយ” ម្ចាស់ផ្ទះពោលញឹមៗ “គឺនឹងរឹតតែនៅធ្វើឲ្យខ្លួនឯងលំបាកណាស់លោក ខ្ញុំយល់ថា គ្រាតាំបាច់ដូច្នេះ គួរបន្ធូរបន្ថយវិន័យខ្លះ” ។

“ម្នាលឧបាសក! មនុស្សក្នុងលោកមានពីរជំពូក ជំពូកមួយទាញយករបៀបវិន័យចូលមកក្នុងខ្លួនប្រកាន់ខ្លួនជាសំខាន់ជាងរបៀបវិន័យ កាលខ្លួនប្រាថ្នានឹងធ្វើអ្វី ក៏ធ្វើទៅដោយមិនបាននឹកដល់របៀបវិន័យ មនុស្សជំពូកនេះ ជាអ្នកបំផ្លាញរបៀបរៀបរយ ច្បាប់ទម្លាប់ក្រឹត្យក្រមផ្សេងៗ ដែលលោកបញ្ញត្តិតែងតាំងទុក ដើម្បីសេចក្ដីសុខស្ងប់ក្នុងសង្គមមនុស្ស ក៏ត្រូវពួកនេះប្រទាញបំផ្លិចបំផ្លាញអស់ តែកប់ថាជាគ្រោះល្អច្រើន ដែលមនុស្សជំពូកនេះមានចំនួនតិច បើមានច្រើន ច្បាប់ទម្លាប់ ក្រម ក្រឹត្យ ស្រុក ប្រទេស មុខជារលំរលាយអស់ ស្រុក ប្រទេស នឹងក្លាយជាផ្ទះដែលគ្មានផ្ដុំផ្ដួន សេចក្ដីក្ដៅក្រហាយបលាបលមុខជាកើតមានឡើងសង្គមមនុស្ស ។ មនុស្សមួយជំពូកចូលចិត្តបង្អោនខ្លួនចូលទៅតាមរបៀបវិន័យ កាន់របៀបវិន័យជាសំខាន់ជាងខ្លួន កាលនឹងធ្វើនឹងនិយាយអ្វី ត្រូវ

គិតមើលយ៉ាងសព្វគ្រប់ជាមុនថា ការធ្វើ ការនិយាយនោះ តើខុសទាស់នឹងរបៀបវិន័យត្រង់ណាខ្លះ បើឃើញថាខុស គេមិនធ្វើជាដាច់ខាត សូម្បីខ្លួនបានទទួលសេចក្តីលំបាកយ៉ាងណាក៏ព្រម, មនុស្សជំពូកនេះហាក់ជាអ្នកសាង ជាអ្នករក្សារបៀបរបស់សង្គម សង្គមណាមានមនុស្សប្រភេទនេះច្រើន សង្គមនោះនឹងមានតែសេចក្តីត្រជាក់ត្រជុំសុខស្ងប់រហូតទៅ ម្នាលឧបាសក! អាត្មាជាមនុស្សជំពូកក្រោយនេះ ការបរិភោគអាហារក្នុងវេលាវិកាលជាការជំទាស់វិន័យរបស់ព្រះបរមសាស្តា ព្រោះដូច្នោះអាត្មាទើបមិនអាចធ្វើបាន បើនិយាយពីឃ្លានអាត្មាក៏ឃ្លានពន់ប្រមាណតែពេញចិត្តជ្រើសរើសយកសេចក្តីស្លាប់ល្អជាងការប្រព្រឹត្តល្មើស ព្រះវិន័យរបស់ព្រះបរមសាស្តាចារ្យ” ។

បុរសម្ចាស់ផ្ទះ អង្គុយនៅស្ងៀមអស់វេលាជាយូរ សំដីរបស់ខ្ញុំធ្វើឲ្យគេគិតរកហេតុផលខ្លះ: “លោកសមណៈដ៏ចំរើន!” គេពោលឡើងក្នុងទីបំផុត “កាលបានដឹងសេចក្តីតាំងចិត្ត ដាច់ខាតរបស់លោកដែលនឹងរក្សាព្រះវិន័យក្រៃលែងជាងជីវិតដូច្នេះ ធ្វើឲ្យខ្ញុំកើតសេចក្តីគោរពកោតក្រែងលោកឡើងជាទ្វេគុណ ខ្ញុំសូមអភ័យទោសដែលបានណែនាំបបួលឲ្យលោកបរិភោគអាហារ ព្រោះការមិនដឹងថា លោកជាមនុស្សម៉ឺងម៉ាត់ម្នាក់ដែលខ្ញុំបានជួបមក”

“ម្នាលឧបាសក! មនុស្សយើងកាលបានកាន់ចិត្តថានឹងរៀនអ្វីហើយ គួររៀនឲ្យប្រាកដ ទើបបានការ បើធ្វើលេង ៗ ផ្តួន ៗ ផៅ ៗ យកជាការមិនបានទេ អាត្មាបានសម្រេចចិត្តហើយថា ជាព្រះភិក្ខុ ក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា គឺត្រូវជាព្រះភិក្ខុដែលពិតប្រាកដ របៀបវិន័យ ក្រិត្យក្រមដែលធ្វើឲ្យខ្លួនជាព្រះភិក្ខុមានប៉ុន្មាន ត្រូវប្រតិបត្តិតាមឲ្យគ្រប់ទាំងអស់ទើបនឹងបានឈ្មោះថា ជាព្រះភិក្ខុពេញទី បើប្រតិបត្តិបានខ្លះ មិនបានខ្លះ អ្នកនោះ គឺមិនឈ្មោះថាភិក្ខុបរិបូណ៌ឡើយ អ្នកណាប្រកាសខ្លួនថាជាព្រះភិក្ខុដែលបរិបូណ៌ ទាំងដែលខ្លួនធ្វើតាមរបៀបវិន័យក្រមក្រិត្យរបស់ព្រះភិក្ខុមិនបានពេញទី អ្នកនោះឈ្មោះថាកុហកលួងលោកបញ្ឆោតមហាជន”

“លោកសមណៈដ៏ចំរើន! ខ្ញុំយល់ស្របនឹងលោកគ្រប់ប្រការ តែនៅសង្ស័យថា របៀបវិន័យដែលព្រះភិក្ខុក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ដូចលោកគប្បីប្រតិបត្តិនោះមានចំនួនប៉ុន្មានទៅ?”

“វិន័យដែលព្រះពុទ្ធអង្គទ្រង់បញ្ញត្តិទុកសំរាប់ព្រះភិក្ខុ មាន ២២៧ សិក្ខាបទ” បុរសម្ចាស់ផ្ទះ សំដែងសេចក្ដីប្លែកក្នុងចិត្តហើយថា “ពីររយម្ភៃប្រាំពីរសិក្ខាបទ! វិន័យអីច្រើនម្ល៉េះ ហើយលោកនឹងប្រតិបត្តិតាមឲ្យគ្រប់បរិបូណ៌បានយ៉ាងដូចម្ដេចទៅ?”

"អាត្មាប្រតិបត្តិតាមបានគ្រប់បរិបូណ៌យ៉ាងស្រួលងាយ កុំថាតែវិន័យត្រឹម ២២៧ សិក្ខាបទឡើយ សូម្បីមានច្រើនជាងនោះដល់ ១០០ ដង អាត្មាក៏គង់ប្រតិបត្តិតាមបានទាំងអស់យ៉ាងសប្បាយងាយស្រួល"

"លោកសមណៈដ៏ចំរើន! លោកធ្វើឲ្យខ្ញុំកើតសេចក្ដីសង្ស័យក្រៃលែងឡើង អាណិតប្រាប់ខ្ញុំផងថា លោករក្សាបានយ៉ាងណា ខ្ញុំជាឃរាវាសរក្សាសីលត្រឹម ៥ សិក្ខាបទ ក៏រក្សាសឹងមិនបាន"

"ម្នាលឧបាសក! សម្រាប់មនុស្សដែលតាំងចិត្តនឹងរក្សាហើយ ទោះមានប៉ុន្មានរយប៉ុន្មានពាន់សិក្ខាបទ គេក៏រក្សាទុកបាន តែសម្រាប់មនុស្សដែលមិនតាំងចិត្តនឹងរក្សា កុំថាតែប្រាំសិក្ខាបទឡើយ សូម្បីតែសិក្ខាបទមួយ គឺរក្សាទុកមិនបាន, "សេចក្ដីតាំងចិត្តដែលនឹងរក្សា" ឬ "សេចក្ដីតាំងចិត្តដែលនឹងវៀរ" នេះឯង គឺជា "សីល" តាមពិត ចំណែកសេចក្ដីអាក្រក់ទាំងឡាយដែលលោកចែកទុកជា ៥ យ៉ាងខ្លះ ៨ យ៉ាងខ្លះ ១០ យ៉ាងខ្លះ ២២៧ យ៉ាងខ្លះនោះ មិនមែនជាសីល គ្រាន់តែជាប្រភេទរបស់សេចក្ដីអាក្រក់ ដែលលោកបរិយាយទុកឲ្យដឹងថានឹងត្រូវវៀរចាកអ្វីខ្លះប៉ុណ្ណោះ ឯសីលដែលពិត គឺសេចក្ដីតាំងចិត្តដែលនឹងវៀរចាកសេចក្ដីអាក្រក់ផ្លូវកាយផ្លូវវាចា ឬដែលហៅថា "វិរតិចេតនា" ។

អាត្មានឹងប្រៀបធៀបឲ្យឃើញដូចតទៅនេះ សន្មតថា លោកជា

នាយគោបាល ចិញ្ចឹមគោទុក ២២៧ តួ បើលោកត្រូវការរក្សាគោទាំងនេះទុកឲ្យនៅរួមគ្នាជាពួកក្នុងទីកន្លែងតែមួយ លោកអាចនឹងធ្វើបានពីរវិធីៈ

វិធីទីមួយ– លោកត្រូវកាន់រំពាត់ឬដំបងឈរយាមល្បាតចាំមើលថា គោណាកំពុងនឹងបែកចេញពីហ្វូង កាលឃើញហើយ លោកត្រូវរត់យ៉ាងប្រញាប់ទៅកៀងគោនោះឲ្យត្រឡប់ចូលហ្វូង ខណៈដែលគោនេះ ត្រឡប់ចូលហ្វូង គោឯទៀត ក៏ផ្ដើមចេញទៀត លោកត្រូវប្រញាប់រត់ទៅកៀងគោនោះ ជួនកាលក៏ចេញចាកហ្វូងម្ដងៗ ច្រើនៗ លោកត្រូវធ្វើការធ្ងន់ រត់ទៅមកៗ ជុំវិញហ្វូងគោមិនបានឈប់ឈរ ។

វិធីទីពីរ– លោកមិនបាច់ទៅដេញកៀងគោមួយៗ ឲ្យលំបាកគ្រាន់តែបោះបង្គោលមួយធំយ៉ាងជាប់មាំរឹងប៉ឹង ហើយយកខ្សែចំណងគោទាំង ២២៧ នោះមករួមចងទុកក្នុងកន្លែងតែមួយ ដោយវិធីនេះ លោកមិនរវល់រត់ទៅរត់មកកៀងគោនោះទេ លោកគ្រាន់តែឈរមើលនៅនឹងបង្គោលនោះម្ដងៗ ដរាបណាដែលបង្គោលនៅមាំមួនរឹងប៉ឹង ដរាបនោះគោមិនអាចទៅណាបានផ្ដេសផ្ដាសជាដាច់ខាត ។

ម្នាលឧបាសក! គោដែលនិយាយមកអម្បាញ់មិញនេះ ប្រៀបដូចសីលធម៌របៀបវិន័យមួយយ៉ាង ៗ គោលដែលចងគោទុកប្រៀបដូច «សេចក្ដីតាំងចិត្តវៀរចាកសេចក្ដីអាក្រក់» ដែលហៅថា «វិរតិចេតនា»

បើលោកមានវិរតិចេតនាហើយមិនថា សីលទីណាមានប៉ុន្មានយ៉ាង លោកអាចរក្សាសីលនោះបានទាំងអស់ ដូច្នោះវិធីរក្សាសីលតាមពិតគឺរក្សាចិត្តរបស់លោកខ្លួនឯង ចិត្តដែលត្រេកអរតែក្នុងបុណ្យក្នុងកុសល ស្អប់ខ្ពើមនឿយណាយចំពោះសេចក្តីអាក្រក់គ្រប់ប្រភេទនោះឯង គឺចិត្តដែលមានសីល គោលឬបេះដូងសីលនៅត្រង់នេះឯង បើទីណារក្សាសីលត្រូវរក្សានូវគោលឬបេះដូងរបស់សីលនេះ ក្នុងផ្ទៃរដ្ឋប្រទេសព្រះមហាក្សត្របានប្រទានចេញព្រះរាជក្រឹត្យព្រះរាជក្រមច្បាប់ ទុករក្សាសេចក្តីសុខស្ងប់របស់ប្រទេសជាតិ បើទោះបីជាមាត្រាប្រការក៏មានចំនួនជារយជាពាន់មាត្រា ដូចកាលប្រជារាស្ត្រ មិនទាំងដឹងថាមានច្បាប់អ្វីខ្លះផង មានប៉ុន្មានមាត្រា តែគេក៏អាចរស់នៅជាមួយគ្នាបានយ៉ាងស្ងប់ រាជបុរសទីណាមកចាប់គេទៅដាក់គុកនាគារមិនបាន ព្រោះគេប្រតិបត្តិតាមច្បាប់ត្រឹមត្រូវ សេចក្តីពិតដូចកាលគេមិនទាំងដឹងថា ច្បាប់មានអ្វីខ្លះ តែហេតុអ្វីទើបប្រតិបត្តិបានត្រូវ? ព្រោះគេប្រតិបត្តិត្រូវគោលឬបេះដូងរបស់ច្បាប់ ច្បាប់ទាំងអស់មានគោលធំតែត្រឹម ប៉ុណ្ណោះគឺ «សុចរិត» និង «យុត្តិធម៌» កាលធ្វើអ្វី និយាយអ្វី សូមឲ្យសុចរិតនិងយុត្តិធម៌ចុះ ទោះលោកមិនដឹងមិនចេះច្បាប់អ្វីសោះ ក៏មិនមានថ្ងៃខុសច្បាប់ឡើយ ។ ៕

កាលខ្ញុំអធិប្បាយមកបានត្រឹមប៉ុណ្ណោះ បុរសម្ចាស់ផ្ទះ ក៏កើតសេចក្តីគោរពជ្រះថ្លាចំពោះខ្ញុំយ៉ាងពិតប្រាកដ គេនិមន្តឲ្យខ្ញុំស្នាក់នៅមួយយប់

ក្នុងផ្ទះរបស់គេ ខ្ញុំឃើញថាគេនៅតែម្នាក់ឯង គ្មានប្រពន្ធកូនទើបព្រមព្រៀងស្នាក់នៅទីផ្ទះរបស់គេ ។

ក្នុងយប់ជ្រៅ យើងបានសន្ទនាគ្នាទៀតក្នុងបញ្ហាផ្សេងៗ បុរសម្ចាស់ផ្ទះបាននិយាយរឿងកំសត់ជីវិតរបស់គេឲ្យខ្ញុំស្តាប់ ជីវិតគេលិចអណ្តែតសែនគអញ្ជន់ លន់កញ្ជើ ប្រសាប់ប្រសិលណាស់ ខ្ញុំបានលួងលោមចិត្តគេដោយធម្ម: ធ្វើឲ្យគេមានកម្លាំងចិត្តក្នុងការតស៊ូដើម្បីសេចក្តីរស់នៅដោយផ្លូវប្រពៃតទៅ គេបាននិយាយសភាពរបស់ភូមិស្រុកឲ្យខ្ញុំស្តាប់ផង ។

„លោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន! ខ្ញុំព្រះករុណាឃើញថា នឹងនៅក្នុងភូមិស្រុកនេះតទៅទៀតមិនបានទេ , ខ្ញុំព្រះករុណាតាំងចិត្តថានឹងទៅនៅទីដទៃ ៗ ក្នុងពេលឆាប់ ៗ នេះ„ ។

“ម៉េចអ៊ីចឹង ឧបាសក ?„ ខ្ញុំសួរ “របររកចិញ្ចឹមជីវិតនៅទីនេះក្រែងស្រួលបួលមិនមែនឬ ?„ ។

“ស្រួលបួលច្រើន ចំរើនគួរសម តែទោះដូច្នោះ ខ្ញុំព្រះករុណាក៏ត្រូវតែចេញទៅ ព្រោះមានព្រឹត្តិការណ៍ខ្លះ ដែលខ្ញុំព្រះករុណាមិនពេញចិត្តនៅភូមិស្រុកនេះ ទឹងខ្ញុំព្រះករុណាមិនមានផ្លូវយកជ័យជំនះព្រឹត្តិការណ៍នោះបានផង„ គេពោលហើយ យកដៃស្ទាបថ្ពាល់យ៉ាងប្រើគំនិត ខ្ញុំសង្កេតមើលគេក៏នាំឲ្យមានចំណាប់ចង់ដឹងរឿងគំនិតផ្អិតទ្រូង ដែលជាហេតុឲ្យគេចង់ចេញពីទីនេះ ។

"ឧបាសក! បើលោកគិតថា អាត្មាជាអ្នកដែលល្មមទំនុកទុកចិត្តបាន ក៏សូមនិយាយឲ្យអាត្មាស្ដាប់ផង ជួនកាលអាត្មាអាចមានមធ្យោបាយជួយដោះស្រាយបាន" ។

"អរព្រះគុណយ៉ាងខ្ពស់ ក្នុងគោលបំណងល្អរបស់លោកម្ចាស់" ថាហើយគេក៏ទិតចូលមកជិតគ្រែខ្ញុំហើយនិយាយរឿងរបស់គេ ឲ្យខ្ញុំស្ដាប់ដោយសំឡេងតិចៗ "លោកម្ចាស់! របស់មួយដែលខ្ញុំមិនចូលចិត្តក្នុងភូមិស្រុកនេះគឺ ខ្លួនមេស្រុកនោះឯងគេជាមេស្រុកស្អុកស្អក មានស្រែចំការច្រើន អ្នកស្រុកភូមិទាំងអស់ អាស្រ័យស្រែគេប្រកបរបរចិញ្ចឹមជីវិត ដោយបែងផលិតផលឲ្យគេពាក់កណ្ដាលរាល់ៗឆ្នាំ ឆ្នាំខ្លះមានការធ្វើស្រែមិនបានផល អ្នកស្រុកត្រូវនៅក្នុងឋានៈលំបាក ព្រោះខ្វះស្រូវអង្ករទទួលទាន ត្រូវទៅខ្ចីស្រូវអង្ករមេស្រុកមកចិញ្ចឹមប្រពន្ធកូន លុះដល់ឆ្នាំមុខផលិតផលស្រូវ ដែលបានមកក៏ល្មមតែសម្រាប់សងបំណុលមេស្រុកប៉ុណ្ណោះ អ្នកស្រុកខ្លះ បានក្លាយជាទាសៈ (បាវព្រាវ) របស់មេស្រុកយ៉ាងដាច់ថ្លៃ លោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន! មេស្រុករបស់យើងខ្ញុំ ជាមនុស្សចិត្តសាហាវខ្លាំងនឹង ឥតមេត្តាករុណាអាណិតនរណាឡើយ គេក្រអឺតក្រអោងថា គេមានអំណាចនិងមានទ្រព្យ មិនបាច់ពឹងពាក់អាស្រ័យនរណា គេចង់ធ្វើអ្វី ក៏ធ្វើតាមបំណងរបស់ខ្លួន មិនរវល់គិតថាពួកអ្នកស្រុកកើតទុក្ខក្ដៅក្រហាយយ៉ាងណា ឲ្យតែខ្លួនគេស្ដុកស្ដម្ភសប្បាយ

ក៏ហើយគ្នា វេលានេះខ្ញុំព្រះករុណាជួបជាប់នៅក្នុងក្រុង ឆ្នាំមុខសូមឲ្យមេឃភ្លៀងគ្រប់គ្រាន់ផងចុះ ខ្ញុំ-ធ្វើស្រែបានស្រូវល្មមនឹងសងជំពាក់នាយស្រុកអស់ហើយ ខ្ញុំនឹងប្រញាប់ចេញទៅពីស្រុកនេះភ្លាម » ។

រឿងរបស់បុរសម្ចាស់ផ្ទះ ធ្វើឲ្យខ្ញុំត្រូវប្រើគំនិតគិតយ៉ាងធ្ងន់មួយគ្រាទៀត ខ្ញុំនឹកអាណិតគេនឹងអ្នកស្រុកគ្រប់គ្នាជាខ្លាំង ចង់នឹងជួយពួកគេឲ្យរួចចាកសភាពការណ៍ដ៏គួរអាណិត តែគំនិតមួយ ក៏ឃើញថា វាជារឿងធម្មតារបស់គ្រហស្ថ យើងលាងដៃចាករបស់ទាំងនេះហើយ មិនគួរនាំខ្លួនចូលទៅប្រឡូកប៉ូកប៉ាក់ប្រឡាក់ប្រឡូសផង តែសេចក្ដីអាណិតមានកំឡាំងខ្លាំងក្លា ទើបខ្ញុំសម្រេចចិត្តគិតជួយពួកគេតាមដែលអាចជួយបាន ។

ម្នាលឧបាសក! អាត្មាអាណិតលោកពេកណាស់អាត្មានឹងខិតខំរកផ្លូវជួយសង្គ្រោះដោះទុក្ខលោកនិងអ្នកស្រុកទាំងឡាយ តែនឹងជួយដោះស្រាយដោយវិធីណានោះ ចាំអាត្មាគិតមើលសិន» តពីនោះ ខ្ញុំក៏សិងគិតរកឧបាយ បុរសម្ចាស់ផ្ទះ ក៏ដេកលក់លង់ទៅ ព្រោះយប់កាន់តែជ្រៅណាស់ហើយ ។

មេរៀនពីក្មេងតូច

រសៀលថ្ងៃស្អែកឡើងនោះឯង ខ្ញុំក៏ផ្ដើមធ្វើការ តាមនយោបាយដែលបានគិតទុក, ខាងមុខផ្ទះរបស់មេស្រុក មានលានទូលាយ មានដើមឈើជាម្លប់ត្រជាក់ ក្មេងៗ កូនអ្នកស្រុកអ្នកភូមិ ចូលចិត្តនាំគ្នាទៅលេងនៅទីលាននោះ មេស្រុកក៏ចូលចិត្តទៅអង្គុយទៀបទ្វាររបងភូមិ មើលកូនក្មេងលេង ថ្ងៃនោះមានក្មេងម្នាក់ ទៅលេងមុខមិត្តភក្តិ វាយកដុំឥដ្ឋទៅគរជារូបស្តូបខ្ពស់ឡើងទៅត្រឹមកក ហើយក៏យកឥដ្ឋពិសេសមួយដុំទៅបន្ថុបពីលើធ្វើជាកំពូលរបស់ស្តូបនោះស្រេចហើយ ក៏អង្គុយសំឡឹងមើលផលការងាររបស់ខ្លួនដោយសេចក្ដីពេញចិត្ត មួយសន្ទុះ ក៏យកដៃទាញដុំឥដ្ឋពីរបីដុំដែលនៅខាងក្រោមចេញ ភ្លាមនោះឯង ឥដ្ឋដែលនៅខាងលើរួមទាំងឥដ្ឋដែលជាកំពូល ក៏ធ្លាក់ធ្លាយរលាយរូបស្តូបនោះ ហើយក្មេងនោះ ក៏ផ្ដើមសាងស្តូបឡើងជាថ្មីទៀត ហើយក៏ទម្លាយចោលដោយដកឥដ្ឋនៅខាងក្រោមចេញ ក្មេងតូចសាងនិងទម្លាយចោលដដែលៗ ដូចជាមិនចេះហត់ឡើយ មេស្រុកអង្គុយសំឡឹងមើលការលេងរបស់ក្មេងនោះ ដោយយកចិត្តទុកដាក់ ។

•– ស្តូប = ចេតិយតូចទាបដែលមានរាងស្រដៀងនឹងសណ្ឋាន អកកំបោរ ឬ សណ្ឋានចេតិយខ្សាច់ ។ គំនរឬគំនូកដីជាដើម ដែលមានចំណែកខាងលើស្រួច ។ (វចនានុក្រមខ្មែរ ភាគ ២) ។

ខណៈដែលក្មេងនោះ កំពុងលេងយ៉ាងក្អេតក្អឺងនោះឯង ខ្ញុំក៏ដើរទៅត្រង់នោះ ហើយចូលទៅឈប់សម្រាកក្រោមម្លប់ឈើជិតក្មេងនោះ ដោយធ្វើជាមិនឃើញមេស្រុក ដែលអង្គុយនៅទៀបទ្វារភូមិ ខ្ញុំរង់-ចាំទាល់តែក្មេងកសាងស្តូបដោយដុំឥដ្ឋហើយស្រេចរៀបរយ ទើបខ្ញុំសួរថា "នាង! ឯងកំពុងធ្វើអ្វី?"

"ខ្ញុំលេងកសាងព្រះស្តូប" ក្មេងតូចឆ្លើយហើយក៏ដាក់ដុំឥដ្ឋពិ-សេសទុកជាកំពូលរបស់ព្រះស្តូបយ៉ាងប្រយ័ត្នប្រយែង ។

"ហេតុអ្វីបានជានាងដាក់ដុំឥដ្ឋមួយនោះ ទុកលើដំបូលព្រះស្តូប?" ខ្ញុំសួរ

"ខ្ញុំសន្មតទុកថា ជាព្រះរាជាគង់លើបល្ល័ង្ក ទើបត្រូវដាក់លើដំបូលស្តូបជាកំពូលលើឥដ្ឋឯទៀត ។"

"ឯងចេះលេងល្អច្រើនណាស់នាង បើឥដ្ឋមួយដុំនៅលើដំបូលជាព្រះរាជា ដុំឥដ្ឋទាំងឡាយដែលរងនៅបន្ទាប់បន្តខាងក្រោម ក៏ប្រៀបដូចសេនាពលបរិវារ និងពលរដ្ឋរបស់ប្រទេសមែនទេ?" ខ្ញុំសួរជាចំណងជួយឲ្យរកនិយាយ ។

"បាទ យ៉ាងហ្នឹងមែន!" ក្មេងតូចនិយាយយ៉ាងគួរស្រឡាញ់ ហើយក៏អង្គុយសំឡឹងផលការងាររបស់ខ្លួន កាលមើលមួយសន្ទុះហើយ វាក៏ទាញដុំឥដ្ឋខាងក្រោមចេញមួយដុំ ធ្វើឲ្យដុំឥដ្ឋទាំងឡាយ ដែលនៅ

ខាងលើលំធ្លាក់ចុះមកក្រោម ។

« អើកាឆាន់ ហេតុអ្វីក៏ស្ដូបរបស់ឯង ធ្លាក់ចុះមកផសលើង ព្រះកដាដែលស្ថិតនៅលើជាកំពូលមិនធ្លាក់ចុះទៅផងឬ? » ខ្ញុំសួរដោយសំឡេងខ្លាំងជាងប្រក្រតីបន្តិច ។

« ព្រះកដាក៏ត្រូវតែធ្លាក់ចុះមកផង » ក្មេងតូចឆ្លើយហើយសើចយ៉ាងរីករាយ " ព្រោះខ្ញុំទាញដកដុំឥដ្ឋ ដែលរងទទួលនៅខាងក្រោមចេញដុំឥដ្ឋដែលនៅខាងលើ ៗ ក៏ត្រូវធ្លាក់ចុះមកទាំងអស់ " ។

" អាឆាន់អើយ ការលេងរបស់ឯង មានគតិល្អពិត ៗ អាត្មាបានទទួលការចេះដឹងថ្មី ពីការលេងរបស់នាងហើយ គឺថាដុំឥដ្ឋដែលឯងសន្មតឲ្យជាព្រះកដា គាបពិតនៅលើកំពូលស្ដូបបានគឺអាស្រ័យដុំឥដ្ឋ ដែលនៅខាងក្រោមជាគ្រឿងទ្រទទួលទុក កាលណាដុំឥដ្ឋដែលនៅខាងក្រោមមិនទ្រទប់ទេ ឥដ្ឋដែលនៅខាងលើ ក៏ធ្លាក់លំចុះមកកាលនោះ ព្រោះដូច្នោះឥដ្ឋគ្រប់ ៗ ដុំត្រូវពឹងពាក់អាស្រ័យគ្នានិងគ្នា ទើបនឹងទ្រទ្រង់រូបជាស្ដូបនៅបាន បើដុំឥដ្ឋខ្លះបំផុតចូលចិត្តគិតយល់ថា ខ្លួនរឹងខ្លាំងជាងថ្មដទៃ ៗ ទាំងអស់ ជាព្រះកដារបស់ដុំឥដ្ឋដទៃ ៗ មិនបាច់ពឹងអាស្រ័យនរណា ដូច្នេះជាការចូលចិត្តយល់ខុសស្រឡះ អាឆាន់អើយ ការលេងរបស់ឯង ជាគ្រឿងប្រៀនប្រដៅចិត្តអាត្មាបានល្អយ៉ាងពិសេស ។

ការលេងរបស់ឯង ធ្វើឲ្យអាត្មាយល់សភាពរបស់សង្គមមនុស្សបាន

ច្បាស់លាស់ល្អឡើង យ៉ាងច្រើន គាត្នាទៅបដីងឥឡូញម៉ិញនេះឯង ជាមនុស្សខ្លះ មានអំណាច មានទ្រព្យ មានយសសក្តិខ្ពស់ជាងអ្នកដទៃ ក៏ច្រើនតែប្រូលចិត្តគិតខុសថា ខ្លួនវិសេសយ៉ាងបំផុតហើយ មិនត្រូវពឹងពាក់ទាក់ទងនឹងនរណា ខ្លួនគិតចង់ធ្វើអ្វី ក៏ធ្វើដោយមិនបានគិតដល់ទុក្ខអ្នកដទៃ អ្នកដទៃនឹងលំបាកយ៉ាកយ៉ាប់យ៉ាងណាដោយសារខ្លួនក៏មិនរវល់ សូមឲ្យតែខ្លួនបានសប្បាយក៏ហើយគ្នា ដូចដុំឥដ្ឋដែលនៅលើកំពូលស្តូបបាន ព្រោះអាស្រ័យឥដ្ឋច្រើនដុំនៅទ្រពីខាងក្រោមដូច្នោះ» ក្មេងតូចអង្គុយស្តាប់ខ្ញុំស្វាធ្យាយនិយាយ យ៉ាងយកចិត្តទុកដាក់ តែគោលបំណងរបស់ខ្ញុំមិនមែនជាទៅនឹងក្មេងតូចនោះទេ តែជាទៅរកមេស្រុក ដែលអង្គុយនៅត្រង់ទ្វារក្បែរជិតនោះច្រើនដង ៗ

« គានាងអើយ មនុស្សដែលស្តុកស្តម្ភដោយទ្រព្យច្រើនកើតចិត្តក្រអឹតឡឹតក្រអាង ប៉ុងថ្លក់ទឹកថាខ្លួនស្តុកស្តម្ភហើយ មិនបាច់យកចិត្តទើមនរណា មិនបាច់ពឹងពាក់នរណា ទាំងដែលខ្លួនក៏ពុំងពឹងពាក់អ្នកដទៃ គ្រប់ផ្នែកមែកធាង ៗ ពីងយ៉ាងណា? មនុស្សដែលស្តុកស្តម្ភនោះឯង បើយើងចាប់គេ ទៅដាក់ក្នុងសំពៅ ព្រមដោយមាសប្រាក់ទ្រព្យសម្បត្តិទាំងអស់ដែលគេមាន ហើយនាំគេទៅលែងពាលក្នុងមហាសមុទ្រឲ្យនៅតែម្នាក់ឯង ហេតុអវសានជីវិត តើគេព្រមឬទេ? មិនព្រមយ៉ាងដាច់ខាត! ព្រោះបើនៅក្នុងមហាសមុទ្រតែម្នាក់ឯង ប្រាក់មាសចំនួនកោដិ

ក៏ក្លាយជារបស់ឥតប្រយោជន៍ ព្រោះបើបោះចុះទៅក្នុងទឹក ត្រីក៏មិនយកបិត្តទុកដាក់ បើបោះទៅលើអាកាសបក្សីក៏មិនត្រូវការ កាលគ្មាននរណាធានាតម្លៃរបស់ប្រាក់មាសហើយ ប្រាក់មាសក៏ក្លាយជាសំណល់លោហៈដែលគ្មានតម្លៃ ប្រាក់មាសមានតម្លៃទៅកើត មនុស្សស្តុកស្តម្ភបាន ក៏ព្រោះមនុស្សទាំងពួង ព្រមទទួលធានាគុណភាពរបស់ប្រាក់ដូច្នោះ មនុស្សយើងនឹងស្តុកស្តម្ភតែម្នាក់ឯងពុំបាន ត្រូវអាស្រ័យការធានាកំបាំងពីអ្នកដទៃ ទើបឈ្មោះថាត្រូវអាស្រ័យអ្នកដទៃ ទាក់ទងនឹងអ្នកដទៃដោយពិត ។

អាណាងត្រូប ! អ្នកណាបានលាភបានយសហើយស្រវឹងវង្វេងសំគាល់យល់ថាខ្លួនប្រសើរវិសេសជាងអ្នកដទៃ ហើយក៏បៀតបៀនអ្នកក្រប អ្នកនោះទុកដូចជាកំពុងទម្លាយបំផ្លាញមូលដ្ឋានធានាកំបាំងរបស់ខ្លួនឯង ក្នុងពេលមិនយូរ ខ្លួននឹងជាំទឹង រលាយរលុះជ្រុះចុះមក ដូចដែលអាងានដកដុំឥដ្ឋដែលនៅខាងក្រោមចេញ ហើយដុំឥដ្ឋដែលនៅខាងលើ ៗ ក៏ធ្លាក់ចុះមកដូច្នោះ ។ អ្នកណាបានលាភបានយស បានខ្ពស់មុខហើយមិនស្រវឹងវង្វេង យកលាភយសនោះ មកជួយទំនុកបំរុងសង្គ្រោះដល់អ្នកក្រប អ្នកនោះក៏ដូចជាសាងមូលដ្ឋានរបស់ខ្លួនឱ្យមាំមួនរឹងប៉ឹង មនុស្សទាំងឡាយនឹងលើកដំកើងឱ្យគេនៅ ក្នុងដំណែងដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់នោះរៀងរហូតទៅ ”

លោកអ្នកអានទាំងឡាយ! កាលខ្ញុំសន្ទនានឹងក្មេងតូច បានត្រឹមប៉ុណ្ណោះ មេស្រុកបានក្រោកពីទីអង្គុយ ដើរតម្រង់ចូលមករកខ្ញុំភ្លាម តែអង្គុយ ហើយក្រាបទៀបបាទជើងរបស់ខ្ញុំ ហើយក៏ឈោកមុខយំខ្សឹកខ្សួល ។

“កើតរឿងអ្វីឬ ឧបាសក!” ខ្ញុំសួរដោយសេចក្តីរំភើបចិត្ត ដ្បិតមិនដឹងដើមហេតុ មេស្រុកមិនបានឆ្លើយថាអ្វី នៅតែអង្គុយយំតទៅ ដូចជាកំពុងខ្វល់ចិត្តខ្វល់ថ្លើមយ៉ាងធំមហិមា ។

“មានរឿងការណ៍អន់ក្រអ្វីកើតឡើងឬ? សូមប្រាប់ឲ្យអាត្មាដឹងដោយស្រួលចុះ ឧបាសក អាត្មាពេញចិត្តនឹងជួយសង្គ្រោះលោក ឲ្យដល់តែអស់សមត្ថភាព” ខ្ញុំបង្ខំឲ្យគាត់ប្រាប់ មេស្រុកងើបមុខដ៏ទទឹកជោគដោយទឹកភ្នែក សំឡឹងមើលខ្ញុំយ៉ាងអង្វរ ហើយក៏ពោលយ៉ាងរអាក់រអួលថា :

“បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន! សំដីដែលលោកសំដែងចំពោះក្មេងអម្បាញ់មិញនេះ ធ្វើឲ្យខ្ញុំដឹងខ្លួនភ្ញាក់រលឹកឡើងបាន ព្រមជាមួយគ្នានឹងសេចក្តីខ្វល់ចិត្តដ៏ធំមហិមាក៏កើតឡើង ទើបខ្ញុំមិនអាចទប់ទឹកភ្នែកទុកបាន ព្រោះខ្ញុំជាអ្នកស្រវឹងក្នុងលាភយស និយមយល់ថា ខ្លួនវិសេសយ៉ាងបំផុតហើយ មិនបាច់ពឹងពាក់អាស្រ័យអ្នកណា ខ្ញុំបានប្រើទ្រព្យនិង

យសរបស់ខ្លួនបៀតបៀនបែបជាន់សង្កត់សង្កិន អ្នកស្រុកយ៉ាងសាហាវយង់ឃ្នង តែខ្ញុំមិនបានគិតថា ជាអំពើយង់ឃ្នងឃោរឃៅទេ នៅជាសប្បាយរីករាយថែមទៀត ដែលបានឃើញសេចក្ដីលំបាកយ៉ាកយ៉ាប់របស់អ្នកស្រុក និងឃើញទ្រព្យសម្បត្តិហូរចូលមករកខ្ញុំយ៉ាងងាយ ខ្ញុំគ្រប់គ្រងជីវិតលើទឹកភ្នែកញើសឈាមរបស់អ្នកដទៃយ៉ាងពិតប្រាកដ កាលបានស្ដាប់ហេតុផល ដែលលោកពន្យល់ក្នុងចប់ហើយ សេចក្ដីស្រវឹងវង្វេងក្នុងចិត្តរបស់ខ្ញុំក៏បានរលាយពាយអស់ទៅ ខ្ញុំដឹងខ្លួនភ្លាមថា ខ្លួនបានធ្វើអំពើអាក្រក់អ្វីខ្លះ លោកម្ចាស់បានជួយស្ទួយលើកខ្ញុំចេញពីរណ្ដៅនៃសេចក្ដីអាក្រក់យ៉ាងពិតប្រាកដ" មេស្រុកយំខូចចិត្តទៅទៀត មួយសន្ទុះទើបពោលឡើង "លោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន! ឥឡូវនេះ ខ្ញុំដឹងខ្លួនដូចទើបភ្ញាក់ពីយល់សប្តិអាក្រក់ កាលលើកនឹកដល់អំពើក្នុងអតីត: ខ្ញុំសង្វេគស្លុតចិត្តឥតឧបមា ខ្ញុំសូមប្ដេជ្ញាចំពោះលោកម្ចាស់ថា តាំងពីពេលនេះតទៅ ខ្ញុំនឹងមិនធ្វើដូច្នោះទៀត ខ្ញុំនឹងលើកលាការជំពាក់ទាក់ទាមទាំងអស់ដែលអ្នកស្រុកមានចំពោះខ្ញុំឲ្យរួចហើយគ្នាទៅ ខ្ញុំនឹងបែងចែកស្រែប្រគល់ឲ្យជាសម្បត្តិផ្ទាល់ខ្លួនរបស់គេគ្រប់ៗគ្រួសារ ខ្ញុំនឹងជួយទំនុកបំរុងផ្គង់ផ្គើមគេដោយល្អតទៅ" ។

"ម្នាលឧបាសក! អាត្មាមិននឹកនាសោះឡើយថា សំដីដែលអាត្មានិយាយលេងៗ នឹងកន្លង អាចផ្លាស់ចិត្តគំនិតរបស់លោកបានដូច្នេះ

អាត្មានិយាយទៅតាមគោលដោយគ្មានចេតនានឹងប្រដៅនរណា ដូចជាមើលមិនឃើញលោកច្បាស់ផង តែអាត្មាក៏ត្រេកអរកែកាយសប្បាយចិត្ត ដែលពាក្យនិយាយរបស់ខ្លួនអាចធ្វើឲ្យលោកភ្ញាក់កំណើតកើតគំនិត ត្រឡប់ខ្លួនជាមនុស្សល្អបាន កុំយំសោកខ្វល់ចិត្តធ្វើអ្វីៗបាសក អតីតកាលដែលកន្លងមកហើយ ក៏សូមឲ្យហើយគ្នាទៅចុះ នៅមិនទាន់ជ្រុលជ្រួសហួសពេកនោះទេ លោកអាចនឹងធ្វើសេចក្ដីល្អលុបលាងសេចក្ដីអាក្រក់បាន ព្រះបរមសាស្ដារបស់អាត្មាត្រាស់ទុកថា :

“មនុស្សពួកខ្លះ ងងឹតមកហើយ ក៏ងងឹតតទៅ គឺធ្វើអាក្រក់ពីមុនមកហើយ ក៏ធ្វើអាក្រក់តទៅទៀត ពួកនេះមិនបានការ។

មនុស្សពួកខ្លះ ភ្លឺស្វាងមកហើយ ក៏ងងឹតទៅវិញ គឺពីមុនមកធ្វើល្អ ពេលក្រោយត្រឡប់ទៅធ្វើអាក្រក់ទៅវិញ ពួកនេះក៏មិនបានការ ។

មនុស្សពួកខ្លះ ភ្លឺស្វាងមកហើយ ក៏ភ្លឺស្វាងតទៅ គឺធ្វើល្អរហូត ពួកនេះល្អបំផុត ។

មនុស្សពួកខ្លះ ងងឹតមកហើយ ក៏ភ្លឺស្វាងវិញ គឺធ្វើអាក្រក់មកពីមុន ពេលក្រោយកែខ្លួនបានហើយ តាំងផ្ដើមធ្វើសេចក្ដីល្អ ពួកនេះក៏បានការ” ។

ម្នាលឧបាសក! លោកចាត់ជាមនុស្សចុងក្រោយនេះ ក្នុងកាលកន្លងមកហើយ លោកបានដើរក្នុងផ្លូវនៃនីតិធម៌ ឥឡូវនេះលោកបានដល់ផ្លូវដ៏ក្សាន្តហើយ ចូរផ្តើមធ្វើសេចក្តីល្អទៅ"

លោកមេស្រុក ទទួលពាក្យក្រាបសំពះខ្ញុំម្តងទៀតដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា ខ្ញុំបានទេសនាប្រៀនប្រដៅគេឱ្យរកកាយក្នុងសម្មាបដិបត្តិ ទីបញ្ចប់ដោយសុភាសិតថា :

"ឧត្តមក្កិំហេតេន សូរំ កោធេន ជិនេយេ

ជិនំ អបព្វភាធា ទេន វិជយេន សមំ ជយេ

ឈ្នះអ្នកថ្កើង ដោយត្រូវបន្ទន់ប្រាណ

ឈ្នះអ្នកកាហាន ដោយការទម្លាយ

ឈ្នះអ្នកខ្សត់ ដោយឲ្យសម្បាយ

ឈ្នះអ្នកស្ទើកាយដោយក្តីព្យាយាម(១)" ។

ហើយខ្ញុំក៏លាត្រឡប់ទៅខ្ទមសំណាក់ បុរសម្ចាស់ខ្ទមសួរខ្ញុំយ៉ាងប្រញាប់ថា ទៅធ្វើការបានផលយ៉ាងណាខ្លះ? ខ្ញុំថា "រង់ចាំមើល ចឹ ហើយគ្នា តែគ្នាបានធ្វើនាទីរបស់ខ្លួនល្អយ៉ាងបំផុតហើយ" ។

ថ្ងៃស្អែកឡើង មេស្រុកក៏ហៅប្រជុំអ្នកស្រុកទាំងឡាយនៅវាលមុខផ្ទះរបស់ខ្លួន កាលអ្នកស្រុកជួបជុំគ្នាហើយ មេស្រុកក៏ក្រោកឡើង មុខ

១- សេចក្តីប្រែជាពាក្យកាព្យរបស់ឧកញ៉ា សុត្តន្តប្រីជា ឥន្ទ ។

មាត់របស់គេមុតមាំម៉ឺងម៉ាត់ជាងមុន ធ្វើឲ្យអ្នកស្រុកគ្រប់គ្នាមិនសប្បាយចិត្ត ព្រោះទោះយ៉ាងណាថ្ងៃនេះ មេស្រុកកំណាចមុខជាគេឡូវបឺតឈាមអង្ក្រៀមឆ្អឹងពួកគេទៀតមិនខាន ប៉ុន្តែផ្ទុយទៅវិញ គ្រប់គ្នាក៏នឹកចម្លែកប្លែកក្នុងចិត្ត ស្ទើរតែមិនជឿត្រចៀកខ្លួនឯង ព្រោះមេស្រុកបានប្រកាសឡើងថា:

"បងប្អូនទាំងឡាយ! ខ្ញុំសូមប្រកាសឲ្យអ្នកទាំងឡាយជ្រាបថា គ្រប់គ្នាដែលជំពាក់ពាក់ពាមបំណុលខ្ញុំ ជាចំនួនប៉ុន្មានៗ ក៏ដោយ ខ្ញុំមិនជាប់ចិត្តគិតយកសំណងពីអ្នករាល់គ្នាទេ សូមឲ្យអ្នកទាំងឡាយរួចចាកការជំពាក់បំណុលទាំងអស់មានសេរីភាពគ្រប់ៗគ្នាចុះ មួយទៀត បណ្តាដីស្រែ ដែលខ្ញុំជួលឲ្យអ្នកទាំងឡាយធ្វើនោះ ខ្ញុំសូមលើកឲ្យជាសម្បត្តិរបស់អ្នកទាំងឡាយ ដូច្នេះ អ្នកណាធ្វើស្រែរបស់ខ្ញុំចំនួនប៉ុន្មាន សូមឲ្យគ្រប់គ្រងជាកម្មសិទ្ធិក្នុងដីស្រែចំនួនប៉ុណ្ណោះ តាំងពីថ្ងៃនេះជាដើមទៅ ក្នុងពេលមុន ខ្ញុំបានធ្វើអំពើសង្កត់សង្កិន ធ្វើទុកបុកម្នេញពួកអ្នកទាំងឡាយឲ្យក្តៅក្រហាយលំបាក ឥឡូវនេះ ខ្ញុំដឹងខ្លួនហើយក្នុងកំហុសទាំងនោះ ខ្ញុំក្រៀមក្រំខ្លួចចិត្តថ្លើមយ៉ាងខ្លាំង សូមអ្នកទាំងឡាយមេត្តាអត់ទោសឲ្យខ្ញុំផង ខ្ញុំសូមកប់នឹងចំពោះមុខព្រះសុរិយទេពថា តាំងពីពេលនេះតទៅ ខ្ញុំមិនធ្វើដូច្នោះទៀតជាដាច់ខាត ខ្ញុំតាំងចិត្តគ្រប់គ្រងពួកអ្នកទាំងឡាយដោយយុត្តិធម៌តទៅ"

កាលមេស្រុកប្រកាសចប់ហើយ សេចក្ដីស្ងៀមស្ងាត់បានគ្របដណ្ដប់បរិវេណនោះ ព្រោះគ្មាននរណាគិតគាំងស្មានយល់សប្ដិថា បានស្ដាប់សំដីបែបនោះពីលោកមេស្រុកកំណាចនេះឡើយ ទើបនាំគ្នាងឹង-ងើងនៅស្ងឹងឈឹងស្ងៀម ទាល់តែមេស្រុកក្រោកឈរឡើង សំដែងស្មុគ្រចិត្តរបស់ខ្លួនម្ដងទៀត អ្នកស្រុកទាំងឡាយទើបចុះចិត្តជឿ ក្លាយនោះឯង អ្នកស្រុកគ្រប់គ្នា ក៏មានទឹកភ្នែកហូរចេញមកដោយបីតិប្រាមោទ្យ ពួកគេដើរចូលទៅចាប់មេស្រុកលីលើស្មា ហើយនាំគ្នាហែហមទៅតាមផ្លូវក្នុងស្រុក បន្លឺជយឃោសន៍ស្រែកហោឲ្យគេជ័យមេស្រុកពួនញើរប្របពី ។ មុនព្រលប់ បុរសម្នាក់ខ្លួមត្រឡប់ពីទីប្រជុំ ចូលមកក្រាបថ្វាយបង្គំទៀបបាទដើងរបស់ខ្ញុំ ហើយពោលសរសើរនិងអរគុណខ្ញុំជាអនេកប្រការ ។

ព្រឹកថ្ងៃស្អែក មេស្រុកព្រមដោយអ្នកស្រុកទាំងឡាយ បាននាំគ្នាមកអាកធនាឲ្យខ្ញុំនៅប្រចាំក្នុងភូមិស្រុកនោះ តែខ្ញុំមិនព្រមទទួល ព្រោះនាទីរបស់ខ្ញុំ គឺជានេសាទ ត្រេចរង្គាត់សាត់អណ្ដែតទៅរហូតអស់ដង្ហើមចេញចូល ព្រោះដូច្នោះ ខ្ញុំទើបចំរើនពរលាអ្នកស្រុក ធ្វើដំណើរទៅតាមផ្លូវទិសបូព៌ា បែរមុខសំដៅទៅកាន់ក្រុងកបដគ្រឹះ ។

ឆ្នេរស្ទឹងនេរញ្ជរា

លោកអ្នកអានទាំងឡាយ! ពីរថ្ងៃក្រោយពីនោះ ខ្ញុំក៏នាំខ្លួនឯងទៅដល់ឆ្នេរស្ទឹងនេរញ្ជរា ខណៈដែលខ្ញុំទៅដល់ជាវេលារសៀល កំពុងក្តៅខ្លាំងណាស់ ទើបចូលទៅអង្គុយសម្រាកក្រោមដើមស្វាយធំក្បែរឆ្នេរស្ទឹង មានតែខ្សាច់ពណ៌ស ដែលកំពុងក្តៅដោយអណ្តាតកំដៅស៊ើរមើលមិនបាន នេរញ្ជរា គួរនឹងបានឈ្មោះថា "មេខ្សាច់" ច្រើនជាងស្ទឹង ពោះជាវេលាអាកាសក្តៅខ្លាំងចាំងថែស តែក្រោមដើមស្វាយធំ ក៏មានម្លប់ត្រជាក់សប្បាយស្រួលណាស់ ខ្ញុំទម្រេតកាយសម្រាកលើផ្ទៃខ្សាច់ដ៏ទន់និងត្រជាក់ ហើយក៏បញ្ជូនចិត្តរលឹកនឹកដល់ព្រះបរមសាស្តា ព្រោះព្រះអង្គបានប្រថាប់ក្រោមម្លប់ពោធិព្រឹក្ស លើឆ្នេរស្ទឹងនេរញ្ជរានេះហើយបានត្រាស់ដឹងព្រះសម្មាសម្ពោធិញាណកាលយូរមកហើយ ខណៈដែលខ្ញុំកំពុងសិងសម្រាកកាយយ៉ាងសប្បាយនោះឯង បុរសចាស់ម្នាក់ក៏ដេញហ្វូងគោតែចូលមក គេបណ្តោយឲ្យគោតែចូលដេកសម្រាកក្រោមម្លប់ឈើជិត ៗ នោះ ហើយគេក៏ដើរតម្រង់ចូលមករកខ្ញុំ ។

"បពិត្រលោកសមណៈ! លោកមកពីណា ហើយនឹងទៅណា?"

គាត់សួរហើយលើកជាយសំពត់ជូតញើសនៅថ្ងាស

"អាត្មាមកពីក្រុងសាវត្ថី តាំងចិត្តនឹងទៅក្រុងរាជគ្រឹះ"

"មកពីក្រុងសាវត្ថី!" គាត់បន្ទរដោយសំឡេងខ្លាំងដោយនឹកចម្លែក

ក្នុងចិត្ត "បើយ៉ាងនោះលោកក៏ធ្វើដំណើរមកឆ្ងាយច្រើន ខ្ញុំមិនធ្លាប់ទៅសាវត្ថីទៀយ តែបានដឹងដំណឹងថានៅឆ្ងាយណាស់ លោកសមណៈមកតែមួយអង្គឯង ឬមានមិត្តភក្តិមកជាមួយផង" ។

"អាត្មាធ្វើដំណើរមកតែម្នាក់ឯង" ខ្ញុំឆ្លើយ បុរសចាស់សំឡឹងមើលខ្ញុំ តាំងពីក្បាលរហូតចុងជើងហាក់នឹងប្រាប់ថា មិនជឿក្នុងចម្លើយរបស់ខ្ញុំ តែក៏សួរថា "ធ្វើដំណើរមក តែមួយអង្គឯងដូច្នេះមិនខ្លាចឬ?"

"តើត្រូវខ្លាចអ្វី?" ខ្ញុំសួរវិញ

"ក៏ខ្លាចអន្តរាយផ្សេងៗ ដូចចោរ សត្វព្រៃជាដើម"

"អាត្មាមិនខ្លាចអ្វីទាំងអស់ មិនខ្លាចចោរ ព្រោះគ្មានទ្រព្យសម្បត្តិអ្វី នឹងឲ្យគេលួចប្លន់ មានតែបាត្រនិងចីវរប៉ុណ្ណោះ បើគេត្រូវការអាត្មាក៏ពេញចិត្តនឹងឲ្យ អាត្មាមិនខ្លាចសត្វព្រៃ ព្រោះគ្មានអ្វីឲ្យសត្វសាហាវទាំងនោះ ដណ្តើមមានតែសរីរៈកងកាយនេះប៉ុណ្ណោះ សូម្បីកងកាយនេះ បើសត្វសាហាវទាំងនោះត្រូវការអាត្មាក៏ពេញចិត្តលះឲ្យដែរ" ។

ចម្លើយរបស់ខ្ញុំ ធ្វើឲ្យបុរសចាស់អង្គុយស្ងៀម គាត់សំឡឹងមើលខ្ញុំយ៉ាងពិនិត្យពិច័យហៅក្រលែងឡើងហើយពោលថា "បពិត្រសមណៈ បើលោកមិនខ្លាចរបស់ទាំងនេះ លោកក៏ជាមនុស្សក្លាហានយ៉ាងបំផុតដែលខ្ញុំធ្លាប់ជួបមក"

ម្នាលឧបាសក! មនុស្សយើងគ្រប់គ្នាខ្លាចចំពោះអន្តរាយភ័យ វិបត្តិផ្សេងៗ កំពូលរបស់អន្តរាយក៏គឺសេចក្តីស្លាប់ បើមិនខ្លាចសេចក្តីស្លាប់ហើយ អន្តរាយដទៃក៏គ្មានបញ្ហា ” ។

“ បើយ៉ាងនោះ លោកមិនខ្លាចសេចក្តីស្លាប់ទេឬ ? ” ។

“ អាត្មាមិនដែលខ្លាចសេចក្តីស្លាប់ទេ ” ។

“ ព្រោះហេតុអ្វីលោកសមណៈ ? ” បុរសចាស់សួរហើយ ក៏ខិតជិតចូលមកទៀត ។

“ ព្រោះអាត្មាធ្លាប់ជិតដិតស្និទ្ធស្នាលនឹងសេចក្តីស្លាប់ហើយ ” ។

“ សំដៅសេចក្តីថា លោកធ្លាប់ស្លាប់មកហើយច្រើនដង ទាល់តែថ្នឹកហើយ យ៉ាងនោះឬ ? ” ។

“ មិនមែនយ៉ាងនោះទេ ក្នុងជីវិតនេះ អាត្មាមិនទាន់ដែលស្លាប់ តែធ្លាប់បានធ្វើសេចក្តីជិតស្និទ្ធស្នាលនឹងសេចក្តីស្លាប់ទុក ដោយការរលឹកនឹកដល់វាជានិច្ចថា ជីវិតរបស់យើង កំពុងឈានចូលទៅកាន់សេចក្តីស្លាប់ ដូចគ្នានឹងខ្សែទឹកក្នុងស្ទឹងហូរទៅកាន់ទន្លេ, យើងហាមទឹកមិនឲ្យហូរទៅមិនបានយ៉ាងណា យើងក៏ហាមជីវិតមិនឲ្យស្លាប់មិនបានយ៉ាងនោះដែរ តែយើងមុខជាស្លាប់ ព្រោះជីវិតគឺការធ្វើដំណើរទៅកាន់សេចក្តីស្លាប់ ថ្ងៃយប់ដែលកន្លងទៅ គឺមួយជំហានៗ ដែលនាំយើងចូលទៅជិតសេចក្តីស្លាប់គ្រប់ខណៈ សេចក្តីស្លាប់ គឺសេចក្តីពិតនៃជីវិត កាលដឹង

សេចក្ដីពិតដូច្នេះហើយ អាត្មាទើបមិនខ្លាចចំពោះសេចក្ដីស្លាប់ » ។

« អឺ គួរស្ដាប់ណាស់! » បុរសចាស់ម្នាក់តែបន្លឺសំឡេងងក់ក្បាលសំដែងសេចក្ដីយល់ឃើញស្របផង តែនៅសួរគេទៅទៀតថា « ត្រឹមតែរលឹកនឹកដល់សេចក្ដីស្លាប់រឿយ ៗ ដូច្នេះ ធ្វើឲ្យបាត់សេចក្ដីខ្លាចស្លាប់បានឬ ខ្ញុំនៅគិតមិនឃើញសោះថា នឹងធ្វើឲ្យបាត់ខ្លាចបានយ៉ាងដូចម្ដេច ? » ។

« បើគិតរឿយៗ ទាល់តែជិតដិតស្និទ្ធស្នាលនឹងសេចក្ដីស្លាប់ ឃើញសេចក្ដីស្លាប់ជារឿងធម្មតាសាមញ្ញហើយ ក៏បាត់ខ្លាចបានយ៉ាងពិតប្រាកដ អាត្មាសូមសួរបន្តិចចុះថា កាលលោកនៅក្នុងវ័យក្មេងនោះ លោកធ្លាប់ខ្លាចនរណាខ្លះទេ ? »

បុរសចាស់អង្គុយគិតមួយសន្ទុះ ក៏ឆ្លើយ « ធ្លាប់ខ្លាចដែរ ខ្ញុំធ្លាប់ខ្លាចបុរសចាស់ម្នាក់ ដែលមានមុខមាត់ថ្ពកពាគួរខ្លាចច្រើន គាត់ចូលចិត្តលបន្លាចឲ្យក្មេងខ្លាចផង ខ្ញុំហៅគាត់ថា មា ព្រោះជាញាតិខាងឪពុក ផ្ទះរបស់យើងនៅជិតគ្នា វេលាខ្ញុំយំម្ដាយខ្ញុំច្រើនបំភ័យបន្លាចថា « មាមក ហើយ មាមកហើយ » ខ្ញុំឈប់យំភ្លាម ព្រោះខ្លាចមាមកមែន » ។

« ក្នុងវេលានោះ លោកហ៊ានទៅមករកមារបស់លោកទេ ? »

« មិនហ៊ានទេ លោកសមណៈ ត្រឹមតែឮសំឡេងគាត់ខ្ញុំក៏តក់

បាត់ទៅហើយ ណានឹងហ៊ានទៅជួបមុខគាត់ ! ”

“ ហើយលោកខ្លាចមារបស់លោកកើតឡើងមក ឬពេលក្រោយបាត់ខ្លាច ? ” ។

“ ពេលក្រោយ សេចក្ដីខ្លាចក៏បាត់អស់ទៅ តែទម្រាំនឹងបាត់ខ្លាច ក៏ស៊ីវេលាជាច្រើនឆ្នាំ ” ។

“ លោកអាចលើកនឹកបានឬទេថា ព្រោះហេតុអ្វីទើបលោកបាត់ខ្លាចគាត់ ? ”

“ អេ ! លោកសមណៈនេះ ចូលចិត្តដេញដោលរឿងរ៉ាវក្នុងអតី-តកាលរបស់ខ្ញុំធ្វើអ្វី ? ” បុរសចាស់ថា ព្រមទាំងសំដែងទឹកមុខមិនពេញចិត្ត ខ្ញុំលួងលោមគាត់ដោយការញញឹម ហើយនិយាយដោយសំឡេងទន់ភ្លន់ “ អាត្មាគ្មានបំណងដេញដោលជីវប្រវត្តិរបស់លោកលេង ៗ ទេ ឧបាសក អាត្មាចង់ពន្យល់បញ្ជាក់ឲ្យលោកឃើញច្បាស់លាស់ចំពោះឯង ថាការលើកដល់សេចក្ដីស្លាប់រឿយ ៗ ធ្វើឲ្យមិនខ្លាចសេចក្ដីស្លាប់យ៉ាងណា បើលោកប្រាប់អាត្មាបានថា ហេតុអ្វីទើបបាត់ខ្លាចមា អាត្មានឹងប្រាប់លោកបានដូចគ្នាថា ហេតុអ្វី ទើបបាត់ខ្លាចចំពោះសេចក្ដីស្លាប់ដូច្នោះ បើលោកល្មមនឹកឃើញ ក៏សូមប្រាប់អាត្មាមកចុះ ថាហេតុអ្វីលោកទើបបាត់ខ្លាចមារបស់លោក ?

« ចុំនៃដែលចាំបាន ដូចជាព្រោះហេតុនេះគឺ គ្រាមួយមារបស់ខ្ញុំកើតខ្យល់ដួល ម្ដាយទើបនាំខ្ញុំទៅសួរគាត់ ដំបូងក៏នៅខ្លាច តែក្រោយពីទៅរឿយៗ សេចក្ដីខ្លាចក៏សន្សឹមៗបាត់ទៅ ហេតុក្នុងចំបុតក៏មិននឹកខ្លាចឡើយ » ។

« ម្នាលឧបាសក! សេចក្ដីស្លាប់ប្រៀបដូចមារបស់លោកកាលនៅក្មេងលោកខ្លាចមាយ៉ាងណា មនុស្សទាំងពួងក៏ខ្លាចចំពោះសេចក្ដីស្លាប់យ៉ាងនោះ លោកមិនហ៊ានទៅមករកមា ត្រឹមតែបានឮសំឡេងក៏រត់គេចទៅ មនុស្សទាំងពួងក៏ដូច្នោះ ។ គេមិនហ៊ានលើកនឹកដល់សេចក្ដីស្លាប់ ត្រឹមតែបានឮពាក្យថា «ស្លាប់» ឬឃើញមនុស្សដទៃស្លាប់ ក៏ខ្លាចទៅហើយ តមកខាងក្រោយលោកបាត់ខ្លាចមា ព្រោះទៅមករឿយៗហេតុដល់កើតសេចក្ដីស្និទ្ធស្នាលយ៉ាងណា មនុស្សយើង លើកនឹកដល់សេចក្ដីស្លាប់ញយៗ ហេតុស្និទ្ធស្នាលនឹងសេចក្ដីស្លាប់ ហើយនឹងមិនខ្លាចចំពោះសេចក្ដីស្លាប់យ៉ាងនោះ » ។

បុរសចាស់សំឡឹងមើលខ្ញុំដោយញញឹមៗ ហើយពោលសរសើរ « លោកគ្មានគនិយាយប្រៀបធៀបគួរស្ដាប់ណាស់ ខ្ញុំជឿលោកព្រមព្យាយាមរៀនធ្វើតាមលោក » គាត់បែរសំឡឹងមើលហ្វូងពពែដែលដេកនៅស្ងប់ស្ងៀមក្រោមដើមឈើ ហើយក៏បែរមកសន្ទនានឹងខ្ញុំតទៅ « តែខ្ញុំនៅសំឡឹងពីងមើលមិនឃើញសោះថា ការលើកដល់សេចក្ដីស្លាប់នឹង

បានប្រយោជន៍អ្វីខ្លះ ខ្ញុំធ្លាប់លើកទឹកដល់សេចក្ដីស្លាប់មួយជន់មួយគ្រាដែរ តែគ្រប់គ្រាដែលលើកដល់សេចក្ដីស្លាប់ វាធ្វើឲ្យចិត្តក្រៀមក្រំ កើតសេចក្ដីរញួកអស់កម្លាំងក្នុងកិច្ចការទាំងពួង ចង់តែដេកនៅចាំស្លាប់តែម្យ៉ាង ហេតុនេះ ខ្ញុំមិនចង់គិតដល់វា បណ្ដោយឲ្យជីវិតកើតកើននៅក្នុងមួយថ្ងៃៗ ស្លាប់កាលណា ក៏ស្លាប់ចុះ គិតយ៉ាងនេះចិត្តក៏សប្បាយឡើងខ្លះ » ។

«ម្នាលឧបាសក! ប្រៀបធៀបថា បុរសម្នាក់កំពុងជិះទូកឆ្លងកាត់មហាសាគរ ខណៈដែលកំពុងធ្វើដំណើរទៅ ក៏មើលឃើញថា ទឹកកំពុងចូលទូកតាមស្នាមធ្លុះ គេដឹងថា ទូកមុខជាលិចលង់ក្នុងមហាសាគរមិនខាន កាលគិតថា ទូកមុខជាលិច ក៏កើតសេចក្ដីសោកសៅក្រៀមក្រំ អស់សេចក្ដីអាល័យក្នុងជីវិត ព្រោះគ្មានផ្លូវអាស្រ័យទូកទៅដល់ច្រាំងនោះបាន ទើបមិនគិតដល់ការលិចរបស់ទូក ឈរច្រៀងកំសប្បាយក្នុងទូកទាល់តែទូកលិចទៅហើយ គេក៏ធ្លាក់ទឹកលង់ស្លាប់ ។ លោកឃើញថា មនុស្សនោះ ឆ្លាតឬល្ងង់?»

«ល្ងង់ទៀត គ្មានបញ្ហាអ្វីសោះ» បុរសតបឆ្លើយ ។

«ព្រោះហេតុអ្វី? ខ្ញុំសួរ ។

«ព្រោះដឹងខ្លួនហើយថា ខ្លួនជិះទូកធ្លុះ មុខជាត្រូវលិចលង់ក្នុងមហាសាគរ ហើយនៅធ្វេសប្រហែសស្រែកកំច្រៀងកើត ធ្លាក់ទឹកលង់

ស្លាប់ គឺសមមុខសមមាត់ហើយ » កាលឃើញគាត់បើកផ្លូវឲ្យដូច្នោះ ខ្ញុំក៏ផ្ដើមរុកហួល "បើយ៉ាងនោះលោកក៏លង់ទៅដែរ »។

"ខ្ញុំលង់ទៅយ៉ាងណា ?" គាត់សួរឡើង ដោយសំឡេងសំដែងសេចក្ដីមិនពេញចិត្ត ។

"អាត្មានឹងបញ្ជាក់ឲ្យស្ដាប់ថា លោកលង់ទៅយ៉ាងណា កងកាយរបស់យើងប្រៀបដូចទូកធ្លុះ ឱឃសង្សារ ដែលលោកនឹងត្រូវវិលស្លាប់កើតកើតទៅប្រៀបដូចមហាសាគរ ត្រើយខាងនោះ ប្រៀបដូចព្រះនិព្វាន លោកកំពុងជិះទូកធ្លុះ គឺកងកាយឆ្លងឱឃសង្សារទៅកាន់ច្រាំងគឺព្រះនិព្វាន តែទូកគឺសង្ខារកងកាយរបស់លោកកំពុងនឹងលិច មុនលោកទៅដល់ច្រាំងឬត្រើយ ដែលនៅឆ្ងាយពាល់តែសែនឆ្ងាយមើលមិនឃើញ ទាំងទូកជួនជាលិចថែមទាំងជីនៈហើយថា នឹងត្រូវលង់ស្លាប់ហើយនៅធ្វេសប្រហែសស្រែកប្រៀនកំពាក់ក្បាច់ត្រាឡើយយ៉ាងនេះ មិនលង់ទៅទេឬអី ? »

ខ្ញុំឈប់មួយសន្ទុះ សង្កេតគាតឲ្យកិរិយារបស់បុរសចាស់ កាលឃើញគាត់នៅស្ងៀម ទើបនិយាយតទៅ "ម្នាលឧបាសក ! បើជាអាត្មា អាត្មានឹងមិនធ្វើយ៉ាងនោះ កាលដឹងថាខ្លួនជិះទូកលិចក្នុងមហាសាគរមិនដល់ត្រើយពិត អាត្មាក៏មិនកើតសេចក្ដីរញ្ជួយចិត្តទេ ទាំងមិនប្រៀនកំពាក់ក្បាច់ ដើម្បីនឹងបន្ទប់ចិត្តខ្លួនឯងឲ្យភ្លេចថា នឹងលិចនោះឡើយ តែត្រូវប្រញាប់ត្រៀមកេស្បៀង ឧបករណ៍–ពោងទុកក្នុងទូក ខណៈ

ដែលទូកទៅ ក៏ត្រូវគិតជានិច្ចថា ទូកនឹងលិច កាលទូកលិចហើយ គាត់ប្រញាប់ចាប់យកស្បៀង-ពោង មកប្រើពឹងហែលទៅរហូតដល់ច្រាំង ធ្វើយ៉ាងនេះ លោកឃើញថា ជាការធ្វើដោយឆ្លាតឬល្ងង់ ? »

« ឆ្លាតច្រើនៗ » បុរសចាស់ឆ្លើយ ព្រមទាំងញញឹមយ៉ាងពេញចិត្ត ហើយពោលផ្ទួនរឿងកំប្រៀបធៀបរបស់ខ្ញុំតិចៗ ថា « សរីរៈកងកាយ ប្រៀបដូចទូកធ្លុះ វដ្តសង្សារប្រៀបដូចមហាសាគរ ច្រាំងម្ខាងត្រើយនោះ ប្រៀបដូចដែនក្សេម គឺព្រះនិព្វាន ហើយស្បៀងនោះ លោកសមណៈ ប្រៀបនឹងអ្វី ? »

« ស្បៀងប្រៀបដូចបុណ្យកុសល ព្រោះកាលស្លាប់ហើយ លោកនឹងនាំទ្រព្យសម្បត្តិណា ៗ យកទៅជាមួយខ្លួនផងមិនបាន សូម្បីតែសរីរៈកងកាយ ក៏ត្រូវដុតឬកប់ចោល ទ្រព្យសម្បត្តិក្តី សរីរៈកងកាយក្តី ជាវត្ថុដ៏គ្រោតគ្រាត យើងបានមកពីលោកគឺផែនដីនេះ វេលាចេញចាកលោកនេះទៅ យើងក៏ចោលទុកនៅលើផែនដីនេះ របស់ដែលលោកនាំទៅបរលោកបាន គឺបុណ្យកុសល លោកនឹងបានអាស្រ័យបុណ្យកុសលនេះឯងជាស្បៀង ហែលឆ្លងកាត់ឆ្លងជាតិទៅកាន់ត្រើយនោះ គឺព្រះនិព្វាន ម្នាលឧបាសក ! តើលោកបានធ្វើបុណ្យកុសលអ្វីខ្លះ ហើយឬទេ ? »

“មិនធ្លាប់ធ្វើឡើយលោកសមណៈ” បុរសចាស់ឆ្លើយដោយមុខក្រៀម “ខ្ញុំរវល់ខ្វល់ខ្វាយនឹងរឿងប្រពន្ធកូនខ្លះ ស្រែចំការខ្លះ ពពែខ្លះ ការងារក្នុងផ្ទះខ្លះ ទាល់តែមិនមានពេលទំនេរល្មមនឹងធ្វើបុណ្យកុសល”

“បើយ៉ាងនោះ ក៏គួរអាណិតច្រើន មែនហើយការងារចិញ្ចឹមជីវិតត្រូវតែធ្វើ ដើម្បីរស់ តែក៏មិនត្រូវភ្លេចបុណ្យកុសល លោកព្រមប្រគល់ខ្លួនជាមនុស្សបំរើស្មោះត្រង់របស់ពពែខ្លះ របស់ស្រែចំការខ្លះ របស់ការងារខ្លះ តែកាលមរណភ័យមកដល់ កាលខ្លួនគឺសរីរៈរបស់លោកលិចលង់ របស់ទាំងនេះជួយអ្វីលោកមិនបានឡើយ លោកនឹងត្រូវទៅជួបប្រទះនឹងសេចក្ដីនឹកនឹងលំបាកក្រោយសេចក្ដីស្លាប់ កាលនោះឯងលោកនឹងឃើញគុណតម្លៃរបស់ការជួយខ្លួនឯង បើលោកមិនបានធ្វើបុណ្យកុសលទុក លោកនឹងទៅយ៉ាងក្រខ្សត់អត់ឃ្លាន មិនមានស្បៀងអាហារ ឬអាវុធណា ៗ ជាប់តាមខ្លួនទៅផង លោកនឹងត្រូវតើចតះ ប្រទះនឹងសេចក្ដីពិបាកយ៉ាកយ៉ាប់ អត់ឃ្លានយ៉ាងសហាស្ស ដូចបុគ្គលដែលគ្មានស្បៀង–ពោង កាលខ្លួនលិចលង់ហើយ ត្រូវអណ្ដែតក្នុងផ្ទៃមហាសាគរដែលពេញដោយក្រពើធ្លាមមករ នឹងរល់ព្យុះតេព្យាមាដូច្នោះ»

សង្កេតមើលបុរសជរា មានមុខស្លុតក្រៀមក្រំជាងមុន គាត់ប្រហែលគិតខ្លួចចិត្តក្នុងសេចក្ដីធ្វេសប្រហែស ដែលកន្លងមកហើយរបស់ខ្លួន ទើបខ្ញុំនិយាយលួងលោម ណែនាំថា :

“កុំខូចចិត្តអីចាសក! វេលានេះនៅមិនទាន់ហួសពេលនៅឡើយទេ ដែលនឹងស្វែងរកស្បៀង គឺបុណ្យកុសលទុក តាំងពីថ្ងៃនេះទៅ សូមឲ្យធ្វើបុណ្យកុសល ដោយការឲ្យទានដល់សមណព្រាហ្មណ៍ និងទុគ៌តជនខ្លះ រក្សាសីល ៥ ឲ្យបរិសុទ្ធជានិច្ច ព្យាយាមអត់សង្កត់កំចាត់សេចក្ដីលោភ សេចក្ដីក្រោធ សេចក្ដីស្រវឹងវង្វេង ដែលកើតឡើងក្នុងចិត្តម្ដងមួយគ្រានោះចោលខ្លះ សរុបដោយខ្លី គឺ គិតល្អ និយាយល្អ ធ្វើល្អគ្រប់កាលគ្រប់ទីកន្លែង សេចក្ដីល្អនេះឯង គឺបុណ្យកុសលដែលនឹងបញ្ជូនលោកទៅកាន់សុគតិពិភព ខាងក្រោយទូកលិចលង់ ដូច្នោះប្អូនកុំធ្វេសប្រហែស”

ខ្ញុំទំទេសនា ប្រៀនប្រដៅបុរសចាស់ រហូតព្រះអាទិត្យជិតលិច ទើបចំរើនតលោ គាត់ធ្វើដំណើរឆ្ពោះស្ទឹងនទេញ្ញកតទៅ ។

គ្រូពេទ្យអ្នកអាន

លោកអ្នកអានជាទីមេត្រីទាំងឡាយ ! ខណៈដែលធ្វើដំណើរកាន់តែជិតដល់ក្រុងកជត្រឹះនោះ ខ្ញុំបានសង្កេតឃើញថា ភូមិប្រទេសជាស្រែចំការច្រើនជាងព្រៃ ផែនដីដូចជាឧត្តម សម្បូណ៌ល្អ ព្រោះដើមស្រូវក្នុងស្រែកន្លែងខ្លះដែលអ្នកស្រែច្រូតកាត់មិនទាន់ហើយ ប្រាកដថាល្អច្រើន គួរធំ គ្រាប់ធ្ងន់ ។ ថ្ងៃមួយ ខ្ញុំធ្វើដំណើរដើរកាត់ភូមិស្រុកធំៗ ច្រើនកន្លែង សំដែងថាម្តុំនោះ មនុស្សនៅច្រើនកុះករ តាមវាលស្រែមានកសិករ ចាក់ចង់ផ្តុំគ្នាជាពួកៗ ពួកខ្លះក៏សន្ទនាគ្នា លលេងគ្នាសើចក្អាកក្អាយយ៉ាងសប្បាយ ពួកខ្លះក៏មានការច្រៀងកំប្រគំគ្រឿងតន្ត្រីប្រុសស្រីច្រៀងឆ្លើយឆ្លងគ្នា ដូចជាសប្បាយរីករាយណាស់ គិតមើលក៏គួរឆ្ងល់ ដែលពួកគេធ្វើការកណ្តាលកំដៅព្រះអាទិត្យ មានញើសហូរជោគខ្លួន នៅញញឹមញញែមរីករាយបាន ផ្ទុយទៅវិញមហាសេដ្ឋីដែលនៅលើប្រាសាទប្រាំពីរជាន់ក្នុងមហានគរ ដូចជាបង្អៀតបង្អល់ក្រវល់ក្រវាយចិត្តមិនបានរីករាយ ធ្វើឲ្យកើតសេចក្តីសង្ស័យថា នរណាបានសេចក្តីសុខពិត ? គិតទៅគិតមកក៏ល្មមរកឃើញចម្លើយថា សេចក្តីសុខនៅត្រង់សេចក្តីពេញចិត្ត សេចក្តីល្មមចិត្ត កសិករដែលធ្វើកសិកម្មន្លូតញើសតាមទឹក បើល្មមចិត្តក្នុងការៈជាអ្នកស្រែរបស់គេ ក៏ជាសុខសម្បូរជាមហាសេដ្ឋីមានប្រាក់៨០កោដិ នៅក្នុងប្រាសាទបើនៅមិនល្មម

ចិត្តគំនិតការៈដូច្នោះ នៅក្រវើនក្រកើងក្រសាវក្រសោប សុះរុលក្បាល ដើម្បីការៈយកនឹងដៃ ក៏រកសេចក្តីស្កប់ចិត្តមិនបាន ដូច្នោះ នឹងយក ទ្រព្យទាំងក្រៅជាគ្រឿងក់សេចក្តីសុខរបស់មនុស្ស មិនបានគ្រប់គ្រាន់ឡើយ ។

ដើរទៅទៀតមិនយូរ ខ្ញុំក៏សំឡឹងឃើញកំពូលកំពែងទីក្រុងចាស់ តាំងនៅពីមុខផ្លូវទិសបូព៌ា នោះគឺគ្រឿងសំណង់នៃមហានគររាជគ្រឹះ រាជធានីនៃមគធរដ្ឋរបស់ព្រះបាទពិម្ពិសារ រាជគ្រឹះមានឈ្មោះមួយទៀតថា បញ្ចគិរីនគរ ព្រោះមានភ្នំ ៥ គឺ វេភារៈ, វេបុល្លៈ, គិជ្ឈកូដ, ឥសិគិលិ និងសោណៈ តាំងរៀងរាយនៅជុំវិញក្រុង ជាកំពែងធម្មជាតិ ដ៏រឹងប៉ឹងមាំមួនដែលពួកបច្ចាមិត្តមិនហ៊ានចូលទៅមកយ ខ្ញុំអង្គុយចុះក្រោមម្លប់ដើមឈើធំហើយ សំឡឹងមើលជាយខេខ្វ ស្រវាំកំពុងចំលើងច្រាលឆាកទៅមើលកំពែងយក្សនៃក្រុងរាជគ្រឹះ ដោយសេចក្តីត្រេកអរ ព្រោះដឹងថាខ្លួនធ្វើដំណើរមកដល់ចុងផ្លូវគោលដៅរបស់ខ្លួនមួយខណៈហើយ ។

ខណៈដែលអង្គុយសប្បាយនឹងគយរម្មណ៍នោះឯង មានបុរសចាស់ម្នាក់ស្ពាយយាមដើរធ្ងន់កាត់មក កាលឆាកមកឃើញខ្ញុំអង្គុយក្រោមម្លប់ឈើខាងផ្លូវ គាត់បានរៀសចូលមកអង្គុយសម្រាកផង កាលដាក់យាមលើផ្ទៃដីហើយ គេក៏ផ្តើមសួរខ្ញុំថាមកពីណាទៅណាតាមទំនៀម គេប្រាប់ថាខ្លួនគេជាគ្រូពេទ្យ ដើររក្សាព្យាបាលអ្នកជម្ងឺតាមគាមតាមនិគមជនបទផ្សេងៗ

ហើយគឺបរិយាយដល់សមត្ថភាព ក្នុងការរក្សាអ្នកជម្ងឺរបស់គេឲ្យខ្ញុំស្តាប់យ៉ាងហូរហែ ក្នុងខណៈដែលអួតអាងលើកដំកើងខ្លួនឯងយ៉ាងលើសលុប គាត់ក៏គិតវៀលពេញផ្ទៃ ៗ យ៉ាងខ្ជិនផង គាត់និយាយហាក់ដូចជាថា ក្នុងលោកនេះ គាត់វិសេសជាងគេណា ៗ ទាំងអស់ ឆ្លាតដឹងយល់គ្រប់បែបគ្រប់យ៉ាងមិនមានអ្វីដែលគាត់មិនចេះ ទាក់ទងនឹងការអួតអាងខ្លួនរបស់គាត់ ខ្ញុំគឺដឹងបានភ្លាមថា បុរសចាស់នោះ កំពុងត្រូវចិត្តមានះគ្របសង្កត់ កំពុងស្រវឹងវិជ្ជា ទាល់តែសំគាល់យល់ថា ខ្លួនជាអ្នកវិសេសតែម្នាក់ឯងក្នុងលោក ខ្ញុំគិតថាបើមិនបង្ក្រាបឲ្យមនុស្សនេះអស់ព្យសន៍ នាទីការប្រៀនប្រដៅមនុស្សរបស់ខ្ញុំត្រូវគក់ផ្លង ទើបខ្ញុំដើរនយោបាយកែចិត្តមានះរបស់គាត់ដោយការផ្តើមសន្ទនាថា “ម្នាលឧបាសក! អាត្មាកើតមកក្នុងលោកនេះ គឺច្រើនឆ្នាំហើយ ទាំងបានធ្វើដំណើរដើរត្រេចសឹងជុំវិញផែនដីមជ្ឈិមប្រទេស តែមិនដែលជួបប្រទះគេណាម្នាក់ ដែលមានចំណេះចេះជំនាញ ពេញដោយសមត្ថភាពដូចយ៉ាងលោកឡើយ លោកជាគ្រូពេទ្យដ៏ជំនាញបំផុត ជាងគ្រូពេទ្យទាំងឡាយដែលអាត្មាធ្លាប់ជួបប្រទះមក” ។

បុរសចាស់ញញឹមយ៉ាងពេញចិត្ត ហើយពោលយ៉ាងរីករាយ “ត្រូវហើយលោកសមណៈ ថ្វីនឹងនិយាយតាមពិតហើយ មិនមានទាំងប្រទេស

ណាដែលខ្ញុំមិនដឹង មិនមានរោគប្រភេទណា ដែលខ្ញុំព្យាបាលមិនបាន នេះនិយាយគ្នាតាមពិត មិនមែននិយាយអួតលើកខ្លួនឯងទេ ” ។

“ តាគ្នា ជឿលោក ” ខ្ញុំក្លែងសរសើរគេទៅ “ ពិតជាជោគដ៏ប្រសើររបស់តាគ្នាដែលបានមកជួបលោក ព្រោះតាគ្នាមានញាតិម្នាក់នៅក្នុងក្រុងកជ្រឹះមានជម្ងឺឈឺជាទម្ងន់ ចង់អញ្ជើញលោកទៅត្រួតមើលសម្ដានរោគ ហើយប្រគល់ថ្នាំព្យាបាលឲ្យផង បើលោកព្យាបាលបានសះជា តាគ្នានឹងជូនរង្វាន់យ៉ាងគាប់ចិត្ត ” ។

“ ទុកចិត្តខ្ញុំចុះ លោកសមណៈ ” បុរសចាស់ពោលហើយសើចយ៉ាងជឿជាក់ក្នុងខ្លួនឯង “ ខ្ញុំពេញចិត្តនឹងព្យាបាលមនុស្សជម្ងឺ ដោយមិនគិតថ្លៃ សូមប្រាប់អាការៈរោគរបស់គេមកចុះ ខ្ញុំនឹងស្រាវជ្រាវសម្ដានរោគ ហើយផ្សំថ្នាំឲ្យឥឡូវនេះ ” ។

កាលបានលឺគ្រូពេទ្យវិសេសពាក់ណ្ដោះហើយ ខ្ញុំក៏ផ្ដើមបង្ហាញ “ អាការៈរោគរបស់គេជាយ៉ាងនេះ គឺកាលមុនគេក៏រឹងប៉ឹងល្អដូចជាតាគ្នាដែរ តែពេលក្រោយបានត្រឡប់ក្លាយជាមនុស្សគ្រន់ទន់ខ្សោយយ៉ាងគួរអាណិត សាច់ស្បែកដែលធ្លាប់តែតឹងហាប់ ក្លាយជាជ្រីវជ្រួញស្វិតយារយាសសព្វសាច់ក្នុងកាយ សក់ដែលធ្លាប់ខ្មៅស្រិល ក្លាយជាសដូចសំឡីដួងភ្នែកដែលធ្លាប់ភ្លឺថ្លា បែរជាល្អក់ងងឹតមើលមិនឃើញ ត្រចៀកដែលធ្លាប់បានឮសំឡេងច្បាស់ ក្លាយជាហ៊ឹងថ្លង់ ស្ដាប់អ្វីមិនបានការ ធ្មេញ

ដែលធ្លាប់សរសើរពេញមាត់ ក៏សណ្ដកបាត់ទៅម្ដងមួយៗទាល់តែអស់រលីង ខ្លួនដែលធ្លាប់ត្រង់ល្អ ក៏បែរជាកោងគមទៅខាងមុខ ត្រូវប្រើឈើច្រត់វេលាដើរ សក់ដែលធ្លាប់ល្អ ក៏ទៅជាស្កូវៗ មនុស្សទាំងឡាយហៅថា គេកើត រោគជរា វេលានេះមានការផ្ទុំផ្ទួនជាច្រើនណាស់ហើយ សូមលោកមេត្តាអញ្ជើញទៅរក្សាព្យាបាលគេ ឲ្យជាប្រក្រតីដូចដើមវិញផង ចុះ ” ។

លុះខ្ញុំនិយាយចប់ ពេទ្យវិសេសក៏ផ្ទុះសំណើចសើចយ៉ាងខ្លាំងហើយនិយាយថា “ រោគយ៉ាងនេះ គេមិនព្យាបាលទេលោកសមណៈ ព្រោះវាជាធម្មតារបស់សង្ខារ ” ។

“ មិនរក្សារោគយ៉ាងនេះ ចឹងទៅរក្សារោគអ្វីវិញ ? ” ខ្ញុំសួរ

“ ក៏រក្សារោគដទៃៗ ដូចរោគឈឺក្បាល ឈឺពោះ ឈឺធ្មេញជាដើម ” ។

“ ទាំងនេះជារោគតូចៗ តិចៗ នរណាព្យាបាលក៏បាន តែរោគជរានេះ ជារោគខ្លាំងក្លាយ៉ាងបំផុត កើតនឹងមនុស្សពេញពិភពលោក ពេទ្យដទៃៗមិនព្យាបាល ព្រោះគេមិនពូកែដូចលោក លោកពូកែជាងពេទ្យទាំងអស់ លោកគួរនឹងព្យាបាលបាន បើលោកព្យាបាលរោគប្រភេទនេះសះជា លោកនឹងជាពេទ្យស្ដុកស្ដម្ភយ៉ាងបំផុតក្នុងលោក ថាយ៉ាងណា លោកទទួលរក្សាព្យាបាលទេ ? ” ។

«ខ្ញុំរក្សាក្បាលមិនបាន» ពេទ្យវិសេសពោលដោយសំឡេងខ្សោយបុះ ។

«បើលោករក្សាក្បាលរោគប្រកេងនេះឲ្យរស់ជាមិនបាន លោកក៏មិនប្រសើរវិសេសជាងពេទ្យទាំងឡាយដទៃទៀតទេ ការដែលលោកនិយាយអួតអាងថា លោកជាពេទ្យជំនាញ មានសមត្ថភាពជាងពេទ្យទូទៅ គឺជាការនិយាយលើសសេចក្តីពិតព្រោះអំណាចចិត្តមានះប៉ុណ្ណោះឯង» ។

ពេទ្យវិសេសអង្គុយឈ្ងោកមុខ ដោយសេចក្តីអៀនខ្មាស មិនបានតបតនឹងខ្ញុំថាយ៉ាងណា យកដៃគូសដីទៅមក «ម្នាលឧបាសក!» ខ្ញុំកាន់ឱកាសប្រៀនប្រដៅតទៅ «រោគកំណាចកាចសាហាវដែលបំផ្លាញសេចក្តីសុខរបស់មនុស្សមាន ៣ ប្រការគឺ រោគចាស់ រោគឈឺ រោគស្លាប់ រោគចាស់និងរោគស្លាប់ លោករក្សាក្បាលមិនបានទេ ទីងគ្មានពេទ្យសាមញ្ញណារក្សាក្បាលឲ្យរស់ជាបាន, រក្សាក្បាលបានខ្លះ តែចំពោះរោគឈឺថ្កាត់តែម្យ៉ាងប៉ុណ្ណោះ ជម្ងឺថ្កាត់ខ្លះ លោកក៏រក្សាក្បាលមិនបាន ជាការសមគួរហើយឬ ដែលលោកសំគាល់ថាខ្លួនជាពេទ្យវិសេសបំផុតក្នុងលោក? ។

លោកគ្រូពេទ្យ! ក្នុងលោកនេះ មានសិល្បសាស្ត្រច្រើនពន់ពេក ដែលមនុស្សក៏តែជួបនឹងសិក្សាក្នុងជម្ពូទ្វីប បើរួមមក ក៏មានដល់

១៨ ប្រការ វេជ្ជសាស្ត្ររបស់លោកត្រឹម ១ ក្នុង ១៨ ប៉ុណ្ណោះ សូម្បីតែវេជ្ជសាស្ត្រមួយ ក៏មានច្រើនផ្នែកបែកជាមែកធាងធំទូលាយហួសសមត្ថភាពដែលលោកនឹងសិក្សាឲ្យចប់សព្វគ្រប់ទាំងអស់បាន បាច់ពោលថ្វីដល់សាស្ត្រវិជ្ជាដទៃៗ មិនមាននរណាគាប់នឹងសិក្សាឲ្យចេះចាំទាល់តែចប់សព្វសិល្បសាស្ត្រទាំងពួងបាន ព្រោះនឹងត្រូវប្រើពេលវេលាជាពាន់ៗឆ្នាំ តែអាយុរបស់មនុស្ស មានកំណត់យ៉ាងយូរណាស់ត្រឹមមួយរយឆ្នាំប៉ុណ្ណោះ ទើបមិនគ្រប់គ្រាន់ល្មម ដែលនឹងសិក្សាឲ្យចេះសព្វសិល្បសាស្ត្រទាំងពួងបាន ។

លោកគ្រូពេទ្យ! វគ្គទាំងពួងក្នុងសាកលចក្កវាឡមានប្រមាណរាប់ចំនួនសែន តែលោកដឹងរឿងវេជ្ជសាស្ត្រត្រឹមគួបមួយប៉ុណ្ណោះ សេចក្តីចេះដឹងរបស់លោក ទើបមានត្រឹមតែមួយក្នុងចំនួនសែនប៉ុណ្ណោះ រាប់ថាជាការចេះដឹងតិចតួចណាស់ សមគួរហើយថ្វី ដែលលោកដើរអួតអាងថាលោកប្រសើរវិសេសជាងអ្នកដទៃ!» ។

«លោកសមណៈជីបំរើគ! ខ្ញុំទើបនឹងដឹងខ្លួនអម្បាញ់មិញនេះឯងថា ខ្លួនមានចំណេះចេះដឹងក្នុងរឿងវេជ្ជសាស្ត្រត្រឹមបន្តិចបន្តួចប៉ុណ្ណោះ ខ្ញុំទីកមៀនខ្លួនពន់ពេក ដែលបាននិយាយអួតអាងប្រាប់គេប្រាប់ឯងថាខ្លួនជាមនុស្សវិសេស ដោយអំណាចសេចក្តីស្រវឹងស្រើងចេះគិតខុសថា

ខ្លួនជាអ្នកវិសេសក្នុងលោក តទៅខ្ញុំនឹងមិនធ្វើផ្ទះទៀត» ថាហើយ គេក៏ក្រាបសំពះខ្ញុំយ៉ាងទន់លំទោន ។

លោកគ្រូពេទ្យ! មនុស្សល្ងង់ កាលបានទទួលការសិក្សាត្រឹមបន្តិចបន្តួច រមែងកើតសេចក្ដីក្អេងក្អាងក្នុងវិជ្ជារបស់ខ្លួន សំគាល់ថាខ្លួនវិសេសវិសាល ហើយដើរនិយាយអួតអាងការក្រតា ប្រាប់អ្នកដទៃ ដើរកំហែងគម្រាមអ្នកដទៃ ជាមនុស្សរឹងត្អឹង ក្រអឺតក្រអោង កោងក្រ-ហើន មិនព្រមទន់ភ្លន់ចំពោះនរណា មិនដឹងថាខ្លួនកំពុងអួតសេចក្ដីល្ងង់របស់ខ្លួន ។

មនុស្សបែបនោះ លោកប្រៀបដូចកង្កែបចាស់នៅតែក្នុងអណ្ដូងតូច មិនដែលទៅឃើញស្ទឹងទន្លេ និងមហាសមុទ្រធំសោះ ក៏យល់ថាអណ្ដូងតូចរបស់ខ្លួន ធំបំផុតក្នុងលោក ដើរនិយាយអួតអាងប្រាប់គេ តែកាលណាកង្កែបនោះបានឱកាសចេញទៅឃើញស្ទឹង ទន្លេ ឬ សមុទ្រ វានឹងដឹងសេចក្ដីពិតថា តាមពិតអណ្ដូងរបស់វាតូចមួយប៉ុណ្ណោះ តូចយ៉ាងគ្មានសេចក្ដីសំខាន់អ្វីឡើយ វានឹងនឹកអៀនចិត្ត ដែលធ្លាប់ដើរអួតអាងអណ្ដូងតូចមួយរបស់ខ្លួន វានឹងក្លាយជាកង្កែបស្ងប់ស្ងៀម មិនក្អេងក្អាងតទៅទៀត ។

លោកគ្រូពេទ្យ! កង្កែបចាស់ ដែលបានទៅឃើញ ស្ទឹង ទន្លេ មហាសមុទ្រ រមែងឃើញអណ្ដូងរបស់ខ្លួនតូច ទាល់តែណាស់យ៉ាងណា

លោកអ្នករៀនចេះដឹងច្រើន ៗ រមែងឃើញថាខ្លួនចេះដឹងតិច ៗ ទៅដូច្នោះ រៀនចេះដឹងច្រើនឡើង ក៏មើលដូចជាខ្លួនចេះតិច កាន់តែល្ងង់ទៅ ព្រោះអ្វីដែលត្រូវរៀនមានច្រើនលើសលន់គន់ប្រមាណ ហេតុអាយុនិងសមត្ថភាព ផ្លូវប្រាជ្ញារបស់មនុស្សមិនគ្រប់គ្រាន់ នឹងរៀនឲ្យចេះចប់ទាំងអស់បាន ព្រោះហេតុនោះ លោកអ្នកមានសេចក្ដីចេះដឹងច្រើនមែន ៗ ទើបជាមនុស្សទន់ភ្លន់ គួរគេគោរពកោតបាន មានចិត្តទូលំទូលាយ រមែងព្រមទទួលថា ខ្លួនមិនដឹងក្នុងវិជ្ជាដែលមិនទាន់បានរៀន នឹងព្រមទទួលកំហុសកាលខ្លួននិយាយខុស ធ្វើខុស ចំណែកអ្នករៀនចេះដឹងបន្តិចបន្តួចច្រើនស្រវឹងវង្វេង ក្រអឺតក្រអោងក្នុងសេចក្ដីចេះដឹងនោះ សំគាល់ថាខ្លួនឆ្លាតយ៉ាងបំផុត ពូកែយ៉ាងបំផុត ល្អយ៉ាងបំផុតក្នុងកណ្ដាលជុំជន កើតទិដ្ឋិមានះប្រកាន់ខ្លួន ក្រអឺតក្រអោងសំគាល់ថា គ្រប់យ៉ាងដែលខ្លួនគិតនិយាយ ធ្វើសុទ្ធតែត្រូវជានិច្ច សូម្បីអ្នកដទៃឃើញថាខុស ក៏នៅកៀបក្រាញថាខ្លួនត្រូវ បើគ្មានផ្លូវស៊ូនឹងគេពិត ៗ ក៏លើកកំហុសឲ្យអ្នកដទៃ មនុស្សប្រភេទនេះ មិនព្រមសារភាពថាខ្លួនល្ងង់ ទាំងដែលខ្លួនកំពុងល្ងង់ ទំអួតឆ្លាត ទាំងដែលខ្លួនគ្មានសេចក្ដីឆ្លាត ប្រហែលនឹងមនុស្សយកមាសប្លមទៅដើរតតាយនាយលក់ ប្រាកដជាលក់បានតែម្ដងប៉ុណ្ណោះ ពេលក្រោយ កាលគេដឹងសេចក្ដីពិតហើយ មុខជាគ្មាននរណាទិញឡើយ"

«លោកសមណៈដ៏ចំរើន! ហេតុផលរបស់លោក ដូចជាដួងប្រទីបដ៏ភ្លឺត្រចះត្រចង់នេះឡើងក្នុងចិត្តដ៏ងងឹតងងល់ ដោយមោហៈរបស់ខ្ញុំ ធ្វើឲ្យខ្ញុំកើតសេចក្ដីយល់ច្បាស់ក្នុងបញ្ហាជីវិតយ៉ាងសំខាន់ ដែលមិនធ្លាប់ដឹងពីមុនមក លោកបានធ្វើឧបការគុណដ៏ធំក្រៃលែងចំពោះខ្ញុំ ខ្ញុំគ្មានរបស់អ្វីនឹងបូជាគុណរបស់លោក តែបើលោកប្រាថ្នា ខ្ញុំត្រេកអរនឹងបង្រៀនសិល្បសាស្ត្ររបស់ពេទ្យ ដែលខ្ញុំចេះដឹងទាំងអស់ដល់លោក ដើម្បីលោកនឹងបានមានវិជ្ជា សម្រាប់រកចិញ្ចឹមជីវិតទៅ ។

«សូមអរគុណក្នុងបំណងល្អរបស់លោក តែអាត្មាមិនប្រាថ្នានឹងសិក្សាវិជ្ជាវេជ្ជសាស្ត្រអំពីលោកទេ ព្រោះអាត្មាឯងជាគ្រូពេទ្យស្រាប់ហើយ»

បុរសចាស់ សំឡឹងមើលមុខខ្ញុំយ៉ាងទឹកថ្លៃកក្នុងចិត្ត ហើយថា «លោកក៏ជាគ្រូពេទ្យដែរឬ លោកមានការជំនាញក្នុងការព្យាបាលរោគអ្វី ?»

«អាត្មាជាគ្រូពេទ្យដែរ តែមិនមែនពេទ្យព្យាបាលរោគកាយ ជាពេទ្យរក្សារោគចិត្ត អ្នកណាមិនសប្បាយចិត្ត ព្រោះលោភៈ ទោសៈ មោហៈ អាត្មាព្យាបាលឲ្យបាត់បាន ថ្នាំរបស់អាត្មា គឺការដឹងស្គាល់យល់ក្នុងសេចក្ដីពិត មនុស្សឈឺចិត្តកាលបានទទួលថ្នាំ គឺការដឹងស្គាល់យល់ក្នុងសេចក្ដីពិត មនុស្សកើតរោគចិត្ត កាលបានទទួលថ្នាំ គឺសេចក្ដីដឹងពីអាត្មាហើយ នឹងមានចិត្តស្អាតសុខស្ងប់ ត្រជាក់ត្រជំ រីករាយ

រៀនកបទៅ ពេលកាយដែលលោកព្យាបាល មនុស្សខ្លះក៏ជា ខ្លះក៏មិនជា តែគ្រប់មនុស្សកើតកេតចិត្តគ្រប់គ្នាទាំងអស់ ដូច្នោះ អ្នកជម្ងឺរបស់អាត្មាទើបមានពេញពិភពលោក អាត្មាត្រូវបររក្សាព្យាបាលរៀនកបមក»

«លោកជាគ្រូពេទ្យដែលឆ្លាតបំផុត មានអ្នកជម្ងឺច្រើនបំផុត ខ្ញុំគិតថា លោកគង់នឹងបានថ្លៃឈ្នួលរង្វាន់ច្រើនបំផុតផង»

«ត្រូវហើយ អាត្មាបានរង្វាន់ច្រើនបំផុត តែរង្វាន់របស់អាត្មា គឺសេចក្តីសុខសប្បាយចិត្ត ដែលបានធ្វើប្រយោជន៍ដល់មិត្តមនុស្សជាតិមិនមែនតែរតន៍ ពេជ្រ មាស ប្រាក់ ព្រោះរបស់ទាំងនេះ ឲ្យសេចក្តីសុខបន្តិចបន្តួច មួយដងមួយគ្រាប៉ុណ្ណោះ តែសេចក្តីសុខចិត្តដែលបានពីការជួយសង្គ្រោះដោះទុក្ខអ្នកដទៃ ឲ្យសេចក្តីសុខដល់អាត្មាជានិរន្តរកាល»

បុរសចាស់ ក្រាបសំពះខ្ញុំយ៉ាងទន់លំទោនជាគ្រាចុងបំផុត ហើយក៏លាបែកទៅ ខ្ញុំតាមមើលគេទាល់តែផុតកន្ទុយភ្នែក ទឹកសប្បាយរីករាយត្រជាក់ចិត្ត ដែលបានជួយរក្សាព្យាបាលគេឲ្យសះជាពីរោគ គឺសេចក្តីស្រីនវិជ្ជា ដែលធ្វើចិត្តគេឲ្យនឹកនឹងលំមកយូរហើយ ខ្ញុំនៅសម្រាកក្នុងទីនោះ ល្មមដល់សេចក្តីត្រូវការហើយ ក៏ស្ពាយបាត្រចេញធ្វើដំណើរតទៅទៀត ។

គណៈល្ខោន

លោកអ្នកអានជាទីមេត្រី! មុនព្រលប់ថ្ងៃនោះឯង ខ្ញុំក៏បានដល់ទ្វារក្រុងរាជគ្រឹះផ្នែកខាងជើង ដែលជាច្រករវាងភ្នំវេភារៈ និងវេ-បុល្លៈ ជិតជើងភ្នំវេបុល្លៈខាងក្រៅក្រុង មានអណ្ដូងទឹកក្ដៅខ្លាំងធំ ហូរចេញមកពីក្រោមផែនដី ហើយហូរឆ្លងកាត់តាមចំណោតរវាងភ្នំចូលទៅក្នុងក្រុង អ្នកស្រុកហៅស្ទឹងខ្នាតតូចនេះថា តបោទានទី ។ អ្នកក្រុងរាជគ្រឹះតាំងពីព្រះបាទពិម្ពិសារចុះមក និយមមកស្រង់ទឹកងូតស្នានកាយនាអណ្ដូងទឹកក្ដៅនេះ ព្រោះហេតុដែលទឹកក្ដៅ ហូរចេញមកពីក្រោមផែនដី មនុស្សខ្លះទៅជឿថា ខាងក្រោមអណ្ដូងទឹកក្ដៅនោះ ជាទីនៅរបស់លោហកុម្ភីនរក ខ្ញុំដាក់បាត្រចុះពីស្មាហើយ ក៏អង្គុយសម្រាកនៅក្រោមម្លប់ឈើ ក្នុងរយៈឆ្ងាយសំឡឹងមើលពួកប្រជាជន ដែលកំពុងងូតទឹកយ៉ាងសប្បាយ ។

ខណៈដែលកំពុងអង្គុយក្បែរក្បែរនោះ មានមនុស្សមួយក្រុម ប្រ-មាណ ៨ នាក់ សែងរបស់របរខ្លួន ចូលមកអង្គុយសម្រាកនិងខ្ញុំ លុះទុកដាក់ ប្រដាប់ប្រដារៀបរយហើយ ប្រាំពីរនាក់ក្នុងចំនួននោះ ក៏ផ្លាស់សំពត់ចុះទៅងូតទឹក នៅសល់តែម្នាក់សម្រាប់ចាំមើលប្រដាប់ប្រដា មើលទៅតាមឫកកិរិយាឃើញថា គេប្រយ័ត្នប្រយែងរបស់គេណាស់ ។

“ឧបាសក! បើលោកចង់ទៅផ្លូវទឹក ក៏ទៅចុះអាត្មានឹងជួយមើល ប្រដាប់ប្រដាឱ្យ” ខ្ញុំពោលនឹងគេដោយសេចក្ដីអើពើ គេដើរចូលមក អង្គុយខាងមុខខ្ញុំ លើកដៃសំពះហើយឆ្លើយ “អរគុណលោកច្រើន តែ ខ្ញុំមិនផ្លូវទឹកឥឡូវនេះទេ” ។

“ពួកលោកទៅណាមកណា មើលទៅប្រដាប់ប្រដាដូចជាច្រើន ណាស់” ។

“ពួកខ្ញុំជាពួកលេងល្ខោន មកពីក្រុងបាដលីបុត្ត ដើរសំដែងល្ខោន រកប្រាក់តាមគាមនិគមផ្សេង ៗ តើលោកមកពីណាដែរ?” ។

“អាត្មាមកពីក្រុងសាវត្ថី រាជធានីនៃកោសលរដ្ឋ ដែលនៅឆ្ងាយ ទៅទិសខាងលិច អាត្មាជាពួកល្ខោនដែរ ដើរសំដែងល្ខោនទៅតាមគាម និគមផ្សេង ៗ រហូតដល់ក្រុងរាជគ្រឹះក្នុងថ្ងៃនេះ” ។

បុរសនោះ សំឡឹងមើលខ្ញុំយ៉ាងសង្ស័យ ហើយសួរ “លោក មកតែម្នាក់ឯង ឬមានមិត្តរួមដំណើរមកផង ខ្ញុំឃើញលោកអង្គុយតែ ម្នាក់ឯង” ។

“អាត្មាមកតែម្នាក់ឯង” ខ្ញុំឆ្លើយ គេសើចហើយនិយាយថា “បើ យ៉ាងនោះ គណៈល្ខោនរបស់លោកក៏មានមនុស្សតែម្នាក់ប៉ុណ្ណោះ លោក សំដែងល្ខោនម្នាក់ឯងបានយ៉ាងណា ខ្ញុំឆ្ងល់ណាស់” ។

"ល្ខោនរបស់អាត្មា អាចនឹងផ្សេងពីល្ខោនរបស់លោកខ្លះ អាត្មាសូមសួរបន្តិចថា វិធីការសំដែងល្ខោនរបស់លោកជាយ៉ាងណា ដើម្បីនឹងបានប្រៀបធៀបនឹងវិធីការរបស់អាត្មា" ។

"លោកសមណៈនេះ ប្រហែលមិនធ្លាប់មើលល្ខោនទេ ខ្ញុំនឹងពន្យល់ឲ្យស្ដាប់" គេនិយាយយ៉ាងកែកាយ "កាលនឹងសំដែងល្ខោននៅទីណា ពួកខ្ញុំក៏នាំគ្នាសាងរោងឡើងជាមុន យកកន្លែងទទេបង្គុំចំកណ្ដាលរោង បែងរោងជាផ្នែកមុខសំរាប់សំដែងល្ខោន និងផ្នែកក្រោយសម្រាប់ជាទីស្នាក់ កាលបើគ្រូព្រមព្រៀងគ្នាថានឹងសំដែងរឿងអ្វីហើយ ក៏មានការតែងតាំងគ្នាជាព្រះមហាក្សត្រខ្លះ ជាព្រះកជិខ្លះ ជាសេនាបតីខ្លះ ជាបុរោហិតាចារ្យខ្លះ ជាមេទ័ពខ្លះ ជាចោរខ្លះ ជាស្រីប្រុសអ្នកបំរើខ្លះ តាមសាច់រឿង គតិនោះក៏បញ្ចេញមកសំដែងលើវេទិកា ចំពោះមុខមហាជនតាមបទបាទរបស់ខ្លួន" ។

"បើយ៉ាងនោះ ល្ខោនរបស់ពួកលោក ក៏ជារឿងការបញ្ឆោតគ្នាយ៉ាងច្បាស់លាស់នោះឯង" ខ្ញុំនិយាយកាត់ឡើង ធ្វើឲ្យបុរសនោះសំឡឹងមើលខ្ញុំដោយសេចក្ដីមិនពេញចិត្តក្រៃ "ការបញ្ឆោតយ៉ាងម៉េច ?" គេសួរ ។

"ការបញ្ឆោតយ៉ាងនេះ គឺរឿងដែលលោកសំដែងនោះ មិនមែនរឿងពិតជារឿងដែលគេសរសេរឡើងតាមចិន្ដាការ ឬមនោគតិរបស់

គេ ក្នុងវេលាសំដែង ដូចកាលលោកអាចបានទទួលសន្មតជាក្សត្រ តែនោះក៏ត្រឹមជាការគេបញ្ឆោត ព្រោះលោកមិនមែនជាក្សត្រពិតៗ នរ-ណាៗក៏ដឹង ដូចកាលគាត់ធ្វើជាក្រេវក្រោធខ្លះ យំខ្លះ សើចខ្លះ តែនោះ ក៏ត្រឹមតែជាការក្លែងធ្វើ ដូចកាលក៏សំដែងជាកើតសឹកសង្គ្រាម តែមិនមែនជាសង្គ្រាមពិត ដូចកាលលោកអាចធ្វើជាត្រូវអាវុធស្លាប់ តែមិនមែនស្លាប់ទេ ព្រោះបើស្លាប់ពិតលោកមិនអាចមកគង់និយាយនឹងអាត្មា ក្នុងទីនេះបានទេ កាលបើយ៉ាងដូច្នេះ មិនមែនល្ខោនគេបញ្ឆោតឬ!” ។

ចុះសម្តេចលេងល្ខោនអគ្គិយឈ្ងោកមុខទៅសៀម ដោយយល់ចំពោះហេតុផលរបស់ខ្ញុំ ទើបខ្ញុំពោលតទៅថា “កាលលោកគេបញ្ឆោត ប្រ-ជាជនដែលមើលក៏វង្វេង គឺយល់ខុសថាជាពិតមែនតាមនោះ ហើយកើតអារម្មណ៍ផ្សេងៗ ដូចសោកសៅខ្លោចចិត្តខ្លះ ខឹងស្អប់ខ្ពើមខ្លះ អាណិតឃើញចិត្តឃើញថ្លើមខ្លះ កើតការអស់សំណើចសើចសប្បាយខ្លះ ស្រេចតែសាច់រឿងលោកសំដែង តែស្រេចហើយ ក៏គ្មានផលអ្វីកើតឡើងក្រៅពីអារម្មណ៍ផ្សេងៗ ប៉ុណ្ណោះឯង” ។

“ខ្ញុំយល់ស្របតាមលោក” គេពោលឡើងក្រោយពីអគ្គិយសៀមយូរ “តែគួរឲ្យប្លែកដូចគ្នាដែរលោកសមណៈ ពួកអ្នកមើលតែងដឹងថាល្ខោនរបស់ខ្ញុំ ជារឿងគេបញ្ឆោត ហើយប្រជាជនក៏នៅតែចូលចិត្តមើលពន់ពេក” ។

«នោះជាសេចក្តីពិត ព្រោះមនុស្សល្ងង់ទៅចូលចិត្តការលេងល្បែងបញ្ឆោតផ្សេងៗ នោះឯង អាត្មានឹងពិសោធឲ្យឃើញផ្ទាល់ទេក៏បាន ថាមនុស្សយើងចូលចិត្តការលេងល្បែងបញ្ឆោតយ៉ាងណា» ជួនជាពេលនោះ មានបុរសចាស់ម្នាក់ អាយុប្រមាណ ៦០ ឆ្នាំ ដើរកាត់មក ខ្ញុំបានហៅឲ្យគេចូលមកអង្គុយសម្រាកក្រោមដើមឈើ ហើយក៏សន្ទនាសាកសួររឿងផ្សេងៗ «ម្នាលឧបាសក លោកអាយុប៉ុន្មានហើយ» ។

«៦០ ឆ្នាំហើយ លោកសមណៈ» បុរសចាស់ឆ្លើយ ។

«អាត្មាដូចជាមិនចង់ជឿថាលោកអាយុដល់ ៦០ ឆ្នាំ ព្រោះមើលថា ថាងលោកនៅក្មេងច្រើន បើឲ្យអាត្មាទាយ អាត្មានឹងទាយថា ៤០ ឆ្នាំជាយ៉ាងច្រើន» ។

លុះនិយាយចប់ប៉ុណ្ណោះ បុរសចាស់ក៏ញញឹមដោយសេចក្តីត្រេកអរពេញចិត្តក្រៃ ងាកសំឡឹងមើលតាមសរីរៈរូបដ៏ទ្រុឌទ្រោមរបស់ខ្លួន គាត់និយាយនឹងខ្ញុំដោយសេចក្តីរីករាយ សប្បាយជាងដើម ក្នុងទីបំផុតគាត់ក៏និមន្តឲ្យខ្ញុំចូលទៅឆាន់ភត្តាហារក្នុងផ្ទះរបស់គាត់ថែមទៀត ។

«ឃើញទេ ឧបាសក» ខ្ញុំពោលនឹងបុរសអ្នកលេងល្ខោន កាលបុរសចាស់នោះ ក្រោកទៅបាត់ហើយ «បុរសចាស់នោះអាយុ ៦០ ឆ្នាំ សណ្ឋានកាយរបស់គាត់ទ្រុឌទ្រោមគ្រាំគ្រាគួរចំណែកទៅហើយ គាត់

ក៏ដឹងខ្លួនច្បាស់ តែលុះអាត្មាល្បួងថា គាត់នៅក្មេងប៉ុណ្ណោះ ក៏សំដែងគាថាថា ពេញចិត្តពេញថ្លើមយ៉ាងពេញមុខពេញមាត់ នេះសំដែងឲ្យឃើញថា មនុស្សល្ងង់មែនចូលចិត្តការគេបញ្ឆោតល្បួង " ។

" ចុះល្ខោនរបស់លោកនោះ លោកសមណៈ លោកមានវិធីការសំដែងយ៉ាងដូចម្តេច ?" ។

" ល្ខោនរបស់អាត្មាជាល្ខោនពិត សំដែងរឿងពិត ធ្វើឲ្យអ្នកស្តាប់បានដឹងសេចក្តីពិតកើតបញ្ញានឹងគំនិតថ្មី យកទៅប្រតិបត្តិដើម្បីប្រយោជន៍សុខដល់ខ្លួន និង អ្នកដទៃ កាលនៅសំដែងទីណា មិនចាំបាច់សាងវេទិកា ព្រោះអាត្មាប្រើវេទិកាពិត លោកនេះទាំងមូល គឺវេទិកាល្ខោនរបស់អាត្មា ជួនកាលអ្នកស្តាប់មានត្រឹមតែម្នាក់ ជួនកាលក៏មានច្រើននាក់ អាត្មាសំដែងល្ខោនដោយយកការអធិប្បាយបញ្ហាជីវិតផ្សេងៗ ឲ្យគេស្តាប់ បន្ធូរបន្ថយសម្រាលសោកសៅរបស់អ្នកកំពុងសោក សម្រាលបន្ធូរសេចក្តីក្រោធ របស់អ្នកកំពុងក្រោធ សម្រាលសេចក្តីស្រវឹងវង្វេងរបស់អ្នកកំពុងស្រវឹងវង្វេង បន្ថយសេចក្តីអាក្រក់ របស់អ្នកកំពុងធ្វើអាក្រក់ បន្ថែមសេចក្តីល្អរបស់អ្នកកំពុងធ្វើល្អ អ្នកស្តាប់ល្ខោនរបស់អាត្មាមកហើយ បានទទួលសេចក្តីដឹង សេចក្តីយល់ ភ្ញាក់កំណើតកើតគំនិតយ៉ាងប្រសើរគ្រប់គ្នា " ។

" ល្ខោនរបស់លោកល្អណាស់ " បុរសនោះពោលយ៉ាងប្រើ

គំនិត «មិនបាច់ប្រើមនុស្សច្រើន មិនបាច់សាងវេទិកា ហើយលោកគិតយកឈ្នួលពីអ្នកមើល អ្នកស្ដាប់យ៉ាងណា ? ។

« អាត្មាមិនបានយកថ្លៃឈ្នួល ពីអ្នកស្ដាប់ជាមាសជាប្រាក់ឬវត្ថុអ្វីៗ ព្រោះមាសប្រាក់បានមកហើយក៏ប្រើអស់ទៅ ផលតបស្នងសងវិញដែលអាត្មាបានទទួល គឺសេចក្ដីសុខក្សេមក្សាន្ត ដែលខ្លួនបានធ្វើប្រយោជន៍ដល់អ្នកដទៃ សេចក្ដីត្រជាក់ត្រជុំក្សេមក្សាន្តចិត្ត ដែលមិនអាចរកបានពីមាសប្រាក់ » ។

« បើយ៉ាងនោះ អ្នកដែលសំដែងល្ខោនបែបលោកបាន ត្រូវជាអ្នកមានចិត្តលះបង់យ៉ាងពិតប្រាកដ » ។

« យ៉ាងហ្នឹងពិតមែនហើយ អ្នកដែលនៅឃើញដល់ខ្លួនឬពួកបក្សរបស់ខ្លួន រមែងសំដែងល្ខោនបែបនេះមិនបាន ត្រូវមានចិត្តទូលំទូលាយក្លាហាន ទាំងមានមេត្តាករុណាប្រចាំចិត្តជានិច្ច ត្រូវគិតដល់អ្នកដទៃមុនខ្លួនឯង កាលមានផលប្រយោជន៍កើតឡើង ត្រូវគិតឲ្យអ្នកដទៃបានទទួលផលប្រយោជន៍នោះមុនខ្លួនឯង តែកាលសេចក្ដីទុក្ខយ៉ាកលំបាកកើតឡើង ត្រូវទទួលមុនអ្នកដទៃ ។

ខណៈដែលយើងទាំងពីរនាក់ កំពុងសន្ទនាគ្នានោះ គណៈល្ខោនទាំងពីរនាក់ ដែលទៅងូតទឹកក៏ត្រឡប់មកហើយ បានប្រាប់គូសន្ទនារបស់ខ្ញុំឲ្យទៅងូតទឹក តែគេឆ្លើយថា « មិនងូតទឹកទេថ្ងៃនេះ កំពុង

សន្ទនា នឹងលោកសមណៈសប្បាយស្រួល ពួកយើងមករួមសន្ទនាជាមួយគ្នាចុះ ទើបបានសេចក្តីបេះដូងថ្លុកៗល្អៗ ” ។

“ លោកសមណៈ! បើសន្មតថា មនុស្សគ្រប់គ្នាដូច្នេះ ជាអ្នកឃើញផលចំណេករួម ច្រើនជាងខ្លួនឯង ព្រមលះប្រយោជន៍ខ្លួន សុខរបស់ខ្លួនដល់អ្នកដទៃ ព្រមទទួលសេចក្តីទុក្ខលំបាក ជំនួសអ្នកដទៃ ដូចលោកថា ស្រុកទេសនឹងទៅជាយ៉ាងណា ? ” ។

“ សេចក្តីសុខស្ងប់នឹងផ្សព្វផ្សាយទូទាំងស្រុកទេសនោះ ប្រជាជននឹងគ្រប់គ្រងជីវិតនៅដោយសន្តិសុខយ៉ាងពិតប្រាកដ ” ។

“ ហើយស្រុកប្រទេសយ៉ាងដែលថានេះ មានដែរឬ ឬថាគ្រាន់តែជាសេចក្តីយល់សប្តិប៉ុណ្ណោះ បើមាននៅឯណា ? ” ។

“ មានទេ ឧបាសក! ក្រុងដែលថានេះឈ្មោះសន្តិនគរ នៅក្នុងហិមវន្តប្រទេស ជានគរតូច មានប្រជាជនមិនច្រើនណាស់ណា តែមានព្រះមហាក្សត្រគ្រប់គ្រងដូចនគរទាំងឡាយ សន្តិនគរតាំងនៅក្នុងប្រកបក្នុងដីឧត្តមសម្បូណ៌ ពេញដោយធម្មជាតិដ៏ល្អស្រស់គួរទស្សនា ព្រះរាជាដែលសោយរាជ្យ ទ្រង់ស្ថិតនៅក្នុងទសពិធរាជធម៌ យ៉ាងម៉ឺងម៉ាត់ ទ្រង់ទុកប្រជារាស្ត្រគ្រប់គ្នាដូចជាបុត្រធីតារបស់ព្រះអង្គផ្ទាល់ រាជបុរសអ្នកធ្វើការរាជការតាំងព្រះនេត្រព្រះកាណ៌ ធ្វើការតាមនាទីដោយសុចរិត មិនបាំងហួនឆកស្ត្រ មិនធ្វើជាត្រៈនៀត ធៀតតាង គឺមិនធ្វើស្រែ លើ

ខ្នឹកស្រ្ត ប្រជាជនគ្រប់ជាន់វណ្ណៈ ប្រកបអាជីវកម្មរបស់ខ្លួនដោយព្យា-យាមឃ្មាតខ្មី និងដោយសុចរិត ក្នុងនគរនេះ គ្មានចោរលួចប្លន់ គ្មានក្តីក្តាំឡើងសាលា គ្មានពន្ធនាគារ ព្រោះគ្មានអ្នកទោស គ្មានការប្រទូស-រ៉ាយបៀតបៀនគ្នាដោយប្រការផ្សេងៗ មនុស្សគ្រប់គ្នាបានទទួលការអប់រំឲ្យមានចិត្តមេត្តាករុណា អើពើផ្សព្វផ្សាយចំពោះគ្នា ស្រឡាញ់គ្នាដូចបងប្អូន ជួយគ្នាធ្វើប្រយោជន៍សាធារណៈ ជួយគ្នាថែរក្សាសាធារណសម្បត្តិអ្វីដែលឈ្មោះថា ជារបស់សាធារណៈ ដើម្បីប្រយោជន៍រួម ហើយគេរក្សាការពារដោយម៉ឺងម៉ាត់ជាងរបស់ផ្ទាល់ខ្លួនទៅទៀត ឧបាសកអើយ ! បើនឹងឲ្យពណ៌នាសេចក្តីល្អរបស់នគរនេះ មួយថ្ងៃក៏មិនចប់ផង »

« គួរអស្ចារ្យមែន ! » នាងការទាំង ៤ នាក់ បន្លឺសំឡេងឡើងព្រមគ្នា ។

« ខ្ញុំចង់ទៅនៅក្នុងសន្តិនគរនោះណាស់ លោកសមណៈ » នាងការម្នាក់ពោលឡើងយ៉ាងជាការអង្វរ « លោកមេត្តាប្រាប់ផ្លូវដល់ខ្ញុំផងចុះ »

« មានមនុស្សម្តុំនេះជាច្រើន ធ្លាប់ទៅនៅក្នុងនគរនោះ តែក្នុងទីបំផុតនៅមិនបាន គេវិលត្រឡប់មកវិញខ្លួនឯងខ្លះ អ្នកនគរនោះគេបណ្តេញឲ្យមកខ្លះ » ។

« ព្រោះហេតុអ្វី ? » ។

« ព្រោះមនុស្សទាំងនេះ មិនចេះសម្របសម្រួលខ្លួនឯងឲ្យចូល

ទីនិសភាពរបស់នគរនោះ កាលនៅឯណោះធ្លាប់ប្រព្រឹត្តយ៉ាងណា កាលទៅនៅឯណោះក៏ប្រព្រឹត្តដូចដើម គេនាំយកសេចក្ដីឃើញផ្ទាល់ខ្លួន (អត្តទត្ថៈ) សេចក្ដីលោភ ទុច្ចរិតរៀបរបរទីនិទិស្សយ៉ែគាក្រក់ដទៃទៀតទៅជាមួយ ក្នុងទីបំផុត ទើបនៅមិនបាន, ដូច្នោះ បើលោកចង់ទៅនៅក្នុងសង្គមនគរនោះ មុនដទៃត្រូវប្រុងប្រៀបរៀបចំខ្លួនឯងជាមុន លោកត្រូវកំចាត់សេចក្ដីឃើញផ្ទាល់ខ្លួនចេញចាកខន្ធសន្តាន កុំសាងសេចក្ដីសុខឲ្យផ្ទាល់ខ្លួនដោយបង្កសេចក្ដីទុក្ខក្ដៅក្រហាយឲ្យដល់អ្នកដទៃ បើលោកធ្វើបានដូច្នេះ ឬបើមនុស្សគ្រប់គ្នាធ្វើបានដូច្នេះ លោកមិនចាំបាច់ទៅនៅក្នុងសង្គមនគរ ព្រោះគ្រប់ស្រុកគ្រប់ប្រទេសនឹងក្លាយជាសង្គមនគរទាំងអស់ " ។

ខ្ញុំទេសនាប្រៀនប្រដៅគេរហូតព្រលប់ ញ៉ាំងគេឲ្យកើតសេចក្ដីក្លាហានក្នុងសមាបដិបត្តិ ហើយក៏ចុះទៅងូតទឹកក្នុងគង្គានទី ក្នុងពេលដែលគណៈល្ខោនចូលទៅក្នុងក្រុង យប់នោះខ្ញុំស្នាក់នៅក្រោមម្លប់ឈើក្បែរឆ្នេរគង្គានទីនោះឯង សូម្បីបរិយាកាសស្ងៀមស្ងាត់ ហើយត្រជាក់ តែចិត្តរបស់ខ្ញុំក៏កក់ក្ដៅដោយក្សេមក្សាន្តចិត្ត ដ្បិតបានធ្វើប្រយោជន៍ដល់អ្នកដទៃ ។

បត្តៈវេឡុវន

អ្នកអានទាំងឡាយ ! ក្នុងថ្ងៃព្រឹកនេះ កាលទ្វារក្រុងបើក ខ្ញុំក៏ចូលទៅបិណ្ឌបាតក្នុងនគររាជគ្រឹះ កាលបានអាហារល្មមមួយឆ្អែត ហើយ ក៏ចេញទៅឆាន់នៅវេឡុវនារាមដ៏ជាទទួលព្រៃឫស្សី ដែលព្រះបាទពិម្ពិសារ ព្រះមហាក្សត្រនៃមគធរដ្ឋ ទ្រង់លើកថ្វាយចំពោះព្រះភិក្ខុទាំងឡាយ មានព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធជាប្រធាន ព្រះវេឡុវនារាមជារមណីយដ្ឋាន ក្រៃលែងជាងអារាមដទៃ ដែលខ្ញុំបានជួបប្រទះមក ផ្ទៃដែនដីខាងក្រោម រាបស្មើ បានទទួលការបោសសំអាតល្អជានិច្ច ផ្ទៃខាងលើគ្របដណ្ដប់ ដោយស្លឹកឫស្សីដ៏ស្រស់ជាដំបូលធម្មជាតិ ធ្វើឲ្យបរិយាកាសខាងក្រោម ត្រជាក់សប្បាយជានិច្ច ។ ព្រះភិក្ខុសាមណេរក្នុងព្រះអារាម មានចំនួន ត្រឹមបន្តិចបន្តួច ព្រោះចំនួនច្រើនបានចេញចារិកទៅក្នុងទិសផ្សេងៗ ទើប មានកុដិទំនេរនៅច្រើន ក្រោយពីប្រគល់ខ្លួនចំពោះព្រះមហាថេរជាប្រធាន ហើយ ខ្ញុំក៏បានទៅនៅកុដិតូចមួយខ្នង ដែលជ្រៅចូលទៅក្នុងព្រៃឫស្សី តាំងចិត្តថា ក្រោយពីធ្វើដំណើរដើរផ្លូវមកជាយូរយា ក៏នឹងឈប់សម្រាក អប់រំចិត្តឲ្យស្ងាត់ស្ងប់ខ្លះ ។

តមកមិនយូរ ព្រះមហាថេរឃើញថាខ្ញុំមានវស្សាចាស់ មាន ការចេះដឹងធម៌វិន័យ សមគួរនឹងគ្រប់គ្រងព្រះភិក្ខុសាមណេរជំនួសលោក បាន ទើបប្រគល់ព្រះអារាមឲ្យខ្ញុំ ហើយព្រះអង្គលោកក៏លានិមន្តចារិក

ទៅ កាលបានទទួលការប្រគល់នាទីហើយ ខ្ញុំក៏តាំងបរិហារដោយល្អត មក ក្នុងការគ្រប់គ្រងអ្នកនៅក្រោមបង្គាប់ ខ្ញុំបានលាតត្រដាងមេត្តាករុណា ទាំងសេចក្តីយុត្តិធម៌ទុកជាមូលដ្ឋានរបស់ចិត្ត ប្រកាន់សេចក្តីត្រឹមត្រូវជាគោល លើកដំកើងអ្នកដែលគួរលើកដំកើង តិះដៀលអ្នកដែលគួរតិះដៀល មិនលំអៀងចូលខាងនោះ ចេញខាងនេះ ព្រោះស្រឡាញ់ ព្រោះស្អប់ ព្រោះខ្លាច ឬព្រោះល្ងង់ទៅ ខ្ញុំបានសង្កេតឃើញថា អ្នកតូចក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ខ្ញុំ មានពីរប្រភេទ ប្រភេទទី ១ ជាអ្នកមានសមត្ថភាព ព្យាយាមយកល្អដោយការងារ , ប្រភេទទី ២ ជាអ្នកគ្មានសមត្ថភាព ព្យាយាមយកល្អនាប់គួរ ដោយការអែបអបប្រចុបប្រចែង ទាំងពីរពួកនេះ ច្រើនជាសត្រូវនឹងគ្នា អ្នកធំដែលអន់ខន់ខ្សោយច្រើនលំអៀងចូលខាងពួកប្រចុបប្រចែង ព្រងើយកន្តើយចំពោះពួកការងារ ធ្វើឲ្យពួកការងារអស់កម្លាំងចិត្តក្នុងការធ្វើការងារ កាលបើផ្ទុះខ្ទះសាមគ្គីធម៌ក៏រលំរលាយ គណៈទ្រុឌទ្រោម ។ អ្នកធំប្រៀបដូចបង្គោល អ្នកតូចប្រៀបដូចគោច្រើនដែលចងទុកនឹងបង្គោល បើបង្គោលមិនរឹងប៉ឹងមាំមួន គោទាញហូតដួល–សណ្តក កាលបង្គោលដួលសណ្តក គោក៏បែកគ្នារប៉ាត់រប៉ាយ បង្គោលគឺអ្នកធំ អាចនឹងមាំរឹងគង់វង្ស ព្រោះអាស្រ័យយុត្តិធម៌ជាសំខាន់ ប្រកាន់ផលការងារជាគោល ពិចារណាសេចក្តីត្រឹមត្រូវ មិនមែនសេចក្តីប្រចុបប្រចែងអែបអប ។

លោកអ្នកអានជាទីមេត្រី! អ្នកធំដែលខ្វះមេត្តា ជាមូលដ្ឋានរបស់ចិត្ត ច្រើនកាចសាហាវធ្វើទុក្ខបុកម្នេញចំពោះអ្នកតូច ប្រើការដេរដៀលក់យ៉ាងជាឧបករណ៍ ធ្វើឲ្យអ្នកតូចខ្វះខាតនូវសេចក្ដីគោរព ក្នុងសេចក្ដីខ្លាចនោះ មានសេចក្ដីស្អប់កប់នៅជាមួយផង អ្នកតូចធ្វើតាមតែចំពោះមុខ កំបាំងមុខគេនឹងនិន្ទា បើបែកឃ្លាតទៅ ឬស្លាប់បាត់ទៅ គេនឹងអនុមោទនាត្រេកអរថា ទៅស្រឡះទៅចុះ ។

អ្នកធំដែលខ្វះករុណា ជាមូលដ្ឋានរបស់ចិត្ត ច្រើនជាមនុស្សកំណាញ់ បានបច្ច័យលាភផលអ្វីមកក៏សន្សំលាក់ទុកចំពោះតែខ្លួនឯង មិនបែងចែកគ្នា អ្នកធំដូច្នេះ មិនអាចបណ្ដុះសេចក្ដីស្រឡាញ់ ឲ្យកើតក្នុងចិត្តរបស់អ្នកតូចបាន ។

អ្នកធំដែលខ្វះមុទិតា ជាមូលដ្ឋានរបស់ចិត្ត ច្រើនតែជាមនុស្សប្រណែនឫស្សា មិនលើកដំកើងឲ្យតម្លៃសេចក្ដីល្អប្រសើររបស់អ្នកតូច ខ្លាចគេខ្ពស់មុខខ្ពស់មាត់ ឬកាត់មុខ កាត់មាត់ខ្លួន រកផ្លូវទម្លាយបំផ្លាញកំនិពកាលអ្នកតូចបានល្អ អ្នកធំដូច្នេះ ឈ្មោះថា បង្កើនជំពាស់សេចក្ដីចំរើនរបស់អ្នកតូច ។

អ្នកធំដែលខ្វះឧបេក្ខា ជាមូលដ្ឋានរបស់ចិត្ត ច្រើនជាមនុស្សឃ្មើងឃ្មោង ផ្តុំម្នាក់ៗ ប្រោសប្រាណចំពោះអ្នកតូចដែលរូបល្អ មានអាមិស ឬគុណឲ្យខ្លួនច្រើនៗ ឬមានឥទ្ធិពលផ្សេងៗ ត្បិតប្រព្រឹត្តប្រវែងតែអបអប

សម្បត្តិនេះធ្វើខុសក៏មិនធ្វើជាដឹង បើធ្វើល្អត្រឹមបន្តិចបន្តួច ក៏លើក ដំកើងសរសើរ អ្នកធំដូច្នេះ ប្រៀបដូចបង្គោលដែលដោតនៅលើគំ- នូកខ្សាច់ ។

លោកអ្នកអានទាំងឡាយ! ក្នុងការបរិហារពួកគណៈជំនួសព្រះមហាថេរ ខ្ញុំទំតាំងខ្លួនទុកក្នុងមេត្តាស្រឡាញ់អ្នកតូចដូចកូនចៅ, ករុណាការុណិតសង្គ្រោះដោយបច្ច័យលាភតាមមានតាមបាន, មុទិតាត្រេកអរសរសើរអ្នកតូចដែលបានល្អ, ឧបេក្ខា ទុកដាក់ខ្លួនជាកណ្តាល អាស្រ័យយុត្តិធម៌ជាគោល អ្នកតូចស្រឡាញ់គោរពខ្ញុំទាំងចំពោះមុខនិងកំបាំងមុខ ប្រតិបត្តិតាមឱវាទរបស់ខ្ញុំដោយសេចក្តីពេញចិត្ត សាមគ្គីមូលមិត្តគ្នាដោយល្អ ញុំាងការងារឲ្យសម្រេចយ៉ាងរៀបរយរៀងរហូតមក ។

ក្នុងប្យៃធម្មស្បៀគៈ ខ្ញុំត្រូវស៊ែផងធម៌ចំពោះពុទ្ធបរិស័ទជំនួសព្រះថេរៈ អាស្រ័យខ្លួនជាអ្នកបេះដឹងទូវធម៌ និងយល់ក្នុងវិធីទេសនាខ្លះ ទើបមានប្រជាជននិយមចូលចិត្តក្នុងធម្មទេសនារបស់ខ្ញុំច្រើន ចំនួនពុទ្ធបរិស័ទដែលមកស្តាប់ទេសន៍ បេះតែកើនថែមឡើងរាល់ថ្ងៃ ក្នុងមិនយូរកិត្តិគុណរបស់ខ្ញុំ ក៏លាន់ឮខ្ទរខ្ទាយផ្សាយទូទៅពេញក្រុងកជគ្រឹះ កាលឈ្មោះសំឡេងល្បីល្បាញហើយ លាភ យស ក៏ហូរតាមមក បច្ច័យ ៤ មានអាហារជាដើម ផ្តើមហូរកើតកើនចម្រើនឡើងចំពោះខ្ញុំ តែខ្ញុំមិនបានស្រ- វឹងស្រវឹងជាប់នៅនឹងគ្រឿងគ្រាតុទាំងនោះទេ ខ្ញុំយកទុកតែល្មមធាតុមួយផ្នែក

ក្នុងមួយថ្ងៃ ហើយក៏ចែកចាយដល់ភិក្ខុសាមណេរខ្លះទៅ ខ្ញុំកាន់ខ្ជាប់គតិថា "ស៊ីល្មមឲ្យតែត្រឹមជីវិតរស់នៅ ទីនរស់នៅដើម្បីប្រព្រឹត្តសេចក្តីល្អនិងធ្វើការងារប៉ុណ្ណោះ" ថ្ងៃយប់កន្លងទៅតាមលំដាប់ ខ្ញុំអាស្រ័យក្នុងព្រះវេឡុវនារាមប្រកបដោយសេចក្តីសុខក្សេមក្សាន្តទាំងកាយចិត្ត ទីកន្លែងអាកាសនិងមនុស្សក្នុងព្រះវេឡុវនជាទីត្រូវអធ្យាស្រ័យរបស់ខ្ញុំពន់ពេក ខ្ញុំតាំងចិត្តនឹងនៅក្នុងព្រះវេឡុវនឲ្យយូរលង់ទៅទៀត ឬ ក៏នៅរហូតអវសានជីវិត ។

ខ្ញុំនៅបរិហារគណៈសង្ឃនិងប្រៀនប្រដៅគេទៅ នៅព្រះវេឡុវនារាមនោះឯង ការងារដើម្បីប្រយោជន៍រួមរបស់ខ្ញុំបានសម្រេចផលយ៉ាងល្អក្រៃលែង ជនជាអនេក បានត្រូវនាំចេញចាកសេចក្តីងងឹតគឺមោហៈ ទៅកាន់ដែននៃសេចក្តីភ្លឺស្វាង គឺបញ្ញា ចាកការប្រឡាក់ស្មោកគ្រោកដោយអកុសលទៅកាន់ដែនដីស្អាតបរិសុទ្ធ គឺកុសល ខ្លួនខ្ញុំជួបជាដួងប្រទីបដ៏រុងរឿង សម្រាប់បំភ្លឺផ្លូវជីវិតនៃពួកជនគ្រហស្ថនិងបព្វជិត ប្រយោជន៍ដែលខ្ញុំបានធ្វើឲ្យដល់ពលលោក មានច្រើនលើសគណនា តែការងារដើម្បីប្រយោជន៍រួមនេះឯង បានក្លាយជាកំពែងមហិមាកាំងខ្ញុំទុកមិនឲ្យមានឱកាសបំពេញព្យាយាមដើម្បីសម្រេចមគ្គផល ដែលជាចំណុចខ្ពស់បំផុតក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ។

នៅល្អាងសុករខាតា

លោកអ្នកអានទាំងឡាយ ! រាល់ដែលនៅក្នុងព្រះវេឡុវនារាម បានមានហេតុការណ៍ច្រើនយ៉ាង ខ្ញុំក៏មានចំណែកចូលទៅទាក់ទងផង ទើបនាំមកនិយាយឲ្យស្ដាប់ ចំពោះរឿងខ្លះល្មមជាគ្រឿងប្រដាប់សតិបញ្ញា ។ ថ្ងៃមួយ ខ្ញុំបានឡើងទៅធ្វើការសម្ងាត់សតិការម្មណ៍នៅនាល្អាងសុករខាតា ភ្នំគិជ្ឈកូដ គឺភ្នំមានសណ្ឋានដូចក្បាលត្មាត លើភ្នំនេះ មានល្អាងឈ្មោះ សុករខាតា ជាល្អាងជ្រៅ មានប្រវត្តិថា ពីដើមមាត់ល្អាងនោះ មានដីបិទជិតគ្មានទ្វារណាដឹងថាជាល្អាង ថ្ងៃមួយ សុករៈ (ជ្រូក) មកឈូសដីត្រង់នោះ គ្រាតមក ភ្លៀងច្រោះដី ស្នាមនៃល្អាងក៏ប្រាកដឡើង នាយព្រានម្នាក់បានសង្កេតឃើញ ក៏សន្និដ្ឋានថា ប្រហែលជាល្អាងតែសេចក្ដីស្ងប់ស្ងាត់នៃអ្នកមានសីលក្នុងកាលមុន ទើបនាំយកដីចេញ គាស់តែងបរិវេណ រៀបចំឲ្យសមរម្យ ហើយថ្វាយដល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ល្អាងនោះឈ្មោះ សុករខាតា (ដែលជ្រូកឈូស) តាំងពីគ្រានោះមក ។ ខ្ញុំចូលចិត្តកន្លែងនោះណាស់ ព្រោះជាទីស្ងាត់ស្ងៀមសមដល់ការបំពេញព្យាយាម ក្រៃលែងជាងនោះកាលយើងឈរនៅមាត់ល្អាង ហើយសំឡឹងមើលមកខាងក្រោម ទើបបានឃើញអគារ សំណង់ ផ្លូវ និងមនុស្សដើរទៅមក ក្នុងផ្លូវនៃក្រុងរាជគ្រឹះ បានយ៉ាងច្បាស់លាស់ របស់ទាំងនេះកាលសំឡឹងមើលពីទីខ្ពស់ដូច្នោះ ទើបឃើញជារបស់តូចៗ ដូចរបស់ក្មេង

លេង ខ្ញុំចូលចិត្តសំឡឹងមើលភាពដូច្នោះ ព្រោះវាធ្វើឲ្យឃើញមនុស្ស ជាសត្វលោក និងឃើញភាពផ្ទុះសម្បែងទាំងនោះក្នុងឋានៈជាគ្រឿង លេងរបស់ពលលោក ។

ថ្ងៃត្រេចខ្ចិចនៃថ្ងៃមួយ ខណៈដែលកំពុងអង្គុយសម្រាកនៅនា-លានថ្ម ជិតមាត់ល្អាង ខ្ញុំសង្កេតឃើញស្ត្រីក្រមុំម្នាក់កំពុងដើរឡើងភ្នំមក អំពីចម្ងាយ នាងឡើងមកតាមផ្លូវបណ្តៀតចុះជើងមនុស្សតែម្នាក់ មិនប្រាកដជាមាននរណាមកជាមួយផងឡើយ ធ្វើឲ្យខ្ញុំនឹកសង្ស័យថា នាងជានរណា ទៅណាមកណាតែម្នាក់ឯង ដើម្បីអ្វី? ខ្ញុំអង្គុយរង់ចាំមើល ដោយអាការៈស្ងប់ ស្ត្រីចម្លែកនោះចេះតែឡើងមកដោយមិនឈប់សម្រាក ដែលខ្ញុំមើលទៅឃើញថា នាងហត់នឿយណាស់ កាលឡើងមកដល់ លានថ្មក្រោមម្លប់ឈើ ឆ្ងាយពីកន្លែងដែលខ្ញុំអង្គុយទៅខាងក្រោមបន្តិច នាងបានអង្គុយសម្រាក នាងផ្អែកខ្នងនឹងដើមឈើធំ ហើយក៏សណ្តូកជើង ទៅខាងមុខ សម្បុរមុខរបស់នាងក្រៀមក្រំមួហ្មងទឹកជោកដោយញើស ក៏នៅមានគន្ធីសម្រស់លំអបង្ហាញឲ្យឃើញថា នាងជានារីល្អឆើតម្នាក់ មិនចាញ់នារីឆើតឆាយ ដែលខ្ញុំធ្លាប់ជួបប្រទះមកហើយ លក្ខណៈទំនង ដំណើរ គណ៌សម្បុរនិងគ្រឿងតែងកាយ សំដែងឲ្យឃើញថា នាងមិន មែនជាមនុស្សផាន់ទាប វេលានោះ នាងក្រមុំចម្លែកនោះ មិនទាន់ឃើញ ខ្ញុំ បើនាងឃើញខ្ញុំ នឹងឃើញថា ខ្ញុំកំពុងសំឡឹងមើលនាង នាងប្រហែល

ជាគៀនខ្លាសខ្ញុំហើយមើលទៅ ខ្ញុំទើបបែរមុខទៅទិសដទៃក្នុងធ្វើជាមិនឃើញនាង មួយសន្ទុះខ្ញុំបែរមកមើលនាងទៀត ម្ដងនេះខ្ញុំបានទទួលសេចក្ដីនឿងឆ្ងល់ប្លែកក្នុងចិត្ត កាលឃើញនាងក្រមុំនោះ កំពុងយំយ៉ាងគួរអាណិតពន់ពេក សំដែងឲ្យឃើញសេចក្ដីទុក្ខសៀតបៀតបៀនណាមួយ តាមប្រក្រតី ខ្ញុំជាមនុស្សមានចិត្តពេញព្រៀបដោយករុណា កាលឃើញនរណាមានអាកប្បកិរិយាជាទុក្ខ ខ្ញុំមិនអាចអង្គុយមើលចំណាំបាន ច្រើនចូលទៅប្រស្រ័យសាកសួររឿងរ៉ាវផ្សេង ៗ ហេតុដឹងរឿងរ៉ាវច្បាស់លាស់ហើយ ក៏រកផ្លូវជួយសង្គ្រោះដោយវត្ថុខ្លះ ដោយធម៌ខ្លះ តាមសមគួរ ។

លោកអ្នកអាន! ភាពដែលនៅខាងមុខខ្ញុំខណៈនេះ ធ្វើឲ្យខ្ញុំកើតសេចក្ដីអាណិតយ៉ាងខ្លាំង កាលមិនអាចទ្រាំអង្គុយស្ងៀមបាន ទើបខ្ញុំគ្រហែមឡើងតិចៗ ដើម្បីជាសញ្ញាឲ្យនាងក្រមុំនោះដឹងថា ក្នុងបរិវេណនោះ មិនមែនមានតែនាងម្នាក់ឯងទេ នាងបែរមករកខ្ញុំភ្លាម លើកជាយសំពត់ជូតទឹកភ្នែក ខណៈដែលនាងកំពុងភាំងនោះឯង ខ្ញុំក៏ដើរចុះទៅឈរនៅក្នុងរយៈឆ្ងាយពីនាងប្រមាណពីរម៉ែត្រ ហើយក៏ផ្ដើមសួរនាង ។

“ម្នាលកុលធីតា! នាងមានធុរៈសំខាន់អ្វីណា ទើបខំស្វាហ៍ឡើងភ្នំមកតែម្នាក់ឯងដូច្នេះ ? ” ។

ផ្ទុយពីធ្វើយចំពោះសំនួររបស់ខ្ញុំ នាងក្រមុំបែរជាយំខ្សឹកខ្សួលខ្លាំងឡើង ទើបខ្ញុំនិយាយតទៅ ៖

"កុលធីតាអើយ! អានប្រហែលមានទុក្ខពុកហេតុអ្វីម្យ៉ាងហើយ អានអាចកំពុងទៅសម្លាប់ខ្លួនទេដឹង ?" ។

"ត្រូវហើយ! ខ្ញុំករុណានឹងទៅលោតសម្លាប់ខ្លួន" អានក្រមុំ ងើយក្បាល សំឡឹងមើលខ្ញុំដោយនឹកចម្លែកក្នុងចិត្ត ដែលខ្ញុំទាយគោលបំណងរបស់អានត្រូវ" ព្រោះមិនអាចធន់ទ្រាំចំពោះសេចក្តីទុក្ខរបស់ជីវិតនេះបាន" ។

"ទុក្ខរបស់អានធំណាស់ហើយមើលទៅ សូមនិយាយឲ្យអាត្មាស្តាប់ផងចុះថា រឿងរ៉ាវយ៉ាងដូចម្តេចខ្លះ? អាត្មាដូចជាអាណិតនិងឃើញចិត្តឃើញថ្លើមអានណាស់"

អានក្រមុំបាននិយាយរឿងរ៉ាវរបស់អានឲ្យខ្ញុំស្តាប់ដោយទឹកភ្នែកថា ទុក្ខធំរបស់អាន កើតពីសេចក្តីប៉ោះខុសបំណងក្នុងរឿងស្នេហា កាលមុននេះមិនយូរ មាតាបិតារបស់អានបានបង្គាប់ឲ្យអានរៀបការនឹងព្រាហ្មណ៍ចាស់ស្តុកស្តម្ភម្នាក់ តែអានមិនព្រមទើបរត់ទៅរកប្រុសកម្លោះម្នាក់ ដែលអានស្រឡាញ់ តែអានក៏បានជួបប្រទះនឹងសេចក្តីខុសសង្ឃឹម ព្រោះប្រុសកម្លោះនោះ បានរៀបការនឹងស្ត្រីដទៃទៅហើយ មុនដែលអានទៅដល់ត្រឹមមួយថ្ងៃប៉ុណ្ណោះ អានមិនព្រមត្រឡប់ទៅផ្ទះរបស់ខ្លួន ព្រោះសេចក្តីខ្លបចិត្ត ចេះតែដើរតែឯងទៅយ៉ាងមនុស្សដែលប្រាសចាកសតិអស់វេលាដល់ ៣ ថ្ងៃ កាលមិនអាចទ្រាំចំពោះសេចក្តីទុក្ខតឹងចិត្តធ្ងន់ទ្រូងបាន

ទើបធ្លាក់ចិត្តខឹងលោតទៅក្នុងជ្រោះសម្លាប់ខ្លួន ។

« រឿងរបស់នាងជារឿងដែលគួរឲ្យពេញចិត្តច្រើន » ខ្ញុំនិយាយ កាលស្ដាប់រឿងរបស់ស្ត្រីក្រមុំចប់ហើយ ។

« ទោះណាក៏ដោយ បើធ្លាក់ទៅក្នុងការៈដូចនាងក៏គង់ខឹងកាត់ចិត្តសម្លាប់ជីវិតដូចយ៉ាងនាង ទុក្ខកាយជារឿងដែលល្មមអត់ទ្រាំបាន តែទុក្ខចិត្ត ទ្រាំបានដោយលំបាកណាស់ វិធីកែទុក្ខចិត្តមាន ២ ចំណុះ គឺសម្លាប់ខ្លួនឲ្យស្លាប់ស្រឡះទៅ នឹងអត់ទ្រាំទាល់តែទុក្ខនោះរលត់ៗ មនុស្សជាច្រើន បានជ្រើសរើសយកវិធីសម្លាប់ខ្លួន តែដែលជ្រើសរើសយកវិធីអត់ធន់ ក៏មានមិនតិចដែរ តើនាងជ្រើសរើសយកវិធីណា ? » ។

« ជ្រើសរើសយកវិធីស្លាប់ » នាងក្រមុំឆ្លើយយ៉ាងដាច់ខាត ។

« នាងជឿពិតឬថា កាលនាងស្លាប់ហើយនឹងរួចទុក្ខ ? » ។

« ខ្ញុំជឿយ៉ាងនោះ » នាងក្រមុំឆ្លើយយ៉ាងមិនប្រាកដក្នុងចិត្ត ។

« នាងយល់ចិត្តខុសហើយ នាងកំពុងនឹងបំផុតបំផ្លាញខ្លួនឯងដោយសេចក្ដីយល់ខុស ទុក្ខរបស់នាងមិនបានទៅត្រង់ជើង ដៃ ទ្រូង ស្មា បេះដូង លលាដ៍ក្បាល ឬផ្នែកណាមួយរបស់កងកាយ តែនៅខឹងចិត្ត កងកាយត្រឹមតែជាវត្ថុគ្រោតគ្រាត មិនដឹងរឿងរ៉ាវអ្វីទាំងអស់ ចិត្តទេតើជាអ្នកទទួលទុក្ខ កាលកងកាយស្លាប់ ចិត្តនៅមានការចាប់កំណើតកើតទៀត គាបនាំយកសេចក្ដីសុខសេចក្ដីទុក្ខ ដូច្នោះ សេចក្ដីស្លាប់ ទើប

មិនមែនទីបំផុតរបស់សុខឬទុក្ខ សេចក្ដីសៅហ្មងឬសេចក្ដីបរិសុទ្ធិទៅជាមួយផងបាន ការសម្លាប់ខ្លួនដោយការទម្លាយរាងកាយដែលមិនដឹងរឿងក៏អ៊ីឡើយឲ្យស្លាប់ទៅយ៉ាងឥតប្រយោជន៍ ការសម្លាប់ខ្លួន ដើម្បីឲ្យរួចបាតទុក្ខជាការកែប្រែដោះទុក្ខខុសទំនង ដូចបុរសម្នាក់ត្រូវគេជេរស្ដី កើតសេចក្ដីឈឺចាប់ចិត្តក្ដៅក្រហាយ ចង់រួចបាតទុក្ខក៏យកភ្លើងទៅដុតផ្ទះរបស់ខ្លួន ទាល់តែផ្ទះនេះខ្ទេចខ្ទី កាលផ្ទះដែលមិនដឹងរឿងក៏អ៊ី ដោយក្លាយជាធ្យូងជាផេះទៅហើយ គេរួចបាតទុក្ខឬ? ទេ! គេបែរជាមានទុក្ខធ្ងន់ឡើង ព្រោះទុក្ខមិនមែននៅនឹងផ្ទះសម្បែង តែទុក្ខនៅក្នុងចិត្តរបស់គេនោះឯង ដូច្នោះ កាលចិត្តកើតទុក្ខ ត្រូវតែគ្រង់ចិត្ត កុំទៅទម្លាយរាងកាយដែលមិនដឹងរឿងក៏អ៊ីផង" ។

កាលសង្កេតឃើញស្ត្រីក្រមុំនៅស្ងៀមសៀម ខ្ញុំក៏សួរឡើងថា "កុលធីតា! កាលសេចក្ដីស្លាប់មិនអាចធ្វើឲ្យនាងរួចបាតទុក្ខបានដូច្នេះហើយ ការសម្លាប់ខ្លួនឯង ក៏គ្មានប្រយោជន៍ គួរស្ដាយណាស់ដែលនាងមកសម្លាប់ខ្លួនដូច្នេះ អត់ទ្រាំតទៅទៀត មិនបានឬ?" ។

"អត់ទ្រាំមិនបានទេ" នាងក្រមុំឆ្លើយយ៉ាងល្ងើយ ។

"នាងជួបទុក្ខធ្ងន់នេះមកជាវេលាប៉ុន្មានថ្ងៃហើយ?" ។

"បីថ្ងៃហើយ" ។

«នាងប្រាប់ថាអត់ទ្រាំមិនបាន តែនាងក៏អត់ទ្រាំមកបានបីថ្ងៃហើយ បើនាងអត់ធ្មត់សង្កត់ចិត្តទៅបីថ្ងៃទៀត ទុក្ខរបស់នាងក៏នឹងសន្សំៗថយចុះ ហើយគ្មានទីបំផុត ក៏នឹងបាត់ទៅឯង» ។

«លោកគ្រាន់តែនិយាយយ៉ាងនោះៗ នរណាៗក៏អាចនិយាយបានដែរ» នាងក្រមុំប្រកែក «ខ្ញុំអត់ទ្រាំមក៣ថ្ងៃ ក៏សឹងមិនបានទៅហើយ សេចក្ដីទុក្ខរបស់ខ្ញុំ គ្មានថ្វីនឹងថយចុះទេ មានតែកើនឡើងថែមឡើងៗ ខ្ញុំជឿថាមិនមានថ្ងៃស្រុតស្រកថយចុះជាដាច់ខាត» ។

«កុលធីតាអើយ ! ក្មេងនៅវ័យខ្ចីនិងដឹងក្ដីតិចទើបកើតមកកាន់លោកត្រឹមរយៈពេលដ៏ខ្លី កាលឃើញព្រះអាទិត្យរះលេចឡើងលើផ្ទៃពិភពលោក ហើយសន្សំមខ្ពស់ឡើងទៅក្នុងផ្ទៃមេឃ ជាមួយនឹងការបញ្ចេញរស្មីក្ដៅឡើងៗគ្រប់ខណៈក៏តក់ស្លុតនឹកខ្លាច ព្រោះយល់ថាព្រះអាទិត្យនឹងខ្ពស់ឡើងទៅមិនឈប់ឈរ មិនមានពេលនឹងចុះទាប រស្មីដ៏ក្ដៅក៏មុខជាថែមឡើងៗរហូតអ្វីៗក្នុងលោក នឹងត្រូវឆេះខ្លោចខ្ញុំជាធូលីអស់មិនខាន កាលក្មេងនោះ កើតសេចក្ដីភ័យខ្លាចចំពោះព្រះអាទិត្យហើយ ក៏រកផ្លូវចេញទៅដោយការសម្លាប់ខ្លួនឱ្យស្លាប់ជាមុន យ៉ាងនេះគួរស្ដាយទំនឹងគួរគោណិតសង្វេគ ព្រោះបើវាអត់ទ្រាំតទៅទៀតបន្តិច វាក៏នឹងជួបថា កាលព្រះអាទិត្យឡើងដល់កំពូលខ្ពស់បំផុត ពាក់កណ្ដាលមេឃហើយ ក៏

សន្សើមរាវជ្រះទោបចុះ ស្ទើតែសន្សើមរាវអន់ខ្សោយទៅ ហើយក្នុងទីបំផុត ក៏លិចលិបបាត់ទៅក្នុងជើងមេឃ គំនិតដែលគេគិតស្មានថានឹងត្រូវកំដៅព្រះអាទិត្យដុតបំផ្លាញឲ្យស្លាប់នោះ ក៏មិនកើតឡើង គេសាងទុក្ខសោកឡើងបញ្ឆោតខ្លួនឯងពិត ៗ ៗ

កុលធីតាអើយ ! ព្រះអាទិត្យយ៉ាងណា ខ្លួនរបស់នាងក៏យ៉ាងនោះ នាងអត់ទ្រាំមក ៣ ថ្ងៃហើយ តែនៅមិនឃើញថាទុក្ខស្រុតស្រួតធូរថយសោះ នោះគឺព្រោះតែនៅមិនទាន់ឡើងដល់ចំណុចខ្ពស់បំផុតរបស់វា ដូចព្រះអាទិត្យដែលមិនទាន់ត្រង់ ដូចព្រះចន្ទដែលមិនទាន់ពេញវង់ តែក្នុងមិនយូរក៏នឹងដល់ចំណុចខ្ពស់បំផុត ហើយក៏ផ្តើមខ្សោយចុះ ដូចព្រះអាទិត្យក្នុងវេលារសៀល ដូចព្រះចន្ទខាងរនោច ដូចខ្សែទឹកចុះរដូវរាំង ។

កុលធីតាអើយ ! ចូរជ្រាបសេចក្តីពិតចុះថា អ្វីគ្រប់យ៉ាងគ្រប់ប្រការមិនថាជាវត្ថុនាមធម៌ កាលកើតឡើងនិងចំរើនឡើងខ្ពស់បំផុតហើយ រមែងទ្រុឌទ្រោមរញ្ជួមចុះនិងរលត់រលាយបាត់ទៅក្នុងទីបំផុត នេះគឺគោលនៃសេចក្តីពិតក្នុងធម្មជាតិ ដែលគ្មានអ្នកកាំងបាន យើងទាំងពីរនាក់ដែលកំ-ពុងសន្ទនាគ្នានេះ មិនប៉ុន្មានឆ្នាំទៀត ក៏នឹងរលាយជាផេះបន្ថែមបរិមាណផែនដីនគរពេជ្រគ្រឹះដំរុងរឿងនេះ ថ្ងៃណាមួយទៅអនាគត ក៏នឹងក្លាយជាព្រៃ លំនៅរបស់ទន្សាយ ទន្សោង ប្រើសរមាំង . . . ព្រោះការកើត

និងការរលត់នៃទុក្ខនិន្ទា កាលមានកើតក៏រមែងមានស្លាប់ របស់ណាមាន កើត របស់នោះត្រូវមានរលត់ដូចគ្នាទាំងអស់ ផ្សេងគ្នាតែត្រង់ឆាប់មិនយូរប៉ុណ្ណោះ របស់ខ្លះកើតហើយឆាប់រលត់ របស់ខ្លះកើតហើយមិនងាយរលត់ តែទោះយូរត្រឹមណា ក៏ត្រូវរលត់ទៅក្នុងទីបំផុត ។

កុលធីតា! អាត្មាខ្ញុំឯងក៏ជួបប្រទះទុក្ខបែបដូចនាងដែរ កាលនៅក្រុងសាវត្ថី អាត្មាកើតសេចក្តីស្រឡាញ់នឹងមានសេចក្តីសង្ឃឹមមាំក្នុងកុលស្ត្រីម្នាក់ តមកមានប្រុសដទៃមកប្រណាំងប្រជែងដណ្តើមយកនាងទៅពីអាត្មា ទុក្ខដ៏ធំក្រៃលែងបានកើតឡើងសង្កត់សង្កិនចិត្តអាត្មាស្ទើរទ្រាំមិនបាន អាត្មាបានគេចចេញពីក្រុងសាវត្ថីធ្វើតនេបរ ដោយគ្មានគោលដៅ អាស្រ័យសេចក្តីអត់ធន់នឹងបានជួបប្រទះហេតុការណ៍ផ្សេងៗ ក្នុងការធ្វើដំណើរដ៏វែងឆ្ងាយនឹងយូរយារ ទុក្ខរបស់អាត្មាក៏សន្សឹមៗបាត់ទៅ សូម្បីមិនបាត់រលីងក៏ធ្វើឲ្យសប្បាយចិត្តច្រើនឡើង ។

កុលធីតាអើយ! ទុក្ខរបស់នាងជាទុក្ខធំ ទើបនឹងយូរមិនងាយរលត់ តែនឹងត្រូវរលាយរលត់បាត់ទៅយ៉ាងពិតប្រាកដ ដូច្នោះ នាងមិនបាច់ធ្វើអ្វីទាំងអស់ គ្រាន់តែអត់សង្កត់ចិត្តសិនប៉ុណ្ណោះ វេលាយូរដល់ទុក្ខរបស់នាងនឹងដល់ចំណុចរលត់ តអំពីនោះ នាងក៏នឹងសប្បាយចិត្តដូចដើម» ។

«ចម្រាំទុក្ខរបស់ខ្ញុំរលាយរលត់ ខ្ញុំមុខជាបែកទ្រូងស្លាប់ប៉ុណ្ណោះ» ស្ត្រីក្រមុំផ្ទុះផកឡើង ក្រោយពីអង្គុយស្តាប់ខ្ញុំមកជាយូរ ។

“អាត្មាកើតមកក្នុងលោកជាង ៣០ ឆ្នាំហើយ ក៏មិនធ្លាប់ឃើញ និងមិនធ្លាប់បានឮថា មាននរណាស្លាប់ព្រោះបែកទ្រូងស្លាប់ឯងៗ នោះទេ តែដែលស្លាប់ព្រោះម្ចាស់ខ្លួនយកសស្ត្រាវុធទម្លាយឲ្យបែកនោះធ្លាប់ឃើញមានច្រើនដែរ ដូច្នេះ អាត្មាសូមធានាថា ទ្រូងរបស់នាងប្រាកដជាមិនបែកទេ ហើយនាងក៏គ្មានថ្ងៃស្លាប់ព្រោះបែកទ្រូងដែរ វៀរតែនាងចាក់ទម្លាយវាឲ្យធ្លាយប៉ុណ្ណោះ” ។

អ្នកអានទាំងឡាយ! កាលខ្ញុំនិយាយមកដល់ត្រង់នេះ នាងក្រមុំដែលក្រៀមក្រំដោយទុក្ខ ហាក់ដូចជាបានស្មារតីមកវិញខ្លះ នាងនិយាយរាយការណ៍ប្រាប់ទុក្ខរបស់នាងចំពោះខ្ញុំថា “ខ្ញុំខូចចិត្តនឹកទ្រូងលើសលុប រហូតឃើញថាជីវិតនេះជារបស់ឥតតម្លៃ ខ្ញុំដូចជាស្លាប់ទៅហើយពាក់កណ្ដាល នៅសល់តែកងកាយនិងដង្ហើមចេញចូលប៉ុណ្ណោះ” ។

“កុលធីតាអើយ! ហេតុដែលនាងខូចចិត្តច្រើននោះ គឺព្រោះនាងមិនយល់ធម៌អនិច្ចំ ទើបសំឡឹងមើលឃើញរបស់ផ្សេងៗ ក្នុងផ្នែកល្អតែម្យ៉ាង ប្រគល់សេចក្ដីទុកចិត្ត សេចក្ដីស្រឡាញ់ សេចក្ដីសង្ឃឹមទុកក្នុងរបស់ណាមួយ ឬបុគ្គលណាម្នាក់ កាលរបស់នោះឬបុគ្គលនោះសំដែងសេចក្ដីមិនទៀងចេញមក តាមកាលវេលារបស់វា នាងក៏ខុសបំណង ខូចចិត្ត កើតទុក្ខនិងសណ្ដំទុក ដូចវេលានេះ សន្មតថានាងមានប្រាក់ ១០០ កហាបណៈ ហើយយកទៅផ្ញើនឹងមិត្តប្រុស ២៥ កហាបណៈ នឹងប្អូន

២៥ កហាបណៈ និងមិត្តស្រី ២៥ កហាបណៈ និងបង ២៥ កហាបណៈ បើសិនជាមិត្តប្រុសរៀបរយកប្រាក់របស់នាងទៅ នាងក៏អស់ទៅត្រឹម ២៥ កហាបណៈប៉ុណ្ណោះ ៧៥ កហាបណៈទៀតដែលនៅសល់ បើសន្មតថា មិត្តស្រីបោកយកទៅទៀត ២៥ កហាបណៈ នាងក៏នៅសល់ ៥០ កហាបណៈដែរ បើបងប្រុសបោកយកទៅទៀត ២៥ កហាបណៈ នាងក៏នៅសល់នឹងប្អូន ២៥ កហាបណៈ តែកាលប្អូនស្រីយកទៅទៀត នោះនាងទើបសូវឲ្យអស់ទ្រព្យរលីង តែការដែលមនុស្សទាំង ៤ នាក់ ធ្វើការបោកបញ្ឆោតយកប្រាក់ទៅព្រមគ្នានោះ ជារឿងដែលមិនអាចប្រព្រឹត្តទៅបាន ការផ្ញើប្រាក់បែបនេះ ជាវិធីឆ្លាត បើនាងយកប្រាក់ទាំង ១០០ កហាកណៈ ទៅផ្ញើនឹងមនុស្សតែម្នាក់ បើគេរៀបរយកបាត់ទៅ នាងក៏ត្រូវខូចខាតប្រាក់ទាំង ១០០ កហាបណៈព្រមគ្នាតែម្ដង ជាការខូចខាតដែលគួរស្ដាយជាវិធីការដែលមិនឆ្លាតឡើយ ។

កុលធីតា! ទឹកចិត្តរបស់នាង ក៏ដូចគ្នាដែរ បើនាងយកទឹកចិត្តទាំងមូលប្រគល់ឲ្យនរណាម្នាក់ បើគេមិនស្មោះត្រង់ចំពោះនាង នាងក៏ខូចចិត្តទាំងមូលអស់សេចក្ដីសុខ អស់សេចក្ដីសង្ឃឹម រស់នៅដូចមនុស្សគ្មានចិត្ត ដូចជារូបនាងនេះឯង ផ្លូវដែលត្រូវនាងគួរបែងចិត្តជាផ្នែកៗ ដូចបែងប្រាក់ មួយចំណែកប្រគល់ឲ្យគូស្នេហា មួយចំណែកប្រគល់ឲ្យមាតាបិតា មួយចំណែកប្រគល់ឲ្យបងប្អូន មួយចំណែកប្រគល់ឲ្យមិត្តភក្តិ មួយ

ចំណែកប្រគល់ឲ្យពួកញាតិ មួយចំណែកប្រគល់ឲ្យគ្រូអាចារ្យជាដើម សំដៅសេចក្ដីថាឲ្យស្រឡាញ់គេបន្តិចៗទៅសិន បើគួរស្រឡាញ់កើត ទុយ៌សចំពោះយើង យើងក៏កើតទុក្ខខូចចិត្តតិច តែលុះជឿពិត ឃើញពិតថា គេស្មោះត្រង់ចំពោះយើងមែន សឹមស្រឡាញ់គេដោយទឹកចិត្តទាំងមូល ” ។

“លោកនិយាយដូចជាថា ទឹកចិត្តរបស់មនុស្ស ជាវត្ថុដែលនឹងបែងចែកចាយបានតាមៗយ៉ាងនោះឬ? សេចក្ដីពិត មិនអាចធ្វើបានទេលោក មនុស្សយើងកាលបានស្រឡាញ់នរណាហើយ ពិបាកនឹងហាមប្រាមទប់ចិត្តមិនឲ្យស្រឡាញ់ច្រើនបាន បើយើងស្រឡាញ់គេតែបន្តិចបន្តួច គេក៏មិនពេញចិត្តយើង បើថាយើងមិនស្រឡាញ់គេពិតហើយ សេចក្ដីស្រឡាញ់នឹងរីកកាយបានយ៉ាងណា ?” ស្ត្រីក្រមុំឲ្យហេតុផលជំទាស់ដោយមានមុខមាត់ស្រស់បស់ច្រើន ។

“កុលធីតា! អាត្មានឹងលើកតួយ៉ាងឲ្យស្ដាប់ សន្មតថា មានចោរម្នាក់ចូលមកអាស្រ័យនៅក្នុងផ្ទះរបស់នាង ដោយមានចេតនាអាក្រក់ចំពោះនាង នាងក៏ដឹងច្បាស់ថា គេជាចោរនឹងមានចេតនាអាក្រក់ចំពោះនាង តែព្រោះអាស្រ័យដែលចោរនោះ ព្យាយាមធ្វើសេចក្ដីល្អគ្រប់យ៉ាងដើម្បីឲ្យនាងស្រឡាញ់ ដោយសង្ឃឹមថា កាលនាងស្រឡាញ់គេច្រើនៗហើយនឹងជាឱកាសឲ្យគេប្រទូសរ៉ាយនាងបានងាយក្រៃលែងឡើង តមក

នាងក៏កើតសេចក្ដីពេញចិត្តចំពោះគេ ព្រោះសេចក្ដីល្អរបស់គេ តែក្នុងវេលាជាមួយគ្នា ក៏នឹកក្រែងរអែងគេថាយ៉ាងនេះយ៉ាងនោះ កាលបើយ៉ាងនេះ នាងរមែងស្រឡាញ់គេត្រឹមបន្តិចបន្តួចប៉ុណ្ណោះ មិនអាចនឹងស្រឡាញ់គេយ៉ាងចំផុតចិត្តបាន ព្រោះនៅមិនទាន់ទំនុកទុកចិត្តគេ យ៉ាងនេះមែនឬទេ ?» ។

«មែន !» នាងក្រមុំឆ្លើយទទួល ។

«ហេតុម្ដេច ទើបមិនស្រឡាញ់គេឲ្យអស់ពីពោះពីពុង ?» ខ្ញុំសួរតទៅ ។

«ក៏ព្រោះ ខ្ញុំដឹងច្បាស់ថា គេមានចេតនាអាក្រក់ចំពោះខ្ញុំ ការធ្វើល្អរបស់គេ ត្រឹមតែជាការក្លែងធ្វើ ដើម្បីបោកបញ្ឆោតឲ្យខ្ញុំស្ងប់ចិត្តបើកឱកាសឲ្យគេប្រមូលកំយខ្ញុំ បានងាយប៉ុណ្ណោះ ខ្ញុំអាចនឹងនឹកពេញចិត្តចំពោះគេខ្លះ ក្នុងប្រការដែលគេធ្វើល្អចំពោះខ្ញុំ តែមិនអាចនឹងស្រឡាញ់គេឲ្យដល់ទីបំផុតចិត្តទេ ព្រោះនៅសង្ស័យរអែងក្រែងប្រចាំចិត្ត» ។

«កុលធីតា ! នេះគឺបង្ហាញឲ្យឃើញថា ទឹកចិត្តជារបស់អាចបែងបាន យើងអាចនឹងស្រឡាញ់ខណៈតិចក៏បាន ច្រើនក៏បាន បើយើងសំឡឹងមនុស្សដែលយើងស្រឡាញ់ក្នុងគុណសម្បត្តិនិងគុណវិបត្តិ យើងនឹងស្រឡាញ់គេត្រឹមបន្តិចបន្តួច ស្រឡាញ់គេព្រោះឃើញក្នុងគុណសម្បត្តិរបស់គេ និងរអែងក្រែងគេ ព្រោះសំឡឹងគេក្នុងគុណវិបត្តិ ពោះ

បើគេមិនសំដែងគុណវិបត្តិមកឲ្យឃើញក៏ដោយ អ្នកល្អិតល្អន់ក៏ត្រូវសំឡឹងគេក្នុងផ្លូវគុណវិបត្តិទុកដែរ កាលគេសំដែងក្រឡាសារបស់គេចេញមក យើងក៏មិនខូចចិត្តឥតកើតអ្វី ព្រោះជាបញ្ហាដែលយើងបានគាតគានស្មានទុកហើយ បើយើងសំឡឹងគេក្នុងផ្នែកល្អតែម្យ៉ាង យើងកើតកើនស្រឡាញ់គេយ៉ាងអស់ពីពោះពុង កាលគេសំដែងបញ្ចេញផ្នែកអាក្រក់មក ទើបនាំឲ្យខូចចិត្តច្រើន ពុំបានគិតឡើយថា គេនឹងមិនពេញចិត្តយើង ព្រោះយើងមិនស្រឡាញ់គេ យើងស្រឡាញ់គេពិតៗ តែថាស្រឡាញ់តិចទៅខ្វះ ទាំងនេះក៏ដើម្បីសេចក្ដីរបក័យរបស់យើង កាលណាគេតាមពិសោធឲ្យឃើញបានដោយការប្រព្រឹត្តថា ស្មោះត្រង់ចំពោះយើងពិតៗ យើងក៏ត្រូវស្រឡាញ់គេយ៉ាងពេញចិត្ត ប្រគល់ចិត្តទាំងអស់ឲ្យ"

លោក-អ្នកអានជាទីមេត្រី! កាលនិយាយដល់ត្រង់នេះ នាងក្រមុំក៏ផ្ដើមសំឡឹងមើលខ្ញុំ ដោយដួងភ្នែកសំដែងសេចក្ដីទុកចិត្តនិងសេចក្ដីគោរពរាប់អានច្រើនឡើង នាងនិយាយដោយសំឡេងច្បាស់លាស់ថា "ត្រូវណាស់! ត្រូវណាស់! ព្រះតេជគុណ ខ្ញុំកើតកើនទុកចិត្តគូស្រឡាញ់ណាស់ពេកទៅ ទើបបានប្រគល់ជីវិតចិត្តទាំងអស់ឲ្យគេ កាលគេក្បត់ទៅរៀបការនឹងស្ត្រីដទៃ បានជានាំឲ្យខូចចិត្តកើតទុក្ខធំ"ៗ

"កុលធីតា! ការក្ដាំងក្ដាត់ខុសបំណងរបស់នាងក្នុងគ្រានេះ ជា

មេរៀនដ៏មានតម្លៃ ប្រៀនប្រដៅឲ្យនាងសំឡឹងមើលលោកទាំងពីរផ្លូវ ” ខ្ញុំប្រៀនប្រដៅគេទៅ “គ្រប់យ៉ាងគ្រប់ប្រការ រមែងមានពីរផ្លូវជានិច្ច មានងងឹតត្រូវមានភ្លឺ មានត្រជាក់ត្រូវមានក្ដៅ មានខ្ពស់ត្រូវមានទាប មានល្អត្រូវមានអាក្រក់ មានសុខត្រូវមានទុក្ខ មានឈ្នះត្រូវមានចាញ់ មានសមបំណង មានខុសបំណង យើងត្រូវសំឡឹងឲ្យឃើញទាំងពីរផ្នែក បើមើលតែផ្នែកល្អតែម្យ៉ាង មិនប្រុងប្រៀបខ្លួនទុកទទួលផ្នែកអាក្រក់ផង កាលជួបប្រទះបះទង្គិច ក៏លិចលង់ក្នុងទុក្ខ បើសំឡឹងមើលតែមួយបំ-ណែក មិនត្រៀមខ្លួនទទួលផ្នែកល្អ ក៏មិនរួចខ្លួនទៀត អ្នកដែលលេងកីឡា ត្រូវត្រៀមខ្លួនទទួលទាំងចាញ់និងឈ្នះ អ្នកប្រឡងប្រណាំងប្រជែង ត្រូវប្រុងប្រៀបទទួលការជាប់និងការធ្លាក់ អ្នកដែលប្រាថ្នាអ្វី ត្រូវប្រុងប្រៀបទទួលទាំងការសមបំណងនិងខុសបំណង អ្នកមើលឃើញលោកទាំងពីរផ្លូវ ប្រុងប្រៀបរៀបខ្លួនគ្រប់កាល រមែងញញឹមជានិច្ចទាំងគ្រាចាញ់និងឈ្នះ ទាំងគ្រាខុសបំណងនិងសមបំណង ទាំងគ្រាសុខនិងទុក្ខ មានចិត្តរឹងប៉ឹងមាំមួន រមែងបានប្រៀបគ្រប់កាល និងគ្រប់ទីកន្លែង ។

កុលធីតាអើយ! ព្រោះនាងសំឡឹងមើលលោក ក្នុងផ្នែកល្អតែម្យ៉ាង ទើបត្រូវជួបប្រទះមហន្តទុក្ខក្នុងគ្រានេះ តទៅនាងគួរសំឡឹងមើលលោកក្នុងផ្នែកទាំងពីរជានិច្ច គ្រានេះបាននាងដួលទៅហើយ ធ្លាក់ទៅហើយ ចូរប្រញាប់ក្រោកឡើងដើរតទៅ កាលឃើញថាខ្លួនដួលហើយ ទៅជា

ដេកត្រងើយមិនក្រោកឡើងនោះ មិនមែនជាអំពើឆ្គងទេ ” ។

ឥឡូវនេះ ហេតុផលបានវិលត្រឡប់មកកាន់ស្ត្រីក្រមុំបានយ៉ាងបរិបូណ៌ នាងក្រាបសំពះទៀបបាទជើងរបស់ខ្ញុំ ដោយសេចក្ដីជ្រះថ្លាសទ្ធា ហើយពោលថា ៖

“ ព្រះគុណដ៏រុងរឿងដោយបញ្ញា ! ពាក្យដឹកនាំរបស់ព្រះគុណម្ចាស់ ចាប់ចិត្តច្បាស់លាស់ចំពោះខ្ញុំពន់ពេក ដូចជាឱសថវិសេសផ្សះជីវិតរបស់ខ្ញុំ ឲ្យរស់រានមានជីវិតឡើងវិញ បើគ្មានព្រះគុណម្ចាស់ ខ្ញុំនឹងស្លាប់ជាខ្មោចក្នុងជ្រោះភ្នំទៅហើយ តាំងពីពេលនេះតទៅ ខ្ញុំនឹងមិនគិតធ្វើយ៉ាងល្ងង់ៗ ដូច្នេះទៀត ខ្ញុំនឹងកំណត់កត់ចាំពាក្យណែនាំរបស់ព្រះគុណទុក នាំទៅប្រៀនប្រដៅអ្នកដែលគិតសម្លាប់ខ្លួនឲ្យក្លាហានដូចខ្ញុំម្ចាស់ដែរ ” ។

លោក-អ្នកអានជាទីមេត្រី! កាលបានទេសនាប្រៀនប្រដៅស្ត្រីក្រមុំឲ្យមានចិត្តមាំក្នុងហេតុផលល្អហើយ នាងក្រមុំក៏លាខ្ញុំដើរចុះភ្នំត្រឡប់ទៅផ្ទះដោយអាការប្រក្រតី ខ្ញុំត្រេកអរក្រៃពេក ដែលបានជួយជីវិតមនុស្សម្នាក់ឲ្យរួចពីសេចក្ដីស្លាប់ ខ្ញុំត្រឡប់ទៅកាន់ល្អាងសូតរោគ ហើយក៏បំពេញព្យាយាមភាវនាតទៅ ។

និន្ទានិងសរសើរ

លោក-អ្នកអានជាទីមេត្រី ! ទោះឃ្លាតស្រុកទេសា លើកំពិជ្យ-កូជ ដាច់ទីត្រូវអធ្យាស្រ័យរបស់ខ្ញុំត្រឹមណា ខ្ញុំក៏មិនអាចនៅប្រចាំជានិច្ចបាន ព្រោះការទាក់ទងនិងការបរិហារគ្រប់គ្រងពួកគណៈ ធ្វើឲ្យខ្ញុំត្រូវវិលត្រឡប់ទៅកាន់វត្តព្រះវេឡុវនវិញ ការបាននៅកណ្ដាលពួកគណៈ ដែលនៅរួមគ្នាដោយធម៌ ស្រឡាញ់មូលមិត្តគ្នាដោយល្អ គ្រប់មនុស្សសុំដែនតែសេចក្ដីល្អចំពោះគ្នា ពិតជាជាសេចក្ដីសុខម្យ៉ាង ការបាននៅជួបជុំក្នុងសង្គមពួកគណៈ ទោះគ្រាខ្លះ បានជួបប្រទះក្ដីក្ដៅក្រហាយរំខានខ្លះ តែក្នុងផ្ទៃដ៏ជ្រៅរបស់ចិត្តខ្ញុំ ក៏ដូចជាគក់ក្ដៅ ការនៅតែម្នាក់ឯងតាមព្រៃភ្នំក្រំថ្ម ទោះស្ងៀមស្ងាត់ល្អ ជួនកាលក៏ធ្វើឲ្យកើតសេចក្ដីស្រងេះស្រងោចសោកសៅក្រៀមក្រំចិត្តយ៉ាងច្រើន ធ្វើឲ្យឃើញសេចក្ដីសំខាន់របស់គណៈសង្គមទៀតផង សង្គមឬពួកគណៈរមែងមានឥទ្ធិពលលើចិត្តរបស់បុគ្គលជាយ៉ាងច្រើន យើងបានប្រយោជន៍ច្រើនយ៉ាងពីការនៅរួមពួកគណៈ គឺកាលកើតហេតុចាំបាច់ឡើង ពួកគណៈរមែងជួយសង្គ្រោះយើងបាន ទ្រព្យរបស់យើង យសសក្ដិរបស់យើងអាចមានតម្លៃ ហុចគុណប្រយោជន៍ដល់យើងបានពេញលេញ ក៏ព្រោះពួកគណៈ ឬសង្គមការពារ បើសង្គមមិនការពារ ទ្រព្យនិងយសនោះក៏គ្មានតម្លៃ ព្រោះថាដែលមានព្រះកិត្តិយសខ្ពស់បំផុតនោះ បើព្រះអង្គទៅគង់នៅក្នុងព្រៃតែ

មួយអន្លង់ឯងកណ្តាលហ្វូងស្វា កិត្តិយសនោះក៏គ្មានតម្លៃ ថ្លៃប្រសើរអ្វីឡើយ ប្រការចុងបំផុត ការនៅក្នុងពួកគណៈ សង្គមនីមួយៗ ធ្វើឲ្យកើតសេចក្តីសុខចិត្ត កក់ក្តៅចិត្ត; សេចក្តីពិត ចំណុចត្រង់នេះ យើងមិនសូវដឹងព្រោះធ្លាប់ជិនថ្នឹក តែកាលត្រូវព្រាត់ឃ្លាតទៅចាកពួកគណៈនោះ ទើបដឹងច្បាស់ ដូច្នេះ ការនិរទេសអ្នកធ្វើខុសចេញពីសង្គម ឬពួកគណៈ ទើបនិយមថាជាការដាក់ទោសម្យ៉ាង ដែលធ្វើឲ្យអ្នកត្រូវទោសបានទទួលទុក្ខច្រើន មនុស្សខ្លះប្រថុយរត់វៀសកៀសរត់ត្រឡប់មកនៅក្នុងពួកគណៈទៀត ក៏ស៊ូខ្លួនទីនស្លាប់ក៏ព្រម សូមឲ្យបានស្លាប់កណ្តាលពួកគណៈ ក៏នៅល្អប្រសើរជាងស្លាប់ម្នាក់ឯង ។

លោក-អ្នកអាន ! កាលយើងបានទទួលប្រយោជន៍ច្រើនប្រការពីការនៅរួមសង្គមដូច្នេះ ពួកគណៈក៏ឈ្មោះថា មានបុណ្យគុណចំពោះយើងយ៉ាងខ្ពស់ អ្នកណាស្រឡាញ់ពួកគណៈ ឃើញដល់ពួកគណៈមានចិត្តទូលំទូលាយធ្វើប្រយោជន៍ដល់ពួកគណៈ អ្នកនោះឈ្មោះថាដឹងគុណរបស់ពួកគណៈ, ផ្ទុយទៅវិញ អ្នកណានៅក្នុងពួកគណៈបានទទួលផលប្រយោជន៍ដូចពោលហើយពីពួកគណៈ តែឃើញតែប្រយោជន៍ខ្លួន មានចិត្តចង្អៀតចង្អល់ គិតតែពីការក្រសាក្រសោបយកផលប្រយោជន៍ឲ្យដល់ខ្លួន មិនបានទីកដល់ច្រូនអ្នកដទៃ បង្កើតសេចក្តីក្តៅក្រហាយរំខានឲ្យដល់ពួកគណៈជានិច្ច អ្នកនោះឈ្មោះថាជាអ្នកនេរគុណចំពោះពួកគណៈ

ជាអ្នកជំទាស់សេចក្តីចំរើនរបស់ពួកគេណា: ជាបញ្ញើក្អែកដែលចាំតែបឺតស្រូបស៊ីឈាមគន្លៀមឆ្អឹងរបស់ពួកគេណា: ។

លោក-អ្នកអាន! ខ្ញុំបានទៅណែនាំ ប្រៀនប្រដៅ ព្រះភិក្ខុសាមណេរ និង ភិក្ខុនី ដែលនៅក្នុងការគ្រប់គ្រងរបស់ខ្ញុំ ឲ្យឃើញសេចក្តីសំខាន់របស់ពួកគេណា: គ្រប់គ្នាក៏តាំងនៅក្នុងឱវាទរបស់ខ្ញុំជាយ៉ាងល្អ តែនៅមានភិក្ខុមួយរូបមកពីត្រកូលសេដ្ឋីដ៏ស្តុកស្តម្ភម្នាក់ ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ ភិក្ខុរូបនេះ មានឈ្មោះថា វាហា: មាននិស្ស័យក្រអឺតក្រអោងប្រកាន់ខ្លួន មិនព្រមទទួលពាក្យណែនាំប្រៀនប្រដៅរបស់អ្នកណា ព្រោះប្រកាន់ថា ត្រកូលរបស់ខ្លួនស្តុកស្តម្ភ ព្រះសុក្កត: បាននាំរឿងរ៉ាវរបស់ភិក្ខុរូបនេះមកនិយាយឲ្យខ្ញុំស្តាប់ ថ្ងៃមួយខ្ញុំបានហៅ វាហាភិក្ខុមកជួប ហើយសួរថា:

“ម្នាលលោកវាហា:! ខ្ញុំមានសេចក្តីយល់ឃើញម្យ៉ាងថា បុគ្គលខ្លះ ដែលមានកំណើតកើតចេញពីត្រកូលខ្ពស់ មានការសិក្សាខ្ពស់ផង មានការប្រព្រឹត្តិប្រតិបត្តិខ្លួនត្រឹមត្រូវ មានការនិយាយត្រឹមត្រូវ មានការគិតត្រឹមត្រូវ មិនមានតក់ដង់ក្អាំងក្អាត់សូម្បីត្រឹមបន្តិចបន្តួច ជាអ្នកធ្វើត្រូវ គិតត្រូវ គ្រប់ប្រការ គ្រប់ទីកន្លែង គ្រប់កាលវេលា ខ្ញុំមានសេចក្តីយល់ឃើញយ៉ាងនេះ តើលោកយល់ឃើញយ៉ាងណា?”

« ព្រះមហាថេរដ៏ចំរើន ! ខ្ញុំព្រះករុណាទើបមកថ្មីក្នុងធម៌វិន័យនេះ នៅមិនទាន់បានដឹងយល់ក្នុងអត្ថធម៌ ដូចព្រះគុណម្ចាស់ តែតាមដែលខ្ញុំករុណាបានជួបប្រទះមកហើយក្តី បានឮបានស្តាប់មកក្តី ព្រោះជាសាមញ្ញជនគ្រប់គ្នា តែងតែមានឱកាសដែលនឹងធ្វើភ្លាំងភ្លាត់បាន បើមិនច្រើនក៏តិច មិនមាននរណាឡើយ ដែលធ្វើនិយាយគិតគូ បានត្រឹមត្រូវគ្រប់គ្រាន់គ្រប់យ៉ាងនិងគ្រប់កាលនោះទេ » ។

« សំដៅសេចក្តីថា សាមញ្ញជនគ្រប់គ្នា រមែងមានការខុសឆ្គងភ្លាំងភ្លាត់ ប្រចាំខ្លួនជានិច្ច បើមិនច្រើន ក៏តិច មិនមែនឬ? » ខ្ញុំសួរផ្ទួនថែមទៀត ។

« ត្រូវហើយទានព្រោស! » វកហាភិក្ខុ ឆ្លើយយ៉ាងប្រាកដក្នុងចិត្ត ។

« បើយ៉ាងនោះ លោកក្តី ខ្ញុំក្តី ក្នុងឋានៈដែលជាសាមញ្ញជន ក៏រមែងមានការខុសឆ្គងភ្លាំងភ្លាត់ប្រចាំខ្លួនជានិច្ចដូចគ្នាមែនទេ ? »

« ករុណា មែន! ខ្ញុំករុណា ក៏អាចមានការភ្លាំងភ្លាត់ ខុសឆ្គងដូចគ្នានឹងអ្នកដទៃ » ភិក្ខុវកហាៈព្រមទទួលយ៉ាងច្បាស់លាស់ កាលឃើញថាបានដេញដោលលោតមកដល់ជ្រុងដ៏សមទំនងហើយ ខ្ញុំក៏ផ្តើមលែងអា-វុធរបស់ខ្ញុំភ្លាម

« ម្នាលវិវាហៈ! កាលមាននរណាៗ ពោលថាដាស់តឿនក្រើនរំលឹកលោក បញ្ជាក់ចង្អុលប្រាប់ការខុសឆ្គងភ្លាំងភ្លាត់របស់លោកដោយមានចំណង់ល្អ ដើម្បីលោកនឹងបានកែខៃលៃលកប្រព្រឹត្តខ្លួនឲ្យល្អឡើង ហេតុអ្វីក៏លោកទឹងខឹងគេទៅវិញ ? »

ភិក្ខុនោះ អង្គុយស្ងៀមមួយសន្ទុះ ហើយក៏ពោលឡើងដោយចិត្តមានះថា « តាមពិត ខ្ញុំព្រះករុណា ក៏មិនបានធ្វើខុសអ្វី តែភិក្ខុអ្នកបួសចាស់ ចេះតែចាប់ទោសអូសដំណើរឲ្យកំហុសខ្ញុំព្រះករុណាទាល់តែបាន គឺជាមនុស្សប្រូលចិត្តតិះដៀលអ្នកដទៃណាស់ពេកទៅ »

« ម្នាលវិវាហៈ! មនុស្សយើងរមែងមើលមិនឃើញ កងកាយរបស់ខ្លួនបានគ្រប់ចំណែកទេ សូម្បីឈរឡើងហើយទុនមើល ក៏ឃើញតែផ្នែកមុខប៉ុណ្ណោះ ផ្នែកខាងក្រោយមើលមិនឃើញទេ ក្នុងផ្នែកនៃការប្រព្រឹត្តក៏ដូចគ្នា យើងច្រើនមើលឃើញក្នុងផ្នែកល្អរបស់យើង ផ្នែកអាក្រក់មើលមិនសូវឃើញ ហើយក៏យល់ថា ខ្លួនល្អហើយ ត្រឹមត្រូវហើយ សមរម្យហើយ លុះមានអ្នកដទៃមើលមកឃើញការគក់ឆ្គង ភ្លាំងភ្លាត់របស់យើង គេចង្អុលបង្ហាញឲ្យយើងមើល យើងមិនពេញចិត្ត ព្រោះសេចក្ដីប្រកាន់ខ្លួន អ្នកដទៃសំឡឹងមើលឃើញខ្លួនយើងបានច្បាស់លាស់ជាងខ្លួនយើងយ៉ាងណា គេក៏ឃើញសេចក្ដីប្រព្រឹត្តរបស់យើងបានល្អជាង

យើងយ៉ាងនោះ កាលលោកព្រមទទួលថា ខ្ញុំនៅមានខុសតក់ឆ្គងក្ងាំងក្ងាក់ កាលអ្នកដទៃចង្អុលបង្ហាញឲ្យឃើញការខុសឆ្គង គឺមិនគួរទឹងទែងគេទេ ផ្ទុយទៅវិញ គួរសំដែងសេចក្ដីអរគុណគេថែមទៀត ព្រោះកាលយើងឃើញកំហុសដឹងការក្ងាំងក្ងាក់របស់យើងហើយ ទើបបានកែប្រែរៀបចំខ្លួនយើងឲ្យល្អឡើង ។

ម្នាលវិរាហៈ ! សន្មតថា មានបុរសម្នាក់ មានរបស់ស្មោកគ្រោកប្រឡាក់មុខ តែខ្លួនឯងមើលមិនឃើញ សំគាល់ថា មុខរបស់ខ្លួនស្អាតផូរផង់ល្អហើយ ទើបដើរទៅតាមផ្លូវ ខណៈនោះ មានបុរសម្នាក់ដើរមកជួប ឃើញស្នាមប្រឡាក់នៅនឹងមុខរបស់បុរសទី ១ ទើបចង្អុលប្រាប់ឲ្យដឹង និងណែនាំឲ្យគេទៅលាងចោលចេញ តែបុរសមុខប្រឡាក់បែរជាទឹងថា គេមើលងាយខ្លួន មិនយកចិត្តទុកដាក់នឹងស្នាមប្រឡាក់របស់ខ្លួន ដើរអួតមុខប្រឡាក់របស់ខ្លួនតទៅ លោកឃើញថា បុរសនេះធ្វើត្រូវឬខុស ? ”

“ គេធ្វើខុសយ៉ាងពិតប្រាកដ ព្រះគុណម្ចាស់ ”

“ ផ្លូវដែលត្រូវ គេគួរធ្វើយ៉ាងណា ? ”

“ គេគួរពិនិត្យមើលខ្លួនឯងជាមុនសិន បើឃើញស្នាមប្រឡាក់ពិតប្រាកដតាមដែលអ្នកដទៃប្រាប់ គឺគួរអរគុណគេ ហើយក៏ប្រញាប់ទៅលាងរបស់ស្មោកគ្រោកនោះចេញ ខ្លួននឹងបានមានមុខស្អាតដូចដើម ”

« ម្នាលវិភាហៈ! ពាក្យប្រាប់ប្រដៅរបស់អ្នកដទៃ ធ្វើឲ្យមុខរបស់បុរសនោះស្អាតបានយ៉ាងណា ពាក្យតិះដៀលរបស់អ្នកដទៃ ក៏អាចធ្វើឲ្យយើងល្អឡើងយ៉ាងនោះដែរ អ្នកបណ្ឌិតរមែងឃើញពាក្យតិះដៀលមានតម្លៃខ្ពស់ជាងពាក្យសរសើរ ព្រោះពាក្យតិះដៀលធ្វើឲ្យមនុស្សល្អឡើង តែពាក្យសរសើរអាចធ្វើឲ្យមនុស្សអាក្រក់ ឬ ស្មើ ៗ ។ បើជាការសរសើរតាមសេចក្ដីពិត អ្នកត្រូវសរសើរ កុំនឹងត្រេកអរនៅក្នុងសភាពដូច្នោះ ពេញចិត្ត ផ្អែតចិត្តនៅក្នុងថាក់ប៉ុណ្ណោះ មិនគិតខំកែខៃខ្លួនឲ្យល្អត្រៃលែងឡើង បើជាពាក្យសរសើរប្រកបបញ្ជោរ ដែលមិនមែនជាសេចក្ដីពិត ដូចមុខយើងប្រឡាក់ប្រឡូសអ៊ូ តែគេបញ្ជោរថា ស្អាតល្អ ហើយដូច្នេះ កុំនឹងធ្វើឲ្យយើងត្រេកអរ ពេញចិត្តនៅនឹងមុខដែលប្រឡាក់កខ្វក់នោះ មិនគិតដុសលាងរបស់ស្មោកគ្រោកចេញ មុខរបស់យើងក៏នៅតែប្រឡាក់ប្រឡូសយ៉ាងនេះជានិច្ចទៅ ដូច្នោះ លោកមិនគួរខឹង កាលត្រូវអ្នកដទៃបន្ទោស តិះដៀល ទាំងមិនគួរត្រេកអរ ដោយ ពេញចិត្ត ក្នុងកាលបានទទួលពាក្យសរសើរ »

លោក-អ្នកអាន! ពាក្យណែនាំរបស់ខ្ញុំ បានផលទាន់ភ្នែក គឺតាំងតែពីថ្ងៃនោះជាដើមមក កុក្កុរកហៈ បានក្លាយជាកុក្កុស្ងប់ស្ងៀម មិនព្រឺគឹត ក្រគោង មិនប្រកាន់ខ្លួន ត្រេកអរទទួលស្តាប់ពាក្យណែនាំប្រាប់

ពន្យល់ពីមិត្តសហធម្មិកយ៉ាងពេញចិត្ត ព្រោះវេទ្យុវនាកម កំអស់ចម្រូងបញ្ហា មាននៃសន្តិសុខគ្រប់ទីកន្លែង ។

ប្រិយមិត្តទាំងឡាយ ! មនុស្សភាគច្រើន មិនបានសិក្សាមើល ខ្លួនឯងឲ្យល្អិតដោយចិត្តជាធម៌ទេ មិនបានប្រៀបធៀបខ្លួនឯងនឹងអ្នកដទៃ ដោយគំនិតយុត្តិធម៌ ទើបច្រើនតែចូលចិត្តថា ខ្លួនល្អប្រសើរជាងអ្នកដទៃ ត្រូវ សមរម្យ ជាងអ្នកដទៃ គំនិតនឹកគិតដូច្នេះមានស្ទើរតែគ្រប់មនុស្ស មនុស្សខ្លះក៏សំដែងចេញមកដោយការនិយាយអួតអាង ខ្លះក៏សំដែងចេញ មកដោយឫកពា ខ្លះក៏សំដែងចេញមកធ្វើជាអង្គុយស្ងៀម ខ្លះក៏មិនសំដែង អាការៈអ្វីៗ ឲ្យឃើញ ហាក់ដូចជា គេមិនបាននឹកគិតដូច្នោះឡើយ តែ តាមពិតហើយ គេមានសេចក្ដីនឹកគិតថា «ខ្លួនល្អ» ដូចគ្នានឹងមនុស្ស ដែលសំដែងចេញមកត្រង់ៗ យើងអាចនឹងពិសោធមើលបានដោយការ ក្លែងបញ្ជោរគេ ថាគេល្អយ៉ាងនោះគួរយ៉ាងនេះ ស្រស់យ៉ាងនោះ ទើត យ៉ាងនេះ គេមុខជាសំដែងសេចក្ដីពេញចិត្តចេញមកយ៉ាងច្បាស់ ព្រោះ ហេតុអ្វី ? គឺព្រោះពាក្យបញ្ជោររបស់យើង ត្រូវនឹងគំនិតគិតចង់របស់គេ គេសំគាល់យល់ថា គេល្អស្រាប់ហើយ កាលយើងទៅសរសើរគេទើប កើតសេចក្ដីពេញចិត្ត ទាំងដែលពាក្យលើកដំកើងបញ្ជោរ ជួនកាលក៏ គ្មានមូលនៃសេចក្ដីពិតឡើយ ផ្ទុយទៅវិញ បើយើងទៅដៀលត្មះគេ ទោះ ពាក្យតិះដៀលរបស់យើងជាសេចក្ដីពិត គេក៏ខឹង ព្រោះគេគិតថា គេល្អ

ប្រសើរទៅហើយ កាលយើងទៅតិះដៀលគេ ទើបជាការជំទាស់ ឬ កាត់ចោលសេចក្ដីគំនិតរបស់គេ ធ្វើឲ្យគេកើតសេចក្ដីមិនពេញចិត្តហើយ ចងកំហឹងនឹងយើង រកផ្លូវបំផ្លាញសងសឹកអ្នកតិះដៀលនោះ នេះជាមូលហេតុឲ្យកើតសេចក្ដីលំបាក ប្រឡូកប៉ូកប៉ាក់ប្រឡូកបល់ក្នុងជុំជន ។

លោក-អ្នកអាន ! មានសេចក្ដីពិតមួយថា អ្នកធំជាគណាធិ-នាយក មានអំណាចបរិហារពួកគណៈ តែមិនជាទីគោរពកោតខ្លាចរបស់អ្នកតូច សេចក្ដីគោរពកោតខ្លាចនេះឯង ធ្វើឲ្យអ្នកតូចតែងក្រែងញញើត មិនហ៊ានជំទាស់ មិនហ៊ានដាស់តឿនក្រើនរំលឹក កាលឃើញកំហុសក្ដាំងក្ដាត់របស់អ្នកធំ មានតែលើកដំកើងសរសើរជាចំណែកមួយ កាលអ្នកធំបានទទួលតែពាក្យសរសើរលើកដំកើងជានិច្ចដូច្នេះ ក៏លង់ឡើយ កើតសេចក្ដីសំគាល់យល់ថា ខ្លួនជាបុគ្គលពិសេស ធ្វើអ្វី និយាយអ្វី មិនខុស មានតែត្រូវទាំងអស់ ទើបជាហេតុឲ្យធ្វើអ្វី និយាយអ្វី តាមសេចក្ដីគិតឃើញរបស់ខ្លួនម្នាក់ឯង មិនព្រមទទួលស្ដាប់ គំនិតគិតឃើញរបស់អ្នកដទៃ ព្រោះសំគាល់ថា របស់ខ្លួនប៉ុណ្ណោះទើបត្រឹមត្រូវប្រើបាន របស់អ្នកដទៃ ប្រើមិនបាន, កាលបានទទួលពាក្យវិភាគវិចារណ៍ ការតិះដៀលពីអ្នកដទៃ ទើបកើតសេចក្ដីមិនពេញចិត្តអន្ទះអន្ទែង ក្ដៅក្ដួលជាងមនុស្សធម្មតា កើតសេចក្ដីមិនពេញចិត្តនឹងនរណាហើយ ច្រើនប្រើអំណាចនាទី

របស់ខ្លួនកំចាត់អ្នកនោះចោល ឬគេផ្សំធ្វើទុក្ខបុកម្នេញដោយប្រការផ្សេងៗ ធ្វើឲ្យជំនុំជននោះៗ ក្លាយជាគណាចក្រ នៃសេចក្តីខូចខាត ។

លោក-អ្នកអាន ! សម្រាប់ខ្ញុំនោះ សូម្បីខ្លួន ជាប្រធានសង្ឃ បរិហារពួកគណៈក្នុងព្រះវេឡុវនាកម ខ្ញុំក៏ព្យាយាមដាស់តឿនក្រើនរំលឹកខ្លួនឯងជានិច្ច ទុកដាក់ថា ខ្លួនជាសាមញ្ញជនម្នាក់ ដែលភ្លាំងភ្លាត់ខុសបាន ទើបត្រូវទទួលពាក្យរិះគន់វិចារណ៍ ការចាប់ផ្តាក់ពីអ្នកដទៃគ្រប់កាល ខ្ញុំបើកទុកឱកាសឲ្យសិស្សានុសិស្សរបស់ខ្ញុំ ដាស់តឿនក្រើនរំលឹកខ្ញុំបាន ក្នុងកាលឃើញការភ្លាំងភ្លាត់របស់ខ្ញុំ ទើបខ្ញុំត្រូវអាស្រ័យព្រះសុគតក៏ឲ្យជួយជាអ្នកស៊ើបសួរគំនិតគិតឃើញយោបល់ របស់ពួកគណៈនាំមកកាយការណ៍ឲ្យខ្ញុំដឹងមួយជាន់ទៀត ដោយវិធីការគ្រប់គ្រងបែបនេះឯង ធ្វើឲ្យខ្ញុំក្លាយជាទីស្រឡាញ់គោរពរបស់ពួកគណៈ មិនមានប្រែប្រួលចេតោសាយឡើយ ។

អាវុធខាងក្នុង

លោកអ្នកអាន ! លោកជ្រាបច្បាស់លាស់ស្រាប់ហើយថា គណបក្សមគធៈ និងគណបក្សកោសលជាសត្រូវគ្នា ធ្លាប់ធ្វើសង្គ្រាមនឹងគ្នាជាច្រើនគ្រា ដើម្បីដណ្តើមភាពជាធំ លើមជ្ឈិមប្រទេស ឈ្នះចាញ់ៗ ឈ្នះគ្នាជារឿយមក សង្គ្រាមម្តងៗ ធ្វើឲ្យមនុស្សនិងសត្វពាហនៈរាប់ចំនួនសែនៗ ស្លាប់គរដេរដាស ធ្វើឲ្យទ្រព្យសម្បត្តិវិនាសហិនហោចទៅរាប់ចំនួនមិនបានប្រមាណមិនអស់ កាលសាងសង្គ្រាមហើយ ទាំងចំណែកចាញ់និងចំណែកឈ្នះ ក៏វិនាសហិនហោចខ្ទេចខ្ទីទាំងអស់គ្នា រយៈវេលាដែលខ្ញុំមកនៅក្រុងរាជគ្រឹះនេះ ជារយៈដែលស្ងប់ពាក់សង្គ្រាម តែក្តីពៀរ (គំនុំចិត្ត) នៅតែគុកគាក់ក្នុងហឫទ័យនៃពួកក្សត្រ រហូតដល់មេទ័ព នាយកងនៃមគធៈផងគ្រប់គ្នា ព្រោះក្នុងសង្គ្រាមទីបំផុត គណៈបក្សមគធៈជាផ្នែកបរាជ័យ មេទ័ពគ្រប់គ្នា ទើបមួម៉ៅក្តៅចិត្តឥតស្រាយ នឹងផ្តើមប្រុងប្រៀបរៀបត្រៀមធ្វើសង្គ្រាម ដើម្បីសងសឹក តែកំហឹងនោះ បុរសរាប់ចំនួនម៉ឺននាក់បានត្រូវកេណ្ឌចូលកាន់បន្ទាយ ដំរីសេះ បានទទួលការហ្វឹកហាត់ មានការសន្សំស្បៀងនិងគ្រឿងយុទ្ធោបករណ៍ផ្សេងៗ យ៉ាងម៉ឺងម៉ាត់ ចារបុរសអ្នកស៊ើបការសម្ងាត់ បានចាត់បញ្ជូនទៅគ្រប់ទិស ចារបុរសផ្នែកកោសលរដ្ឋ កាលស៊ើបដំណឹងបានថា មគធរដ្ឋមានទាហានប៉ុណ្ណោះនាក់ មានរថចំបាំងប៉ុណ្ណោះគ្រឿង

មានដំរី សេះ ប៉ុណ្ណោះ មានការផ្ទុះប្រកេងនោះៗ ហើយក៏រាយការណ៍ទៅឲ្យមេទ័ពរបស់ខ្លួនដឹង បណ្ដាមេទ័ពនៃកោសលរដ្ឋ កាលបានដឹងថាខាងមគធរដ្ឋ មានកម្លាំងពលច្រើនជាងខ្លួនក៏កើតក្ដៅចិត្ត ក្រែងក្ទាត់ចាញ់ក្នុងការប្រយុទ្ធ ក៏ប្រញាប់កេណ្ឌពលយោធាបន្ថែម ដំរី សេះ ឡើងទៀតដើម្បីឲ្យមានចំនួនច្រើនជាងមគធរដ្ឋ ។ ចំណែកចារបុរសរបស់មគធរដ្ឋកាលឃើញកោសលរដ្ឋបន្ថែមពលចម្បាំងច្រើនឡើង ក៏ប្រញាប់រាយ-ការណ៍ទៅឲ្យមេទ័ពឯមគធរដ្ឋដឹង បណ្ដាមេទ័ពផ្នែកមគធរដ្ឋ កាលបានដឹង ក៏កើតភ័យ ប្រញាប់កេណ្ឌទ័ពបន្ថែមទៀតឲ្យច្រើនជាងកោសលរដ្ឋការប្រណាំងប្រជែងគ្នាបន្ថែមកម្លាំងសម្រាប់ចម្បាំង ប្រព្រឹត្តទៅដូច្នេះមួយឆ្នាំមកហើយ ទាល់តែប្រុសក្មេងស្រីគ្រប់គ្នាត្រូវកេណ្ឌជាទាហាន ដំរីសេះទាំងអស់ប្រមូលទុកដើម្បីចម្បាំង គ្រប់យ៉ាងគ្រប់ប្រការប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីចម្បាំងទាំងអស់ ។

លោក-អ្នកអាន ! កាលហេតុការណ៍ជាយ៉ាងដូច្នេះ ប្រជាជនទូទៅទាំងក្នុងកោសលរដ្ឋ និង មគធរដ្ឋ សឹងការអើមចំពោះការប្រុងប្រៀបសម្លាប់គ្នា ដែលមិនមានទីបំផុត ព្រោះភាពជីវិតតក់ស្លុតរន្ធត់ក្នុងសង្គ្រាមក្នុងគ្រាកន្លងមកហើយនៅច្បាស់លាស់ក្នុងសេចក្ដីទ្រទ្រង់ចាំរបស់គេ មិនមាននរណាចង់ឲ្យភាពដូច្នេះផុះឡើងទៀតឡើយ សង្គ្រាមជាអំពើឃោរឃៅយង់ឃ្នងក្រៃលែងជាងការជាកម្មណាៗ ក្នុងលោក សេចក្ដីដឹង

ចំពោះការប្រុងប្រៀបរៀបចំដើម្បីសង្គ្រាមបាននាំទៅក្នុងចិត្តគំនិតរបស់ប្រ-
ជាជនគ្រប់គ្នា សេចក្ដីជឿក្នុងចិត្តបានត្រូវសំដែងចេញជាសំដីនិយាយជំ
ទាស់ និងការធ្វើការជំទាស់ផ្សេង ៗ ហេតុការណ៍សឹងនឹងកើតជាចលា-
ចលហើយ តែជួនជាមានជំណឿល្អ បានផ្សាយខ្លួនទៅពេញមគធរដ្ឋជា
ឥឡូវនេះ ខាងកោសលរដ្ឋ បានបញ្ជូនគណៈទូតសន្តិភាពមកសូមបរោ
រម្ភា និងការណាបក្រមគណៈ ដើម្បីរកផ្លូវការពារមិនឲ្យកើតសង្គ្រាមឡើង
ទៀត រក្សារដ្ឋទាំងពីរក្នុងអនាគត ផ្លូវការនៃក្រុងរាជគ្រឹះ បានឲ្យកិត្តិយស
យ៉ាងខ្ពស់ចំពោះគណៈទូតសន្តិភាព ដែលមកពីក្រុងសាវត្ថី ។

ការចរចាបានប្រព្រឹត្តទៅអស់វេលាជាច្រើនថ្ងៃ ទើបប្រជុំបានពិចារណា
ដល់មូលហេតុដែលនាំឲ្យកើតសង្គ្រាម និងមានសេចក្ដីយល់ឃើញជា
ឯកច្ឆន្ទថា កំឡាំងចម្បាំង គឺមនុស្ស និងអាវុធ ដែលម្នាក់ៗ សន្សំទុក
ច្រើនៗ នោះឯង គឺរបស់ដុតកេលដោលរុក ឲ្យបណ្ដាមេទ័ពទាំងឡាយ
ចង់ធ្វើសង្គ្រាម ដូចបុរសកម្លោះ មានកម្លាំងកាយរឹងប៉ឹង រមែងចង់
ដាល់អ្នកនេះ អ្នកនោះ បើគ្មានយុទ្ធោបករណ៍ ឬ មានត្រឹមបន្តិចបន្តួច
នោះចង់ធ្វើសង្គ្រាមខ្លាំងក្លាយ៉ាងណា ក៏មិនអាចធ្វើបាន ដូចបុរសកម្លោះ
ខ្វះកម្លាំងដៃទាំងពីរ មិនអាចដាល់បានដូចគ្នា មានវិធីការការពារមិន
ឲ្យកើតសង្គ្រាម ក៏គឺការព្រមព្រៀងទាំងពីរចំណែក បន្ថយយុទ្ធោប-
ករណ៍របស់ខ្លួនឲ្យសល់ត្រឹមបន្តិចបន្តួច ល្មមជាគ្រឿងការពារខ្លួនប៉ុណ្ណោះ

គណៈទូតទាំងពីរខាង ក៏យល់ស្របគ្នា ដោយវិធីការនេះ គតិនោះ ក៏មានការចាត់តាំងគណៈកម្មការរួមដើម្បីការដក ឬបន្ថយអាវុធឡើង ។ គណៈកម្មការនេះ បានប្រជុំគ្នាមួយគ្រា ហើយមួយគ្រាទៀត ដើម្បីពិចារណារកផ្លូវព្រមព្រៀងក្នុងការបន្ថយអាវុធឲ្យបានផលជាក់ស្តែង តែក៏ពិបាកនឹងព្រមព្រៀងចុះសម្រុងគ្នាបាន ព្រោះសមាជិកម្នាក់ៗ គ្មានសេចក្តីទុកចិត្តគ្នា ម្ខាងក្រែងថាម្ខាង ប្រាប់ចំនួនយុទ្ធោបករណ៍មិនត្រង់តាមសេចក្តីពិតតាមដែលព្រមព្រៀងគ្នា ឬបន្ថយម្ខាង គ្រាន់តែគ្រឿងបោកបញ្ឆោតគ្នាត្រួតត្រា តែទៅបន្ថែមក្នុងផ្នែកដទៃៗ ។ សេចក្តីកែងក្រែងសង្ស័យមិនទុកចិត្តគ្នានឹងគ្នានេះឯង ជាមូលហេតុឲ្យការចរចាបន្ថយសព្វាវុធ ឬយុទ្ធោ-បករណ៍ ត្រូវបរាជ័យម្តងហើយ ម្តងទៀត ក្នុងខណៈដែលចរចាមិនបានផល ព្រឹត្តិការណ៍តទៅទាំងពីរចំណែក ក៏កាន់តែកសាងបន្ថែមយុទ្ធោប-ករណ៍របស់ខ្លួនឲ្យច្រើនក្រៃលែងឡើង ដើម្បីមិនឲ្យចាញ់ប្រៀបគ្នា ស្រ-មោលដ៏ខ្មៅងងឹតនៃអសុរសង្គ្រាម ក៏ចូលមកគ្របដណ្តប់ផ្សព្វផ្សាយទូទៅពេញមហាអាណាចក្រទាំងពីរនោះ ។

ប្រិយមិត្តទាំងឡាយ! ក្នុងវេលានោះឯង បាសកអ្នកស្ទាត់ជំនាញក្នុងផ្លូវប្រសាសនោបាយម្នាក់ បានទៅកាន់នាព្រះវេឡុវនា-រាម តាមប្រក្រតី គាត់ទៅស្តាប់ធម៌ក្នុងថ្ងៃធម្មស្សវនៈរាល់ថ្ងៃ ឈ្មោះរបស់គាត់គឺ ចៅមិត្ត ឆុងចាសកា យើងបានសន្ទនាគ្នាដល់រឿងចរចាបន្ថយ

កម្លាំងចម្បាំង ដែលកំពុងផ្តែកគ្នាក្នុងវេលានោះ ។

"ម្នាលឧបាសក!" ខ្ញុំផ្តើមពោលក្នុងការសន្ទនា "ចាក់ចង និងការបះបោរបន្ទាយសត្រូវ ដែលកំពុងប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ លោកមានសេចក្តីយល់ឃើញយ៉ាងណា? អាចមានផ្លូវស្រុះស្រួលគ្នាបាន ឬទេ?"

"លោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន!" ឧបាសកពោលយ៉ាងប្រើគំនិត "ខ្ញុំករុណា មានសេចក្តីឃើញថា គេអាចនឹងព្រមព្រៀងគ្នាបានក្នុងឡើកការ តែមិនអាចប្រតិបត្តិតាមខព្រមព្រៀងបាន ព្រោះមិនទុកចិត្តគ្នា នៅមានសេចក្តីក្រែងរអែងសង្ស័យគ្នា ម្ខាងក៏ក្រែងម្ខាងទៀតបោកបញ្ឆោតខ្លួន ក្នុងទីបំផុតសំដីនិយាយទាំងពីរផ្នែក មិនអាចជឿកាន់បាន នេះជាហេតុឲ្យការបះបោរយឺតយូរ និងអាចនាំទៅកាន់សេចក្តីដួលចុះរលំរលាយក្នុងគ្រាទីបំផុត ហើយសង្គ្រាមបង្ហូរឈាម ក៏មុខជាកើតឡើងទៀត"

"លោកឯណោះ មានសេចក្តីយល់ឃើញយ៉ាងណា?" ខ្ញុំបែរទៅសួរ សុចិត្តឧបាសក ដែលជាបុរសជក យកចិត្តទុកដាក់និងយល់ជ្រាលជ្រៅក្នុងផ្លូវធម៌ច្រើន ។

"លោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន! ខ្ញុំព្រះករុណាជឿថា ការបះបោ ក្នុងគ្រានេះ មិនកើតផលយ៉ាងណាទេ ព្រោះគេព្រមព្រៀងគ្នាមិនបាន

ទោះព្រមព្រៀងគ្នាបាន គឺបន្ថយការផលិតតាមខព្រមព្រៀងមិនបាន ទោះបន្ថយការផលិតបាន សង្គ្រាមក៏នៅតែកើតឡើងនោះឯង »

« បើគេបន្ថយការផលិតបានហើយ សង្គ្រាមនៅកើតទៀតឬ? គេនឹងយកអ្វីមកធ្វើជាកម្លាំងច្បាំង? » ទេវមិត្តសួរ ជាសំដីផ្ទុញផ្ទាល់

សុចិត្ត: អ្នកផ្ទុះសើចយ៉ាងអារម្មណ៍ត្រជាក់ហើយពោលថា «គេសាងអាវុធថ្មីឡើងទៀត »

« សាងមិនបាន » ទេវមិត្តជំទាស់ « បើសាងឡើងច្រើន គឺខុសនឹងខព្រមព្រៀងគ្នាបន្ថយសព្វាវុធយ៉ាងច្បាស់ ម្ខាងនឹងជំទាស់មិនខាន »

« បើគេចង់សាងហើយ មុខជាសាងបាននោះឯង ល្បិចគិតមើលចុះថា ការណាប្រកាសរំលាយត្រឹមណា គេអាចទៅពួនសាងកន្លែងណាមួយក៏បាន កាលដល់គ្រាចាំបាច់ត្រូវការប្រើ គេបញ្ចេញយកមកប្រើម្តងបន្តិចៗយ៉ាងស្ងាត់ កាលបើដូច្នេះ យើងក៏មិនអាចជំទាស់គេបាន ទោះមានឡៀកហាងល្មមនឹងជំទាស់បាន ក៏មិនដឹងនឹងជំទាស់ចំពោះនរណា ព្រោះការព្រមព្រៀងធ្វើសន្ធិសញ្ញា ចុះហត្ថលេខារបស់យើងជាសេចក្តីព្រមព្រៀងរវាងពីរចំណែកប៉ុណ្ណោះ មិនមានអ្នកកណ្តាលដែលមានអំណាចខ្ពស់ជាកសិណសាក្សី យើងជាអ្នកសាងសន្ធិសញ្ញាខ្លួនឯង យើងជាអ្នករក្សាសន្ធិសញ្ញានោះ ទាំងបើយើងល្មើសសន្ធិសញ្ញាការព្រមព្រៀងនោះ

ខ្លួនឯងក៏បាន សន្និសញ្ញាព្រមព្រៀងដែលប្រាសចាកបុគ្គលទី ៣ ធានា រ៉ាប់រង ក៏ដូចជាច្បាប់ដែលមិនមានកំហុស ចាំឃុំចាប់ទោសអ្នកប្រព្រឹត្តិ ល្មើស មិនមានតុលាការចាំវិនិច្ឆ័យកាត់ទោសមិនមានពន្ធនាគារសម្រាប់ ឃុំឃាំង ច្បាប់នោះក៏ខ្វះប្រសិទ្ធិភាពឬសេចក្តីស័ក្តិសិទ្ធិ មិនមាននរណា ប្រតិបត្តិតាម ដូច្នោះ ទើបខ្ញុំជឿថា ការចរចាបន្ថយយុទ្ធោបករណ៍ មិន អាចបង្កើតផលល្អយ៉ាងណាឡើយ ក្រៅពីប្រើជាគ្រឿងបញ្ឆោតក្មេងៗឲ្យ ត្រេកអរថា មិនមានសង្គ្រាមប៉ុណ្ណោះ» ។

«តែបើគេអាចព្រមព្រៀងគ្នាបាន ការបន្ថយសព្វាវុធមុខជា ប្រព្រឹត្តទៅបានមិនខាន» ឆេវមិត្តជជែក ។

«ទោះបន្ថយបាន ក៏ត្រឹមមួយដងមួយគ្រា ក្នុងមិនយូរគេក៏ងើបសាង វាឡើង មកបំផុសបំផ្លាញគ្នាទៀត ខ្ញុំយល់ឃើញថា អាវុធទាំងឡាយ គឺ ដាវ លំពែង កាំបិត ធ្នូ កាំភ្លើងទាំងនេះជាដើមត្រឹមតែជាអាវុធខាងក្រៅ យើងបន្ថយឬមិនបន្ថយគឺមិនសំខាន់ អាវុធខាងក្នុងគឺ : សេចក្តីលោភ សេចក្តីក្រោធ សេចក្តីវង្វេង សេចក្តីប្រណែន សេចក្តីក្រអោង ក្រអឺតប្រកាន់ខ្លួន ការប្រកាន់ជាតិវណ្ណៈត្រកូលហើយមើលងាយមាក់ ថោកគ្នា សេចក្តីឃើញដល់ខ្លួនទាំងនេះ ចាត់ថាជាអាវុធដែលសំខាន់

និងសាហាវយ៉ាងបំផុត ពាក្យថាអាវុធមានដាវលំពែងជាដើមនោះ ព្រោះដាវលំពែងជារបស់គ្មានវិញ្ញាណ យើងទុកពេលនៅកន្លែងណា ក៏នៅកន្លែងនោះ ទៅប្រទូសរ៉ាយនរណាទុកមិនបាន ទោះមានប៉ុន្មានក្តី ប៉ុន្មានសមុទ្រ ក៏គ្មានអន្តរាយអ្វី ដូច្នេះ យើងដកបន្ថយឬមិនបន្ថយក៏មិនសំខាន់ គួរគិតសំខាន់គឺនៅលើមនុស្សអ្នកប្រើអាវុធទាំងនោះ បើអ្នកប្រើមានចិត្តពេញដោយលោភៈ ទោសៈ មោហៈជាដើមគេក៏នឹងចាប់អាវុធទាំងនោះ ទៅប្រទូស្តសម្លាប់កាប់សម្រុះអ្នកដទៃកើតជាសង្គ្រាមឡើង ផ្ទុយទៅវិញ បើមនុស្សមានចិត្តស្ងប់ស្ងាប់ មិនធ្លាក់ជាទាសៈរបស់លោភៈ ទោសៈ មោហៈ ទោះអាវុធខាងក្រៅមានច្រើនយ៉ាងណា គេក៏មិនចាប់កាទៅប្រទូសរ៉ាយអ្នកដទៃជាដាច់ខាត ដូច្នោះ អាវុធខាងក្នុងទើបសំខាន់បំផុត បើនឹងដកឬបន្ថយ គួរដកបន្ថយអាវុធខាងក្នុង ដូចពោលហើយនោះជាមុន បើដកបន្ថយអាវុធខាងក្នុងបានហើយ អាវុធខាងក្រៅក៏នឹងសណ្ដកឬថយទៅឯង តែបើមិនដកអាវុធខាងក្នុង ទោះដកអាវុធខាងក្រៅបាន ក៏បានត្រឹមមួយដងមួយគ្រា មិនយូរប៉ុន្មាន អាវុធខាងក្នុងនឹងបង្គាប់ឲ្យគេសាងអាវុធខាងក្រៅឡើងទៀត ហើយក៏បំផ្លិចបំផ្លាញគ្នាទៀត អាវុធខាងក្រៅប្រៀបដូចផ្លែឈើ អាវុធខាងក្នុងប្រៀបដូចដើមឈើ ទោះយើងយកផ្លែឈើទៅពេលគស់ បើដើមឈើនោះនៅរស់ ឆ្នាំ

ក្រោយក៏គង់នឹងចេញផ្លែទៀត យើងត្រូវរង់ចាំបេះរាល់ៗឆ្នាំ តែបើយើងកាប់រំលើងឫសគល់ដើមឈើនោះ ក៏គឺអស់មានផ្លែទៀត នេះគឺសេចក្ដីយល់ឃើញរបស់ខ្ញុំ ក្នុងឋានៈជាអ្នកធម្មៈ ឬអ្នកសាសនា » ។

« ម្នាលឧបាសក! » ខ្ញុំនិយាយឡើង ក្រោយពីអង្គុយស្ងៀមចាំស្ដាប់យូរហើយ « សេចក្ដីយល់ឃើញរបស់លោក គួរស្ដាប់ណាស់ អាត្មាសូមសរសើរ ពិតមែនហើយ សេចក្ដីលោភ សេចក្ដីក្រោធ សេចក្ដីស្រវឹងវង្វេង ចាត់ជាអាវុធខាងក្នុង ដែលសាហាវខ្លាំងក្លាមុះមុតណាស់ សេចក្ដីលោភគឺអ្នកសាង សម័យណា សេចក្ដីលោភចូលគ្រប់គ្រងចិត្តមនុស្សណា សម័យនោះ មនុស្សក៏សាងសន្សំជាការធំ ធ្វើឲ្យរបស់ផ្សេងៗ មានចំនួនច្រើនកើនឡើង ហើយក៏នាំគ្នាហៅថាលោកចំរើន លោកល្អណាស់ ជឿនលឿន, ក្នុងសម័យណា សេចក្ដីក្រោធគឺកំហឹងចូលគ្រប់គ្រងចិត្តខ្លួន សម័យនោះ គេក៏លើកពួកបក្សចូលទៅបំផ្លិចបំផ្លាញជីវិតនិងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់គ្នានិងគ្នាយ៉ាងឃោរឃៅ យ៉ាងទារុណ កាលខ្មាំងបំផ្លិចបំផ្លាញឲ្យហិនហោចកបទាបទៅហើយ ក៏ផ្ដើមសាងជាថ្មីទៀត សាងឡើងច្រើនហើយ ក៏បំផ្លិចបំផ្លាញចោលទៀត សាងឡើង បំផ្លាញទៅវិញ ដូច្នេះជានិច្ច សេចក្ដីលោភធ្វើឲ្យសាងឡើង

សេចក្ដីក្រោធ ធ្វើឲ្យបំផ្លិចបំផ្លាញ សេចក្ដីល្ងង់ ធ្វើឲ្យស្រវឹងជ្រមុជជ្រមុល នៅនឹងការសោកនឹងការបំផ្លាញមិនចប់មិនហើយ ដូច្នោះអាវុធខាងក្នុងដូចពោលមកហើយនេះ ទើបសាហាវខ្លាំងក្លាណាស់ យើងត្រូវដកហូតបន្ថយអាវុធខាងក្នុងនេះជាមុនសិន បើដកហូតបាន អាវុធខាងក្រៅក៏គ្មានបញ្ហា តែបើដកហូតមិនបាន សង្គ្រាមមហាប្រល័យក៏នឹងកើតឡើងតទៅគ្មានទីបំផុតឡើយ ” ។

សូមរង់ចាំអានសៀវភៅ.–

១– បាកាវសុត្តធម្មទេសនា មាន ១២ គណ្ឌ ។

២– សត្តមធម្មទេសនា

សុទ្ធតែជាសៀវភៅឧបករណ៍ការសិក្សាសំដែងធម៌យ៉ាងពិសេស ។

ឌុំ ម. ណាត្រី

បព្វជ្ជានិសង្ស

លោក-អ្នកអានជាទីមេត្រី! ថ្ងៃមួយ ខណៈដែលខ្ញុំកំពុងអង្គុយនៅលើគ្រែ ក្រោមម្លប់ឫស្សី មុខកុដិតូចរបស់ខ្ញុំនោះឯង មានបុរសកម្លោះម្នាក់ចូលមករក គេអង្គុយក្រាបថ្វាយបង្គំខ្ញុំហើយ ណែនាំខ្លួនឯងថា "ខ្ញុំព្រះករុណាឈ្មោះ បុណ្ណមាណព ជាបុត្រនៃត្រកូលព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះនោះ ខ្ញុំព្រះករុណា ស្តាប់ធម៌ក្នុងថ្ងៃធម្មស្សវនៈកាលដែលកើតសេចក្តីជ្រះថ្លា ចង់បួសជាព្រះភិក្ខុក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា តែទើសទាល់ដោយមិនបានទទួលអនុញ្ញាតពីមាតាបិតា ខ្ញុំព្រះករុណាព្យាយាមអង្វរគេគាត់រាល់ថ្ងៃ តែគាត់នៅតែមិនយល់ព្រម ទើបរត់មករកព្រះគុណម្ចាស់ដើម្បីសូមឲ្យព្រះគុណម្ចាស់បំបួសបែតទាន"

គេជាប្រុសកម្លោះ អាយុប្រមាណ ២៥ ឆ្នាំ មុខមាត់ស្អាតបាត សំលៀកបំពាក់ស្អាតរៀបរយកិរិយាកបសាល្អ សំដែងថាមានត្រកូលខ្ពស់ ខ្ញុំពិចារណាមើលលក្ខណៈរបស់គេមួយសន្ទុះ ហើយពោលថា "ម្នាលមាណព! អ្នកមានចេតនានឹងបួសពិតៗឬ? ឬបួសមួយដងមួយគ្រា?"

"ខ្ញុំព្រះករុណាតាំងចិត្តនឹងបួសពិតៗ បានប្រោស!" គេឆ្លើយដោយសំដីម៉ឺងម៉ាត់ ។

"សេចក្តីពិត អ្នកកំពុងនៅក្នុងវ័យកម្លោះ ជាវ័យដែលកំពុងភ្លើតភ្លើននៅនឹងអារម្មណ៍របស់លោក មិនគួរនឹងគិតចង់លះលោកមកកាន់ជីវិត

ដ៏ស្ងប់ស្ងៀមរបស់ភិក្ខុគាត អ្នកមានសេចក្តីគិតឃើញយ៉ាងណា បានជាកាត់ចិត្តចង់បួស ? »

« ខ្ញុំព្រះករុណា សូមទូលតាមត្រង់ថា ខ្ញុំព្រះករុណាកើតសេចក្តីនឿយណាយលោក »

« លោកធ្វើអ្វីឲ្យអ្នកឈឺចាប់ចិត្តឬ ទើបកើតសេចក្តីនឿយណាយ ? »

« គ្មានឈឺចាប់ចិត្តអ្វីទេ ផ្ទុយទៅវិញ លោកបានឲ្យសេចក្តីអភិរម្យគ្រប់យ៉ាងចំពោះខ្ញុំព្រះករុណា ត្រកូលរបស់ខ្ញុំ–ស្តុកស្តម្ភ ខ្ញុំ–ជាបុត្រពៅ ដែលឪពុកម្តាយតាមចិត្តគ្រប់យ៉ាង ខ្ញុំ–បានប្រើជីវិតរកសេចក្តីសុខក្សេមក្សាន្តពីលោកគ្រប់ជ្រុងជ្រោយមកច្រើនឆ្នាំហើយ ក្នុងទីបំផុតក៏មិនឃើញសារៈអ្វី សុខរបស់លោកជាសុខមិនបរិសុទ្ធ ជាសុខមួយដងមួយគ្រា ខ្ញុំ–បានដឹងយល់សេចក្តីពិតពីព្រះគុណម្ចាស់នេះឯងថា សុខផ្លូវលោក តាំងនៅលើមូលដ្ឋាន គឺចំណង់ ឬ តណ្ហាចង់បាន ចង់មាន ចង់ជាអ្វីផ្សេងៗ កាលចង់ក៏ស្វែងរករបស់ផ្សេងៗ មកសងចំណង់ រករូបមកឲ្យភ្នែកមើល រកសំឡេងមកឲ្យត្រចៀកស្តាប់ រកក្លិនមកឲ្យច្រមុះហិត រករសមកឲ្យអណ្តាតលិតភ្លក់ រកសម្ផស្សមកឲ្យកាយប៉ះពាល់ រកអារម្មណ៍ផ្សេងៗមកបំរើចិត្ត បើរករបស់ផ្សេងៗ មកបំរើតណ្ហាបានក៏ជាសុខ តែជាសុខត្រឹមមួយដងមួយគ្រាប៉ុណ្ណោះ ក៏កើតសេចក្តីនឿយណាយរសាយចិត្ត ចង់បានចង់មាន ចង់ក្នុងអារម្មណ៍ថ្មីៗតទៅទៀត ហើយក៏

ឥតគួររកកាយរកទៀត រកបានមកចំរើនបំរើជាសុខមួយជន់មួយគ្រា ហើយ
ក៏នឿយណាយទៀត រកថ្មីទៀត ជាយ៉ាងដូច្នេះ មិនចេះចប់ កាលពិចារ
ណាដោយល្អិត ឃើញសេចក្តីពិតរឿងនេះហើយ ខ្ញុំព្រះករុណា ទើប
គិតនឹងរំដោះខ្លួនឯងឲ្យរួចចាកតណ្ហាទាសភាព ”

“ម្នាលមាណព ! គំនិតគិតត្រិះរិះរបស់អ្នក សមដោយហេតុ
ផលហើយ មនុស្សយើងគ្រប់គ្នាធ្លាក់ជាខ្ញុំកំដររបស់តណ្ហាគ្រប់ដណ្តើម
ចេញចូល តណ្ហាប្រៀបដូចខ្លាសាហាវ ដែលយើងចិញ្ចឹមទុក ជាខ្លាខ្លួន
ធំមហិមា ដែលមានមាត់ដល់ ៦ ស៊ីអាហារដល់ ៦ ប្រភេទ មាត់ទាំង
៦ គឺៈ ភ្នែក ត្រចៀក ច្រមុះ អណ្តាត កាយ ចិត្ត អាហារ ៦
ប្រភេទគឺៈ រូប សំឡេង ក្លិន រស សម្ផស្ស ធម្មារម្មណ៍ តណ្ហា
ពៀត្យនេះ ស៊ីអាហារជានិច្ចមិនចេះឆ្អែត មិនចេះល្មម ដូចភ្លើងដែលមិន
ឆ្អែតដោយឧស ដូចមហាសមុទ្រដែលមិនឆ្អែតដោយទឹក យើងត្រូវតស៊ូ
តាំងពីកើតរហូតដល់ស្លាប់ ដើម្បីរកអាហារទាំង ៦ ប្រភេទមកឲ្យតណ្ហា
ស៊ី ឆ្អែតហើយ វាក៏ស្ងប់ស្ងៀមមួយគ្រា គ្រន់នេះឯងយើងដូចជាបាន
សុខខ្លះ តែក្នុងមិនយូរវាក៏ឃ្លានទៀត វានឹងបង្គាប់ឲ្យយើងរកអាហារឲ្យវា
ស៊ីទៀត បើរកមិនបាន វាក៏ញាំញីទាំទារទៅយ៉ាងមិនប្រណី តែសូម្បី
ដូច្នោះ មនុស្សក៏មិនស្ងប់ខ្ពើមតណ្ហាដែរ ផ្ទុយទៅវិញ បែរជាស្រឡាញ់

តណ្ហាយ៉ាងចាប់ចិត្ត ដូចតណ្ហានោះជាខ្លួនរបស់ខ្លួនឯង ព្រមយមខ្លួនជាទាសៈរបស់តណ្ហាដោយសេចក្តីពេញចិត្ត ហើយទទួលបំរើតណ្ហាដោយស្នេហាស្វាមីភក្តិគារវភាព ចំណែកតណ្ហាកាលយើងយកចិត្តយកថ្លើមរាក់ទាក់យើងវិលទៅវិលមកក្នុងវដ្តសង្សារដ៏ពេញ ដោយភ្លើងទុក្ខ គឺ កើត ចាស់ ឈឺ ស្លាប់ សោកសៅ តឹងចិត្ត ថ្លុកទ្រូង ដែលមិនមានទីបំផុតៗ

ម្នាលមាណព ! ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ បានទ្រង់ពិចារណាឃើញសេចក្តីពិតនេះ ទើបកើតសេចក្តីសង្វេគស្លុតព្រះហឫទ័យ ដែលបានធ្លាក់ជាទាសៈទទួលបំរើតណ្ហាមកអស់ពេលជាយូរ ក្នុងទីបំផុត ព្រះអង្គបានសម្រេចព្រះហឫទ័យ ដែលនឹងរំដោះព្រះអង្គឲ្យរួចចាកពន្ធនាគារនៃតណ្ហាដូចដែលអ្នកកំពុងគិតក្នុងខណៈនេះ ក្នុងទីបំផុតព្រះអង្គក៏ទ្រង់បង្ក្រាបតណ្ហាបានយ៉ាងកបទាចដាច់ខាត ទ្រង់ប្រកាសឥស្សរភាពឲ្យដល់ព្រះអង្គឯង មិនជាទាសៈរបស់តណ្ហាតទៅទៀត ជាសេរីភាព ឥស្សរភាពយ៉ាងបរិបូណ៌, សេរីភាព ឥស្សរភាព យ៉ាងបរិបូណ៌ រួចចាកក្រញាំរបស់តណ្ហា នេះឯងជាចំណុចខ្ពស់បំផុតរបស់អ្នកបួសខ្ញុំទៅ ។

ម្នាលមាណព! ការគេចវៀសជៀសចាកតណ្ហានេះ ធ្វើមិនបានងាយ ៗ ដូចដែលយើងនិយាយគ្នាទេ ព្រោះមនុស្សប៉ូលចិត្តថាតណ្ហានោះ គឺខ្លួនរបស់ខ្លួនយើង ហើយមិនដែលបានរិះគិតបំផ្លាញតណ្ហានោះ

នោះបើបុគ្គលដឹងសេចក្ដីពិតថា តណ្ហាគឺជាឃាទៅហ្វាយកំណាចឃោរឃៅ នោះគេគង់បំផ្លាញចោលក៏មិនអាចធ្វើតាមគំនិតដែលគិតបានឡើយ ។ ព្រោះចិត្តត្រូវតណ្ហាគដៃយ៉ាងខ្លាំង ហេតុក្នុងចំណុចត្រូវជាចំណែកចាញ់ ត្រូវឡប់ទៅជាទាសៈរបស់តណ្ហាតទៅតាមដើម ដូច្នោះទើបអាត្មាបង់ដឹងសេចក្ដីតាំងចិត្តរបស់អ្នកជាមុនថា ចិត្តតាំងចិត្តពិតប្រាកដត្រឹមណា បើតាំងចិត្តចិត្តបួសត្រឹមមួយជន្មមួយកាល ដើម្បីល្បងមើលក៏គុំបួសល្អជាជាង ព្រោះការបួសគឺការយកតណ្ហាមកក្រុងឃុំខាំងទុក ដើម្បីឲ្យវាអត់ វាចង់បានអត់កម្លាំងចុះ ដើម្បីស្រួលក្នុងការបំផ្លាញវាក្នុងវេលាតទៅ បើយើងខាំងវាទុកឲ្យអត់លេង ៗ ត្រឹមមួយជន្មមួយគ្រា មិនតាំងចិត្តចង់សម្លាប់វាពិត ៗ កាលយើងលែងឲ្យវាមានសេរីភាពវិញ វាក៏ចង់ថែមកសងសឹកយើងយ៉ាងធ្ងន់" ។

“ព្រះគុណម្ចាស់ដ៏បវរ! ខ្ញុំព្រះករុណាបានកាត់ចិត្តដាច់ខាតហើយថា ចង់ចាត់ការចិត្តតណ្ហាយ៉ាងពិតប្រាកដ សូមព្រះគុណម្ចាស់មេត្តាសង្គ្រោះចំបួសខ្ញុំព្រះករុណាផងបាន" ។

“ម្នាលមាណព! អ្នកជាមនុស្សម្នាក់ដែលមានសេចក្ដីតាំងចិត្តពិតក្នុងការបួស បើបានបួសដូចបំណង មុខជាតាំងចិត្តប្រតិបត្តិម៉ឺងម៉ាត់ ចង់បើបានទើបតាស់ផ្លា ល្មមអាចចិត្តបានសម្រេចមគ្គផលជាក់ណាស់មួយ តែ

គួរស្តាយពន់ពេកដែលអ្នកមិនបានទទួលអនុញ្ញាតពីមាតាបិតា តថាគតមិនបួសឲ្យកុលបុត្រដែលមាតាបិតាមិនទាន់អនុញ្ញាតបួសបានទេ ព្រោះខុសព្រះពុទ្ធប្បញ្ញត្តិ បើអ្នកចង់បន់ទន់ទីនបួសពិត ៗ ចូរត្រឡប់ទៅអង្វរគេ សូមអនុញ្ញាតអំពីមាតាបិតាជាថ្មី” ។

បុរសនោះ ឈ្មោះមុខអណ្ដូយសៀម ដោយប្រើគំនិតយ៉ាងដូច “ព្រះគុណម្ចាស់ដ៏ចំរើន ! ខ្ញុំព្រះករុណាប្រហែលគ្មានសេចក្ដីសង្ឃឹមបានទទួលអនុញ្ញាតពីមាតាបិតាទេ ព្រោះគាត់ហាមប្រាមម៉ឺងម៉ាត់ណាស់” ។

“ក្រៅពីរូបអ្នក មាននរណាខ្លះទៀតដែលល្មមនឹងនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះប្រតិបត្តិបំរើមាតាបិតាជំនួសអ្នក ?” ។

“គ្មានទេ ព្រះគុណម្ចាស់” ។

“បើយ៉ាងនោះ អ្នកគួររម្ងាប់បំណងដែលចង់បួសទុកមួយឡែកសិន កាលអស់បុណ្យមាតាបិតាហើយ សឹមបួសជាក្រោយ បើនៅតែគិតបួសក្នុងវេលានេះ គឺជាការលះបង់ចោលមាតាបិតាឲ្យនៅដោយខ្វះអ្នកឧបត្ថម្ភបំរើ ជាអំពើមិនសមគួរ ព្រោះមាតាបិតាជាអ្នកមានឧបការគុណយ៉ាងខ្ពស់ចំពោះបុត្រ ជាអ្នកឲ្យទ្រព្យដ៏មានតម្លៃខ្ពស់បំផុត គឺជីវិតនិងរាងកាយចំពោះបុត្រ ជាបុព្វាចារ្យអ្នកបង្ហាត់បង្រៀនប្រដៅបុត្រមុនគ្រូអាចារ្យទាំងអស់ ជាព្រះព្រហ្មអ្នកមានព្រហ្មវិហារធម៌គឺ មេត្តា ករុណា មុទិតា ឧបេក្ខា ចំពោះបុត្រ មិនមានពេលស្រាកស្រាន្ត ដូច្នោះបុត្រធីតា ទើបជា

អ្នកជំពាក់គុណមាតាបិតា គួរសងគុណលោកដោយការប្រតិបត្តិ ចិញ្ចឹមថែទាំបំរើលោកជាដើម» ។

«ព្រះគុណម្ចាស់ដ៏ចំរើន! រឿងគុណឧបការៈនោះ ខ្ញុំព្រះករុណានឹកគិតជានិច្ច តែក៏មិនភ្លេចការបួស ចេះតែនឹកស្តាយដោយគ្មានឱកាសបានបួសបំពេញសមណធម៌ ដើម្បីមានសេរីភាព រួចចាកក្រញាំចក្កពត្តិ និយមអកុសល តណ្ហា» ។

«ម្នាលមាណព! ការបំពេញសមណធម៌ មិនបានកំរិតដាច់ខាតទុកសម្រាប់តែអ្នកបួសពួកមួយ សូម្បីជាគ្រហស្ថអ្នកគ្រប់គ្រងផ្ទះ ក៏អាចប្រតិបត្តិសមណធម៌ និងសម្រេចមគ្គផលនិព្វានបាន បើមានបារមីចាស់ក្លាគ្រប់គ្រាន់ ព្រោះថាមគ្គនិងផលមិនបាននៅក្នុងវត្ត មិនបាននៅតាមល្អាងភ្នំ តែនៅនឹងខ្លួនយើងគ្រប់គ្នានោះឯង បើយើងដឹងពិតឃើញពិត យល់ច្បាស់ដោយខ្លួនឯងហើយ ក៏អាចបានសម្រេចមគ្គផលបាន ដូច្នេះសូមអ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវរកមើលខ្លួនឯង សិក្សាឲ្យឃើញថា ខ្លួនទាំងផ្នែកនាមនិងផ្នែករូបនេះជាចំណែកផល ប្រៀបដូចផ្លែឈើដែលកើតឡើងមកហើយ មុខជាត្រូវចាស់ទុំរបេះជ្រុះពុកផុយស្អុយរលួយទៅតាមធម្មជាតិរបស់វា កាលសាច់និងសំបករលួយទៅហើយ គ្រាប់របស់វាសល់នៅ ដែលក្នុងគ្រាប់នោះមានជាតិនិងគុណសម្បត្តិគ្រប់យ៉ាង ដែលអាចជាដើមឈើនិងផ្លែឈើបានទៀត កាលគ្រាប់នោះធ្លាក់នៅក្នុង

ការដាំសមល្អ គឺដុះចេញជាដើមឈើនិងមានផ្លែទៀត ខ្លួនរបស់យើង ប្រៀបដូចផ្លែឈើ វិញ្ញាណធាតុ ប្រៀបដូចគ្រាប់ក្នុងផ្លែឈើ ដែរក្នុងគ្រាប់ ប្រៀបដូចតណ្ហា ដរាបណាតណ្ហានៅមាន ដរាបនោះមនុស្សយើងក៏នៅ ត្រូវវិលស្លាប់វិលកើតនៅក្នុងវដ្ដសង្សារតទៅទៀតមិនមានទីបំផុត ការវិល ស្លាប់វិលកើតដូច្នេះ ៗ ដដែល ៗ ជាការដ៏គួរនឿយណាយសម្រាប់អ្នកមាន បញ្ញា តែជារបស់គួរអភិរម្យសម្រាប់អ្នកនៅងងឹតដោយអវិជ្ជា ” ។

“ព្រះគុណម្ចាស់ដ៏ចំរើន! ទោះយ៉ាងណាក្ដី ខ្ញុំព្រះករុណាក៏ មិនទាន់មានឱកាសបានបួសទេ សូមព្រះគុណម្ចាស់ប្រោសណែនាំវិធីប្រ តិបត្តិដើម្បីបន្ថយកិលេស ចំពោះខ្ញុំព្រះករុណាក្នុងឋានៈជាគ្រហស្ថផង ” ។

“វិធីប្រតិបត្តិ ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់បានទ្រង់ប្រៀនប្រដៅទុកហើយ មានវិធីការកំចាត់កិលេស ៣ ជាក់គឺ សីល បានដល់ការរក្សាកាយវាចា មិនឲ្យធ្វើអាក្រក់និយាយអាក្រក់ ព្រោះការធ្វើអាក្រក់និយាយអាក្រក់នាំ សេចក្ដីក្ដៅក្រហាយមកកាន់ខ្លួន និងធ្វើចិត្តឲ្យសៅហ្មង សីលសម្រាប់ ឃរាវាស ហៅថាបញ្ចសីលមានសេចក្ដីអាក្រក់ ដែលលោកហាមទុក ៥ យ៉ាង បើប្រតិបត្តិតាមបាន គ្រប់ទាំង ៥ គឺនឹងជាអ្នកមានកាយនិងចិត្តស្ងប់ ត្រជាក់ត្រជុំ បើមានសទ្ធាខ្លាំងក្លា គឺឲ្យរក្សាឧបោសថសីលឬសីល ៨ ដែលមានខប្រតិបត្តិ សម្រាប់ធ្វើឲ្យជាអ្នកស្រាលតាមកិច្ចក្នុងលំនៅផ្សេង ១

មិនធ្វើឲ្យចិត្តស្ងប់ម្ងាប់បានល្អឡើង ៗ កាលវគ្គសីលបានយ៉ាងមធ្យ័ត ហើយគប្បីប្រតិបត្តិក្នុងថ្នាក់ទី ២ ហៅថា សមាធិ គឺគេត្រូវការរំដោះ រំលៀកខ្លួនទៅនៅក្នុងទីស្ងាត់ស្ងៀមហើយហ៊ឹកហាត់សង្កត់ចិត្ត មិនឲ្យរាយមាយបណ្ដាប់ឲ្យចិត្តនៅនឹងខ្លួន ឬឲ្យជាប់មាំនៅក្នុងអារម្មណ៍ជាកុសលណាមួយ ដំបូងធ្វើបានដោយលំបាកណាស់ ព្រោះចិត្តធ្លាប់គិតរាយមាយ មិននឹងខ្លួន យើងមិនធ្លាប់បណ្ដាប់ កាលមកផ្ដើមបណ្ដាប់ជាដំបូង ទើបជាការពិបាក តែកុំភ័យ ព្យាយាមធ្វើរឿយ ៗ ក្នុងទីបំផុតក៏នឹងកើតជំនាញក្នុងការបណ្ដាប់ចិត្ត កាលកើតសេចក្ដីជំនាញហើយ ចិត្តក៏នឹងស្ងប់ដោយឆាប់រហ័ស នឹងឲ្យនឹងខ្លួនបានយូរប៉ុន្មានក៏បានតាមត្រូវការ ៗ កាលអាចបណ្ដាប់ចិត្តឲ្យស្ងប់ស្ងៀមបានយ៉ាងជាប់ខាតហើយ ក៏ឈ្មោះថាប្រតិបត្តិតាមថ្នាក់ទី ២ គឺសមាធិបានយ៉ាងបរិបូណ៌ហើយ តអំពីនោះ ក៏គប្បីផ្ដើមប្រ-តិបត្តិថ្នាក់ទី ៣ គឺ បញ្ញា ធម្មតាចិត្តដែលស្ងប់រមែងជាចិត្តមានកម្លាំង មានសេចក្ដីភ្លឺស្វាងក្រៃលែងជាងចិត្តដែលរាយមាយ បើបង្អោនចិត្តដែលភ្លឺស្វាងនិងមានពលានុភាពនោះ ទៅពិចារណាសិក្សាស្រាវជ្រាវក្នុងរបស់ណា រមែងកើតសេចក្ដីយល់ច្បាស់លាស់ក្នុងរបស់នោះ អាចនឹងដឹងសភាពដ៏ពិតប្រាកដនៃរបស់នោះ កាលដឹងសេចក្ដីពិតនៃរបស់នោះហើយ សេចក្ដីដឹងនោះឯង នឹងដេញកំចាត់សេចក្ដីល្ងង់ទៅ សេចក្ដីវង្វេងជឿ

ណាយ សេចក្តីប្រកាន់មាំចេញចាកចិត្ត ធ្វើឲ្យចិត្តស្ងាត់បរិសុទ្ធឡើងបាន ច្រើនខ្លះ តិចខ្លះតាមកម្លាំងការប្រតិបត្តិរបស់យើង ” ។

“ ព្រះគុណម្ចាស់ដ៏ចំរើន! ពាក្យអធិប្បាយរបស់ព្រះគុណម្ចាស់ ច្បាស់លាស់ល្អណាស់ ធ្វើឲ្យខ្ញុំព្រះករុណាសំឡឹងមើលឃើញផ្លូវដែល នឹងប្រតិបត្តិបានហើយ តែនៅសង្ស័យក្នុងខ្លះដែលថា កាលធ្វើសមាធិ រហូតចិត្តស្ងប់ល្អហើយ គួរនឹងបង្អោននៅពិចារណាអ្វីមុន ? ” ។

“ ម្នាលមាណព ! អ្នកចូរពិចារណាមើលខ្លួនឯងមុនរបស់ដទៃ ព្រោះខ្លួនយើងនេះឯង គឺរូបចំប្រញ្ញូរបស់ សាកលចក្រវាឡ បើដឹង ខ្លួនយើងហើយក៏អាចនឹងដឹងសាកលចក្រវាឡ ដោយអ្នកចូរពិចារណា បំបែកខ្លួនចេញយ៉ាងល្អិតទាំងចំណែករាងកាយនិងចិត្ត បំបែកដល់ទីបំផុត ហើយ ក៏ឃើញថាខ្លួនយើងនេះ មិនប្លែកពីដើមឈើក្តីនិងសត្វទាំងឡាយ ដែលមិនទៀងទាត់បិតថេរ ជារបស់ដែលត្រាំបានដោយលំបាក គ្មាន សារៈយឺនយូរអ្វី មិនមែនខ្លួនយើង មិនមែនខ្លួនគេ គ្រាន់តែជាវត្ថុធាតុ រួបរួមចូលគ្នាជាដុំមួយ មួយដងមួយគ្រាហើយក៏ឃ្លាតឃ្លាវរលាយទៅ វិញ កាលដឹងច្បាស់ឃើញពិតដូច្នេះហើយ សេចក្តីប្រកាន់មាំថា យើង ជាគេក៏បាត់ទៅ អស់សេចក្តីសង្ស័យ និងក្នុងវេលាជាមួយគ្នានេះ ក៏កើត សេចក្តីជឿមាំ ក្នុងវិធីការដែលខ្លួនប្រតិបត្តិ មិនទៅវង្វេងប្រឡំជឿណាយ

ក្នុងវិធីប្រតិបត្តិបែបនេះ កាលមកដល់ថ្នាក់នេះហើយ អ្នកក៏ឈ្មោះថាបានលុះដល់ភាពជាព្រះអរិយៈថ្នាក់ដំបូង ចិត្តរបស់អ្នកបានធ្លាក់កាន់ក្រសែនៃលោកុត្តរធម៌បែរតម្រង់ទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ដោយមិនមានការវិលត្រឡប់មកកាន់លោកិយវិស័យ ដែលជាសមុទ្រទុក្ខទៀត អ្នកនឹងត្រូវកើតទៀតយ៉ាងច្រើនត្រឹម ៧ ជាតិទៀតប៉ុណ្ណោះ គត់ពីនោះ គឺដល់អត្តភាពដែលមិនកើតចាស់ឈឺស្លាប់ ជាសភាពបរមសុខរហូតនិរន្តរកាល ” ។

“ព្រះគុណជាម្ចាស់ដ៏ចំរើន! បើយ៉ាងនោះ គឺសំដៅសេចក្តីថា សូម្បីជាគ្រហស្ថក៏អាចប្រតិបត្តិធម៌រហូតបានសម្រេចមគ្គផលបានដូចគ្នានឹងព្រះភិក្ខុសង្ឃដែរ មិនមែនឬ? ” ។

“ យ៉ាងហ្នឹងមែនហើយ គ្រហស្ថក៏អាចសម្រេចមគ្គផលបាន ” ។

“ បើយ៉ាងនោះ ការបួសឬមិនបួស ក៏មានតម្លៃប៉ុនគ្នា ដូច្នេះតាំងបួសធ្វើអ្វី? នៅជាឃរាវាសមិនស្រួលជាងឬ? ” បុណ្ណកមាណពជជែក ។

“ ជាគ្រហស្ថនោះមានសិទ្ធិសម្រេចមគ្គផលបានក៏មែនពិត តែមានឱកាសនឹងប្រតិបត្តិធម៌បានតិចជាងអ្នកបួស ព្រោះគ្រហស្ថមានភារៈកិច្ចតែបង់ជុំវិញខ្លួនច្រើន មិនសូវមានពេលគ្រប់គ្រាន់នឹងប្រតិបត្តិធម៌បានទៀងទាត់ កាលប្រតិបត្តិធម៌បានតិច ឱកាសដែលបានសម្រេចមគ្គផលក៏មានតិច តែព្រះភិក្ខុជាអ្នកលះភារៈកិច្ចផ្លូវលោកគ្រប់យ៉ាងហើយ គិតតែ

ប្រតិបត្តិធម៌តែម្យ៉ាង រមែងមានឱកាសដែលនឹងបានសម្រេចមគ្គផលច្រើនជាន់ទិងជាប់ជាន់ ការបួសជាភិក្ខុ ទើបបានប្រៀបគុណប្រការនេះ ” ។

“ ព្រះគុណដ៏បំរើត! ខនេះឯង ធ្វើឲ្យខ្ញុំព្រះករុណាចង់បួស តែកាលមានសេចក្តីចាំបាច់បួសមិនបាន ខ្ញុំក៏នឹងព្យាយាមប្រតិបត្តិធម៌ក្នុងភេទជាគ្រហស្ថនេះឯង បានផលត្រឹមណាក៏ស្រេចតែបុណ្យបារមី ខ្ញុំព្រះករុណាសន្ទនានឹងព្រះគុណមកយូរហើយ ទើបសូមក្រាបថ្វាយបង្គំលាទៅផ្ទះវិញ ថ្ងៃក្រោយសូមមកសន្ទនាទៀត ” ។

អសុភសញ្ញា

ប្រិយមិត្តទាំងឡាយ! ពិតមែនតែខ្ញុំជាសមណៈ បានទទួលការសិក្សាអប់រំ, និយាយ, សំដែង, ពន្យល់ពីទោសនៃកិលេសតណ្ហា និងយល់ច្បាស់លាស់តាមពិតថា កិលេសតណ្ហា ជាប្រភពនៃទុក្ខគ្រប់ប្រភេទ ។ ការគ្រាន់តែដឹង-យល់-និយាយ-សំដែង មិនជាការគឹង តែងតេកទេ សំខាន់ទៅទៀតគឺការប្រតិបត្តិ ។ ដោយខ្ញុំនៅជាបុថុជ្ជន ជួនកាលកិលេសតណ្ហា ផុតកេលដោលក្រឡើងក្នុងចិត្តខ្ញុំម្តងៗដែរ តែខ្ញុំបេះតែខំអប់រំបង្ខំចិត្តប្រយុទ្ធនឹងកិលេសតណ្ហា តាមពុទ្ធមធ្យោបាយជានិច្ចមក ចិត្តក៏ស្ងប់ម្ងាប់ទៅវិញ ។

ខ្ញុំនិយាយរឿងមួយឲ្យស្តាប់, មានមួយកាលនោះ កាលកិលេស-តណ្ហាគ្របសង្កត់ចិត្ត ខ្ញុំចង់ចេញចាកភេទសមណៈទៅកាន់ឃកាស វិស័យ ដើម្បីទៅរកកាមសុខក្នុងបញ្ចកាមគុណ គឺៈ រូប, សំឡេង, ក្លិន រស, សម្ផស្ស សម្រាប់បំរុងបំរើ ភ្នែក, ត្រចៀក, ប្រមុះ, អណ្តាត, កាយ, ចិត្ត ព្រោះកិលេសតណ្ហានាំឲ្យគិតឃើញថា កាលភ្នែកបានឃើញ រូបល្អ, ត្រចៀកបានឮសំឡេងពិរោះ, ប្រមុះបានហិតស្រូបក្លិនក្រអូប, អណ្តាតបានលិតភ្លក់ជាតិឆ្ងាញ់, កាយបានប៉ះសម្ផស្សជាទីពេញចិត្ត មុខជាបានសេចក្តីសប្បាយរីករាយក្សេមក្សាន្តចិត្តមិនខាន, ជួនកាល

ខ្ញុំនឹកឃើញថា ពូជព្រឹក្សជាតិ ដែលមានទឹកនិងដីជាតិចិញ្ចឹមបរិបូណ៌ រមែងចំរើនល្អណាស់ ខ្ញុំឃើញថា ជីវិតបព្វជិតក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃព្រះធម៌វិន័យខ្ពះរបស់តាំងនេះ ជាជីវិតស្ងួតហួតហែងក្រៀមក្រោះ ។

ម្យ៉ាងទៀត អ្នកប្រាជ្ញតាំងពីបុរាណកាល រមែងពោលទុកថា បញ្ចកាមគុណ រមែងរួមនៅក្នុងស្ត្រីប៉ុណ្ណោះ គ្មានរូបណាស្មើដោយរូបស្ត្រី គ្មានសំឡេងណាស្មើដោយសំឡេងស្ត្រី គ្មានក្លិនអ្វីណាស្មើដោយក្លិនស្ត្រី មិនមានរសណាស្មើដោយរសស្ត្រី មិនមានសម្ផស្សណាស្មើដោយសម្ផស្សស្ត្រី ហើយក្រៃលែងទៅទៀត មិនមានស្ត្រីណាល្អប្រសើរស្មើស្ត្រីដែលខ្ញុំស្រឡាញ់ ។

កាលបើគិតដូច្នេះ កាមគុណជាចំណែកមានជ័យជំនះ លើចិត្តខ្ញុំ ។ បានកាត់ចិត្តថានឹងសឹកក្នុងថ្ងៃណាមួយ តែពិនិត្យគិតមើលសមណភេទទៀត ខ្ញុំដូចជានៅស្តាយពេកណាស់ ។

ល្ងាចថ្ងៃមួយ កាលងូតទឹកជំរះកាយហើយ ដោយការផ្សុក ខ្ញុំក៏ចេញពាក់ត្រៃចីវរនៅកលស្រស់ថៃកាយ ហើយចូលទៅកាន់ភូមិមួយនៃពួកកសិករខ្សត់ក្រ គ្រាន់តែចូលដល់បរិវេណភូមិប៉ុណ្ណោះ ខ្ញុំបានឃើញស្ត្រីកណ្តាលអាយុម្នាក់ កំពុងអង្គុយដេរប្រទេះខោណាម្នាក់នៅមុខខ្ទមដែលធ្វើដោយដីលាយអាចម៍គោនិងចំបើង កូនស្រីម្នាក់របស់គាត់

អង្គុយយំនៅជិតឆ្នាំងបាយដែលដាក់នៅលើចង្ក្រាន ខណៈដែលខ្ញុំចូលកាត់ទៅនោះឯង ស្វាមីរបស់នាង បានស្ទុះចេញមកពីខ្ទម តម្រង់ទៅរកយកគប់គាត់ដាក់ប្រពន្ធគ្មានប្រណី នាងជាភរិយា ដួលត្រឡប់ត្រឡិនដេកចំរះនៅនឹងដី តែគាត់ក៏នៅមានសំឡេងជេរប្រទេចខ្លាំងជាងមុន ស្វាមីរកយគប់វាយភរិយាល្មមអន់កំហឹងហើយ ក៏ដើរសំដៅទៅរកលស្រែបាត់ទៅ ។

លោក-អ្នកអានទាំងឡាយ ! កាលបានឃើញហេតុការណ៍នេះហើយ ខ្ញុំកើតសេចក្ដីសង្វេគស្ដាយចិត្តឡើងច្រើន ។ ស្វាមីភរិយាគូនោះកាលមុនបានចុះសម្រុងរួមជីវិតនឹងគ្នា ដោយសង្ឃឹមថាបានសេចក្ដីសុខ តែកាលសភាពការណ៍ជាយ៉ាងនេះ គេនឹងមានសេចក្ដីសុខដូចម្ដេចកើត ?

ខ្ញុំធ្វើដំណើរទៅរហូតដល់ផ្ទះមួយខ្នងយ៉ាងល្អ តាំងនៅកណ្ដាលភូមិ គឺជាផ្ទះព្រាហ្មណ៍មានងារជាមេស្រុកនោះ ដែលមានសេចក្ដីស្និទ្ធស្នាលនឹងខ្ញុំ ។ ចូលទៅសួរសុខទុក្ខ តែមេស្រុកមិននៅ មានកិច្ចចូលទៅក្នុងរាជធានី ព្រាហ្មណីជាភរិយាទទួលខ្ញុំជំនួសប្ដី ខ្ញុំក៏បានទទួលការសិក្សាគំនិតថ្មីបន្ថែមទៀត ព្រោះព្រាហ្មណីបាននិយាយរឿងការងារលំ-បាករបស់នាងនិងស្វាមីឲ្យខ្ញុំស្ដាប់ តាំងពីការទារពន្ធដារការ គ្រប់គ្រងក្នុងស្រុក ការធ្វើស្រែចំការ ការទាក់ទងនឹងនាយចៅហ្វាយ និងអ្វី ៗ ដទៃ ៗ ទៀត កាលបានស្ដាប់ហើយ ធ្វើឲ្យខ្ញុំគិតឃើញថា នាងក៏ពុំ

ត្រូវចំណង ៣០ ប្រការ ចងរឹតតែជុំវិញខ្លួន ទាល់តែកម្រើកខ្លួនមិនបាន កាលបើដូច្នេះ តើទឹងមានសេចក្ដីសុខបានយ៉ាងណា ?

ចេញពីនោះ ខ្ញុំបានដើរកាត់មុខផ្ទះមួយខ្នង ដែលមានសំឡេងយំរបស់ស្ត្រីម្នាក់យ៉ាងគួរខ្លោចផ្សា កាលសួរ បានសេចក្ដីថា នាងកំពុងកើតទុក្ខចុកសៀត ព្រោះស្វាមីរបស់នាងបានត្រូវពស់ចឹកស្លាប់ក្នុងពេលដែលទៅកាប់ឧសក្នុងព្រៃ កាលថ្ងៃសៀលនេះឯង ។

ខ្ញុំក៏ចេញពីភូមិ ស្រុក ដើរទៅដោយប្រើគំនិត, ព្រឹត្តិការណ៍ដែលទើបជួបប្រទះដាស់ស្មារតីខ្ញុំឡើងវិញ ខ្ញុំឃើញច្បាស់ថា «ជីវិតរបស់ឃកក់ស តែងមានលក្ខណៈដូចបានឃើញមកហើយ ក្នុងផ្ទះដំបូងដែលឃើញប្ដីប្រពន្ធឈ្លោះវាយតប់គ្នា គេតាំងពីដើមនោះ កាលផ្ដើមស្រឡាញ់គ្នាមុនដំបូង ឬកាលរៀបការថ្មីៗ ក៏ស្រឡាញ់គ្នាមានសេចក្ដីសុខ ព្រោះអំណាចសេចក្ដីស្រឡាញ់ ធ្វើឲ្យគេឃើញតែក្នុងផ្នែកល្អនៃគ្នានិងគ្នា, សេចក្ដីក្រែងក្រែងចិត្តគ្នាធ្វើឲ្យគេប្រព្រឹត្តល្អចំពោះគ្នា លាក់ទុកផ្នែកមិនល្អ បញ្ចេញតែផ្នែកល្អមកប្រើ តែមិនយូរប៉ុន្មាន កាលសេចក្ដីស្រឡាញ់ថយខ្សោយចុះ សេចក្ដីក្រែងចិត្តគ្នាមានតិច ចាំងពីផ្នែក ក៏បញ្ចេញផ្នែកមិនល្អរបស់ខ្លួនមក កាលសំឡឹងមើលគ្នា ក៏ជួបតែផ្នែកដែលមិនល្អរបស់គ្នានិងគ្នា ក្នុងទីបំផុត ក៏ធ្វើមិនល្អឲ្យគ្នាកើតជម្លោះវាយតប់គ្នា សេចក្ដី

សុខក៏អន្តរធានទៅ ដូច្នោះ សេចក្តីស្រឡាញ់ដែលជាប់ដោយកាម ទើបជាថ្នាំពិសលាយទឹកឃ្មុំ កាលលិតសេពបូង ក៏ដូចជាផ្អែមឆ្ងាញ់ តែមិនយូរក៏ទឹងត្រូវថ្នាំពិសពុល សុខអាស្រ័យកាមជាសុខបន្តិចបន្តួច តែមានទុក្ខច្រើន ជាសុខប្រកេចផ្អែមតល់ ខាងចុងជូរចត់ល្វីងហើរ ។

កាលដែលខ្ញុំទៅផ្ទះមេស្រុក ព្រាហ្មណ៍បាននិយាយសេចក្តីលំបាក គន្លងផ្សេងៗ ឲ្យខ្ញុំស្តាប់, ជីវិតរបស់យកកស ពេញដោយភារៈធ្ងន់ ត្រូវធ្វើការរកទ្រព្យចិញ្ចឹមខ្លួន–ប្រពន្ធ–កូន–មិត្ត ត្រូវមានផ្ទះនៅ មានស្រែចំការ មានមិត្តភក្តិ ដែលត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ ទៅណាមកណា ក៏មានចិត្តហួងហែងគន្លង់, ជីវិតយកកស ប្រៀបដូចបុរសរែកភារៈដ៏ធ្ងន់ទុកលើស្មា មិនសប្បាយ មិនមានសេរីភាព ជីវិតរបស់សមណៈជាជីវិតស្រាលមានសេរីភាព ដូចបុគ្គលដាក់ភារៈធ្ងន់ចេញពីស្មាហើយ រមែងដើរទៅបានយ៉ាងសប្បាយ ។

ក្នុងផ្ទះទី ៣ ដែលខ្ញុំបានឃើញស្ត្រីដែលកំពុងយំខ្សួញ ព្រោះប្តីស្លាប់ នោះបង្ហាញឲ្យឃើញទុក្ខធំរបស់សត្វលោក មនុស្សមានរបស់ណា ក៏រមែងស្រឡាញ់ច្រើនក្នុងរបស់នោះ កាលរបស់នោះបាត់បង់ទៅ ក៏កើតទុក្ខ ស្រឡាញ់ច្រើនប៉ុនណា ទុក្ខក៏ប៉ុណ្ណោះ ស្រឡាញ់តិចទុក្ខក៏តិច បើមិនស្រឡាញ់សោះ ទុក្ខក៏គ្មានសោះដែរ ។

“ស្រឡាញ់ច្រើន ទុក្ខក៏ច្រើន បំរើនណាស់
ស្រឡាញ់ខ្លះ ទុក្ខក៏ខ្លះ មិនប៉ះខ្លាំង
ស្រឡាញ់តិច ទុក្ខក៏តិច រិចទុក្ខ
ហាំងស្រឡាញ់ ពោលស្រឡះ ខះទុក្ខអើយ”

ខ្ញុំធ្វើដំណើរចូលទៅក្នុងព្រៃមួយ ប្រកបដោយដើមឈើនានា ប្រភេទយ៉ាងស្កុកក្រាស់ អាកាសងងឹតខ្ទិតក្រញាក់ ខ្ញុំដើរទៅរហូតដល់កណ្ដាលព្រៃ ខ្ញុំក៏ឈរឈប់នៅកន្លែងមួយ ខាងមុខខ្ញុំនោះឯង សពមនុស្សប្រុសម្នាក់ដេកនៅលើផែនដី កំពុងហើមប៉ោង ពោលក្លិនស្អុយមុត មានស្នាម ខៀវ ខ្មៅ ស តាមស្បែកនៃកាយ, ផ្នែកខ្លះ ក៏មានទឹករលើងហូរចេញមក, អណ្ដាតលៀនធ្លាក់ចេញមកក្រៅមាត់ មានពពុះទឹកស ៗ ព្រួច ៗ ឡើងចេញពីមាត់ម្ដង ៗ ។

ដើរបន្តិចទៅទៀត ក៏ជួបសាកសពមួយទៀត ដេកផ្កាប់មុខនឹងផែនដី ជាសពដែលស្អុយរលួយពេញទីហើយ សាច់ស្បែកផ្នែកខ្លះមានស្នាមសត្វកាត់លុងស៊ី ទាញពោះវៀនចេញតាមរន្ធ ហ្វូងដង្កូវកំពុងតោងនៅបរិវេណខ្លួន ទាល់តែឃើញគ្រាប់ឆ្អឹងលៀនចេញមក ដង្កូវខាតធំ ៗ វារនៅពេញកាយ ។ ភាពនេះនាំឲ្យខ្ញុំឃើញច្បាស់ថា:

“នេះគឺបំណុចចុងក្រោយនៃវិថីជីវិតរបស់មនុស្សគ្រប់គ្នា”

«ជីវិតគឺការធ្វើដំណើរទៅកាន់សេចក្ដីស្លាប់» ថ្ងៃមួយដែលកន្លងទៅ គឺមួយជំហានដែលយើងឈានចូលទៅជិតសេចក្ដីស្លាប់ កាលសេចក្ដីស្លាប់តាមមកដល់ កាយនេះក៏នឹងដូចសាកសពដែលខ្ញុំបានឃើញនេះ មិនមានល្អ មិនគួរស្រឡាញ់ មិនគួរសរសើរ មានតែសេចក្ដីស្មោកគ្រោកស្អុយរលួយដូចសពនោះ កាលនៅមានជីវិតក៏ដូចយើងទាំងអស់គ្នា យើងកាលស្លាប់ហើយ ក៏ដូចជាសាកសពនោះដែរ យ៉ាងយូរណាស់មួយរយឆ្នាំប៉ុណ្ណោះ ។

ប្រិយមិត្តទាំងឡាយ! ចិត្តរបស់ខ្ញុំពេលនោះ ពេញដោយសេចក្ដីសង្វេគ នឿយណាយរសាយតណ្ហា ហេតុឃើញខ្លួនឯងជាសាកសពផង រុយមួយហ្វូងធំហើរមករកទុំខ្ញុំ វាប្រហែលគិតថា ខ្ញុំជាសាកសពដែរ ។

ខ្ញុំត្រឡប់ទៅវត្តវិញ នៅពេលព្រលប់ ភាពសាកសពនៅជាប់នឹងភ្នែកនឹងចិត្តខ្ញុំយ៉ាងច្បាស់លាស់ មិនអាចនឹងភ្លេចបាន ទោះសឹងនៅក្នុងកុដិ ក៏ហាក់ដូចជាកំពុងសឹងនៅក្នុងព្រៃខ្មោច យប់នោះខ្ញុំស្ទើរតែឆាន់ទឹកមិនកើត ព្រោះនាំឲ្យនឹកដល់ទឹករងៃនៃសាកសព ។ ព្រឹកឡើងពេលកំពុងដើរបិណ្ឌបាត ខ្ញុំឃើញមនុស្សដែលដើរទៅមកជាសាកសពទាំងអស់ ខ្ញុំឆាន់បាយបានបន្តិចបន្តួច ព្រោះដូចជាកំពុងឆាន់សាកសព ។ ហេតុការណ៍ដែលបានឃើញ ព្រមទាំងព្រៃខ្មោចបានផ្លាស់ចិត្តរបស់ខ្ញុំ

ពីខ្លៅពេស ខ្ញុំឃើញថាលោកនេះ មិនមែនលោកដែលគួរត្រេកអរឡើយ ចំណាន់ស្នេហាដោយអំណាចកត:ដែលគ្របសង្កត់ចិត្តខ្ញុំនាំឲ្យបន់សឹក ត្រូវអំណាចរបស់ព្រៃខ្មោចក៏បាត់ទៅលះហើយ ។ ព្រៃខ្មោចនាំឲ្យខ្ញុំឃើញស្ដើជាគ្រោងឆ្អឹងយ៉ាងពិតប្រាកដ ។ ខ្ញុំធ្វើចិត្តឲ្យក្សេមក្សាន្តក្រេបនូវរសព្រះធម៌ បើកាមរាគកើតឡើង គិតដល់ព្រៃខ្មោច ក៏ស្ងប់រម្ងាប់ទៅវិញ ។

រូបកាយនេះ តែងជួបគ្រោះ ត្រាំត្រាដាក់
ជាពំនាក់ ស្នាក់ពំនឹង នៅនៃរោគ
ទឹងបែកធ្លាយ រលាយធ្លុះ ធ្លាក់រោគ
ជាកាយស្មោក គ្រោកឆ្អេះឆ្អាប ស្អុយអប្រិយ ។
ជាអសារ ការបណ្ដោះ នូវគាសន្ទ
បញ្ឈោរផន ឲ្យក័ន្តកាំង គាំងស្នាគី
គ្រោះជីវិត មិត្តសត្វលោក កង្កតបី
រយៈខ្លី សេចក្ដីស្លាប់ ចាប់យកទៅ ។

ឌិ ម-ណាត្រី

អវសានកថា

លោក-អ្នកអានជាទីមេត្រី! ដំណើរទេសចររបស់ខ្ញុំ បានទៅផ្អាកសម្រាកសិនទៅក្នុងព្រះវស្សាកាល រហូតដល់ឆ្នាំដែលព្រះបរម-សាស្តាស្តេចរំលត់ខន្ធបរិនិព្វាន ទើបខ្ញុំត្រូវផ្តើមធ្វើទេសចរតទៅទៀតក្នុងលោកដ៏ទូលំទូលាយ អស់រយៈផ្លូវដ៏វែងឆ្ងាយ ៗ ពេលវេលាដ៏យូរយារ ដែលខ្ញុំត្រូវបរទៅនោះ បានជួបប្រទះនូវសព្វហេតុការណ៍ទាំងល្អ ទាំងអាក្រក់ច្រើនសែនច្រើន ពាល់តែហួសសមត្ថភាពនឹងកត់ចងចាំទាំងអស់បាន ៗ រឿងដែលខ្ញុំនិយាយថ្វាយ-ប្រគេន-ជូនមកតាំងពីដើមទីមកនេះ គ្រាន់តែជាភាគ ១ ក្នុងភាគ ៤ ប៉ុណ្ណោះ ៗ លោកនេះពេញដោយអ្វី ៗ ដែលគួរសិក្សា តែក៏គង់មិនមាននរណាសិក្សាបានរហូតចប់សព្វគ្រប់ឡើយ តែទោះសិក្សាមិនចប់ក៏ដោយ ការសន្សំការដឹង-យល់ច្រើន ៗ ក៏ជាការល្អ, សម្រាប់ខ្ញុំវិញនោះ បើបានដឹងស្គាល់យល់រឿងរ៉ាវពិតគតលោកច្រើនត្រឹមណា សេចក្តីស្រវឹងវង្វេងក្នុងបញ្ហាលោក ក៏រលាយថយចុះត្រឹមណោះដែរ រហូតក្នុងទីបំផុត ខ្ញុំក្លាយជាមនុស្សមិនជាប់ជំពាក់នឹងទីកន្លែង មិនជំពាក់នឹងបុគ្គល ទោះនៅទីណាជាមួយអ្នកណា ពួកណាកាលណា ក៏បានទាំងអស់ ចិត្តសប្បាយប៉ុនៗគ្នា ៗ ការបាននូវកាត់

ជួបប្រទះហេតុការណ៍ទាំងល្អទាំងអាក្រក់ច្រើនៗ ធ្វើឲ្យចិត្តគំនិតរបស់ខ្ញុំ ក្លាយជាកំពែងដ៏រឹងប៉ឹង មិនប៉ោងឡើង កាលជួបប្រទះផ្នែកល្អ មិនព្រោមចុះ កាលជួបប្រទះផ្នែកអាក្រក់ នរណាយកសម្បត្តិរបស់បច្ច័យអ្វីៗមកឲ្យ ក៏មានចិត្តជាកណ្ដាលៗ, នរណាមកឆក់លួចទៅក៏មានចិត្តជាកណ្ដាលៗ ហើយដែរ, នរណាមកជេរចំពោះមុខ ឬមកសរសើរលើកដំកើងចិត្តខ្ញុំក៏នៅ ជាកណ្ដាលៗ សប្បាយស្រួលដូចគ្នា ។

លោក-អ្នកអានទាំងឡាយ! ខ្ញុំនិយាយមកនេះ មិនបានសំ-ដៅសេចក្ដីថា ខ្ញុំបានសម្រេចមគ្គផលជាន់ខ្ពស់ហើយ ទើបមានចិត្តរឹងប៉ឹង មិនញាប់ញ័រក៏ទេដែរ ខ្ញុំនៅជាបុថុជ្ជនធម្មតា តែព្រោះហេតុដែលបានជួប ប្រទះប៉ះទង្គិចឆ្លងកាត់ហេតុការណ៍ផ្សេងៗ មករហូតដល់ថ្មីៗនេះឯង ធ្វើឲ្យខ្ញុំចេះពិចារណាអប់រំចិត្ត មិនញាប់ញ័រតែមិនទ្រេតតាមខ្យល់ ខ្យល់ តាមរលកនៃលោកធម៌ទាំង៨ ។

ខ្ញុំសូមបញ្ចប់រឿងរបស់ខ្ញុំត្រឹមនេះសិន គ្រាក្រោយបើមានឱកាស ខ្ញុំនឹងនាំមកនិយាយឲ្យស្ដាប់បន្តទៅទៀត បើលោក-អ្នកអានបានស្ដាប់ជា ទីមេត្រីទាំងឡាយ បានទទួលសេចក្ដីដឹងយល់ចូលចិត្តក្នុងគោលធម៌របស់

ព្រះបរមសាស្តាអំពីការនិយាយរបស់ខ្ញុំ ខ្ញុំគឺឈ្មោះថា បានធ្វើបុណ្យកុសល ហើយ ខ្ញុំសូមឧទ្ទិសចំណែកកុសលទាំងអស់នោះ ចំពោះវិញ្ញាណក្ខន្ធ នៃមាតាបិតាខ្ញុំ គ្រូបាធ្យាយ៍របស់ខ្ញុំ ដែលលោកបានទៅកាន់គតិណា ៗ ក៏ដោយ សូមទទួលជ្រាបគោលបំណងល្អរបស់ខ្ញុំ ហើយអនុមោទនា ទាំងបានសោយសុខតាមសមគួរដល់គតិគតនោះចុះ ។

= ចប់ =